S.ti justi
1572.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

201
85

f. 50.

STATVTA, LEGES, AC IVRA MVNICIPALIA ECCLESIASTICAE

TERRAE SANCTI IVSTI,

Omnibus erroribus, & mendis, quoad eius fieri potuit, diligentissimè expurgata, & emendata, ac nuper impressa.

Adiecto insuper Indice, seu Tabula quarumcunque Rubricarum, quæ in volumine continentur, pro faciliori eammedicate inuentioni quæcunque Rubricae.

MACERATAE:

Per Sebastianum Martellinum Maceratensem, & socios.

Labente anno Dominicæ Incarnationis.

M. D. LXXII.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

STATVTARII AD MAGNIFICOS DOMINOS

CONFALONERIVM, ET PRIORES,

ac Senatum Venetiarum.

CVM ex Municipalibus Legibus à maioribus conditis, ac diu seruatis quamplurimæ Leges in abusum, cùm planè temporum malignitate, tùm uel maximè hominum incuria recesserint: graue ex decreto publico humeris nostris ramen uerbus impar, onus adiecit. Quod si sentissimè cut bonos Ciues decet) suscepimus, & æquo animo ferre non destitimus, dictasq; Leges Municipales passim dispersas in unũ collegimus, mutilatas reintegrauimus, deletas (quoad potuimus) in lucidiorem formam redegimus, aliasq; addidimus, quas expedire cognouimus. Et nunc uestrum esse arbitramur, ut eisdem per uos bene castigatas Principis auctoritate corroborare curetis, ut renouatione dictarum Legum resumpta, Populus, & habitatores dictæ Terræ S. Iusti bono perpetuo, ac Sanctorustanorum omnium quiete sempiterna perfruantur. Valete: & si in aliquo oberrauimus, more clementium partium succenseatis.

D. Angelus Paciarellus.
D. Alexander Ptolomeus.
D. Nicolangelus Martius.
D. Eießlaus Bonafides, in cuius defuncti loco
D. Mercurius Paciarellus substitutus.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. ФРАНКА

INCLITAE TERRAE SANCTI IUSTI

memoriae.

TSI nec succedenti memoria ex tam continuis enim, & variis in Italiam gentium transmigrationibus, corruptionibus, & Barbarorũ occupationibus omnis maiorũ de his uidetur obliterata memoria) nec firmis, aut plenis auctoritatibus, in recensenda Terre Sancti Iusti antiquitate: iuniti ualeamus (nullus enim ex destructis Piceni magnis urbibus uaria, & fere infinita oppida, uicus, & urbes sensim restaurantes, aut effectas: ita posteris attestauit, ut de singulis plenè percurri possit: inde existimatur simbilum locorum descriptiones, uerilogia, ac ethimologias à recentibus scriptoribus magna saltem ex parte potius effingi, diuinari, extorqueri, ac conflabulari) Tamen inclitam, ac iustissimã Terram S. Iusti & uiu, & nomine, rũm auctoritate, cũm nobilitate dignissimam accipimus. Ex Getarum enim, seu Gothorũ in Picentes aduentu penitus constat fuisse deuastatam, & in eorum discessu, aut obliteratione ex sepiarę stauratam, quod clarè indicant diuarum cardinalium portarum uestigia, quæ satis antiquę urbis situm uastum, ac spatiosum fuisse declarant. 8 Reuerendissimo Iusto Vienne Episcopo, & protectori sanctissimum Incarnationis uerbum populis explicanti, iusto appellato, nomine Montis Iusti in sylua donata fuit: temporis autem lapsu accepta Episcopi sancta tate, Sanctus Iustus nuncupata fuit. Confirmatur prædicta antiquitatis nobilitas ex marmoreis monumentis nonnullis, quæ adhuc uisuntur. Merito autem hoc nomine insignitam, ac augustam exploratum habemus: eminentissimo enim sita colli, & mare ab oriente, & Appennium ab occidente pulcherrimè respicines, à septentrione Clente, ab austro Lethe lympidissimis fluminibus cincta, syluis expurgata, aeris salubertima, omnium supera bundantissima, ac fertilissima ceteris Piceni urbibus, ex suo colle quasi aridens: semper lustitię amicam, semper sacrosanctæ Romanæ Ecclesię obedientissimã filiam fuisse pro certo est: quin & Repub. & uiris, rũm armis, cũm literis insignibus floretissima semper spectatur: ita & clarissima omnium uoce in dies præstantiorem futuram augurate.

INDEX OMNIVM ET SINGVLARVM RVBRICARVM, QVAE IN HOC VOLVMINE comprehenduntur.

TABVLA RVBRICARVM PRIMI LIBRI. De Acquirendo, & Obtinendo.

De Fide Christiana tenenda. Rub. 1
De uenerantibus, & Sacrilegis dicta Dominica non feriandis. Rub. 2
De festis sanctissimi Corporis Christi quibus debeant celebrando. Rub. 3
De celebrationi set cultu beatiss. Confessoris, et protectoris nostri Stabilis et de aduentu eius, et de clemente, et dormitione eius & obi. 4
De celebratione, & cultu protectoris nostri S. Thomasi Sanctæ Mariæ Misericordiæ, & S. Mariæ Visitatiæ. Rub. 5
De inquirendo super solemnitatis & mandatorum seruanda, & indagatione de hæreticis. Rub. 6
De uisitatione Ecclesiasticæ simul faciendo per DD. Protectas, Confalonerium, Camerarium, & Priorem, et Camerarium cius S. Iusti. Rub. 7
De reuerentia deferenda, & obedientia præstanda Rectori Romanam Ecclesiam, Sanctissimum Pontificem, aut suos officiales. 8
De electione facienda de D. Protectore, seu Rectore Terræ S. Iusti et arbitrio ipsi eligendi. 9
De iuramento, et officio Vicarialium, seu Assessoris Terræ Sancti Iusti. Rub. 10
De iuramento, et officio Indicis, seu Vicarij, Notarii, et familiarũ D. Protectoris Terræ Sancti Iusti. Rub. 11
De electione, iuramento, & officio Cæcellarij nostri Communis. Rub. 12
De uisitatione D. Protectoris, & officialium nostri Communis. Rub. 13
De salario D. Protectoris, & officialium per annumerum, & usurpatione additionis non emplendi. Rub. 14
Q uod D. Protectus, Cæcellarius, et ceteri officiales nostri ciui ueniant, morentur, & residant eorum periculo, aspectu, officij et futurus. 15
Q uod prædicti officiales teneãtur personaliter et non per substitutum seruire, et de causa eorum absentiæ misse quolibet mensis fieri facere. 16
De pœna D. Protectoris, officialium, et salariatorum absentantium se absque licentia. Rub. 17
Q uid D. Protectus teneatur exigere, aut exigi facere omnes condemnationes et collectas. 18
Q uod D. Protectus, ciusq; officiales, Cancellarius ciusq; salariatis; omnes teneantur exercitioni mandare proposita Mag. DD. Priorũ. 19
Q uod D. Protectus, ac alij officiales, ac salariati teneantur observare omnia statuta, tam præsentia, quam suo tempore facienda. Rub. 20
Q uod officialis nullus ambeãtiare pro Communi habeat expensas tantum. Rub. 21
Q uod nullus D. Protectus, vel eius familia donet, nunciu tradat, siue cum eo familiariter conuersetur. Rub. 22
Q uod D. Protectus, & eius officiales non recondiscentur. Rub. 23
Q uod D. Protectus, & eius officiales non feudeantur, durante officio. Rub. 24
De modo syndicandi D. Protectas, eius familiã, cæterosq; officiales nostri communis. Rub. 25
De modo eligendi Syndicatores, ac eorum notaria. Rub. 26
Q uod vexilla, timeria, & arma cũ tota tralata tur D. Protectas, sine ipsius officialibus. Rub. 27
Q uod officiales nihil percipiant, nec deferri faciant ab aliquo sine premio. Rub. 28
Q uod D. Protectus, aut eius officiales, et familia non prohibeant in dictis, vel facta contra DD. Priores. Rub. 29
De electione Conciliatorii concilij generalis, ac eorum iuramento, & potestate. Rub. 30
De electione Conciliatorum credentiæ, & eorum iuramento, & potestate. Rub. 31
Q uid D. Protectus non possit, nec debeat accidere ad concilium credentiæ, nisi vocatus ab ipso concilio. Rub. 32
De electione DD. Conselonerij, et Priorũ, et eorum iuramento, potestate, & priuilegio. Rub. 33
Q uid D. Protectus, Conselonerius, & Priores, Camerarius, & successores insimul interesse debeant ad Missã ab inicio eorum officij. Rub. 34
Q uod D. Protectus, et Priores teneãtur inimicitias, & discordias in pacem ponere. Rub. 35
Q uid DD. Conselonerius, et Priores, eorum durante officio, non debeant aliquid deliberare super re, vel pecunia sibi debita à communi. Rub. 36
Q uod DD. Conselonerius, et Priores, durãte eorũ officio, nõ possint eligere, nec electi in. Rub. 37
Q uod habens consum cum eo, et exsitens debitor ipsius ciu, non possit esse Conselonerius, Prior, neq; de concilio, durante tanto prædicto, donec non satisfecerit communi. Rub. 38
Q uod DD. Priores sua debita nõ recipiãt, nec officia accipiãt, nec alicui cessionem. Rub. 39
Q uod si quis recusauerit exercere officia Prioratus, & concilij, priuetur ipso officio. Rub. 40
De concilio publica, priuata, quòdcò; simplici conuocando. Rub. 41

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

De prohibitæ connectatione prætorij, siue conciſ. publici. Rub. 43
Q. uo ordine propoſitiones deducantur in conciliis generali. Rub. 44
De pœna dicentis aliquid inſolitum aliquo Conciliario, arrendando, & conuitijs. Rub. 44
Q. uid nullus ex Ciuibus arrigare debeat ſu per ingratio proprio, vel ſuorũ attinentiũ. r. 45
Q. uid nullus audeat aliquid facere, vel dicere palam, vel occulè contra noſtri Ciuitatis. r. 46
De partitis perfidis, emptisue vel remittendis. r. 47
De officijs et iuramentis Camerarij vel Depoſitarij. Rub. 48
De introitibus, & exitibus Ciui in ſua Camera ritatue in generali Conciliolegendis. Rub. 49
De ratiocinatoribus communiũ eligendis, ac eorum mercede. Rub. 50
De officio Syndici generalis noſtri Ciuitatis. r. 51
De inuentis, & ſatisfactione, conſeruatione, ac reſtitutione Syndici generalis. Rub. 52
Q. uid Syndicus Comunis teneatur reuidere ca panas, fenes, fontes, portes, aquæductus, & alias res noſtri Comunis. Rub. 53
De alio Syndico pro Communi habẽdo in Curia generali. Rub. 54
De Tabicina, ſeu Bayulo, & eius officio. Rub. 55
De pœna bayuli vẽdentis, vel ſubpignorãtis pignora, et creditores, vel emptores pignoris. r. 56
De nouis terrigenis recipiendis. r. 57
Q. uomodo dantes gẽpore furtiuo imponẽtur. r. 58
De bis, qui diuiſant à patre, vel cõſortibus. r. 59
De datiuis in conſilio imponendis. Rub. 60
De hominibus eligendæ pro conſeruandis vel, & alijs adiũctis communis. Rub. 61
De Ambaſciatoribus eligendis, et eorum ſalario, ac mercede. Rub. 62
De ambaſciatoribus dandis alicui noſtro terrigena. Rub. 63
De pœna ambaſciatoris, ſimpetraret literas, ſeu procuraret fieri aliquem ſallum. Rub. 64
De pœna nuncij tranſpredientis mandatum, & contentorum reuelantis. Rub. 65
De vexillo ſeu confalono habendo à Comun. r. 66
De Prædicatore ſingulis annis habendo, expenſis Communis. Rub. 67
De Medico per Commune habendo. Rub. 68
De Magiſtro Grammaticæ conducendo. Rub. 69
De Prætoritatibus, & locijs Collegij. Rub. 70
De noſtrorum Catallorũ, et eius officio, iuramento, & ſalarijs et concatallijs habendis in vrbe dubij. Rub. 71
De renouationes Catalli. Rub. 72
De archiuio, & caſa communis pro conſeruatione priuilegiorum, ſcripturarum, et aliorum. r. 73
De vrgiſtro communis. Rub. 74
De vigio communi conſtruendo, qualiter ſeruandum ſit, et quæ claues, qualiterq; operiãtur et quid faciendũ ſit de pecunia in eo inuenta. r. 75
De ſigillo habendo in communi, & de cura conſeruatione. Rub. 76
Q. uid cligatur duo boni viri deſenſores iuriũ pupillorum, adulcorum, viduarũq; ecclarum, et miſerabilium. Rub. 77
De modo annuatim conſeruãdi Scriptes, ſeu bladas, vinũ ac helliæ pro collecta ſoluenda. r. 78
De ſaunre ciliũ rebus exhibitis, literatis ma nibus perſonis, nec in electrijs patrocinãdo. r. 79
De exemptionibus, & immunitatibus non concedendis, grauiter deliberationi concilij. Rub. 80
De cuſtodia Terræ, & ciſtrilli. Rub. 81
De cuſtodia faciendæ in Turri Communis. Rub. 82
De pœna exceſſuum cuſtodiæ. Rub. 83
De claudunt Portarũ terribilis p D. Priores. r. 84
De præſentiã ordinũ vocãdi, & obſeruatione. r. 85
Q. uid Reſtor audiat appellantes. Rub. 86
Q. uid Reſtor, & officialis ciuis contra appellantes faciant, & defendant. Rub. 87
De ambaſciatoribus mittendis ad Reuerendiſſimum Epiſcopum Firmanum. Rub. 88
Q. uliter intelligẽtur debitores ciuitatis: additio ſtatuti poſtis ſupra ſub rub. XXXVI. Rub. 89

TABVLA RVBRICARVM LIBRI ſecundi, De Ciuilibus Cauſis.

De in iure vocando, ſine citationibus in ciuilibus. Rub. 1
De prætorio in conſeſſu ſariendo. Rub. 2
De ordine litigandi contra præſentes, & abſentes. Rub. 3
De ſummarijs cognitionibus, & expeditionibus eorum. r. 4
Q. uid capta ſolidorum, ſine ſportule in cauſis ciuilibus ſoluantur in cippo Comunis. r. 5
De iuramento præſtando in cauſis. Rub. 6
De modo procedendi contra contumaces. Rub. 7
De debitore ſuſpecto capiendo, & de ſequeſtratione rerum eius. Rub. 8
De inſtrumentorum, contrallorum, et ſcripturarũ ſcriptarũ, deliberationum per arbitros, teſtamentorum, donationum, et ſimilium publi carum ſcripturarum executione. Rub. 9
De executione, priuate ſcripture, & qualiter ſint comparatio inſcripti. Rub. 10
De arbitris in deſertis, & quæſtionibus coniſdorum. Rub. 11
Q. uid gradus conſanguinitatis, & affinitatis nu merentur ſecundum ius Canonicum. Rub. 12
De cauſis à decretorijs volitarũ datis. Rub. 13
Q. uid teſtes fatiſſient de reconuincendo iudicio ſiſt, et indicatum ſoluendo, & petat con ſtrahẽtur terrigenã, et ab aliter audiatur r. 14
De aliũne non cedenda ſcripturis. r. 15
Q. uid vallus de Sanſto Iuſto poſſit cluentire alĩ quem contrerrigenam extra ipſum Terrã. r. 16
Q. uid ſi quis fecerit contrallum, ſine debitum cum aliquo forenſeq; aliter noſter terrigenam damnum ſubſtinuerit,vigatur de ſallo ad conſeruandum eum indemnem. r. 17
De principalibus prius conueniendis, & fatisfaciẽdis ſcribus conſeruandis indemnibus. Rub. 18
Q. uid p Reſtorem debeat ſummariè ſiniri inſpa quindecim dies qualiũ de luctis introrũ in ſanuam. Rub. 19

Q. uid creditor eaxpuliter, ſhabularijs ſpecieq; ſcripturam arrendat, et ſimili apathecarius mercimonia,ſeq; ad quãtitatẽ ad ſoluendũ r. 20
De pœna petentis debitum ius ſoluatum. Rub. 21
De extimatione alicuius rei faciendæ. Rub. 22
De vendit one rerum mobilium, immobilium in fundum vſucarum. Rub. 23
De vendãtione rerum mobilium, & inſtaſi pignitio in comunis ſalacuelle, & etiam de aliud pro alio. Rub. 24
De bonis minorum XXV. annis, & mulierum ſub alienandis, vel certa forma ſeruandis. Rub. 25
De tutoribus, & illis, qui primo debent conuiri ad tutelam. Rub. 26
Q. uliter curatores addantur. Rub. 27
De ratione reddenda à tutoribus, & curatoribus. Rub. 28
De curatore prodigi, furioſi, ſeu mentecapti. r. 29
Q. uid unius mulier, cogatur intrare ſtalatum ciuis, nec ſuum de ciuilis, nel criminalibus. r. 30
De cautela faciendæ de rato recepta. Rub. 31
De denunciationibus fallis à mulieribus. Rub. 32
De renunciationibus mulierũ dotatarum. Rub. 33
De renunciationibus fallis à mulieribus de bonis paternis, & maternis. Rub. 34
De renunciationibus fallis à mulieribus in contrallibus nuptiarum. Rub. 35
De contrallibus, ex inſtrumẽtis dotalibus. Rub. 36
Q. uid fiat extimatio bonorum vxoris, et dotis per ſtipulationem non ſibi acquiriti, et de ſua dotatione. Rub. 37
Q. uid res reſtituatur ſecundũ q; fuerit ſolutũ. Rub. 38
De mulieribus ad ſecundas nuptias tranſeuntibus, vel aliter luxuriantibus. Rub. 39
De vegatione, et probatione filiationis, paternitatis, maternitatis, & ſimilium. r. 40
De ceſſionibus, & donationibus. Rub. 41
De notario, qui ſcribere debet aliquod inſtrumentum. Rub. 42
De regia inſtrumenti diuiſionis dandæ. Rub. 43
Q. uid plena fides adhibeatur regiſtro, ſicut inſtrumentis publicis. Rub. 44
De prothocollis notarij defuncti. Rub. 45
Q. uid notarij, quibus comiſſa ſunt prothocolla, ſcribant ſecundum formã prothocolli. Rub. 46
De regiſtro notarum instrumẽti, vel inſtrumẽtorum publicandorũ. Rub. 47
De pœna vegantis notariũ foreniſm de ſuo contractu. Rub. 48
Q. uid ſint duo notarij in contrallibus. Rub. 49
De pœna vendentis, vel permutantis bona in fundum Communis. Rub. 50
De poſſeſſione faciendæ per Reſtorem alicui Terræ. Rub. 51
De loco iuris per Reſtorem videndo. Rub. 52
De pallualibus, & feminibus. Rub. 53
De laboratoribus agrorum, ad vineam. Rub. 54
De arboribus pendentibus ſuper terrã ſui vicini. Rub. 55
De plantãdo, ſue alẽdo arbores, ſallas, ſeu ſepes iuxta vineas, & canetas ſui ciuicini. r. 56
De remandatione arborum. Rub. 57
De eo qui volunit facere muri inter ſe, & conſortem. Rub. 58
De hac familias gerente negotia patrie. Rub. 59
De patre diuidente bona inter filios. Rub. 60
Q. uid filius familias poſſit ſtare in ſolido. r. 61
De filio, qui mas non habuerint tam a cauſa ad eorum poſſeſſiones. Rub. 62
De præſcriptionibus. Rub. 63
De nullitate ordinis ſalacũ pro petitione bonorũ alijs ſcriptarũ in ciuilibus facere, vel delere. Rub. 64
De decedentibus ab inteſtato ſine ſilij. Rub. 65
De feriatis dictis. Rub. 66
De non mutãdis aliquem filium, ſeu nepotem ex pupillum. Rub. 66
Q. uid nulla mulier poſſit nuptui tradi aliciu p ronſiare alicubi in dotem dari, nel aliquo titulo alienari. Rub. 67
De quarta parte mariti debita ex bonis filiorũ ab inteſtato morientium. Rub. 68

TABVLA RVBRICARVM LIBRI Tertij, De Malefitijs.

De in iure vocando, ſine citatione in criminalibus. Rub. 1
De accuſationibus inquiſitionibus, denunciationibus et earum proceſſibus. Rub. 2
Q. uid proceſſus fallis ſuper malefitijs vel cauſis, non obſtante deſenſu ſolennitatis, & ſubtilitatibus. Rub. 3
Q. uid D. Tractat teneatur facere proceſſus ex ad dit, qua ſciuerit fore cimiſſa malefitia. r. 4
De capia proceſſus DD. Priorũ dandi. Rub. 5
De excuſationibus recipiendis. Rub. 6
De dilatationibus in criminalibus dandis. Rub. 7
De teſtibus in malefitijs ad ſitendũ. Rub. 8
Q. uliter cognoſcat teſtes pro teſtimonio perhibendo. Rub. 9
Q. uid cantra teſtes in criminali cauſa opponi poſſit. Rub. 10
De teſtibus ſacij, vel participũ. Rub. 11
Q. uliter dilla teſtes ſcribantur in dilla. Rub. 12
De capia ſcripturarũ, et proceſſus dandi. Rub. 13
De allegationibus publicandis ad minus 5 quas quo ante ante ſententiam. Rub. 14
Q. uid bandimenti in cauſis criminalibus ex ciuis in dam. dato habeatur loco cautionæ. r. 15
De proceſſibus expeditis, et ſententijs ciuis in ſis criminalibus ferendis. Rub. 16
De erronea condemnatione corrigenda ad exẽcutionẽm faciendã. Rub. 17
De Dominio, non relinquat proceſſum per dentem. Rub. 18
De beneficijs confeſſionum, partis, & ſolutionis infra tempus. Rub. 19
De augmẽtatione pœnarũ ſuper negatiuũ. r. 20
De duplicatione pœnarum ratione temporis turitus, et qualiter intelligatur huc. Rub. 21
De duplicatione pœnarum ratione locorũ proſenitij officialis, et qualiter intelligatur pluraliter. Rub. 22

De pana non probe extis attentantem. Rub. 23
Q. nullier patet tenetur p filiu, et à clusero. 24
De prohibita blasfemie Dei, Sanctorum, & Sanctarum cius. Rub. 25
De pana facientis aliquid opprobrium, vel turpe contra figuram D.N. Iesu Christi, vel Sanctorum, & Sanctarum eius. 26
De pana iurantis corpus, sanguinē, viscera, aut alia membra Dei, & Sanctorum, & Sanctarum eius. 27
De pana delerantis, aut delacerantium officialia. Rub. 28
De pana offendentium DD. Confalvientium, & Priorem. Rub. 29
De pana non obedientis officiali nostri communis, & quaterus multieri possit. Rub. 30
De pana illius, q audebit corrūpere officiales. r. 31
De pana opponentium se officialibus, vel bayulis, aut eis impedientium in executionibus, & alijs officijs exercendis. Rub. 32
De pana discinis verba iniuriosa. Rub. 33
De pana ferentis verba improperatoria. Rub. 34
De pana impotentis turpem canilemen. Rub. 35
De pana facientis vomerem. Rub. 36
De pana seminātis zizaniosa, siue discordias. r. 37
Q. nul nullus accedat ad domum alicuius, si ci. fit rumor in nostra Terra. Rub. 38
Q. nullier accurratur ad vumorem. Rub. 39
De impunitate occurrētium ad vumorem. Rub. 40
De positionibus, vel reprehensibus puerorū. r. 41
Q. nul nullus rixe paniatur in duplum. Rub. 42
De pana ferentium arma. Rub. 43
De pana insultum facientis, nel aggredientis. r. 44
De pana rixam excitantis, et percutientis, vel offendentis aliquem personam cū armis ferreis, & de cicatrice. Rub. 45
De pana percutientis cum armis non ferreis, et de illatione cum eis. Rub. 46
De pana percutientis, vel offendentis cum manu vacua, vel calce. Rub. 47
De pana proijcientis lapidem, vel alia armalem, seu turpe, vel aliud turpe, vel iniuriosum, seu balista tendentis contra aliquā personā. r. 48
De pana ponentis, vel obstaculum facientis contra ambulantem, stantem, vel sedentem. r. 49
De pana tollentis, vel laniantis pannos de capite, vel duro siciosis. Rub. 50
De pana impellentis, vel trahentis aliquē in eisdē, capientis per pannos, & cadere facientis. Rub. 51
De tractu capillorum. Rub. 52
De pluribus iniurijs, & offensionibus simul facis. Rub. 53
De pana prestantis auxilium, consilium, vel fauorem malefactoribus. Rub. 54
De pana damnum passum iniuriantis. Rub. 55
De pana seducentis, vel deuiantis alterius cognatum. Rub. 56
De pana fractūris pecuniarū, rerū, et bonorū cius. r. 57
De pana cancellantis, vel radentis literam sententiæ condemnationem. Rub. 58
De pena illius, qui cartam falsam fecerit, et illam pro ui introduxerit. Rub. 59
De pana illius, qui falsum testimonium attestantium. Rub. 60
De pana opponētis falsitatē, et non probātis. r. 61
De incendiarijs. Rub. 62
De furtis retinendi, animalium, & pisciuum, vel impedimentis eorum. Rub. 63
De pana furtum committentis. Rub. 64
De furtis, & diffinitione eorum, et examinum. r. 65
De pana noxium facientis in columbaria. Rub. 66
De pana exercētis equos, malos, asinos, boues, & similia absque dominorum licentia. Rub. 67
De interfectoribus animalium. Rub. 68
De pana vi extorquentis aliquem cartam, vel rem de manibus alicuius. Rub. 69
De pana turbātis, vel occupantis possessionē r. 69
De pana illius, qui non apprehendentis tenentem à Relicto datum. Rub. 70
De pena occupātis, vel impeditis vīā cīli, vel vicinalem, seu de curtis, vel alīi rem cīli. r. 71
De termino moto, & quelliue confini. Rub. 72
De pana rem vendentis duobus. Rub. 73
Q. nul nullus contendat, vel litiget de parte. r. 74
De pana facientis fedionem, vel suffectionē incitatem. Rub. 75
De pana intrātium alūnde, & per portas. Rub. 76
De pena recepētis exules, vel delenquentes. Rub. 77
De pena recipientis bonorum nulla fama. Rub. 78
De pana frangentis pacem, et per quos pax fertur posit. Rub. 79
Q. nul nullus debeat deffricere aliquā domū. Rub. 80
De pana frangentis, seu non bene cullodientis carceres. Rub. 81
De pana habentis ycuren, & retinentis cum bonum, seu falsum. Rub. 82
De peruniali pana adulterij, stupri, & lenocinij. Rub. 83
Q. nul nullier nupta soluat bāla de dote Rub. 84
De pana euntium post tertiā sonā campana. r. 85
De pana ludentium ad ludum tasillorum, aut ad alium ludum prohibitum. Rub. 87
De pena illius, siue celatoris blocchi aut d. Rub. 88
De filio familias, & minore puniendo. Rub. 89
De impunitate officiorum inter comunitas, & cohabitantes. Rub. 90
De vita inter Iudeos, & terrigenam, seu habitatorem nostre Terre. Rub. 91
De vita inter religiosos, & terrigenam. Rub. 92
De iuramēto cum reuerentia, & submissa mente coram officialibus. Rub. 93
De non faciente fouem celatam, neque immitē tendentibus. Rub. 94
De obligando, seu retinendo aliquem personaliter. Rub. 95
Q. nul Iudex siue representēns principalē in iudicio, siue sua factiōne liberatur. Rub. 96
De quastionibus, et tormentis. Rub. 97
Q. nul bona delinquentium sint obligata cīli. r. 98
Q. nul in casibus nō determinatis per nostros ordines procedatur de similibus ad similia. 99
Q. nemodo, & quāliter fiat abolitio in malefic. Rub. 100
Si quis insalutauerit aliquē in possessione sua, et malum, vel ipse fugerit, vel in malefic. 101

De infamante DD. Potestatem, Confalentiū, & Priores, & quoliber alios officiales, vel ad aliquod officiū deputatos per cle. Rub. 102
Q. nul nemo cuiuscunque accusatorie scripti noiscetur D. Confalentiorum, nel aliū ex DD. Priorū sine iuramento. Rub. 103
De pana ducentis equum, vel somarū ad aliū locum, ad eum ad quē ducere dicerit. r. 104
De pana accipientis vxorem, vel virum sine voluntate patris. Rub. 105
De falsificatione dandis ab allegatis suppellis. Rub. 106
De pana accipientis colicem, vel crucem sub pignore. Rub. 107
De pana illius, cuius occasione reprehenditur eo cedentem. Rub. 108
Q. nemodo admittantur appellationes. Rub. 109

TABVLA RERVM LIBRI Quarti, Damnorum Datorum.

De officio et inrisdictione Officialis Damnorum Datorum. Rub. 1
Q. nullier procedatur in damnis datis. Rub. 2
De relationibus & denunciationibus damnorum datorum. Rub. 3
De probationibus damnorum datorum. Rub. 4
De priuatis cullodijs elegendis et eorum officio. Rub. 5
De emendatione damnorū datorum, et quaterus etiam ab ijs emendationi tenentur condemnari, seu condemnati. Rub. 6
Licentia domini, vel possessoris possessionis qualiter in damnis datis exercet vel non. Rub. 7
Q. nullier teneatur patet pro filio, & famulus pro suo. Rub. 8
De annullatione damnorum datorum, quomodo, qualiter, & quando fiat. Rub. 9
De precipiendo potestati damnorum datorū, & eius expeditione, & q notarius teneatur eo vel absente ad inuestigandum. Rub. 10
Q. nul officiales bobcies, & bobere debeat quer tam pertis quarum de bus quas effectualiter pignorauerit fuerit in commune. Rub. 11
De cura officialis damnorum datorum in reparatione vinearum, seminum, pratorum & similiū, et qualiter emendare damna illata p eos. r. 13
Q. nullier liceat reducere animalia reperta in damnis, de pana impedientium ea reducere ire. Rub. 13
Q. nullier penas cuiusdeinde damnum animalium teneatur. Rub. 14
De recognitione forum, vel inrisdictionum nostri communis, & officialis in damnis datis, & de pana Syndici non obedientis eidem. r. 15
Q. nul iuger pena, aut cassibus non specificatis in nostris statutis, & ordinibus procedatur de similibus ad similia. Rub. 16
De pana officialis non observantis statuta. r. 17
De duplicatione penarum damnorum datorum ratione nolim. Rub. 18
De beneficijs salutaribus huic statuimine. Rub. 19
De incultatione non habenda pro vinea, nec non de camporū, bortis, & damnum datibus in eis. Rub. 20
De damno personaliter date in horto. Rub. 21
De damno personaliter date in vinea, blado, leguminibus, vel cannero. Rub. 22
De incisione vinearum, & aliarum arborum pro diserarum. Rub. 23
De incisione arborū non fructiferarum, vel syluestrium. Rub. 24
De pana damnorum datium personaliter in pomis. Rub. 25
De accipientibus alienum fumum, paleam, aut herbas prati nec, vel cultodias, vites, arma hui. dati personaliter. Rub. 26
De pana mercenium fopen alienam, vel frangitis ponem, aut fulcrum implentis, vel aliquid prohibitis in damnis datis per vicinum. r. 27
De pana accipientis latrices, vel regulas, lapidesfine stipalem cualsem, vel non. Rub. 28
Q. nul labo atores non ferant de fruttibus sue volūtatē dominī, et bullelle officialis. Rub. 29
De ligna, & romulis oliuarum, & ligna querciuum non apportanda sine bullella, vel ap dicta officialis. Rub. 30
Q. nul non fit licitum de fruttibus apportare, etiam de possessionibus propris, sine licentia officialis. Rub. 31
Q. nul nemo dominorum possessionum non teneantur ad panam. Rub. 32
Q. nul transiens per possessionem alicuius casalis expedienti bobcies non teneatur ad pagare. Rub. 33
De pana pignorationum, vel damnum datium in possessione alicuius, contra prohibitionem, vel prauellationem. Rub. 34
De pana illius, qui damnum damnum. Rub. 35
De damno date personaliter in possessionibus cū munis. Rub. 36
De damno date cū bestijs in vinea, horto, et cāmpo. Rub. 37
De damno date cum bestijs in blado, leguminibus, pratis, barba cullodiæ, lino, & similibus. r. 38
De damno date et bestijs in campo stoppularum, angelos, vel fabis. Rub. 39
De damno date cum bestijs in arboribus, et pomis. Rub. 40
De damno date per q. et transiens per et in pernitate ipsius. Rub. 41
Q. nul nulla animalia pascilent, neque morentur, sine interest stoppibila alicuius, donec bia dum non sit ad plenum mesa, nec, per aliam in diffu locis stoppibila ad kalendas Augusti, absque licentia domini, vel possessoris. Rub. 42
De damno date cum bestijs ad palcare, sine tuc chionum palea, vel fani. Rub. 43
De impunitate damnorum datium in pratis, & barbis guardatis, aut sano non ordinati cuiuscunq; poli transfiduum mensium. Augusti. r. 45
De pana facientis canfarolam, vel sfrenetam, & qualiter inciditur. Rub. 46

TABVLA RVBRICARVM LIBRI Quinti, Extrauagantiarum.

De non iniciendo aliquam immunitatem in aliquam imagineni, vel Ecclesiam Dei. Rub. 1
De nō faciendo rumorem, seu exclamēdo propē aliquam Ecclesiam,quando celebratur Diuina officia. Rub. 2
De grano, legumine, & aliis fructibus non existentibus de possessione condictis sine licentia domini possessionis. Rub. 3
De vxoribus non incohandis autē indubiā fore rixe forte propter vindemiam. Rub. 4
De Caretenā, & Circulatoribus expellendis, & puna eorum. Rub. 5
De puna vasi deambulantis, vel stationis in sanctissimo die veneris Domini ac passionis. r. 6
De nō cripiendo,sine iudendo in Ecclesia,aut extra domum de vsitte absque licentia. Rub. 7
De non intendendo contienda,& pabulū fore re orationi,& Diuin officij. Rub. 8
Quid cerimonia sit fiata,dā ducitur fponsa. r. 9
Qd cerimonia non fiant in fponsalitijs,& loforum occasione. Rub. 10
Quid cerimonia non fiant,dā extra deliur puer, vel puella de domo. Rub. 11
De bonis immobilibus mulierum ruptarum nō vē dendis. Rub. 12
De puna alienantis vem immobilem alicui fore sīnon fubiecto communi Sanctī Iuffi. Rub. 13
De non alienando alicui forenfi poffeffiones ero pē cōmunis. Rub. 14
Quid omnes habitentes diuifim teneantur ad omnia obfequia facienda,et extimationes co rum fubeundas. Rub. 15
Quid ratione collectarum iamdā non clandan tur. Rub. 16
Qd nullus vēdat,nec emat granum cauſa re uendendi,vel incamerandi. Rub. 17
Qd porci, & capra non vēdant fine cuſtode per Terram. Rub. 18
De non emendo animal, vel rem pradatam per bandimentum. Rub. 19
De ſponderibus, & menſuris per Syndicum reti nendis. Rub. 20
De mundifitie quadrupellium non vendendis in platea communa. Rub. 21
Quid nō proijciatur letamē ad muros feu ſuar pas,vel propē iam as ſine portas ciuitatis.r. 22
Qd habens vex ſortorium,fine fofle,non in fe rat vicino fatorem,ſine immunditiam. r. 23
De puna faciencia canum, ſeu lanum intra Ter ram Sanctī Iuſti. Rub. 24
De puna proficiencia per foreſtres,vel aliunde aquam,hrodam,vel aliam rem ſordidam. r. 25
Qd nullus audeat proijcere aliquod animal mortuum infra certa confinia. Rub. 26
De lanerorū facīdo pp fomē,ſine puero. r. 27
Quid D.Poteftas teneatur bidari facere quod aſpiegiume ſtrata communia. Rub. 28
De non proijciendo aliquam putredinem ad do mum,nec ante aliam alienatē. Rub. 29
De non diſcaſtellando,ſeu relinquendo habitationem Sanctī Iuſti. Rub. 30
De vijs aptandis,et latetibus ſternendis,ac nu niendis. Rub. 31
De ſonitibus,& poteſtatibus,& puna pradato rum,& ſpandis. Rub. 32
Quid via publica,foſſatibus circumuallētur,et contra faſtata annuatim expurgentur, neuē rubi,& ſepes impedientes deſtringantur. r. 33
De proximo faciendo,& edificando,ubi vecf ſe fuerit. Rub. 34
Quid qualibet via communis extra Terram, ſit ſeptem pedum. Rub. 35
Quid habentes poſſeſſiones in contrata Carne gieni poſſint ire per alienas poſſeſſiones. rub. 36
Quid quilibet artifex ſit liber in arte ſua. r. 37
Quid fideiuſſores pro eiimani conſtituendi, & dennes. Rub. 38
Quid licet magiſtrie ſignorum labulas, ſam ne,ſeu bancas ante eorum domos habere,& tenere. Rub. 39
De granaria communia vendendis. Rub. 40
De vino vicinali canando. Rub. 41
De conſtabilis, ſiue clauers fallis infra Terram, & extra per piſtrinenſes olearios,ſiue fiſco larios. Rub. 42
De volentibus trahere aquam de ſua poſſeſſio ne. Rub. 43
De face non combrvendis intra Terram. Rub. 44
De face,fraſtris pannorum ſiue cincis,et ſuci vis,& illitore. Rub. 45
De orbendatur ante,vim plantandis. Rub. 46
De bortis faciendis. Rub. 47
De puna ementis vas,& pullos,et eos tabulatis ante vendendi ſuos. Rub. 48
De puna non reaptandi fuoem denuellatam. r. 49
De puna proijcientis terram de fundamentis ſiue fuoris in vijs publicis. Rub. 50
De puna pannorum vendi,ſine latenti ſuper fo uram aliuius,vel aliquid ſimile. Rub. 51
Quid nullus diperiat,ſeu dimittat lignu ſuper fontem aliuius. Rub. 52
De puna trahentis de pannis mulierum. Rub. 53
De puna facientis prefuationem in vijs publicis communis. Rub. 54
De puna cor ruptionis,& contaminatis aquas fontium,ſeu fluuiorum cum beſtijs. Rub. 55
De puna publicani,ſiue plantantis ſepem vicini ſuum conuicinum. Rub. 56
Quid facciata vicinis de longue per muros communis. Rub. 57
Quod licitas cuilibet de Caſtro Iuſto legendi, & ludendi extra Terra,& tempore poſtima por tare,ſeu portari facere grana, vinum, oleum, farinam,vel panem. Rub. 58
De puna facientis foſſatum propē limitem ſui comuicini. Rub. 59
De puna lignis arentis, ſiue rappantis limitem poſitum inxta limitem vie. Rub. 60
De puna rumpentis, ſiue explanantis ſuum communia. Rub. 61
De puna retinentis beſtias furenſes in territo rio Sanctī Iuſti. Rub. 62

Quid emptores pannī lini habeant canum noſtri Communis. Rub. 63
De extimatione farni. Rub. 64
Quid vinearij,licet linum curare in Gremo ne. Rub. 65
De fontibus,& eorum reſtitutionibus. Rub. 66
Quid poſſeſſiones appoantur in caſtello Com munis,& ſoluantur collecte. Rub. 67
Quid poſſeſſiones,et res appetiat,et in caſtello jus tribuatur, & ad vtera Communis.r. 68
Quid vſufructuarius teneatur ſubire one ra. Rub. 69
De non locando poſſeſſiones alicui forenſi,abſq; licentia DD.Poteſtatis,& Priorum. Rub. 70
Quid forenſes laboratores in territorio Sanctī Iuſti teneantur ſaſtare in principio labo rerij. Rub. 71
Quid defendantur per Commune poſſeſſiones in confinibus exiſtentes. Rub. 72
De muris Communis reſtiendis. Rub. 73
De nullo trahendis ſeneſtras in muris Commu nis. Rub. 74
De vretio,& mercede petendis infrā certum tempus. Rub. 75
De puna excedentium in ſolta tempore mo ris alicuius. Rub. 76
Quid mulieres vadant tecte,et non ploranda quando vadunt ad Ecclesiam pro exequis faciendis. Rub. 77
De vellibus non ſiendendis occaſione defuncti, & quod mulieres debeant intereſſe exe quijs defunctorum. Rub. 78
De retentione animalium in paſcuis,ne paſcua Communis diſtruantur. Rub. 79
De furtarijs arteru exercentibus. Rub. 80
Quid Mollarij locent ire, & redire per alie nas poſſeſſiones iuxta vallatum molendino rum. Rub. 81
Quid poſſidentibus inxtā vallatum molendi norum locet faciere pontem. Rub. 82
De puna abſtentis aquam molendinis. Rub. 83
De vallatis molendinorum ſecunda ad requiſ ſitum communitatis. Rub. 84

De Molendinarijs,& molendinis communia at tingendis. Rub. 85
De pabis obſeruandis per coptmatores molen dinorum. Rub. 86
De puna molendinarijs communa in molendinis & ſiſorum commodis. Rub. 86
De feminando duas buttinellas grani,vnā quar tam ſoh,et de plantando vnam mannam,ſine ligatione,et ſarculatura quolibet anno. Rub. 87
De ordine ſeruando in vendendo vinum. Rub. 88
De gabellis exigendis. Rub. 89
De auxilijs et fauore prallando D.Potefatis,ſo per molefcias. Rub. 90
Quid quicunque commiſerit aliquid de manda to DD.Poteſtatis,Conſalonerij,et Priorum, non grauetur,ſed defendatur expenſis com munibus. Rub. 91
Quid mulieres non trahant lanas,ſiue filum in furno,nec in platea communia. Rub. 92
De emptione feminum,lignorum,pabulorum, & ſimilium nō faciendā ſine licentia DD.To teſtatis,& Priorum. Rub. 93
Quod non exigatur pena ex damnis datis in re ſtus de cauſis non ſoluitur gabella,et colle cta communi Sanctī Iuſti. Rub. 94

TABVLA QVORVNDAM CAPitum poſtorum in ſua Columnis.

CAPITVLA Pratoriæ Terræ Sanctī Iuſti. Pagina. 75
Capitoli ſopra la Beccaria. Carte. 77
Capitoli dell'Hoſtaria,et Albergāi della Ter ra di Santo Iuſto. Carte. 79
Capitulo ſuper officio Dannorū Datorū. Pag. 79
Tabula Pratoriæ, ſiue Palatij, ſecundum quam tranſeuntes per Territorium Sāncti Iuſti ſolue rentur. Pagina. 82
Capitoli della Tratta. Carte. 83
Capitoli ſopra la tabella de' Cenci,& dell' Alu me. Carte. 84

QVONIAM effrenata cupiditas, seu prodiga, pacis æmula mater litium, materia iurgiorum tot quotidie noua litigia generat; ut nisi Iustitia conatus eius sua virtute reprimeret, concordiam extra mundi terminos exularet. Ideò lex proditur, ut appetitus noxius sub iuris regula limitetur, per quam genus hominum, ut honestè viuat, alterũ non lædat, iusq; suum unicuiq; tribuat, enim inquam pacis, & concordiæ insinuatrix est. Hæc Fidei columna, castimoniæ sedes, uereundiæ, & frugalitatis nobilissima domus, necnon sanctissimus, ac utilissimus mortalium portus, ex qua liberorum iocunditas, & parentum dignitas oritur, admirabili probitate, utriusq; generositate, & sanguinis nobilitate, iam secus priori illi incolæ, qui ẽ primo quo rusticã degebant uitam, in speluncis loco domorum, in syluis loco urbium, ferino uictu, & uestitu utentes, ut ex antiquis annalibus liquidius constare uidetur. Iccirco ut populi, gentes rationis participes, à brutorum ritu emoti, in meliora conuenere, ubi securam, tutamq; uitam magis agerent, ex quo uiri quidam aliis paulo sanctiores rudes ceperunt prometsias doce re urbanos mores, ex quibus ius gẽtium, ciuilis consuetudo, deinde sancita est lex, qua sine, o Ciues, Cues mihi credite, nulla ciuium tuta, nulla oppida. Ciuitatesue nullę, nullæ Terræ, denig; nullæ ullę essent, nisi ea duce, Terris Astrea ab hominibus coleretur, iuxtà illud diuinissimi Regis notabile uerbum; quid aliud est Regnum, remota Iustitia, nisi latrocinium? Quapropter hinc leges Diuino nutu proditæ fuerunt, deinde singulorum locorum Rectores priuatæ, & eiusdemodi Municipalia iura condiderunt, quę Statuta nuncupantur, quibus populi, Magistratus, Reipublicæ sanctiq; Senatus toto orbe terrarum gubernarentur, & conseruarentur. Quæ omnia Diuino numine adiuti, huiusce nostræ Patriæ Patres optimi, sẽ. Nicolaus Ptolomeus Cõsalonerius, Saluator Tiberii, Iustus de Tessis, & Franciscus de Paciarellis Mag. DD. Priores, necnõ spectabiles, & dilectissimi uiri, ac experientiarum plenissimi D. Eichilaus Bonasides, sẽ. Alexander de Ptolomeis, sẽ. Angelus de Paciarellis, & sẽ. Nicolangelus Martius statuarii ad tam graue munus diutius eorum mentes reuoluentes, ut omnes, & singuli intra nostræ Terræ Sancti Iusti mœnia eo uiuendi necnon circa illius pertinentias cohabitantes sanctis gubernentur legibus, statuta hæc constitutiones, & ordines infrascriptos ad communem hominum, non minus rationẽ, & amore, & charitate mot, fecliciter introduxerunt, fabricauerunt, atq; addiderunt, ne obeerrantibus nulla sit excusatio, ad immortalis Dei gloriam, & laudem Terræ nostræ Sancti Iusti, Spiritus sancti gratia deuotissimè inuocata, atq; eius gloriosissimæ Matris, & Virginis Mariæ, necnõ nostrorum Aduocatorum, & protectorum Sanctorum Iusti, & Thomasini, totiusq; cœlestis Aulæ; ad reuerentiam, subiectionem, & obedientiam Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam nostram dignoscimus esse matrem, Sanctissimiq; D. N. D. Pii diuina prouidentia Papę Quinti, & in futurum aliorum Sanctissimorũ Pontificum, suorum Legatorum, & ministrorum: ad pacificum Regimen Communis, & Populi Terræ Sancti Iusti, sub anno Domini M. D. LXIX. Indictione duodecima, & mense Iulii die 13. anni tempore Regiminis, & felicis gubernii Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Ioannis Hieronymi Albani Bergomensis Prothonotarii Apostolici, Quæ statuta, & ordines in quinq; libris distincta fuere, qui sic inscribuntur, uidelicet.

Primus de Regimine, & Officialibus dictæ Terræ.
Secundus de Causis Ciuilibus.
Tertius de Maleficiis.
Quartus de Damnis Datis.
Quintus, & ultimus de Extraordinariis.

IN DEI NOMINE AMEN

MVNICIPALIVM LEGVM, ET STATVTORVM ECCLESIASTICAE TERRAE SANCTI IVSTI.

DE REGIMINE, ET OFFICIALIBVS DICTAE TERRAE. LIBER PRIMVS FELICITER INCIPIT.

De Fide Christiana tenenda. Rubrica. I.

IESTANTE Apostolo nulla operis boni structura consistere potest, absq; fidei fundamento: & quicquid extra, uel præter hìd est, à malo est: Idcirco statuimus, & ordinamus, ut Potestas, seu Rector Terræ Sancti Iusti, & eius familia, sicut reputari cupiunt, & haberi fideles; ita pro defensione Christianæ fidei Diocesanis Episcopis, & Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, à fede Apostolica deputatis, aut in posterum deputandis pareant, & intendant, in hæreticorum credentium fautorum, & receptatorum, & defensorum ipsorum inuestigatione, captione, & custodia diligenti, cum ab eis fuerint requisiti: Et in reliquis alijs iuxta canonicas sanctiones. Nec non dictus Potestas, uel eius Vicarius, in principio sui officii, in sua tertiam diem, uel minus, faciat publicè bandiri per loca publica, & consueta dictæ Terre q. omnes hæretici, & paterini, & cuiuscunq; alterius sectæ prohibitæ, & illicitæ, fallarii, fures, latrones, meretrices, lenones, & omnes personæ malæ conditionis famæ, & uitæ suspectæ, & exules seu banditi Curiæ generalis, ac Communis Sancti Iusti extra debeant in continenti de dicta Terra, & eius fortia, & districtu; alioquin capiantur personaliter, & in fortia eius conducantur.

De ueneratione, & custodia dierum Dominicarum, & festiuarum. Rub. II.

DIVINA Domini nostri imitationes, qui post creationem Cœli, & Terræ, die septima requieuit, & in suorum Sanctorum festorum uenerationẽ laudatur: Ideo uniuersæ personæ precaueãt, & abstineant Sanctissimis Dominicis, atq; Paschalibus, & festiuis diebus, aliqua ruralia, & etiam artificialia opera exercere, uel in eis, aut aliquo labore, uel aliquod artificium, uel laborerium facere, per se, uel alium, uel deferre faciens ullo modo. Diebus præcipuè infrascriptis, uidelicet diebus quibuscunq; Dominicalibus, die Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi cum duobus sequentibus: die Circuncisionis Domini, diebus omnibus festiuis beatæ Mariæ Virginis, die Epiphaniæ die Sancti Theodori, seu Thoffani, die S. Blazii, die Cineri usq; ad tertias: die ueneris Sancti, diebus solennibus tribus Paschatis resurrectionis Domini, die Ascensionis Domini nostri Iesu Christi, diebus festiuis beati Micaelis Archangeli, diebus festiuis solennitatis

HAYMAN COLLECTION OF OHV im. I.I. MECHNIKOVA

Pentecostes, die festi Corporis Christi, die Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ, die festi Sancti Georgij, diebus festiuis omnium Euangelistarum, diebus festiuis omnium Apostolorum, diebus festiuis omnium Ecclesiæ Doctorum, die festi omnium Sanctorũ, diebus festiuis Sanctissimæ Crucis, die festi S. Mariæ Magdalenæ, die festi S. Laurentij, die festi S. Iosephi, Sancti Barnabæ, & Sancti Dominici, die festi S. Francisci, die festi S. Bernardini, die festi S. Antonij Abbatis, die festi S. Catherinæ, die festi S. Luciæ, die festi S. Nicolai, die festi S. Nicolai de Tollentino, die festi S. Sebastiani, die festi Sancti Stanislai Cracouiæ, & Bordoni, & diebus Processionalibus, usq; & post factas Processiones. Contrafaciens autem in præmissis, uel aliquo præmissorum, qualibet uice, decem sol. pœna ipso facto multetur: & bastum si quod aliquo die Dominicali, uel Paschatis, aut die Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, diebus Sanctorũ Iusti, & Theodori, seu Thossani, & Sanctæ Mariæ de Misericordia, supra aliquam bestiam appositum fuerit, uel repertum, posit, & debeat in platea Communis illico concremari, seu igne comburi: Et in quolibet ipsorum dierum unus ex Notarijs Potestatis dictæ Terræ ad rimandum de præmissis, & inquirendum, personaliter trasmittatur, & accedere debeat uinculo iuramenti, & pœna centum sol. den. de suo salario. A præmissis hos casus declaramus exceptos, uide licet signa personæ de oleribus, pro usu, & sufficientia unius diei tantum, aut de pomis simpliciter comestibilibus ad usum humanum, modicè, & sine salma: diebus Paschalibus, domenicalibus, & Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, & his similibus, collegerit, seu apportauerit, sit impunitus. In cæteris autem festiuis diebus duas salmas aquæ, & plus deferre, uel apportare posit, sine pœna. Item, si aliquod opus, uel laborerium fieret, pro, uel in aliquo loco facto, pio, uel religioso, gratia, & intuitu pietatis, uel in honorem Dei, seu pro euidenti, & manifesta reparatione alicuius repentis, & subitæ ruinæ, aut uero pro necessaria fortificatione, uel reparatione alicuius publici laboreri, circuitus murorũ Communis nostræ Terræ, uel pro aliquo publico laborerio nostri Communis, nec non pro aliquo transductu, uel tractu alicuius grandis, seu magni ligni, uel magni lapidis, uel laboriosa opera exigentis, uel pro herbis ad usum bestiarum: de prædictis tantum imperatrix & obtenta licentia Potestatis: Item, & pro uenatione, & aucupatione sylue ferum, atq; etiam pro macellando carnes, uel uendendo pisces ad necessitatem hominum. Item, pro uncellariis ferratius animalium, ac etiam pro necessarijs medicinalium apparatu. Insuper hos casibus, & aliis similibus, siue similiter necessarijs, & opportunis, uel periculosis, quos in Domini Potestatis arbitrio, & discretione remittimus, nemo ad pœnam teneatur.

De Festo Sanctissimi Corporis Christi solenniter celebrando. Rub. III.

NVLLA tam grandis reperitur natio, quæ habeat suos Deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster omnipotens, cuius unigenitus charitatis suæ elementa factus homo, corpus, & sanguinem præciosissimum, cuius pro nostræ reparatione salutis, in ara Crucis obtulit Deo patri. Nos quidem de Terra Sancti Iusti, ad tanti beneficii memoriale, perenne festum dicti Sacramenti, ab Ecclesia ordinatum solenniter, & deuotè celebrare, præsentis ordinamenti uigore compellimur hoc modo, uidelicet, q; annuatim in uigilia dictæ festiuitatis, per nostra Regimina requiratur noster uene rabilis Pater Dominus Plebanus, uel eius uicem gerens, seu locũtenens, nomine universi Cleri S. Iusti, ut cũ magna deuotione, & solennitate, mane proximo dicti festi, consacra tum Corpus præfictum deferri ordinet per dictam Terram S. Iusti more processionali cum Clero, & Populo, & honorabili apparatu, solenniter sub umbrella deferenda per quatuor

quatuor ex honorabilibus terrigenis dictæ Terræ: posit que statim bandiatur generale Conciliũ pro dicto eodem mane dicti Festi, & etiam q; omnes terrigenæ, maiores quatuordecim annis, & minores septuaginta, debeant ad dictam processionem, & sequelam dicti Sacramenti accedere, sub pœna Domini Potestatis arbitrio auferenda. Et demum de mane prædicto Domini Potestas, Consilarius, Priores, Medicus Physicus, Cancellarius, literarij ludi Magister, Vicarius, Camerarius, & Chirurgus, uiuculo iuramenti, & pœna x. lib. den. pro quolibet ipsorum teneantur una cum Concilio, & populo, quanto poterit, etiam si opus fuerit compellendo, accedere ad Ecclesiam, seu plebem Sancti Iusti, coram prædicto Domino Plebano, & ipsius Domini Plebani in dicta processione ipso mane, imitari, & sequi uestigia, & mandata: cum candelis cere quot uisi fuerint Domini nis Consalonerio, & Prioribus, & interesse celebrationi missæ solennis, cum prædicatione usq; ad finẽ solenniter celebrãdæ, ut moris est, in platea Communis, sub eloga tuxta ipsam plateam, & in reditu sequi, & afflociari dictum Sacramentum, & processiones usq; ad dictam Ecclesiã, siue plebem Sancti Iusti, non aperta, immo clausa: portæ potius, teneantur uinculo iuramenti.

De celebratione, & cultu Beatissimi confessoris, & Protectoris nostri, Sancti Iusti, & de pallio, cereis, & elemosinis annuatim offerendis per commune. Rub. IIII.

QVONIAM, Qui seminant benedictiones, de benedictionibus metent uitam æternam: ideo ut beatissimi, & confessoris, & Protectoris nostri Sancti Iusti, apud Deum pro gubernatione, & augumentatione boni status, & salutis nostræ Terræ, intercessor existat: disponimus in præsenti, ut annuatim per quindecim dies ante ipsius festum fiat in Consilijs propositus, super modo ipsum festum honorandi: & quicquid pro ut plus, & ultra formam, & honorificentiam, uberius annotatam in ipsis consilijs deliberatum fuerit integralius obseruetur. Volumus tamen, ut hæc celebritas in honorem dicti festi, modis omnibus fiat, udelicet, ut Potestas Consalonerius, Priores, Cancellarius, Vicarius, Notarius, Camerarius, & cæteri nostri Communis stipendiati, una cum consiliarijs, per requisitionem præcedentibus tubis, & instrumentis, peruolantur accedere teneãtur ad Ecclesiam Sancti Iusti, siue plebis, ubi festum ipsum colitur, & ibi per nostrum Potestatem offeratur unum pallium de serico ualoris quinq; librarum denariorum de bonis Communis prædicti. Et nihilominus per ipsa regimina, & consiliarios portentur, & offerantur candelæ cereæ quot opportunæ fuerint, secundum proundentem Dominorum Consalonerij, & Priorum pro tempore existentium, & ibidem interesse celebrationi Missæ, præcidationi usq; ad finem solenniter celebrandæ. Quod Pallium apud scindicum qui pro tempore fuerit, uel alium per Concilium generale, aut Commune deputandum: deponatur cum delatum fuerit ad Ecclesiam post dictam missam, & scindicus, seu qui us alius recipiens ipsum pallium penes ses retineat, ita, ut ad manus Prælati, & Ecclesiæ non uertat, fed in diebus festiuis, principalibus, & solemnibus cum quæstum fuerit. Rector, uel Concilio reassigner, secundum q; eis, uel alteri ipsorum dictum fuerit. Et si Prælatus dictæ plebis uellet recipere, & retinere ipsum pallium: Ecclesiæ Plebis ul terius pallium ipsum non detur, & si scindicus, uel alter apud quem depositum fuerit, ei dem plebano daret: in centum solidis condemnetur.

Dicimus etiam q; Potestas dictæ Terræ uinculo iuramenti teneatur facere, dari, & solui per Camerarium nostri Communis, de bonis dicti Communis, Plebano plebis Sancti Iusti pro cordis campanæ dictæ Ecclesiæ, solidos centum denariorum.

Item quòd Rector prædictus quolibet anno in uigilia festiuitatis Sancti Iusti faciat coadunare Consalonerium, Priores, Concilium, & totum Populum Terræ prædictæ,

quorum quilibet portet candelam accensam, quam offerat altari magno Ecclesiæ prædictæ. Et iple Rector fieri faciat unum cereum de sex libris ceræ ad minus; quod portet, & offerat altari prædicto, in mysteriis sacrificii celebrandi, & qui candelā non tulerit: in quinq; solidis pro quolibet condemnetur: Et rector qui cereum fieri non fecerit, perdat de suo salario lib. x. den. secundum modū, & consuetudinem hactenus usitatam.

Insuper ordinamus, ut alius Ecclesiis dictæ Terræ: V. Ecclesiæ Sancti Augustini in festo Sancti Augustini: Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de castanea, in festo Sanctæ Mariæ de mense Augusti: Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Tarusiano: Ecclesiæ Sancti Petri, & Bartholomei, & cuilibet Ecclesiarum in earum, & cuiusq; ipsarum festiuitatibus, detur per Communitatem prædictum unum cereum valoris decem solidorum pro qualibet. Et prædicta Rector faciat obseruari unciolo iuramenti.

Item ad laudem, & reuerentiam omnipotentis Dei, & Beatæ Mariæ Virginis, præsenti statuto decernimus, ut Camerarius Communis Sancti Iusti, qui pro tempore erit, teneatur annuatim dare, & soluere fratribus Sancti Augustini, in dicta Terra in festo omnium Sanctorum, pro tunicis, & aliis necessariis, duodecim lib. den. vsualis monetæ. Item dicimus, q. ad laudem beatæ Mariæ Virginis gloriosæ, annuatim dentur monialibus Sanctæ Mariæ de Castanea, libræ tres denariorum pro suis necessitatibus earundem. Prædicta Rector qui pro tempore fuerit, obseruari faciat unculo iuramenti.

Item, q. Rector dictæ Terræ, quolibet anno in festo gloriosæ Virginis beatæ Catherinæ unā cum numero Concilii generalis dictæ Terræ unculo iuramenti, ire teneatur, ac debeat ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Tarusiano, ubi festum dictæ Virginis celebratur, & secum portare, seu portari facere expensis Communis unum cereum valoris decem solidorum. Et Rector prædicta omnia faciat obseruari unciolo iuramenti.

De celebratione, & cultu Protectoris nostri, & Aduocati, Sancti Theodori, seu Thoſſani, Sanctæ Mariæ Misericordiæ, & Sanctæ Mariæ Puritatis. Rubrica. V.

VT Intercessionibus precibus, ac beatitudine Protectoris, & Aduocati nostri Sancti Theodori seu Tholani, ac deuotione beatissimæ Mariæ de Misericordia, & puritatis tempestates grandines, pestes, & alia flagella in personis, fructibus, & rebus hominum personarū, & habitantium Terræ Sancti Iusti, & eius Territorii, non adsentiatur, sed multiplicentur, & benedicantur, statuimus, & ordinamus, ut Magnificus Dominus Priores, qui pro tempore fuerint, per decem dies ad minus ante celebrationem dictarum festiuitatum, celebrare faciant Concilium Credentiæ, & generale, & ibi proponere debeant quomodo deuotè, & honorificè Populus Terræ Sancti Iusti, dictas festiuitates, & quamlibet ipsarum celebrare, venerari, & colere debeant: & quicquid in dictis Concilijs deliberatum, & canonicè obtentum fuerit obseruetur, & exequtioni mandetur. Quod si Mag. Domini Priores non fecerint, aut facere neglexerint, ipso facto incurrāt pœnam decem lib. den. nostro Communi applicandarum, Addentes q. anno quolibet, & annuatim, ad Ecclesias prædictas in eorū festiuitatibus processionaliter accedatur, & in qualibet dictarū festiuitatū, & solennitatū offeratur cereus unius libræ, & obseruetur inuiolabiliter.

De subuentione Hospitalitatis, & manutentione facienda, & indagatione de Hospitali. Rubrica. VI.

FIAT Singulis annis hospitali pauperum, præsenti, uel aliis in posterū faciendis in dicta Terra, pia elemosinarij erogatio per Cōs, in subsidium laborerii, & in subsistentionē pauperū, put utilius dictis Cōsalonerio, & Prioribus uisum fuerit expedire, de lib. v. den pro qpolibet hospitali, & quolibet anno, quod factū fuerit, uel fieri cōgerit in Terra Sancti

Sancti Iusti, uel eius districtu. Præterea unusquisq; D. Potestas salem semel in tempore sui officij, unā cū DD. Consalonerio, & Prioribus, indagare teneatur de hospitalibus pauperum de Sancto Iusto, qualiter, & quomodo gubernentur, & operam dare pro manutentione, & augumento dictorum hospitalium, ad opera pietatis, ut eis DD. Potestati, Consalonerio, & Prioribus uisum fuerit, sub unculo iuramenti.

De uisitatione Ecclesiastica simul facienda per DD. Potestatem, Consalonerium, Priores, Cancellarū, Vicarium, & Camerarium Communis S. Iusti. Rub. VII.

QVIA Regentium cor in manu Dei esse debet, ac omne bonum iudicium de multu Diuino procedere nosciturs ecuncti Communis Regiminis, qui debent esse speculum iubditorū, iudeiset D. Potestas, uel eius Vicarius, Consalonerius, Priores, uel maior pars ipsorum, Medicus Phyſicus, literarū ludi Magister, Cancellarius, Chyrurgus, Camerarius, & quicunq; à Communi salariati, singulis diebus Paschalibus solennibus, Dominicalibus, ac festiuis ex quorum uocabulis Ecclesiæ reperiuntur, & coluntur apud Terram, & districtum Terræ S. Iusti, uisitent simul Basilicas ipsorum festiorum: & in Paschalibus, & Dominicalibus Ecclesiam, siue plebem S. Iusti, aut aliquam aliam Ecclesiam, prout ipsis DD. Potestate, Consalonerio, & Prioribus uidebitur, & placebit: & ibidem solennibus Missis pariter interesse noueritur, astricti unculo iuramenti, & pœna centum sol. den. pro quolibet ipsorum contrafaciente, & qualibet aice nisi iusta, & euidenti causa fuerint impediti, uel causis necessarijs aut ualde utiliter imminentibus. Quę quidem causa in pediente, uel causis in D. Potestatis, & Consalonerii arbitrio, & discretione, sub eorum unculo iuramenti, consistat. Additur insuper, q. in diebus processionalibus, uel cum Clero, & populo, cum ipsis processionibus teneantur accedere, in quibus diebus quandiu ipsę processiones durauerint, nulla tanqa, seu porta Communis teneatur aperta.

De reuerentia, fidelitate, & obedientia erga Sanctam Matrem Romanam Ecclesiam, Sanctissimos Pontifices, ac suos officiales. Rub. VIII.

ROMANAM Ecclesiam Sacrosanctam, nemo sani sensus incredulus sit, esse caput, & matrem cunctarum Dei Ecclesiarum, & uniuersi terrarum orbis sanctissimā antistitem, eius Christianorum Dei omnium fore caput, & matrem perlegandi, & addiuendi potestatem omnia Dei loco uniuersaliter potentem in terris; cæteris nempe sæculi Regibus, Ducibus, & Principibus, dantaxat inferiora inter Angelos sat Regni, temporali ter tamen moderari ualentib us, quidem Ciuitates, nō Prouincias ipsius Ecclesię & locā, incolęq; ipsarum afsidue, tam summi Regiminis fulgori subesse, subiectionem, & reuerentiam sui Regis, libenti cultura debeant custodire, per quam eterne etiam fulgebit promerenti salutifera patet adeptio. Hinc merito strictius ordinare compellimur, ut de cætero in perpetuum nostra Terra S. Iusti, eiusq; Regimina, homines, uniuersitas, & Commune, cum districtualibus, & subditis, quibus sibi fuis total bus iuribus, & operationibus exequantur, & per omnia seruent, & operentur omnimodam fidelitatem, obedē tiam, subiectionem, & reuerentiam iam dictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Sanctissimorum Pontificum, Rectorum, & officialium eiusdem Constitutiones præcepta, iussa monita eorundem, tām in spiritualibus, q. in temporalibus integraliter, ac diligenter obseruantes ita ut omni fictione, tergiuersatione, & intermissione cessantibus, prædicta Terra, Regimina homines, uniuersitas, & Cōmune districtuales, & subditi sui in uerissimā subiectionē, & fidelitate ipsi Sacrosanctæ Ecclesiæ infinitę perstant, sub pœnis in ipsarum Constitutionum, Sacrorumq; Canonum, atq; legum dogmate insti tutis, & alijs ipsarum Constitutum, Pastorum, Rectorum, & officialium, ac ipsorum cuiuslibet, & maxime Reuerēdissimi, & illustris. Gubernatoris Prouinciæ Marchiæ Anconitanę moderamine affligentis.

Hoc insuper addito, ut singuli ad quodvis Communis opus, sibi officium per Communem assumendi, ante omnia dictam fidelitatem, & obedientiam iurare teneantur.

De electione facienda de D. Potestate, seu Rectore Terræ Sancti Iusti, & arbitrio ipsum eligentium. Rub. IX.

NON Naturæ vitio, sed hominum deformitate procedit, quod necessarii in terris sint Rectores. Idcirco hac in perpetuum valitura sanctione statuimus ordinamus, & sancimus, quod per tres menses ante finem officii cuiuslibet D. Potestatis dictæ Terræ, tractari debeat, & proponi in Cœtu generali, per DD. Potestatem, Consalonerium, & Priores, qui pro tempore erunt, de nova electione Potestatis. Qua proposita facta, statim Potestas rec edere debeat de dicto Concilio & in ipso Concilio detur ordo, & modus, quomodo, & per quos fieri debeat ipsa nova electio, de uno, vel pluribus eligendis successibus, in defectu non acceptantium. Adiicientes, quod si hi, qui deputati fuerint à dicto Concilio ad dictam electionem faciendam, habeant, & habere intelligantur plenum, & liberum arbitrium in omnibus concernentibus electionem Potestatis. Debeant quoque iurare dicti deputati, ante dictam electionem faciant, ipsam electionem bene, diligenter, sine fraude aliqua, odio, vel amore, timore, precio, prece, omnique alia humana gratia remotis, facere de uno, vel pluribus ut ipsis prudentibus, & probis, bonæ conditionis, iuræ, & famæ amatoribus, & fidelibus Status Sanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ, & Communis prædicti, & quequid factum, gestum, & electum fuerit per dictos deputatos, plenam obtineat firmitatem.

De iuramento, & officio D. Potestatis, seu Rectoris Terræ S. Iusti. Rub. X.

IVRISIVRANDI Religio pro nexu Diuini timoris per nostrum D. Potestatem, seu Rectorem electum, post solennem invocationem Dei, & Sanctorum, & post præambulum laudis, & honoris eiusdem, atq; Sanctæ Ecclesiæ Romanæ, & Summi Pontificis, Dominorum Cardinalium, Legati, ac etiam Rectoris Provinciæ Marchiæ Anconitanæ, sub hac forma fiat, videlicet q. ipse D. Potestas est, & erit plectus cõmunicator Sanctæ Fidei Christianæ, nec non subiectus, fidelis, & amator Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ. Sanctissimorumq; Pontificum Pastorum, & Cardinalium, & maxime Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pij, Diuina prouidentia Papæ Quinti, & eius in posterum canonicè succedentis successoris ac eius Legati, & Apostolicæ Sedis omnium q. Rectorum, & officialium pro ipsa Ecclesia in Italia partibus, & maxime in Prouincia Marchiæ Anconitanæ, ad Regimen præfidentium. Et q. toto tempore huiusmodi Regiminis, cuncta ad bonum statum, & honorem ipsorum spectâta, per omnem sui potsibilitatem, fideliter exequetur, nec eis modo aliquo aduersabitur, aut patietur aliquos aduersa quinimo Terram ipsam Sancti Iusti eius pauperibus fratrem hominem, & Communem in fidelitate, & obedientia eorundem, constituet, & per omnia conseruabit, iuxta tamen posse. Item Terram ipsam in suis pendegiis, iuribus, & dignitatibus manutenebit, & augumentabit pro posse, & eius forcias, & districtus, sub ipsa Terra, & in honorem ipsius iuxta aures suas augmentabit, & diminui nullatenus patietur. Et se fecundum puram conscientiam in suo futuro officio, & Regimine dictæ Terræ, & in administratione sibi commissi officii utilem, & solertem operam, fideliter præstaturum, & iuraturem, & rectitudinem in omnibus exercendo, malefica, & delicta corrigendo, causas, & culpas, & criminales debita iuris norma, regulis, & metis, fecundum usitatum per eius dando examinado, & decidendo, iuxta formam statutorum, & ordinamentorum dictæ nostræ Terræ, fub tempore legitimè vigentium. Et q. ipse alia statuta, prout melius poterit, obseruabit nec transgredietur formam generalium Constitutionum Sanctæ Matris Ecclesiæ fed ipsas potius seruare curabit, in quantum ipsius officium, & iurisdictio concernunt. & ubi statuta, & ordinamenta Communis deficerent,

deficerent, procedet, & procedere facier in sua Curia de similibus ad similia aliorum nostrorum statutorum tuc, & secundum formam Constitutionum factarum, & approbatarum; & ubi casus similitudo deficeret, tunc secundum bonam, antiquam, probabilem, ac laudabilem Ecclesiæ congruentem consuetudinem vlatuet, & decernet. Quæcum deficiente in casibus per generales Constitutiones propriè, nel similitudinarie non declis, recurret ad decretorium, decidendum, & terminandum secundum iura communia. Sectas iuras, ligas, conventiculas sub fua Regimine fieri, vel vnire nullatenus patietur sed ipsas potius euitabit, & confundere procurabit, nili quatenus iuris, & præter omnem fictionem intenderent, & venirent ad honorem, & bonum statum Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ. Garras, diuisiones, & contrarietates, emulationes, & etiam inimicitias subditorum ibi orti, & ampliari non permittet, imò sedari, & pacificari dabit operam efficacem per inductiones, coactiones, & poenas, ac per iuxta etiam Dominorum Priorum, & Communis dictæ Terræ, & alia remedia vtilia, & oportuna. Et q. præfatas, & del berationes, & expensas Communis prædicti damnibus, & inutiles suo tempore non faciet, nec; fieri permittet ullo modo. Voles uero non aliter, q fecundum formam statutorum Communis prædicti exe pietur, vel fieri patietur Credentias dicti Communis tenendas stenebit, ac teneri faciet cum cautela temporalis ad tempus, & perpetuas in perpetuum. Salario sibi pro te ac suis officialibus, & tam fu constituto & ordinato, ac contento, videlicet quadraginta florenorum ad rationem quadraginta bononenorum pro floreno quolibet in, & pro femelli tempore, & bononenis ungue ultra procurat ea cera, & atramento, ftabit tactus, & contentus, nec super lucrum aut augumentum aliquod per se, nel interpositam personam preter for mam nostrorum statutorum, ullo modo, aut quæsito colore habere, vel obtinere procurabit, imò potius ab omni extorsione, tenalitate, & simonia penitus abstinebit. Item q. suos officiales bonos legales, & expertos fine ulla fictione conducet, & tenebit, aut faltem de extero ad exercitium dicti fui officii in fuis fumptibus, & expensis conducere, & habere curabit, videlicet duos bonos & expertos Notarios, quorum unum in principio fui officii deputabit ad ciuilia malefitia, & in casu deficientis Cancellarii, ad officium Cancellariæ, fine alia mercede, ultra falarium sibi datum, fiue daodum à dicto Domino Potestate. Alterum uero Notarium deputabit ad custodiam, & curam damnorum datorum, & extraordinariorum. Et insuper unum familiarem probum, & aptum ad arma portanda teneatur. Et q. ipse cum suis officialibus, & familiari personaliter semper stabit ad ipsorum offitia exercendum, nec aliquis ipsorum se absentabit fine oportuna licentia, leguim præmissis obtinenda. Consilium aliquod, tam generale q. credentiæ non congregabit, neque congregari permittet ablque expressa licentia consentiu, & voluntate Domi orum Consalonerij, & Priorum dictæ Terræ. Non receptabit, nec assumet aliquem Ducem, Comitem Baronum, Nobilem neque aliquam alam personam, Collegium, uel universitatem in dicta Terra Sancti Iusti, uel eius territorio, & districtu ad aliquod Dominium, officii, præterum præmissarum, & dignitatem contra statum Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ & huius nostræ Terræ. Tyrannidem aliquam, uel tyrannidis uerfutiam, aut similitudinem, seu ueftigia, aut mores, uel conuersationem in dicta Terra Sancti Iusti, uel eius districtu, & forcia inualere, uel insurgere nullo modo permittet nec ullatenus patietur imò totis uiribus potius le opponet, ut nemo preter Romanam Ecclesiam, & pro ipsa Pontifices Pastores, & rectores, & officiales in dicto Communi ut super ipsos aut super terrigenas & habitantes, uel eorum dilectuales præmissam aliquam, uel præmissam obtineat uel modo aliquo, aut sub quouis quæsito colore consequatur, sed q. post Romanam Ecclesiam sola Regimina Communis prædictæ Terræ Sancti Iusti pro ipsa Ecclesia deputata, maioritate, & præeminentia urgeant. Et q. bonus & pacificus Cõs status in dicta Terra, & alijs fuis locis omni contrarietate depressa, urgeat, & perdurete. Item q. sanctos Dei Ecclesias, aliasq; religiosis pus, ps, & miserabilibus locis caufis, & personis tus, & iustitiam reddet, facier, & administrabit, eu reddi ficri, & administrari facier, & omnibus peten

tibus per se,uel alium,seu alios coràm ipso D.Potestate,uel eius Curia,& maximè orfanis, pupillis,uiduis,& alis miserabilibus personis existet utique fauorabilis,& contra omnem iniquam opinionem Executus.Officium Dominorum Consulenorum,& Communis dictæ Terræ conseruabit,& honorabit,& pro posse faciet ab eius subditis honorari.Socios,amicos,uicinos,& pacificos nostræ Terræ Sancti Iusti,ut plus potent,cum honore Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ,& Communis nostri Sancti Iusti in bona pace, & amicitia conseruare curabit. Et in principio,& introitu eius officii præstabit,ad perpetuam famam luę personę.Syndico dicti nostri Communis,& cum effectu tradet,& cõsignabit unum arcumbosium ualoris quatuor florenorum usualis monetæ,cum suis fulcimentis.Et finito,ac deposito dicto fuo officio,stabit ad iyndicatum tribus diebus continuis coràm Syndicatoribus,deputandis secundum formam nostrorũ statutorum. Hęc omnia & singula alia,quæ per formam iuris, statutorum, & ordinamentorum Communis dictæ Terræ Sancti Iusti, & generalium Constitutionum Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ,& secundum equitatem, & bonos mores exercenda erunt,in administratione sui officii,& suorum officialium facere,gerere,& exercere teneatur.Promittat idem D.Potestas ante ingressum sui Palatii,Cancellario ipsius Communis, uel alteri Notario ad hæc specialiter deputato,stipulanti, & recipienti pro Sancta Romana Ecclesia, & pro ipso Communi Sancti Iusti,& ad Sancta Dei Euangelia,corporaliter manu tacto uolumine statuorũ ibidem præsentaliter iub figillo magno nostri Communis sibi exhibendo,iure de seruare & exequirionibus mandare quæcunq; bono statui, & honori Sanctæ Matris Rom. Ecclesiæ,& prædicti Communis Sancti Iusti claruerit expedire,ad mortem, confusionẽ, destructionem,& exterminium omnium uolentium contrarium prædictorum.

Deuramento, & officio Iudicis,seu Vicarij,Notarij,& familiaris D.Potestatis Terræ Sancti Iusti. Rub. XI.

IVDEX, Seu Vicarius D.Potestatis nostræ Terræ Sancti Iusti sit, & esse debeat,& intelligatur ordinarius Iudex nostri Communis, & etiam Vicarius,in omnibus,& per omnia ad officium Curię Domini Potestatis,& Iudicis spectantia seu pertinere debentia, tàm in absentia,quàm presentia D.Potestatis,absq; alia deputatione faciẽda:dummodo tamen sit officialium expertus,atq; bonæ famæ.Qui ac etiam alius Notarius dicta Curię, unà cum dicto Domino Potestate,iurent solennitèr & iurando promittere teneantur.Cã cellario nostri Communis, uel alteri Notario ad hæc deputando, stipulanti, & recipienti pro Sancta Matre Romana Ecclesia,& pro Comune Sancti Iusti,& effectibus, & amatores eiudem Sanctæ Matris Ecclesiæ,& Communis Sancti Iusti,& honoris eorũdem, fideles, & promptos executores esse, Item fe esse diligentes, & solertes in eorum effectui administratione,secundum rustiuum exercet di & iud para & prouida conscientia,& matura deliberatione: de ciuilibus, & criminalibus iudicare, decernere, & terminare & acta ciualia,& criminalia scribere,ordinare & publicare,omni corruptione,& ambitione remotis,debitis,mdicis,debitis,& confestis,quoties oportuerit iura reddi,nisi iusta,& euidenti causa impedimenti superenit. uel superuenerit, inseperq; si nostra Comunitas non haberet Cancellarii,uel si haberet absentem,uel alter impeditum, q; ipse Vicarius absq; alio salario à nostro Cõmuni percipendo,in omnibus,& per omnia supleat & exerceat, & gerat uices,officium, & officia spectans & spectantia ad officium Cancellariæ,secundum formam statutorum, & ordinamentorũ dictæ nostræ Terræ. Et Notarius cuiscũq; extraordinariorum, & damnorum datorum exercere scripturas, & acta ad suum officium pertinentia diligenter,legaliter,& fideliter conscribere,& redigere,ac publicare,absq; pretensione cuiuslibet ultrà salarij,& iuris antea lirati. Et ipse Notarius saltem bis in die personaliter ire per Terram Sancti Iusti inmando contra excedentes, & illicita committentes, contra,uel prętez formam iuris,& nostrorum statutorum,& ordinamentorum sub pœna centum

centum solidorum denariorum pro qualibet de dominicali,uel festiua,qua contrafecerit. Familiaris uerò cum ipsis officialibus ad præcepta accedere teneatur,& alia obsequia & seruitia,utilia,debita,& opportuna,exhibere,& operari ad mandata officialium uncuiq; iuramenti,& pœna uiginti solidorum denariorum unc qualibet.

De electione,iuramento,& officio Cancellarii nostri Communis. Rub. XII.

STATVIMVS, Et ordinamus,inuiolabiliter obseruari, ut eligatur in eundem modum,& formam,quibus eligitur Potestas,unus bonus,legalis,& fidelis Notarius, & dictator,siue Cancellarius, cuius officium duret per annum, & ultra, prout placuerit generali Cœtio dictæ Terræ. Qui Cancellarius mortuo,seu habitet loritum à Potestate & officialibus,extra Palatium habitationis Potestatis. Cuius officio mumerare uoluimus,ut tria; diligenter legaliter,& fulliciter in ordinato,& publico libro redigat,& regulitet omnia, & singula negotia Communis,seu spectantia ad Commune cuiuscumdiuti propositæ,consultationes,arringæ,partita,deliberationes,reformationes,literæ missiuæ, & responsiuæ,pacta,stipulationes,promissiones,electiones,deputationes,nominationes, sendicatus,procurationes,exemptiones,iuramenta officialium & eorum notarij,collectas omuestam impositas,imponendas,scribere, & exigere fi ei ordinatum fuerit. & omne quod exactum fuerit effectualiter cõsignare in continenti Camerario nostri Communis,pro ipso Communi recipienti ad omnem requisitionem Potestatis, Confalonerii, & Priorum nostræ Terræ. Nec non omnes, & singulas condemnationes cuiuscumq; debo des post solutæ,uel gratiam habitam & præstitam,ita fine quinis sibi solutione uel premio,præter salarium suum. Item prouisiones,petitiones,literas prouentus,exitus,expensas,rationes,& calcula,cum quantitatibus,uicis,debitis,& oppositionis,& omnes alias,& singulas ite;ationes,de quibus Communis utiles, & opportunas,ad cuiuscumq; Cancellariatus officium,ut ipse Notarius spectantes & pertinentes redigat,scribat, & alia quælibet agenda tin officium debet uel facere,uel scripturas exercere,aut facere,& teneatur executioni mandare,absq; alia ipe,uel expectatione,uel relatione,uel mercede,s. Nihil,ab præscripta,uel aliquod præscriptorum,in primis scripturis præscribis præter generale salarium ordinatum ullatenus consequendo. ad eorum obseruatio. Pro secundis uero scripturis posit in præmium solutionesq;recipere ad mercedes,& pro quo,ad cas unus instantia uel petitionem,ipsa secunda scriptura nisi publicata,& pro qualibet reformatione,siue deliberatione seu exemptione subtracta,& plus non plus bleam formam redacta,xx.sol. pro qualibet nostra publica duos testes pro quilibet fendicatu publico,& simili mandato sol.xx. pro qualibet electione,uel gastaldionum,uel sub literarum Communis,sol.v. pro qualibet instrumento pacti,uendimolendinorum,bannorum,& similium.xxm sol. pro qualibet instrum dio pacti,emptionis,uel alterea pro secunda scriptura publicanda pro qualibet floreno aut simili quantitate,accipiat tantum duos solidos. Pro qualibet uero electione officialis forensis ad officialem,Cancellariatum,uel pro Medico phyfico. & Præceptore,uel similibus eius pro secunda scriptura florenum unum. Pro qualibet charta secundæ scripturæ publicatæ de rationem,uel calculo prouentarum Communis quantecunq; quantitatis sol.lex. Pro secunda scriptura quotidianos posit recipere florenum unum, si quantitas fuerit magna usq; ad mille florenos, & abinde infra pro rata, sed abinde supra nihil ultra recipiat. Et q

habeat, & habere debeat à Communi prædicto pro salario, & mercede dicti sui officii, singulo mense, prout per Concilium generale ordinatum fuerit, & habitationem cõgruam. Teneatur q; dictus Cancellarius ad requisitionem Potestatis, Consalonerii, & Priorum, accedere ad quæcunq; loca pro ambactatis, & aliis negocijs publicis dictæ Communitatis, perstrictandus sine aliquo alio salario, & mercede, nisi q; debeat habere equitaturam, & expensas tantum. Item q; durante suo officio nunq; se absentabit à Terra Sancti Iusti, & eius districtu, absq; licentia expressa Dominorum Consalonerii, & Priorum dicte Terre. Finitoq; ac deposito suo officio, stabit ad sendicatum tribus diebus ad reddendum rus, & rationem administrationis sui officii coram sendicatoribus deputandis per nostrum Commune, secundum formam statutorum nostræ Terræ. Quæ omnia, & singula in præsenti nostro ordinamento contenta, & alia ad suum officium spectantia, & g

salariis ordinatis · uel etiam ordinandis, teneantur ac debeant accedere ad eorum officia exercenda, morari, ac eam fcindicari · nec non eum eorum larcinis, equis, & rebus quo, & prout maluerit in fine redire omnibus & singulis eorū, & cuiuslq; ipsorum fumptibus, & expensis, & rifico, periculo, & fortuna · ita q; Commune S. Iusti eos, uel alteri eorū, praeter q ad deputata salaria ad nihil aliud teneri possit, eisdem occasione, cuiuscunq; periculi, expensae, uel casus in eundo, stando, uel redeundo.

Quòd praedicti officiales teneantur personaliter, & non per substitutum, & de eis, & eorum familiarius, mense quolibet monstram facere. Rub. XVI.

ITEM statuimus, & ordinamus, ut nemo ipsorum officialium possit seruire per substitutum, alium aut locumtenentem, nisi cum licentia Concilij generalis dicti Communis Sancti Iusti · sed magis per ipsos personaliter, & per debitum, & ordinatum seu etiam ordinandum numerum officialium, famul. & equi. De quibus autem mense quolibet monstram facere teneatur · ad requisitionem Consulonerii · & Priorum cum registione Cancellarii, uel furuce gerentis · Qui talem monstram in suis libris apud Cancellariam semper de reliqere teneatur · sub poena dictis Consilonerio, Prioribus, & Cancellario contrafacientibus, & non requirentibus dictam monstram effectualiter fieri, pro quolibet ber contrafaciente · & uice qualibet centum sol. den. In qua quidem monstra Potestas teneatur esse uice Vicarij, puniatur in lib. duodecim den. Statuens sine Notario damnorum datorum · in lib. octo den. puniatur. Si uero sine familiari puniatur, poena quatuor lib. den. & q. qualibet uice, qua dicta monstra facta fuerit, dictas poenas uolumus incurrisse. Quas poenas Consilonerius & Priores teneantur uinculo iuramenti, & poena decem librarum denariorum pro quolibet, exigi facere · retinendo de eius salario illius mensis, de quo punctatus fuerit.

De poena Potestatis officialium, & salariatorum absentantium se absq; licentia. Rubrica. XVII.

POTESTAS · uel aliquis suorum officialium, uel etiam quilibet alius officialis, uel ect. ductus, & salariatus a Communi Sancti Iusti ad aliquod officium seu misterium, artem, siue exercitium siue fit Medicus siue Magister grammaticae, ter possit recedere uel ire absentare a Terra Sancti Iusti, & eius districtu · sine expressa licentia Dominorum Consilonerum & Priorum, & Concilij Credentiae inter eos obtenta inter bussulas, & pallucetas, poena cuiuslibet Consilonerij, & Priorum aliter dantium licentiam · quinquaginta sol. pro quolibet, & uice qualibet · & licentia aliter data non valeat · nec teneat ullo modo · Et concella ut supra licentia alicui ex supradictis officialibus ut supra · & suprendatus a Communi uolumus q. ultra tempus sibi in dicta licentia concessum · stare, uel permanere extra dictum districtum · aliquis non praesumat, nec debeat. Siquis contra fecerit in aliquo praedictorum casuum fuerit Potestas Terra Sancti Iusti, poena .xxv. lib. den. pro quolibet uice · qua contrafecerit, & quilibet de qua ultra dictam licentiam steterit de facto incurrat · Si uero fuerit Vicarius, uel Medicus, uel Magister grammaticae dicti Communis poena x. lib. den. pro quolibet & uice qualibet qua contrafecerit · & die qualibet, qua ultra dictam licentiam steterit, & de facto soluat. Si uero alius salariatus fuerit uel officialis poena .xl. sol. modo praedicto soluatur · quas poenas per eorum syndicatores exigi uolumus & feabilimus. Si uero dictus Potestas se abstantauerit de dicta Terra & eius districtu sine expressa licentia antedicta · incurrat poenam quinquaginta lib. den. & si permocauerit incurrerat poenam .x. lib. pro qualibet die ultra dictas quinquaginta lib. & qualibet uice. Si uero dictus Medicus & Magister grammaticae uel ipsorum alter se abstentauerit ut supra, incurrat poenam .xxy. lib. den. pro qualibet, & uice qualibet

qualibet, & quinq; libris ultra dictas uiginti quinq; libras, pro qualibet die si pernoctauerint & poena decem librarum denariorum pro quolibet aliorum officialium praenominatorum · & si pernoctauerit, poena quadraginta sol. dorum pro qualibet, & qualibet die, & uice qualibet, ultra dictas decem libras denariorum mulctetur.

Quòd Potestas teneatur exigere aut exigi facere omnes condemnationes, & collectas. Rub. VVIII.

CVM Temporis interuallo, aut pereant, aut debilitentur pecuniarum exactiones · Ideo statuimus, & ordinamus, ut Potestas exigere · aut exigi facere teneatur omnes pecuniarum collectarum, praestantarum datiarum, & condemnationum quarumcunq; in quibus quis quomodolibet nostro teneretur Communi, & de his quas exigi fecerit, uel exegerit, & effectualiter deuenire fecerit in Commune, uidelicet de condemnationibus tantum non solutis infra duos annos, a die, qua lata fuerint habeat duos solidos qualibet pro denariorum libra · Teneatur etiam exigere sine aliqua mercede de mense in mensem, omnes condemnationes per ipsum latas, tempore suo officii quod si non fecerit, omnes tales & huiusmodi condemnationes per ipsum latas, & non exactas, ut supra detrahi debeant de suo salario, nisi fuerit iusta causa impeditus.

Quòd Potestas, eiusq; officiales, nostri Communis Cancellarii, salariatiq; omnes teneantur exequationi mandare praecepta Magnificorum Dominorum Priorum. Rub. XIX.

STATVENDVM Duximus, q. omnes, & singuli salariati Communis, teneantur, & eorum quilibet teneatur exactissime, & totis uribus exequutioni mandare omnia, & singula praecepta, reformationes, deliberationes, prouisiones, seu decreta facta per Dominos Consilonerium, & Priores · uel maiorem ipsorum partem, secundum formam statutorum de quacunq; re, uel causa, contra quamcunq; personam, locum uel uniuersitatem · sub poena decem librarum denariorū, ipsi officiali, seu salariato, eis praedicta mandantem, seu commicterentur, si fuerit in praedictis, uel aliquo praedictorum negligens, uel remissus, pro quolibet, & uice qualibet extrahenda.

Quòd Potestas, alii officiales, & salariati, teneantur obseruare omnia statuta · tum facta, cum suo tempore facienda. Rub. XX.

STATVIMVS. Et ordinamus, q. Rector, seu Potestas, officiales, & salariatino stri Communis teneantur ac debeant obseruare & obseruari facere omnia, & singula statuta · reformationes · & ordines, tam factos · q. eam eorum tempore faciendos · sub poena centum librarum d.n. pro quolibet, & uice qua. bet in casu contrauentionis.

Quòd officialis missus ambaciator pro Communi habeat expensas tantum. Rub. XXI.

ORDINAMVS, Ac præsenti sanctione firmamus, ut si contigerit aliquem, uel aliquos officiales, & salariatos Communis, ire, seu mitti pro aliqua ambaxiata, seu nostri Communis expeditione, seu aliquo negocio, extra Terram Sancti Iusti, non non debeat habere: nisi habeat à Communi aliquam mercedem, siue aliquod salarium, nisi expensas tantum, pro se, & equo, & famulo, si famulum secum ducere: & pro equo, si uc equis coudignam uicturam: & salarium pro famulo.

Ne quis Potestati, uel eius familiæ donet mutui tradat, siue cum eis familiariter conuersetur. Rub. XXII.

QVONIAM Exassidua conuersatione, familiaritas, & inde dignitatis oritur contemptio. Idco duximus obseruandum, ne quis mensam, seu uictus menia les de luo faciat, uel mittat, per se uel alium Rectori, siue Potestati, uel alicui de suis officialibus, & familia: similiter nequis cum eisdem, uel eorum qualibet bibendo, seu comedendo conuersetur, seu aliquam bestiam farcinariam, uel equum eisdem mutui tradat prædictis. Quòd si secus fuerit attentatum, is qui fuerit repertus culpabilis, tam officialis re cipiens, si terrigena donis siue mutuans, in qua fraginta solidos pro qualibet: & uice qua libet, qua contrafactum fuerit punitur: & cuilibet liceat accusare, & denunciare, & credatur tali accusatori cum affertione unius testis fidedigni: & talis accusator habeat quar tam partem dictæ pœnæ.

Quòd Potestas, & eius officiales non reconfirmentur. Rub. XXIII.

NE Ecclesiastici, & officiorum uires debilitentur: statuimus, q. nullus Potestas, uel Rector Terræ Sancti Iusti, nec eius Vicarius, seu Notarius, ultra primum semestre per duos annos immediate sequentes, audeat, uel præsumat per se, uel alium reconfirmari: præterea, neq. aliter operam dare, ut reconfirmetur sub aliquo quæsito colore, sub pœna unginquinqui librarum denariorum, pro qualibet contrafactione, & uice qualibet: & q. nullus audeat per se nec per aliquem, consiliare, uel arengare, nec aliter operam dare, ut dicti Potestas, uel eius officiales, uel ipsorum aliquis reconfirmentur, sub simili dicta pœna, pro qualibet, & uice qualibet, qua contrafactū fuerit in prædictis, uel aliquo prædictorū.

Quòd Potestas, & eius officiales, non syndicentur durãte officio. Rub. XXIIII.

STATVIMVS, q. Potestas, seu Rector Sancti Iusti, eius officiales, & familia, durante tempore officii non possint, neq. debeant quomodolibet syndicari, seu de ad ministra-

ministrationibus in eorum officiis quomodolibet rationem reddere, sed solum finito eorum officio, stent ad eorum syndicatum, prout tenentur, secundum formam statutorum, de syndicatu loquentium: aliàs quicquid fieret in fauorem ipsius Rectoris, seu Potestatis, cuiscp officialium, & familiæ, sit ipso iure nullum. & nihilominus finito officio ad syndicatum stare teneantur. Et Potestas, seu Rector, & qualibet eius officialis, qui petet, uel permitteret se fy syndicari ante finem ipsius officii, pœnam centum librarum denariorum incurrat, pro qualibet contrafactione, & qualibet uice. Et fy syndicatores, qui fyndicarent, puniantur pœna ugintiquinq; librarum pro qualibet, & qualibet uice: & eadem pœna præponentes, & arringantes, super huiusmodi fyndicatu infra tempus, ad fauorem Potestatis, & curiæ puniantur pro qualibet, & uice qualibet. Insuper si contingat q. per Rectorem Prouinciæ referibatur super derogatione præsentis statuti: & ordinis, & eius uigore per Dominos Consilanorum, & Priores, hæc reformatio in, & super prædictis faciendæ, nullatenus robur, & firmitatē obtineat, nisi ad bullulas, & palluctas obtenta fuerit per sex partes ex septem partibus Consiliatorium, in Concilio generali existentium, & seruatis seruandis. Et si aliter factum fuerit, dicti Domini Consilanorum, & Priores puniantur de facto in libris decem denariorum pro qualibet: & nihilominus, quod obtentum fuerit in fauorem dictorum Potestatis, & officialium, non valeat ullo modo.

De modo syndicandi Potestatem, eius familiam, cæterosq; officiales nostri Communis. Rub. XXV.

VT Qualibet noster officialis ad suum circa spectantis officium l. galiter, ac sine fraude procedat: statuimus, q. in nostro generali Consilio faciendo circa finem officii cuiuscunq; nostri Potestatis, aliorumq; officialium extra limitat de bussolis, duo ex diuersis, unum breue, continens in se nomina syndicatorum, & Notarij, & coram ipsis syndicatoribus, & Notario, qualibet nostri Potestas, & eius officiales, & familia finito suo officio, stent, & stare debeant ad fyndicatum, & plenam reddere rationem cum integrali, & debita satisfactione, de administratis per eos, & quemlibet eorum, præfata tamen satisfactione in forma debita de soluendo, & restituendo omnes, & singulas quantitates, ac res, in quibus ipsi, uel ipsorum alter per dictos syndicatores stare teneantur, & inuenti scdemnati facta bandimentis per loca publica, & consueta: sono tubæ præmisso, de uolentibus conqueri de dicto Potestate, & eius officialibus, & familia stando personaliter in iudicio coram ipsis fyndicatoribus, horis congruis, & deputatis, hoc modo: uidelicet q. omnes uolentes conqueri de dicto Potestate, officialibus, & familia infra tres dies integros, & continuos, post diem depositionis sui officii comparere debeant personaliter: uel per legitimum Procuratorem: & coram ipsis syndicatoribus in scriptis producere petitiones eorum: & elapso dicto termino tridui, uolentes conqueri, uel petitiones exhibere contra prædictos, aut aliquem prædictorum non audiant: Et si infra dictum terminum petitiones aliquæ productæ non fuerint, extunc ipso, uel aliquem ipsorum, immediate ipso termino transacto, prædicti officiales, & familia, uel ipsorū aliquis contra quem aliquæ petitio producta non fuerit, solenniter per fyndicatū absoluatur. Si uerò contra ipsos, uel ipsorum aliq; fit producta fuerit aliqua petitio, ut supra dicti syndicatores statim uidere cognoscere, & declarare: & si opus fuerit consilij Sapientes super premissis habere ex inde illum, uel illos absoluere aut condēnare per eorū sententiā prout iuris fuerit in prædictis, uel aliquo prædictorū, iuxtum sit: & plenam obtineant firmitatem;

aliqua processus ineptitudine non obstante.

De modo eligendi syndicatores, ac eorum Notarii. Rub. XXVI.

STATVIMVS, Vt per nostrum Concilium generale, matura deliberatione, & bona discretione inter eos solenniter habita, scribantur manu Cancellarii, uel eius tunc fungentis, octo schedulæ, in quorũ qualibet sint descripti duo syndicatores idonei, & maturi homines de Conciliariorum numero Concilii generalis. Quæ schedulæ omnes, postq; ita scriptæ fuerint, clausæ ponantur in uno bussulo sigillato sigillo Communis, & clauso in Archiuio, seu capsa Communis, & inde nunq; extrahantur nisi cum tempus fuerit ut appropinquabitur syndicandi, Potestatẽ, officiales, & familiam, singulo femestri, secundum consuetudinem, & formam statuti: Si talis tamen Potestas hic retinmaretur (quod expresse ueramus) aliàs in fine sui officii extrahantur. Et extractis omnibus dictis schedulis, simili modo fiat imbussulatio, & extractio in futurum: & eodem modo eligantur, imbussulentur, & extrahantur Notarii syndicatorum. Qui syndicatores, & Notarii sic extracti, & electi, in primis, & antequ eorum officium administrare incipiant, iurare teneantur, ac debeant eorum officium bene, fideliter, ac legaliter exercere, sine fraude, & ius, & iustitiam ministrare, remotis hodio, amore, timore, prece, & precio, & omni alia humana gratia: & habere debeant pro eorum salario, & mercede, uidelicet syndicatores bolenenos quinq; pro qualibet ipsorum, & Notarius pro suo salario bolenenos decem de ære Communis: & pro primis scripturis, nullam aliam mercedem habeãt, nec habere debeãt. Pro copijs uero condignam recipiãt mercedem, uidelicet pro qualibet charta bolenenos duos secundum formam Constitutionum.

Quòd uexilla, cimerii, & arma communia non tradãtur Potestati, siue ipsius officialibus. Rub. XXVII.

COMMVNIS Sumptibus pro uiribus parere desiderantes. Hac nostra perpetua, & inreuocabili sanctione firmamus, ut nullus Potestas, uel Rector, uel alius officialis Terræ Sancti Iusti, audeat, uel præsumat, per se, uel alium, uel alios, palam, & occulte, directè, uel indirecte, sub aliquo quæsito colore, postulare, uel petere, uel petì, & postulari facere Vexilla, Cimerium, Coronam, aut aliqua arma nostræ Terræ, in qua officium gerere, aut gessisse, contigerit: ad penam ipsi Potestates, uel Rectori, uel officiali contrafacienti, uel contrafacientibus, pro quolibet contrafaciente, & qualibetuice, ungintà quinq; ducatorum auri, applicandorum nostro Communi. Et q̃ nullus Consalonenus, uel Prior, audeat, uel præsumat, uel attentet, proprio motu, uel ad aliorum preces, de cætero dictis Potestati, Rectori, officiali uel alicui eorum dicta uexilla, cimerium coronam, aut arma donare, uel quoquomodo tribuere in dicto officio, uel post cõpletum officiũ nec proponere, nec proponi facere, aut con-

aut consentire, aut donentur, ad penam decem ducatorum auri, pro quolibet contrafaciente in præ dictis, uel quolibet præ dictorum, & uice qualibet, ut supra applicandorum, & ad pen̄am cuilibet Cancellario arringant, ut talis donatio fiat quinq; ducatorum aureorum dicto Cõi applicandorum, & ad pœnam duorum ducatorum, ut supra cuil bet Consiliario consentienti, applicandorum ut supra. Statuentes, ut Potestas, uel Rector sic decedens tali donatario teneatur, ac debeat penas præ dictas a contrafacente, uel contrafacentibus in præ dicto, uel aliquo præ dictorum infra uiginti dies à die initi officii de facto exigere, uel exigi facere sine remissione aliqua, ad pœnam periurii, & quinquagintæ ducatorum auri, nostri & Cameræ, ut supra applicandorum.

Quòd officiales aliq; percipiant, nec deferri faciant ab aliquo sine precio. Rub. XXVIII.

ORDINAMVS, q̃ Potestas uel aliquis alius nostræ Curiæ forensis, non possit, nec debeat à specialibus personis ad cubile, ad mensam, aut ad uictum spectantia petere, recipere, aut ad sic deferri facere sine competenti mercede expresse conuenta, & nemo eis uel alicui eorum dare commodare, mutuo, & adere donare, uel concedere aliquid audeat sine uero, & rendenti precio, & mercede: præter quos qui comedunt possint hucusq; de iustis autem talmarias nullo pacto, aliquis accõmodet. Cõtrafaciens in præ dictis, uel aliquo præ dictorum, tãm dans, quàm recipiens, in libras duabus denariorum punitatur, & post in q̃libet denunciari, & credatur sacramento denunciantis, cum dicto unius testis bonæ famæ. Et Potestas teneatur exigere ipsas pœnas de facto, infra tres dies post̃q; ibi fuerit denunciatum, & si fuerit negligens punitatur ipse Potestas in duplo dictarum pœnarum tempore sui syndicatus.

Quòd Potestas, aut officiales eius, & familia non prorumpant in dicta, uel facta contra Priores. Rub. XXIX.

STATVIMVS, Et ordinamus ut Potestas, & eius Vicarius, officiales, & familia prorumpere non audeant in aliquod dictum, uel factum, minus honestum, & multo minus contuniosum, contumeliosum, uel iniuriosum contra Dominos Consalonenum, & Priores, uel aliquem eorum, uel eorum officium, sub pœna dupli eius, quod reneretur committas, iniurians, seu contumelians, eos, uel aliquem eorum, uel eorum officium. & ad petitionem Dominorum Consalonenj, & Priorum, uel alicuius eorum: syndicatores tempore syndicatus debeant inquirere, inuestigare, & punire, sub pœna unginti librarum denariorum pro quolibet syndicatorum cessante, & negligente.

De electione Conciliariorum Concilii generalis, ac eorum iurramento, & potestate. Rub. XXX.

CVM Difficile, scandalosum, laboriosum, plerunq; & periculosum sit, unicuiq; ciuitatem coram, pro continuo occurrentibus, Communibus negocijs indies conuocare, consentaneum est, ut per nostrum Commune Sancti Iusti nomine

totius universitatis, sū plenissima, & efficacissima potestate, cuiuslibet rei, negocii & causæ ad universitatem de consuetudine, uel de iure spectantis, ac pertinentis, generale Concilium habeatur, & fiat perpetuo duraturum, de bonis, & donis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ab exteribus, popularibus, ac terrigenis dictæ Terræ Sanctæ Iusti, ac oriundis usq; in tertium gradum dictæ Terræ, quadraginta octo, prout nunc sunt: Sicq; firmiter præsentis ordinamenti series constituimus, ut ipsum tale Concilium, nunc existens, & aliud quodlibet dictis modis deputandum, aut celebrandum consulendi, deliberandi, & obtinendi, reformandi, & executionem per se, & alios demandandi, plenissimam pro dicta universitate nostra, ut præmittitur, habeat facultatem, auctoritatem, ac potestatem: prout, & si eut ipsa universitas tota, in unum continuata, & consona haberet, & habere posset. Cuius quidem Concilii, omnes, & singuli Consiliarii ab intro solennia iuramenta præstare cogantur de bene, fideliter, legaliter, & nō secus agendo, nec consentiendo in forma, & tecundum formam iuramenti Dominis Confalonerio, & Prioribus, inferius constituti. Addentes, q; morientes, uel perpetuo deficientes, uel recedentes à dicta Terra, uno uel pluribus ex dictis Consiliariis tempore renouationis regiminis, subrogetur alius, uel subrogētur alii, loco deficientis, uel deficientium, per nouem prouidos uiros, felicet tres pro quolibet terterio, de numero Consiliorum generalis, per dictum Concilium generale deputandos, ac nominandos: qui unà cum Confalonerio, & Prioribus pro dicto tempore renouationis existentibus habeant arbitrium & potestatem, loco deficientis, uel deficientium in dicto Concilio, ut supra subrogare alterum, uel alteros, qui uel quos, ipsis, uel duabus ipsorum partibus, audebitur, & placebit idoneum, & sufficientem populare & terrigenam, ac oriundum usq; in tertium gradum de dicta Terra, & tante uno fratre carnali de dicto Consilio: alter frater, nequaq; addi possit, nec interuenire dicto Concilio. Et q; inter ipsos deficta subrogatio facienda de uno uel pluribus, simatur ad partitum, missum ad uissas, & pallutras per duas partes ipsorum: & si alter factum, uel subrogatum fuerit, non valeat, nec teneat ullo modo: imo sit nulla, & nullius ualoris efficacie, & momenti. Et nihilominus contrafaciens incurrat penam xxv. lib. den. pro quolibet, & uice qualibet, & prædicta locū habeant tantum in futurum, & non in his qui ad præsens sunt de numero & ordine Conciliatorum, quos uolumus in ipso Concilio, & ordine esse, & q; possint ad officium Confalonieriatus, & Priorat us assummi.

De electione Conciliatorū Credentiæ, & corū iuramēto, & potestate. Rub. XXXI.

CVM multoties laboriosum, ac minùs habile sit Concilium generale conuocare, uideo præsenti ordinatione firmantus, q; in nostra Terra Sancti Iusti fit alius ordo Concilii paucioris numeri, quod uocetur Concilii Credentiæ de uiginti bonorum, & legalium hominum de numero superiorum Concilii generalis, singulorum, de quibus per ac eligendorum per dictum Concilium generale, & sit perpetuò duraturum. Et ultra ip sum numerum semper Confalonerius, & Priores durante ipsorum officio de ipso Consilio Credentiæ esse intelligantur, & sint. Qui Consiliarii Credentiæ solenniter iurare debeant ipsorum officium, anteq; in ipso officio se immisceant, iuxta formam iuramenti, inferius tradendi in iuramento Confalonieriorum, & Priorum. In quod quidem Consilii Credentiæ exprehabita deliberatione Dominorum Confalonerii, & Priorum, deducatur, & ueniat omnis præposita facienda, utiliter, uel necessariò per Commune, prius, & anteq; deducatur in generale Concilii. Habeatq; dictum Concilium Credentiæ circa expensas, & alia occurrentia autoritatem, & potestatem, prout sibi attributa reperiuntur per supra, & infra scripta nostra ordinamenta. Adiicientes, q; mortuo, uel perpetuò deficiente, uel recedente ex dicta Terra, uno uel pluribus ex dictis Consiliariis Credentiæ subrogetur alius, uel subrogentur alii, de numero Consiliorum generalis, loco deficientis, uel deficientium, secundum deliberationem dicti Concilii Credentiæ, obtentus

tentus uel obtenti ad bussalas, & suffragia, seu palluctas per duas partes astantium in dicto Concilio.

Quòd Potestas non possit nec debeat accedere ad Concilium Credentiæ, nisi uocatus ab ipso Concilio. Rub. XXXII.

AEQVITATI nempe suis consonum esse censemus, nè secreta nostri publici Cōmunis, quæ inter nostros cōcerrigenas Consiliarios Credentiæ debent tan tùmmodo fieri, & pertractari: debeant extraneis pandi, & in nostri Cōmunis præiudicium alicuius reuelari. Ideo statuimus ad cautelam, ut nullus officialis forēsis præter q; Notarius reformationum nostri Cōmunis possit, uel debeat Concilio credentiæ interesse, nisi uocatus fuerit à Dominis Confalonerio, & Prioribus pro tempore existentibus, sub pœna decem librarum denariorum pro quolibet officiali, & qualibet uice contrafaciente auferenda.

De electione Confalonerii, & Priorum, ac eorum iuramento potestate, & priuilegio. Rub. XXXIII.

IVRIS, & usus congruit rationi, ut ad publicarum rerum curam, & regimen aliqui debeant anteponi, uirtutis merito, cōmēdabiles, & prærogatiua donati: regulis tamen non nullis subiendiuris, & honestatis, quas penaliter prohibeantur excedere. Consequimus igitur, secundùm mores probabiles, & consuetos communis nostræ Terræ, ut posterum uigeat in dicta nostra Terra officium Confalonerii, & Priorum, ad quorum officium spectare uolumus, & imminere curæ ipsorū agenda negociorum communis, circa præpositas, consultationes, deliberationes, ac literas communis missuras, & referendas. & sine duobus ex ipsis, nec sigillari ualeant: neq; pandi, nec à contrafacientis xl. lib. den. Nec non circa expensas, & ædificationes communis, & circa introitus, & prouentus, & circa status, & regiminum reformationes, ac etiam circa electiones, deputationes nominationes, assumptiones, officialium, ambasciatorum, siue oratorum, & operatorum, & nunciorum, ad commune spectantium. Nec sine ipsis tamen consalonerio, & Prioribus, uel maiori parte ipsorum, ulla expensa pecuniaria fieri possit, nec aliquod communis negocium explicari, præter exequutionem, & administrationem nullius, in ciuibus, & criminalibus causis, ac extraordinariis, & aliis quibuscunq; causis, ac negociis, quæ officio aliorum officialium forensium: noscuntur uenisse, siue etiam pertinere, de consuetudine, uel de iure ad quam ipsorum Consalonerii, & Priorum scientum, uolumtatem, aut præsentiam non decernimus opportunam: cum dissonum sit inter suos, uel fois, aut fuse patrē ipsos iudicandi iurisdictione potiri. Præterquam tandem eos gaudere uolumus infrascriptis uidelicet q; ipsorum durante officio, obsequium aliquod impunere non cogantur: ualeant etiam ipso tempore per se, & eorum familiares arma portare impune. Item q; à singulis terrigenis, incolis, & habitatoribus Sanctæ Iusti honorifice teneantur, nec aliquibus contentionibus, iniuriis, uel offensionibus afficiantur. Contrafacientes uero puniatur secundùm formam nostrorum statutorum. Iurare autem solenniter teneantur, & etiam obseruare dicti Confalonerius, & Priores, se esse, & fore fideles, subiectos, ac deuotos amatores Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ, ipsiusq; Pontificum: Pastorum, Rectorum, & Officialiū: & maximè pro tempore canonicæ præfidentium (quorum in iuramento, nomina, & tituli exprimantur,) & efficaci opere fautores, & exequutores honoris, & mandatorum eorundem. Item, q; ad bonum, & pacificum statum dictæ Terræ Sancti Iusti, & ad iustitiæ obseruationem, in ipsa Terra, sub pura consentia, & omni corruptela cessante, fauorem impendent, ac debunt operam efficacem, qualibet tyrannidis, & ambitione, & subleuatione depressis, bona, iura, & priuilegia Communis dictæ Terræ faciant salubriter obseruari, progq; uribus augmentari. Præpositas, consultationes,

& deliberationes,ac etiam expensas inutiles,fugiant,neq; utiq; fieri permittant. Credentias Communis pro ipsius Cois utilitate,& bono,& honore S. Matris Ecclesiæ Romanæ sub sigillo secreti teneant,& retineri faciant,in perpetuum perpetuas,& temporales ad tempus. Causas,& lites Communis,uel ad Commune utiliter,aut necessario attinentes, ac etiam ad ædificationes,& reparationes,opportunas: præter omnem insolentiam inutilem,& negligentiam,sollicitent, prosequentur,& faciant expedire. Communis enim cum sumptibus,& expensis. Exactiones,nec non,& solutiones pro Communi,& per Cœlestiendas,fieri,& exequi procurent absq; tarditate,& tactiua Cois. Et q. Terra,uel territorijs,aut conuentionis obseruetur iustitia:nec his inferatur,omni conatu,licitis tamen modis præbeat operam,& opportunam formam nostrorum ordinum in omnibus & maximè in expensis,& oneribus explicandis obseruent,& pro uiribus faciant obseruari. Reconciliare discordias,& inimicitias terrigenarum nostrorum sedare,uiribus,& terre eius fructuosis curent: & omnia,& singula agant,faciant,& obseruent ipsi,& eorum officio incumbentia,& spectantia per ura uel usus uinculo iuramenti,sub pœnis in statutis contentis. Vltimo adduntur,quòd Consalonerius,& Priores tempore ingressus suorum proximè successorum. Antequ ipsi ueteres ab officio diredant teneantur,ac debeant ipsos successores in scriptis cum rogatione Cancellarij,uel alterius Notarij assistere,& informare de omnibus,& singulis negociis Communis,per eorum curam agendis uel tolerandis. Et res Cois in eorum habitatione existentes per inuentarium realis,prare unculo iuramenti & pœnæ xxv lib. den. pro quolibet ipsorum contrafacientium. Statuentes insuper,& de mente fuit,anno millesimo quadragesimo sexagesimo septimo,primo quo mense finietur reformatio offici Consalonerius & Priorat⁹ incipiat calendis Decembris,anno millesimo quadragesimo sexagesimo quinto. Per ipsas Consalonerius & Priores qui pro tempore erunt teneatur,ac debeant unculo iuramenti & pœnæ xxv lib. den. pro quolibet contrafacientes, per decem dies ad minus ante finem dicti mensis Iulij præponere in Concilio generali,iuxta ius seruandis,super reformatione offici Consalonerius,Prioratus,& Camerariatus dictæ Terræ,& secundum deliberationem in dicto Concilio obtinendam,super reformatione prædicta fulvegatis subrogandis,loco dictorum,& secundum formam statutorum,supra positorum,præfati Domini Consalonerius & Priores una cum deputandis per dictum Concilium conseruationem nostræ Terræ in unum conuenire in loco secreto debeant,cui præsentia Cancellarij,uel eius interpretantis qui in scriptis habeat omnia nomina Concilij generalis,& subrogatorum loco de ipsorum,& matura deliberatione,& bona discretione inter eos habita,scribi faciant manu dicti Cancellarij duodecim schedas,& in eis quælibet sint delecti quatuor uirdenumero dicti Concilij generalis. Quorum unus sit,& esse intelligatur de parte sedi officium Consalonerius. Alius uero tres prout sequitur in ordine in una quaq; dictarum schedarum deputati sint,& esse intelligantur ad officia Prioratus: Ac etiam in fine cuiusliber dictarum schedarum ponatur,& scribatur nomen unius Camerarij. Sintq; ordinatæ,& aptatæ prout discretionis,& prouidentiæ eorū uidebuntur licta,& taliter q. hui fuerint insimul in una schedula,ac reformatione,non sint in sequenti reformatione. Qui etiam Camerarius sit de numero dicti Concilij generalis: quorū Consalonerij Priorum,& Camerarij officium duret duobus mensibus quæ schedulæ omnes postq; scriptæ fuerint ponantur in uno buxulo figlaro sigillo Communis clauso in Archano. siue capsa Communis,& exinde nunq; extrahātur,nisi cùm tempus erit extrahendi officium Consalonerij,Priorum,& Camerarij singulo bimestri secundum consuetudinem Terræ,& exercitis omnibus dictis schedis simili modo in futurum fiat reformatio ultimo mense dicti reformationis gimmus.

Quòd

Quòd Potestas,Consalonerius,Priores,Camerarius,& successores in simul interesse debeant unà misse ab initio eorum officij. Rub. XXX.III.

CVM Ex omni eo,quod rationis sit lumine finis laudabilis sequatur,statuimus,q; prima die cuiuslibet mēsis,qua renouātur Priores nostræ Terræ anteqū inēt officium eum omni debita reuerentia ac deuotione,tam publicus Communis celebretur,& celebrari debeat una missa in Ecclesia Plebis,cui misse tam ueteres,q; noui Consalonerius,Priores,& Camerarius interesse debeant à principio usq; ad finē misse ibi celebrande,& exinde eorū iurent officiū,& consalonum recipiant in Palatio Cois,& non anteqū dictæ missæ interfuerint. & cōtrafaciens in quinquaginta sol. den. puniatur,q; quilibet contrafaciente,& uice qualibet.

Quòd Potestas,& Priores, teneantur inimicitias & discordias in pacem ponere. Rub. XXXV.

QVONIAM Pace nil utilius,nilq; sanctius esse,q; compertō habemus. Statuimus,ut Potestas,Consalonerius,& Priores,qui pro tempore erunt,per se,uel per alios,qui ad hoc idonei uidebuntur interesse fiores,possint,ac debeāt uinculo iuramenti amicabiliter,& pro posse,interponere pro tollendis,ac fedandis omnibus contentionibus,& discordiis ciuilibus,& criminalibus,inter homines,& habitatores huius Terræ,& pro reconciliandis,ac fedandis contentionibus,& controuersiis huiusmodi,& ea concordandis,& pacificandis: habeant facultatem præcipiendi,& mandandi,quæquid eis,æquum,& conuenies,fore uidebitur. Inobedientes multandi utiq; in quantitate,x.lib. den.& in maiori quantitate,si eis usum fuerit.

Quòd Consalonerius,& Priores,eorum durante officio,non debeant aliquid deliberare super re uel pecunia sibi debita à Communi. Rub. XXXVI.

STATVIMVS, Vt Consalonerius,& Priores non debeāt neq; possint eorum durāte officio,deliberare,uel deliberari facere,de aliqua quātitate pecuniarū,uel terrā quarūcunq; quæ eis,uel alteri eorum deberentur à Cōi. Sed deliberatio huiusmodi reseruetur omni modo suis in officio succedentibus,sub pœna.x.lib.den.pro quolibet contrafaciente,& qualibet uice: & nihilominus deliberatio,quæ aliter fieret sit ipso iure nulla.

Quòd Consalonerius,& Priores durante eorum officio non possint conuenire, neq; conuenti. Rub. XXXVII.

ORDINAMVS, Ac præsenti statuto firmamus ut Domini Consalonerius,& Priores,uel ipsorū aliqui durante officio non possint cuiuliet conueniri in curia Potestatis,nec ipsi alios conuenire nominibus propriis uel etiam alienis. Nam absurdū uideretur,quem simul apparere præsulem ac priuatum,& contra alios quid quis sibi recu fat uelle statuere. In criminalibus autem non nisi ad primam citationem inclusiue pro beneficio præuentionis contra eos,aut iplorum alterum possit procedi. In reliquis proredendi,& puniendi actibus post depositionem eorum officii subiungendis. Delinquēs uero in officio eo finito ex pœna puniatur,qua puniretur aliquis,si in eum durante officio deliquisset,& quicquid secus actum fuerit pro manebat: & nullo pacto ualeat.

Quòd habens causam cum Communi,& existens debitor ipsius Communis non possit esse Consalonerius,Prior,nec de Concilio durante causa predicta,donec non sit sufficere Commune. Rub. XXXVIII.

ORDINAMVS, Vt qui aliquam quæstionem,uel causam habet cum Communi,uel eius patre,filius,frater,uel nepos carnalis,inuicē,ac simul habentes

in eadem domo durante tempore dictæ questionis, litis, & causæ non possit esse Conciliarius Concilij generalis, uel Credentiæ, nec Confalonerius, uel Prior, nec quoquo modo ad dicta Concilia, & officia confalonieratus, & Prioratus Terræ prædictæ eligi, uel recipi possit: & si aliquis electus fuerit, extrahatur, uel deputatus dicta electio extractio, & deputatio facta contra formam prædictam, & prætentis ordinamenti, nec in ualeat ullo modo: & ille qui electus extractus, uel deputatus fuerit, dictum officium exercere nō possit, nec in dicto Concilio quoquo modo interuenire; sed à prædictorum ipsorum Concilium, officiorum q, exercitio penitus expellatur. Et quicunq; contra prædictam formam dictis officijs se immiscerat, uel in dictis Concilijs interuenire uoluerit: soluat Communi nomine pœnæ centum lib. den. & idem intelligatur, & obseruari uolumus contra debitores nostri Communis, cuiuscunq; quantitatis, rei, uel preuniæ, qui donec non soluerint, in dictis officijs, & Concilijs, interuenire non possint, sub dicta pœna.

Quòd Priores sua debita non regsitrent, nec officium accipiant, nec dent alicui consanguineo. Rub. XXXIX.

STATVIMVS, Ordinamus, ut Cōfalonerius & Priores Populi Terræ Sancti iusti, qui pro tempore fuerint, durante eorum officio, non possint aliquod suum debitum regsitrare, nec in regsitro Communis Sancti Iusti poni facere, nec aliquod ordinare pro eorum, uel alicuius ipsorū utilitate, neq; permittere se eligi, neq; habere aliquod officium, ex quo salarium percipiatur: & qui contrafecerit, soluat bandum centum solidorum, tam eligens, quàm recipiens. Item q, dicti Confalonerius, & Priores prædicta facere non possint, uel dare alicui suo familiari, filio, fratri genero, ad tabdum prædictum. Si uero pro utilitate Communis, ipsi Confalonerius, & Priores mitterentur nuncij admi nistratores, seu procuratores, recipere possint salarium secundum formam Statutiuæ nec gotiorum tractatæ. Et teneatur Notarius reformationum facere cos iuxtæ prædicta obseruare uinculo iuramen tin principio eorum officij.

Si quis recusauerit exercere officium Prioratus, & Concilij priuetur ipso officio. Rub. XL.

OR Superbiam deprimendam. Statuimus, q, nullus audeat, uel præsumat renunciare officium Confalonieratus, uel Prioratus, neq; officium Consiliatorum Credentiæ, uel generalis, siue aliàs fuerit in dicto officio, siue non, si continuè eum officiale deputati. Quod si fecerit ad ipsum renunciatum officium, non possit ullo unq; tempore in tantum deputari, sed ipso officio perpetuo sit ac esse intell gatur excluſus. Et insuper minus pœna, x. lib. den. Pro quolibet, & uice qualibet, qua tale officium renunciatum fuerit, renuncians punitur: & eadem pœna punitur recusans baiulimodi officium exercere, & recusare intelligatur, si monitus, & iussus pro parte Potestatis, uel eius locumtenentis, ut dictum officium exerceat: & ipse post monitionem, & iussum, eorum dictum officium, uel partem recusauerit, noluerit, uel cessauerit exercere. Alter autè cessans ab officio quod deputatus est exercere, pœna uiginti quinq; solidorum pro quolibet, & qualibet uice punitur, nisi iusta causa excusaretur.

De Concilio publicè utilitatis quolibet bimestri conuocando. Rub. XLI.

PVBLICAM Vtilitatem constat præponendam priuatæ, & ideo ne priuatorum morsibus deuorata nec inter, uel negligentium locorū labefactā in perniciem cadat, uigilantes, ac solliciros expedit esse Communis filios. Quo circa ordinamus, ac præsentis edicti tenore firmamus, ut Potestates uel Rectores, pro cepore præsidentes uinculo iuramenti

iuramenti, & pœna, x. lib. den. pro quolibet ipsorum contrafacente quolibet bimestri in prima Dominica uel festiua die, aut saltem in secunda, si in prima fuerint legitimè impediti, post ingressum Potestatis debeant, & teneantur præcedente die, sono tubæ acta conuocatione expressa, ante, & solenniter conuocare generale Concilium nostri Communis, & in eo solum, nō de generalem propositam facie super publica, & eudenti utilitate, & bono statu ipsius Communis, super augmentationem iuris, ac iurisdictionis eiusdem, tam ge- & generaliter proponendo: item quod ad deliberatem, & augmentationem, ac bonum praedictum, quilibet de dicto Cōcilio possit, & ualeat tam speculatiue in generali ter cheriè tamen, & honestè, & cum reuerentia, & honore S. Matris Ecclesiæ, & ipsius Patforum, & Rectorum, & non contra formam Constitutionum generalium) arringare, dicere, uel loquendo consulere, & eorum dicta, consilia, & arringamenta consona rationi, & cōgrua honestati iuxta prouisionem Dominorum Potestatis, Confalonerii, & Priorum in medium perducantur, secundum formam ordinis, infra positi sub Rub. Quo ordine propositæ deducantur in Concilio generali & obtenta, & reformata iuxta dicta deliberationem, ac formam perpetuo firma sint, & rata seruentur, & exequutioni mandentur.

De prohibita conuocatione prætoris, siue concilij publici. Rub. XLII.

CONVOCATIO, Vel concio, siue prætorium uniuersale omnium terrigenarum, seu tolentini insolle nunq; bandin, conuocari, uel adunari possit, nisi tunc pro obtenta deliberatione Concilij generalis, per maiorem partem, ad bussulas, & pallottas, prò rata, & manifesta causa, sub pœna facientium publicari: & etiam publicentur, centum lib. den. pro quolibet contrafaciente, & qual bet uice. Et nihilominus conuocatio ta liter celebrata, uel celebranda cum propositis arringamētis, & successibus ipsius, sit irrita, nulla, & inanis: nec exequutioni ua eat aliquatenus demandari, sub pœnis prædictis.

Quo ordine propositiones deducantur in Concilio generali. Rub. XLII.

PROPOSITIONES Verò in dictis Conciliis, non aliter deducantur, nec deduci ualeant, nisi primo inter Confalonerium, & Priores, uel maiorem partem ipsorum fuerint, ad buxulas, & pallottas prefente, & subscribente Cancellario, uel eius locū gerente: præcogitate, deliberate, & etiam obtente. De inde etiam in Concilio Credentiæ utrum exequantur uel in generali Concilio petractentur, nec nō à proponente per duas partes ipsorum ad tantum concilliatorum Credentiæ: dummodo in ipso Concilio Credentiæ sint præsentes duæ partes. Successiuè autem in ipso generali Concilio: ritè celebrando, perducantur, ac proponantur secundum deliberationem: ac reformationem solennem ipsius Concilij generalis factam, & obtentam: non aliter q, ad buxulas, & pallottas, saltem per maiorem partem Conciliarium ad tantum, dummodo tamen duæ partes ad minus totius ordinis, & numeri ipsius Concilij generalis fuerint in ipsa deliberatione præsentes. Ita fiat, obseruetur, & exequutioni mandetur: dummodo tales propositiones, deliberationes, ac reformationes, uel quilibet ipsarum, non fuerit: nec fit contra, uel præter aliquam diuinæ legis censuram, nec contra probabiles honestatis mores: nec contra sacrorum canonum Institutiua: nec præter, & contra formam generalium Constitutionum S. Matris Ecclesiæ, nec contra honorem, & statum ipsius Ecclesiæ: uel Pastorum, Rectorum, & officialium eius, uel alicuius eorum ullo modo, nec etiam contra, uel præter formam statutorum, & ordinum nostri Communis, nec ingenium, uel alicuius eorum, nec etiam contra formam alicuius contrariæ deliberationis, ac reformationis, tam solennitèr obtentæ in simili Concilio uel maiori, infra annum à die ipsius contrariæ deliberationis: & dummodo tamen, neq; sint, neq; ueniant de directo, uel per obliquum, contra commune statum bonum, & pacificū statum Terræ Sancti Iusti: neq; tendātur, uel ind ici possint in aliquam diminutionem ipsius Terræ, suburborum: ideò burgorum, uillarum, districtus, aut territori dictæ Terræ: neq; etiam dignitatis, honoris,

iurisdictionis priuilegiorum ac iurium Communis ipsius Terræ, vel alicuius eorundem, nec pretextu fecerint cedere quouis modo: nec etiam pro, vel de cassatione, remissione, seu minuendi diminutione alicuius condemnationis legitime factæ contra delinquentes.

Item nec pro, vel super exemptione, vel immunitate alicuius specialis personæ præterquam ratione noui incolatus, vel eudeonis miserabilitatis, aut Ecclesiæ dignitatis. In quibus exceptatis casibus & quolibet eorum, nulla prepositio, consultatio vel deliberatio, vel relocutio quocunq; nomine censeatur, valeat, nec ullo iure teneat: nec ipsarum aliqua pot sit, nec valeat executationi mandari: nec aliquis teneatur ad obtemperationem eius. Quia mino facientes, aut venientes, verbo, vel facto contra prædicta, officiales, vel Potestas, Consalonerius, vel Priores, io. xxv. lib. den. pro quolibet eorum contrauenente, & quo libet puniatur: & eandem pœnam incurrat quicunq; super præpositis prohibitis consulendo arrengauerit. Caeterum quicunq; quomodocunq; contenti res præd. xxv. sol. den. meurrant, pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice, quæ pœnæ omnes supra dictæ de facto exigantur, sine aliqua remissione. Tenganturq; ipsi ius pœnas pro modo culpæ, & qualitate delicti, per nostros Rectores mulctæ imponantur. Subsungitur ad declarationem prædictorum, q. negotium quorumlibet nostrorum Concilium, non per alium, q. per Potestatem, vel Vicarium eius, iudicium Concilii generalis Credentiæ uero per Dominos Consalonerium, & Priores mittatur singulariter, ac explicate super una quæq; propositione arringatore per ipsos Dominos Consalonerium & Priores expresse, & non mistim cum altera. Et qualibet præpositio declarctur per buxulas, & pallottas, ut dictum est: quarum buxularum, una sit alba de fic, altera uero sit turbeada de non, & ambæ buxulæ sint intro cooperte ex filtro. Quæ quidem pallocte recol lecte tribuem manifestè in baccis per Cancellarium ueluenus uegerter tem, computentur. Addentes, q. singuli mittentes eorum pallottas debeant, ac teneatur ambas manus elau fasim mittere in buxulas ne ipsum modo annuere, uerbo, vel facto, ne quam, vel pro qua mittit, vel mittere intendit sub pœna x. sol. den. pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice. Item q. nemo debeat aliam attentare, vel inducere ad mittendū vel obtinendum magis pro una parte, q. pro altera, vel aliquid dicendum, faciendum, vel obtinendum in aliquo Concilio, alium informare aut inducere, sub pœna xx. sol. den. pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice. Nec aliquis in aliquo consilio maximo, minore, vel alio, extra arringherium stando, rumorem facere, vel uocem notabiliter elevare, sub pœna x. lib. den. & maiori, vel minori arbitrio Potestatis imponendā secundum qualitatem excessus, ac personæ. Præterea qui non fuit scriptus in numero, vel ordine Cancellariorum non possit accedere ad dictum Concilium, vel ipsi aliqualiter interesse, neq; etiam aliquis de cuius negocio in ipso Concilio specaliter tractaretur, vel ad quem specaliter interesset, in dicto Cōcilio quid obtineri, uel nō, sub pœna, xl. sol. den. pro quolibet contrafaciente & qualibet uice. Sed nih lominus de ipso Cōcilio repellatur: nemoq; etiam plus q. semel ad arringandum alsa gat in eadem Concilio, nisi de licentia & mandato Potestatis, uel Vicarii & pleni q. tractate arringatores posīq; surrexerint, & arringauerint, nemo alius exurgere uel arringare præsumat absq; expressa licentia & mandato Dominorum Potestatis, & Priorum. Neq; extra effectum reuocari, ac formam propositæ: quisquis consulendo, vel arringando, aliter, q. sua fuit ipse propositum dicere contrafaciens uice qualibet in x. sol. pœnā de facto mulctetur. Et nihilominus dictum illius alterarringantis ultra quat tuor uel extra propositam, non valeat, nec q. ponatur in medio, sub pœna Potestati, Consalonerio, & Prioribus contrafacientibus, x. lib. den. pro quolibet ipsorum. Insuper quilibet Ienuensis ordine Cōcilio, seu grandi, facbis de ipso Cōcilio publicationibus, & pro cla nationibus palatae campanæ deputata ad ipsum Concilium accedere teneatur, ac personaliter interesse, nisi rationabilem habuerit impedimentum, a Potestate, vel Vicario eius arbitrio terminandum. Contrafaciens in non præsentando se ad premam requisitionem, in duobus solidis ad secundam uero requisitionem non præsentando, in tribus solidis ad prepositam uero non præsentaliter existens, in v. sol. de facto puniatur. Et quilibet de Concilio, maxime alias arringare consuetus, teneatur ad mandatū Potestatis, uel officialis exurgere ad arringandum, & in arringhe tia cōsidere super propositis, sub pœna x. sol. den. pro quolibet cōtrafaciente, & qualibet uice. Ipso Cōcilio uero non manibus, uel alijs numeratis dictis, uel factis, uel faciendis, alter q. arringando in dicto Concilio, ac de alijs similibus excessibus, in ipsis Conciliis commissis, & committendis quilibet excedēs arbitrario multę pro qualitate negocii, & personę ad voluntatē, ac prouidentiā D. Potestatis, Consalonerii, & Priorum, puniatur iacturis. Aliud insuper adiciendo prouisum est, ut quisquis consultor, uel arrengator ad consulendum exurgens, debeat ante ingressum arringherię urare tactis manu scripturis, in manu Cancellarii, uel sui uicemgerentis ibidem præsentis, de bene, fideliter, ac legaliter consulendo, secundū formam Statutorum, & ad bonum Cōis, & observationem iustitię, remotis lucro, damno, amore, odio, prece, uel affectione, & qualibet alia humana passione. Alioquin Concilū, arringamentum, uel dictum illud non obseruantis, uel obmittentis non ualeat, nec iudicibatur, nec immediū mittatur, & si militum fuerit, non obseruetur. Quicquid autē per prædicta nostra Concilia seruatis omnibus supradictis seruandis, factum, deliberatum, obtentum, ac reformatum fuerit, ut supra perpetuo firmum sit, ualeat, teneat, executioni mandetur, ac obseruetur ab omnibus in contrarium facientibus non obstantibus.

De pœna dicentis aliquam iniuriam arringando alicui Consiliario, & è conuerso. Rub. XLIIII.

CVM Expediens sit uolentem alios admonere, omni modestia, ac patientia fore dotatum, & ne scandalum aliquod in nostro Concilio ualeat exoriri. Statuimus, q. nullus ex nostris Consiliarius, neq; alius in nostro Cōcilio existens, audeat, uel præsumat alicui arringatori aliqua inuriarii facere, uel dicere, seu ipsis dicti, uel arringamento interrūpere, uel impedire. & è cōuerso nullus arringator arringādo audeat, uel præsumat aliquam inuriam alicui facere, uel dicere sub pœna quadruplo, qua punietur, si alibi uel aliter, talia, uel similia contra aliquē cōmissa fuerint dicto, uel facto. Et de prædictis Potestas qui p. tempore fuerit, iummarie, & de facto, sine strepitu & figura iudicii teneatur, & debeat procedere, & culpabiles punire, sub pœna x. lib. den. & sub uinculo pœnæ iuramēti.

Quod nullus ex Consiliariis arringare debeat super negotio proprio, uel suorum attinentium. Rub. XLV.

STATVIMVS, q. si contigerit aliquam propositam fieri in nostro Cōcilio ge nerali, uel Credentiæ, quæ præpositia tangeret aliquam personam specialem ex Consiliarijs. Ille talis Consiliarius exire debeat de Concilio, siue Palatio, dum tractaretur de dicto negotio, sub pœna xxxx. sol. den. Et nullus ex Consiliarijs arringare debeat super aliqua propositia spectante ad se, uel ad aliquem eius consanguineum, uel affinium usq; in tertium gradum. Et si aliquis pro se, uel alio suo consanguineo, siue affine usq; in tertium gradum aliquid petere in Concilio nō debeat dan responsum aliquod, nisi eo abito re prius deliberatum fuerit de eo, quod filu debeat responderi: neq; aliquis debeat rispon dere, nisi ille cui eommissum fuerit responsum, sub pœna centum soldorum denariorum pro quolibet contrafaciente, in quolibet prædictorum casuum, & qualibet uice.

Quod nullus audeat aliquid facere, uel dicere palām, uel occultè contra nostrum Commune. Rub. XLVI.

STATVIMVS, q. nullus audeat dicere, arrengare, uel quicquā facere per se, uel aliū, palā, uel occultè cōtra nostrū Cōe, ita q. effect dānū, uel iactura Cōis præditi, sub

pœna uigintiquinq; lib. den. de facto pro quolibet contrafaciente, & uice qualibet: & si forensis esset, ultra dictam pœnam expellatur de hac Terra, & territorio eius. Et nemo presumat deliberata, determ nata, ac gesta p Concilii gñale, uel alios a dicto Concilio po testatem habentes, cu'pare uteuperare, damnare, uel contra eos, uel ipsorum aliquod mi nus honeste loqui, sub tam dicta pœna pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice.

De partitis perditis, amplius non remittendis. Rub. XLVII.

SI Partitum aliqd missum in aliquo Cœlio perditū fuerit amplius illud proponi, uel super ipsum partitū mitti nō posse, & si quod propositū, uel obtentū fuerit legitime in aliquo Cœlio, cōtrariū eustdē proponi, uel reformari nō ualeat. Et Conſalonerius, ac Priores quorū tēpore proponeretur id, super quo fore obtentū contrariū eius uel illud quod fuerit perditū in aliquo Concilio infra annū a die reformationis, id facte, uel per distortos alcuius partitu liter directe, uel per obliquū talis propositū facta fuerit, pœnā x. lib. den. pro quolibet & qualibet uice incurrat. Sed si Cōſalonerio & Prioribus qui pro tempore fuerint, uidereturcontrariū alicuius prædictorū pro utilitate nostri Cōis, fore proponendū, & tractandū. Primo debeat deliberari inter eos, nullo ipsorū diſerepante. Et si inter eos obtinebitur, posſit illud proponi in Cœlio Credentiæ, dequo ad minus duæ partes ſe debeat cōcordare & obtentū in dicto Concilio Credentiæ, modo & cōditionibus ut declaratis reduci debeat ad aliud Concilii opportunū, & obtineri secundum formā prelentū ſtatutorum noſtri Cōis. Inſuper neceſſe eſt noſtro imponimus Cancellario uel eius Vicēgerenti, notificandi cotā Prioribus & Concilijs, in quibus cētra præ cedentem ordinem fieret, protestandi, ne fiat contrarium eius, quod per hanc noſtram ſanctionē diſponitur ſub eadem pœna ſibi inūcta, ſi cōtrafecerit in aliquo prædictorum. Inſuper addendo, ac ſpecialiter ſtatuendo & ordinando, quod partitū miſſum fuerit de ali quo officiali Terræ S. Iuſti, poſſit reformi tio nel noſtrefirmando, & perditi fuerit dictū partitū de perditis, nullo modo poſſit, ac debeat amplius in aliquo Cœlio proponi: & ſi propo neretur, quæ quid fieret cōtra, non ualeat imo irritū ſit ac inane. Et quilibet Prioris, quo rū tēpore dictū partitū perditū ꝓponeretur, x. lib. den. pœna de facto auferēs, puniatur.

De officio, & iuramento Camerarii, uel Depoſitarii. Rub. XLVIII.

IN Sumptuum inmoderata profuſio molem ingerant, pauperatis habeatur. & ſit in noſtro Cōi, more cōſueto, unus Camerarius de numero Cœlio generalis S. Iuſti, probabilis uitæ, bonæ famæ, ac bonorū (maxime immobilium) probatus ſatis de diuersarū lib. den. & eius officium duret per duos menſes tantū per quos, & non alterius ma nus, percipiantur pro noſtro Cōi, omnes, & ſinguli introitus, reditus, fructus, ac prouen tus noſtri Cōis, ad ipſum quouſmodo pertinentes, uel ſpectantes. Nec non omnes exi tus, ac expenſæ per Cōſaciente, ſub his tamen formis tenendis, uidelicet q; de omnibus introitibus, ac prouentibus, & de exitibus ac expēſis, fiant duo diuerſi libri manu Cācellarii Cōis, uel alterius gerētis eius officiū. Quorum unus ſit penes Cōmune, alius uero penes ipſum Camerarium. & in ſolutione, ac cēam in receptione eiuſdem quantitatis, uel rei, pro Communi adhibeat præſentium Dominorum Conſalonerii & Priorū, uel maioris partis ipſorū, ac etiā Cancellarii, uel ſui locūtenentis. In quorū præſentia ſtatim, & in cōtinenti, antequ diſcedat, uel ad alios actus diuertat Cācell. eius teneatur, ac debeat ſcribere in ordinariis libris introitum, & exitū Cōis: Et Camerarius ſcribi facere teneatur talem introitum, uel prouentum, nec non exitus ac expēnſas de eorando per ipſam ſcripturam perſonam ſoluentis, & recipientis, & quantitatē, ac rei, & cauſam quare, & die, atq; præſentium prædictorum pœna Cancellario prædicto, uel eius locūtenenti, ſic ſcribere recuſanti, etiam ſoliderum den. pro qualibet uice, Camerario uero ſecus recipien ti, uel ſoluenti xxv. lib. den. pro qualibet uice, Et expenſæ aliter factæ non ualeant in damnum

damnum Cōis, imo intelligatur Camerarius contra dictā formā faciens, de ſuo proprio expendiſſe. nec ſibi admittatur ad exitū. Interdicimus aute, ne Cōſalonerius, & Priores, ablq; deliberatione Concilii, pro factis Cōis, de eius pecunia expendere ualeant quoliber mensi ipſorum officii ultra x. lib. den. ex rationabili tamen, ac urtaeatia. & cum bulla ordinata, ſcripta manu dicti Cancellarii, ac bullata bulla Cōmunis, quæ ſit penes Conſalonerium uel Priores, cum deliberatione Concilii Credentiæ, limibus cautis, ac modis, poſsint expēdere quolibet menſe uſq; ad xxv. lib. den. inclusiue. Cum generalis autem Concilii deliberatione ſolenni, ſecundum formā noſtrorum ſtatutorū poſsint expendi fieri per dictas manus, & cum dictis ſcripturis, bullis, & modis, ac li, & prout per tota uni uerſitatē & Cōmune Sancti Iuſti fierent, ac fieri poſſent. Exprimatur uero non ſecundum dictas formas, ſed aliter factæ, & ſolutæ per dictū Camerarii ipſo iure, & facto decerni mus non ualere in damnum Cōis ullo modo. nec admittantur ad exitus. Imo ſic expen dentes, de ſuo proprio expendiſſe cenſeantur, & tantundem cogantur Cōmuni reſcere de proprio corundem. Aliis nihilominus pœnis, ubilibet noſtrorum ſtatutorum cōſtitutis, in ſuo robore duraturis. Exceptis tamen, ac reſeruatis a prædictis pœnis, ſed non a modo ſcripturarū, & bullæ, ſolutionibus illis quæ mandato, uel coactione Summorū Paſtorum, aut Rectorum, & officialium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, fierēt, uel expendē rētur ex cauſis ueris, & utiq; manifeſtis. Addentes, q; dictus Camerarius habere debeat pro ſalario, & mercede ſui officii, quibuſlibet duobus meſibus libras duas den. & ſit exēs ab omnibus oblequiis perſonalibus, dicto durante tempore duorum menſium.

De introitibus, & exitibus Communis in fine Camerarius, in generali Concilio legendis. Rub. XLIX.

NE Priores illi, qui prodigi, ac diſsipatores aris noſtri Cōis fuerint: abſq; cordigno rubore tranſeant. Statuimus q; ſemper poſt redditam rationem coniſſet Camerarius, infra x. dies poſt finitū officium Camerarii, in Concilio generali, Conſalonerius, & Priores qui pro tempore erunt, legi, & declarari faciant omnes introitus, & exitus, proventus ſactos, & erogatos, tempore Priorū in officio præceſſorum, pœna Cōſalonerio, & Prioribus contrafacientibus quinquaginta ſol den. Quo quidem Camerarius infra di ctos x. dies poſt ſui officii depoſitionē, omni exceptione, & cauſatione ceſſante, eū effectu debeant omnem pecuniæ quantitatem, quæ ſuperexit penes ſe de denarijs ad eius mi nus, ut ſupra peruentis, reſtituiſſe Camerario dicti Cōmunis, ſibi in mediate ſucceſſori pro ip ſo Communi recipienti, ſub pœna decem librarum denariorum, de facto ſibi auferendarum: & nihilominus ad dictam reſtitutionem etiam de facto compellatur.

De ratiocinatoribus Communis eligendis, ac eorum mercede. Rub. L.

OB Fraudem euitandā ſtatuimus, & ordinamus ut D. Conſalonerius, atq; Priores, qui pro tēpore fuerint, teneantur, ac debeant unic ulo iuramēto in principio cōtū of ficii eligere, ac deputare duos bonos, legales, & expertos uiros de S. Iuſto, ad reu dendū, calculandū, & ſummā dum librū Camerariatus, ſeu introitus & exitus, redditus, fructus, prouentus, & expenſarum noſtri Cois, habitorū, ſeu factorum: & erogatorum, tempore Priorum cōtū in officio præceſſorū. Qui duo uiri, ſiue ratiocinatores teneantur, ac de beant iurare ſolenniter, ac agere, calculare, declarare & ratiocinam bene, fideliter, legaliter, ac ſine fraude aliqua ipſum librū Camerariatus, & in fine libri ponere calculi tantenis & ſi militer fieri mandamus de alijs libris collectarū, & aliarum rerū ad noſtrū Cōe pertinen tium, per tēpora, & quicquid per dictos ratiocinatores calculari facti, declarati, ſue rit, & rationinatum, ſtat, & firmum ſit, auctoritate preſentis ſtatuti: erit ex eo tamen calculi ſemper ſaluo. Et ratiocinatores prædicti habeāt, & habere debeāt pro ſua mercede, & ſala rio pro qualibet libro Camerariatus ſol. lex, & pro libro collectarū bladi um, animaliū, feu beſtiaminis, & extimi, ſol. xxx. & pro libro exactionis, cenſus, & fictus, bolonenos quinq.

De officio generalis Syndici nostri Communis. Rub. LI.

QVONIAM Ea quę cómunia sunt, cómuniter negligi temporum abusu uidentur. Ideo ad ex: ctam, & conseruationẽ, & augumentũ uirum, bonorum q; nostri Cois, ingore huius nostri ordinis decernimus, ut in nostro Cómuni annuatim per generale Concilũ iit eligendus unus Syndicus generalis de nostris ipsis, idoneus, ac legiemus qualitec, & nomine nostro Cois, ex uic huius uigore ordinis poisit, & ualeat cualiter, & cmmaliter agere contra omnẽ personam, locum, & uniuersitate, & cótra omnẽ Collegium, & Capitulũ, & coram quocunq; iudice, pro omni, & singula defensione, seu oceatione utili, opporuna seu necessaria, tam in eaulis, q; in quibuscũq; aliis negociis, etiam speciale mandatum exigentibus, atq; in eis ualere, prout met ipsum Cómune totũ, & tota uniuersitas eius facere agere, defendere, & administrare posset, dũ simul personaliter interesset. Nec nõ apprehendere, recuperare, & apprehẽsa, & recuperata tenere pro ipso Cómuni omnia, & singula bona loca, res, possessiones, iurisdictiones, & iura ad ipsum Cómune spectãta in possessione, uel proprietate de cóductione, uel de ture, ac pro ture ipse duxerit, & sibi inunctũ fuerit facere, seu exequtionem mandare. Addentes, q; pręfatus Syndicus no possit emere, uendere, conducere, seu locare de bonis mobilibus nostri Cois sine eli uoluntate, & consentu Dominorũ Consalonerii, & Priorum. & de immobilibus cum deliberatione Concilii generalis. in ceteris autẽ, ut supra intelligatur habere, & ex nunc habeat, semper tãs Syndicus plenũ, liberum, & generale mandatum, cum plena libera, & generali admunitate, & auctoritate. Pro quo Syndico ipsum Commune totum, ex nũc fideiussisse intelligatur in omnem causam, casum, & euentum: nec non promisisse, approbari, ratificasse, & firma, & rata habuisse, omnia, & singula per ipsum Syndicum agenda, gerenda, facẽda, seu exercenda, in prędictis, & quolibet predictorum.

De iuramento, & satisdatione, conseruatione, ac restitutione Syndici generalis. Rub. LII.

NE Quod ad Cois utilitatem prouisum est: in dãnum emergat. iubemus eundem Syndicus generalis nostri Cois, paulo post, à creatus extiterit, teneatur, ac debeat in manibus D. Consalonerii, & Priorũ, & sub scriptura in libro Cois redigenda manu Cancellarii uel alterius legalis Notarii, in de rogandi. solemter promittere, iurare, & satisdare omnia, & singula per dictum syndicatus officii agẽda. le pro dicto Cómuni tractare, acturum, ac administraturum legaliter, bona fide, & fine fraude, & in ea utilius potente exactorum consentiam. & informationem Dominorum Consalonerii, & Priorum, & nihil actiurum pro simplici suo appetitu aut respectu in propriu ieri, uel ãlium sed pro bono Communis tantum, & omne & quicquid ad eius manus peruenturum est, de bonis, & rebus Communis prędicti, ad beneficium ipsius Cómunis conseruabit restituet, ac integraliter consignabit per inuentarium ordinatum cum rogatione Notarii, expensis dicti Communis ab ipsis Dominis Consalonerio, & Prioribus, elig nõi.

Quod Syndicus Communis teneatur reuidere campanas, fontes, pontes, puteos, aquęductus, & alias res nostri Communis. Rub. LIII.

STATVIMVS, q. dictus Syndicus generalis nostri Communis, pro tempore Officii teneatur, ac debeat singulis duobus mensibus, reuidere, scrutari, seu reuideri, & scrutari facere Cois cãpanas, aquęductus, Palatii tecta, fontes oẽs. & eorũ cóductus, seu aquęductus, & puteos, & quãa aparatione, & reparatione indigerẽt: tenebitur facere reapta re-ferarem, & reparari ipsa octo dies, post q; uiderit indigere, iuxta pribus, & expẽsis Cois, & ipsas expẽsas ponit facere sine aliqua apodiția D. Consalonerii, & Priorũ. Et si predicta negligerent, & impleret, ac reintegrare teneatur de suo p̃prio oẽ dãnũ, q̃d Cóe incurreret, occasione

occasione dictæ negligentiæ: ac etiam teneatur facere aptare, & refarcire caplas, hostia, fenestras, tecta palatii, & palatium ipsum Cois, & dictos fontes, cum sine apodiția aliqua. Insuper dictus Syndicus teneatur, ac debeat in loco habilori deputato, seu deputandi. per Concilii generale, omnes balistas, arcobulios siue scopperros, lanceas, bombardas monitiones, masfaritas, & alia quæcunq; arma, & masfaritas manutenere. & coleruare. & eas semel in mense saltem expolire, purgare, depalueare cum lixiua, & oleo cad iplarũ conseruationem exactè lauare. & ungere. & alia opportuna adhibere.

De alio Syndico pro Cómuni habendo in Curia generali. Rub. LIIII.

VT Sententiæ, & causæ Cómunis Sancti Iusti, ualeant defensari hac lege datum sit ordinandum, ut per D. Consalonerium, & Priores Cois eiusdem nominetur, & con ducatur unus Syndicus bonus, legalis, sufficiens, & expertus. qui cõmuni salsitat in Curia generali Prouinciæ Marchię, ad profequendũ, ac defendendum omnes iuridictiones, lites, causas, differentias, & quæstiones quæcunq; dicti Cois, cuiuliter, criminaliter, ac mixtim. Cuius officium duret per annum, nisi per dictum Cómune confirmatum fuerit: talis autem Syndicus sit, ac esse debeat forensis. & pro suo salario habeat annuatim, & habere debeat illud, quod per Dominos Consalonerium, Priores, & Concilium Credentiæ fuerit ordinatum: condition personæ electæ, & deputatæ semper inspecta.

De Tubicina, seu Bayulo, & eius officio. Rub. LV.

BAYVLVS, Seu Tubicina, saltem unus, aut etiã plures in nostro deputetur Cõi pro mercedibus, & bandimentis a Consalonerio, & Prioribus, simul promittendis, & duobus mensibus in duos menses percipendis, iuxtà mandata ipsorum Regentium, & formam aliorum ordinamentorum, de expensis loquentiũ. Qui bayulus, seu tubicinæ, post eorum solennitet præstita iuramenta de ipsorum officio bene, fulliciè, & legitimè exercendo tenearntur, diligenter, & per ordinem sine mora explicare, & exequi omnia, & singula bandimenta Cois, uel occurrentia in Cómuni, iuxtà Dominorum Priorũ. ac deputatorum mandata, uel saltem cũ licentia nostri Pote statis, seu eius Vicarii. & hoc sine aliqua mercede, præter salarii ordinarium. nec non teneantur ipsa bandimenta iam publicata, ac ipsa tam referre Cancellario nostri Cois, siue eius Vicegerenti, ita ut possint notari in libro Cómunis. Pro specialibus uerò personis, aut eorũ petitione, pro quolibet bandimento, possint consequi a faciente bandiri pro mercede ipsorum. soldum unum tantum, si in Palatio, siue Platea bandimẽtum publicaurrint: si uero in alus locis publicis, ui delicet in fraferrepis, & primũ in platea publica, ante Palatium, aut porticum, fecundum in capite terzeni Sancti Feeri, ante domũ hæredum Ioannis Baptistæ Barnabei, & domũ Marini Martelli, tertium in capite terzeni Sanctæ Mariæ, ante domum Cechi Paccarelli, & hostium Ecclesiæ Sancti Augustini, quartum in triuio, ante portam Sale, quintum in triuio ante turrionem Reuer. Domni Victorii Bruni, sextum ante portã plebis, septimũ ante Palatium olim Reuerendis. felicisq; memoriæ D. Domini Nicolai Bona Fides, Episcopi Clusini, octauũ ante Domũ, uel turrionẽ Marini Capparuci, nonũ ante portã Damasceni, decimũ in triuio ante domũ Magistri Nicolai Sutoris. undecimũ ante domũ Reuerend. D. Iacobi Martelli, sof. tres pro quolibet bandimento in dictis locis. Teneantur etiã & debeant fine aliqua particulari mercede omnes & singulas citationes, & requisitiones bene, & diligenter exequtioni mandare. secus dũ fo mam cõmissionũ eis faciendarũ per nostrũ Potestatẽ, Vicarium, uel officiale. uel alios potestatẽ præpiedi habẽtes in criminalibus causis, uel quasi criminalibus, & & extraordinaris, & d. d. specibus ad officiũ, uel officia nostrorũ Regentiũ. In ciuilibus uero causis possint, ac debeant ad petitionem partis, alteram partem etiã fine officiali cõmissione, requirere, &

legitimè citare, secundum formam nostri statuti, & ordinis infra positi in tertio libro malefic. rum, in quarto de damnis datis, in secūdo causarum ciuilium, sub R ub. de inus uocando, siue citationibus in criminalibus. Quæ citatio, & requisitio ualeat, & firma sit ex quo per talem baylium relata, & scripta per Notarium apud acta repertur, nihi apertè contrarium appareret, uel probaretur, p ro mercedibus uero dictarum citationum ciuilium ab ea persona, pro qua, uel ad cuius petitionem citauerit, si quidem intra Terram, & suburbia, seu burgos citationem fecerit recipiat non ultra unum quadrantem s autem extra Terram ipsam aliquem citauerit, sibi prima leguata, siue fenestra, seu lenata, sol duos in secunda, & tertia sol. quatuor, & si in minori, uel maiori spacio pertrahatur. In merè uerò criminalibus citationibus, mandato alicuius officialis faciendis, nihil penitus præter salarium ordinatum, percipere ualeat. In missis autem causis, cuius modi sunt processus, turbatæ, uel occupatæ possessionis pro citatione tellium examinandorum su per articulis, a parte producbis, uel producēdis ad probationem sui iuris ualeat baylius mercedem recipere, prout expositum est in ciuilibus causis. Possint etiam, & debeant ipsi bayli, & quilibet ipsorum, mandato, & commissione nostri regiminis, Vicarii, uel of ficialis, facere, & exercere pignorationes, grauationes, exequutiones, præcepta, monitiones, notificationes, lequestrationes, inhibitiones, tenutarum dationes, ac rerum quarūlibet, captiones, & arrestationes, dationes, traditiones, ac etiam restitutiones, & actus alios, omnes, & singulos ad exequutionem, seu uigorem iustitiæ utiles, & opportunos gerere, explicare, exercere, & exequutioni mandare, & gestos factos, & explicatos referre, & tali relationi fiertur, & credatur, nihi apertè contrarium probaretur. Ite quibus stabilus actibus exequutiuis, supra enumeratis, & similibus pro sua mercede a priuata persona, pro qua, uel ad cuius petitionem ipse actus fuerit explicatus: percipere possit baylius non ultra quantitates infra adnexas, uidelicet pro quolibet pignore, plenarie, & ordinarie accepto, de quadrante uno usq; ad sol. x. pro qualibet tenura rerum mobilium, uel im mobilium, intra Terram: boloneenum unum extra Terram pro quolibet miliari distante: solidos tres, & in maiori, uel minori distantia, pro rata: pro qualibet præcepto, & pro qualibet notificatione, nec non, pro qualibet lequestratione, pro qualibet ipsarum actū, non eodem cōtextu, fed diuersis uicibus explicato, uel explicando, sol. unum, & pro alio qualibet simili actu, similis mercesi mili modo recipiatur. Qui bayli, & personæ, quibus ipsi emeantur, ac debeant uinculo iuramenti, & sub infrascriptis pœnis, bene diligenter, sollicitè, & sine fraude exercere, explicare, & exequutioni mandare omnia, & singula eis commissa, & cōmittenda, & semper ueritatem referre, & ab oppolito singulam coercere, nec fines mandatorū excedere, per iuriam uel aliquā corruptelam: nec aliam exequutionem pignoris, uel tenutæ facere sine speciali commissione officialis, & debitis singulis præfentaliter assistere Curiæ, & cori officialibus, & maxime tribus uicibus pro die quilibet, uidelicet a mane usq; ad tertias: item in meridie, ac defe ramuelperas, & post uesperas, & nihilominus, quoties expana Cōis more consueto prouisis publicatur, uel eam fuerint pro parte officialis, & Priorum requisiti, pœnas, uel incursus, si per negligentiam non fe præsentēt in Curia. Contrafacientes autem in non eundo, uel non pignorando, aut non præcipiendo, notificando, uel exequendo ex commissione officialis in criminalibus, uel quali, in .xx. sol. den. ure qualibet puniatur. Si per negligentiam omiserit. Si uerò per fraudem, in duplum puniatur, & ultra officialis arbitrio, pro modo culpæ, & qualitate personarum, & negoci. Quorum consideratio in diferetione, & uolūtate officialis perfistat, & eadem uel simili pœna irrogetur, etiam in ciuilibus iuxta dictam diffinitionem fraudis, uel negligentiæ, ubi pœna fuerit officialis commissio. Vbi uerò ad petitionem partis aliquis de eorum actuum fuerit explicatus, fed tamen omissa a baylio puniatur ipse baylius pro negligentia in dimidium pœnæ, supra statutæ nisi talem negligentiā, uel omissione fine fraude ex eudent impedimēto procedisse, officialis iudicabit. pro fraude autem puniatur arbitrio officialis, ut supra. Si uerò non in totum: sed particu-

lariter in plus, uel in minus cōmissionis, siue mandati fines excesserit baylius: aut etiam actum explicatum referre duxerit recusandū officialis arbitrio pro qualitate negoci puniatur. Sed ubi sine commissione in casibus non permissis aulus fuerit baylius citare, pignorare, uel actum alium exequutium, cōtra aliquē facere, uel inexcessū .xx. sol. den. pro qualibet uice, & plus, & minus, officialis arbitrio pro modo culpæ, & qualitate, negocii puniatur. Caterum, si quod absit, diabolica instigatione, fallitatem commiserit aliquis baylius dolose referēdo aliud, uel aliter, q̄ in ueritate negocii fuerit, in .xxv. lib. den. & in maiori, uel minori pœna arbitrio prudentis, & diferetione iudicātis, pro modo cul & qualitate negocii, uice qualibet condemnetur: quā pœnā si non persoluerit infra .xy. dies post condemnationem, ligetur publicè ad catenam Cōis per guttur, & sic stet per tres horas ligatus, & exinde recludatur in carcere, & inde nō liberetur, donec dictam pœnam soluerit in effectu, ne autem terrore, uel minis in eorum exequendo officio, ipsi bayli ualeant impedire, determinus ut ex his, quæ per uigorem, uel exequutionem præceptorum fecerint, uel commiserint, sine quibus commissionem, seu factū, non potuerint expleri cari, uel exequi, ad parvas aliquas nullatenus teneantur, nisi ad supra statutas, quatenus excesserint, uel ad alias, eisdem specialiter constituras. Ite q. li eis in exequutione prædictorum a quocunq; iniuria, uel offensio aliqua inferatur, uerbo, uel facto: delinquens in eidat in pœnam in singulis casibus dupplicandam. Insuper additur præsenti ordini, q. bayli pignoratores nō possint pro pignore aufferre pānos mulierbres, nec pannos lecti, nec etiam hostia domorum edificata, nisi in defectu caterarum rerum non repertarum, & cū expressa officialis cōmissione, sub pœna bayli cōtrafacienti. x. sol. den. pro qualiber uice. Addentes q. tenuta, & pignora ad petitionem specialium personarum, euisticr accepta, uel accipienda, flatim eadem die in præsentia teflium, & Notarii inde regati, debeant creditoribus principalibus assignarie pro quibus ablata fuerint, uel custodienda alicui bono, & sufficienti uicino committere, sicut de principalis cōmittentis pignorationem processerit mandato. Alia uerò pignora per ugorem officii commissa, & ac expta, occasione malefici, damni dati, uel alterius excessus carie recondantur non alibi, q. in domo Cōis, uel per Cōmune ad id deputata, uel deputanda, sub diligentia, & clauc, alioquin omne periculum ipsorum pignorū sit de bayli, ieas facientis & nihilominus ti per dictū bayli fleterit obseruare predicta, pœna quinq; sol. pro qualibet pignore, & ultra, officialis arbitrio puniatur, & restitutione pignorum in duplum.

De pœna Bayli uendentis, uel subpignorantis pignora, & creditoris, uel emptoris percipientis. Rub. LVI.

NEMO Terrigena, uel habitator Terræ Sancti Iusti, & eius districtus, audeat, uel præsumat ab aliquo baylio nostri publici, qui nunc est, & pro tempore fuerit, aliqua pignora emere, uel subpignorare, uel quo quomodo recipere, sub aliquo quæsito colore absq; expressa licentia Potestatis. Quod si contrafecerit emens, uel sub pignore re cipiens, pignus, uel pignora reddituere teneatur, & precii, quod soluerit perdat. Nullus autem baulus audeat, uel præsumat pignora, quæ acceperit, ad aliquod ipsi rum uendere, uel subpignorare, absq; licētia supra dicta, sub pœna unguti sol. denariorum, & damni emendatione, pro quolibet pignore, & qualibet uice, in duplum.

De nouis terrigenis recipiendis. Rub. LVII.

CVM Publicæ & utilitati, & honori, tū rebus, cum hominibus abundare maximè expediat. Idcirco præsenti constituimus edicto, ut nostri Rectores curam, operam, ac diligentiam pro uiribus, adhibeant in augendo incolarum terrigenarum, & habitatorum numero, & in attrahendo forenses ad habitationem, & perpetuam mansionem

nostræ Terræ. In quorum acceptatione, uideliset dum eorũ aliquis expresse petierit se re cipi inter terrigenas, siue habitatores sub aliquibus pactis exẽptionis, siue im munitatis: talis modus seruetur: uideliset ut primo diligenter attendatur, q. talis persona recipẽda, sit bonæ conditionis, uitæ, & famæ, ita q. in nullo sit, uel esse possit suspecta bono statui, & honoris huius Terræ: demum per habita deliberatione Consilij generalis recipiatur & gratiose admittatur conterrigena noster, per Syndeum nostri Cõis ad id deputatum, uel deputandum: habitis fideiussoribus cũ efficaci promissione de imperpetuum habitando, nec ullatenus deferẽda habitatione: nec per se, nec per suã familiam, ullo modo. Cui nouo conterrigenæ sic recipiẽdo, uel recepto, polsit concedi siue promitti per ipsum Syndicum nomine dicti Cõis exẽptio, & immunitas omnium, & singulorum onerum, & ob sequiorum personalium, usq; ad x. annos, ab inde proxime sequituros. Quæ quidem omnia, & singula receptiones, promissiones, exẽptiones, & pacta, prout facta fuerint, ita per ordinẽ transeribantur, ac registrentur manu Cancellarij, uel eius Vicegerentis, in uno speciali libro membranaũ, deputato, uel deputando, & in capsa recondendo, ita q. a temporis, & aliarum rerum conditione, & qualitate, absq; fraude, & detrimento, in perpetuam memoriã conseruetur: & ad maiorem cautelam dilponimus, q. annuatim in mese Maii dictus liber exẽptionum totus, cum omnibus in eo contentis, uulgari sermone legatur in generali Concilio, ad plenam intelligentiam Conciliariorũ astantium. Iubemus etiam ut noui conterrigenæ, & habitatores, bonæ conditionis, uitæ, & famæ, cum eorum familiis, & rebus, per nostras terrigenas, uinculo iuramenti eorũ benigne fauorabiliter, & pertractentur, ac eiam protegantur, & omnibus, & singulis beneficiis protectionibus, & factoribus nostri Cõis potiantur, & gaudeant, quemadmodum exteri nostri terrigenæ: qui quidem ordo, & priuilegium nõ uendicet sibi locum, in olim contentibus, & conabitis coribus nostris. Qui de nouo sub aliqua exemptione, polsit iam deferuerint, recepti non polsint, & recepti non gaudeant, nisi expressa, & speciali deliberatione Concilij generalis ritẽ obtenta.

Quomodo datiuæ pro tempore fuerint imponendæ. Rub. LVIII.

ORDINAMVS, Quòd quælibet datiua seu collecta quæ pro reperem Terræ Sancti Iusti fuerit imponenda, ponatur per apreciom, secundum possessiones cuiuslibet personæ dictæ Terræ, & habitantis in ipsa, & eius districtu, aliqbatra, & appreciatas in Catasto Cõis dictæ Terræ, salua datiua, quæ imponeretur pro salario Potestatis, Vicarii, Notarii, & baiulorum, quæ pro fumante ponatur, & soluatur, & salua datiua, quæ imponeretur pro soluẽdo afficto Curiæ generalis, & de denariis fratrũ Sancti Augustini, quæ per fumantem simili modo soluatur. Hoc etiã, meis, & qualiber earũ, perlolenda, quilibet fumans aliquod tantum persoluat, & saluo q. si Comunc, uel alius pro dicto Comuni emeret aliquam possessionem, uel rem, & pro soluendo precio dictæ rei, uel possessionis emptæ, datiua aliqua imponeretur, ipla datiua imponatur per fumantem. Si uero homines particulariter irent in exercitum, mandato Rectoris Prouinciæ, uel alia ratione uel causa, siue ab intito Comuni, mandaretur, ad aliquo alio modo Comune, uel speciales personæ requirerentur, uel eogerentur, q. certam taxationem, & quantitatem hominum, in exercitum mittrent, siue q. homines requirerentur, ut irent generaliter, & per Comune, siue ipli Cõmuni fieret aliqua taxatio pecuniæ, & Comune talis exercitus, uel taxationis occasione imponere uoluerit aliquã datiuam, imponi debeat medietas per apreciom, & medietas per fumantem. Quod apreciom, & Catasti Cancellarius Cõmunis, uel eius Vicegerens, cõseruare debeat, & teneatur, & inteligatur ear etus generalis, quando generaliter omnes homines nostræ Terræ irent in exercitum, uel de qualibet domo unus, uel si præceptum eslet dicto Cõmuni, ut omnes homines ire de berent, & gratia dicti Communis, aliqua taxatio fieret, q. certa quantitas hominum ire

deberet. Si uero præceptum esset ut certa quantitas, siue numerus hominum ire deberet, non inteligatur exercitus generalis. Item ordinamus ut Rector dictæ Terræ unà cum iuramenti, & pœna quadraginta sol. den. de suo salario, non faciat claudi, nec serratas retinere portas dictæ Terræ, pro aliqua datiua colligenda, & nemini pro aliquo debito, quod a Cõmuni habere deberet, datiuam compellare sub dicta pœna, & pecuniam com pellam de suo proprio Cõmuni restaurare. Pro qua datiua colligenda, Rector eligi ta eiat in Concilio generali tres cultores, de quolibet terzerio unum. Qui cultores Camerario Cõis eam exhibeant, & Camerarius eam expédat, in eo pro quo imposita, & exacta fuerit, & nõ in alio, sub pœna. x. lib. den. Camerarius uero Communis aliquam datiuam per Rectorem colligere non cogatur, & damnum quod ei imponeretur, uolumus nõ ualere. Debeat tamen Camerarius colligere datiuam imponendam, usq; ad quãtitatem duodecim denariorum pro fumante, quoties imponeretur.

De his qui diuisi sunt a patre, & consortibus. Rub. LVIIII.

ITEM Ordinamus, q. filius familias, & carteri homines nostræ Terræ, qui de per se diuisim a patre, ab alis suis uel suorum quolibet, hic fedentes, habitaueriut, & fumum fecerint, dum modo polsideant in bonis, ultra censum. xxv. florenorũ, & hoc seu de proprio, seu dotali, teneatur soluere quamlibet datiuam, seu fleet apretii, & fumantis, ut alii terrigenæ, & habitatores, & pro fumatibus Cõis leribantur, & leri, faciant, sub pœna. xx. sol. den. pro quolibet præd ictorum. Si uero dicti filii familias cum eorum patribus, familiis, & consortibus cohabitauerint, & omnia eorum bona communi cauerint, tam dotalia, q. undecunq; quæsita. Fumatibus diuisis non ponantur, sed datiuæ per apretium cõmunter soluãt pro omnibus eorum possessionibus & emptor de possessione empta, & dotem recipiens, pro possessione dotali, pro uenditore, uel donatore, datiuam propter apretium soluat, quoulq; dictæ possessiones fuerint tantæ in apretio empronis, uel dotem recipientis, sub pœna quinq; sol. den. ute quilibet. Et nihilominus ad dictam datiuam soluendam cogatur, & de hoc fletur iuramento uenditoris, uel donantis.

De datiuis in Concilio imponendis. Rub. LX.

INSVPER. Quandocunq; contigerit aliquam datiuã, seu collectam pro aliquibus debitis, uel actionibus Cõis imponendam esse. Priores qui pro tempore fuerint, uinculo iuramenti ponant eam in Consilio generali, & in eo deliberetur. an fuerit imponenda. & quicquid in dicto Concilio deliberatum fuerit, siue obtentum, plenam obtineat roboris firmitatem, non obstante capitulo aliquo, in contrarium loquente.

De hominibus eligẽdis pro conseruãdis uiis, & alis edificiis Cõis. Rub. LXI.

STATVIMVS, Et ordinamus, ut per Dominos Priores qui pro tempore fuerint, annuatim eligantur in Kl. Aprilis tres idonei, fideles boni, & legitimi uiri, uidelicet unus de quolibet terzerio. qui eis uie debeant, & teneantur, unà cum nostro Syndico generali, tam intra Terrã, q. extra, ad reuidẽdum uias Cõis, & etiam uicinales, muros, fontes, puteos, lempas foueas, & alia edificia nostri Cõmunis, & etiam molendinos, si defectu ui cinorum, uel alter horum aliqua forent deuastata apprehensa, uel occupata, & quicunq; deuastata apprehensa uel occupata inuenerint Rectori refere debeant. & teneantur ue ea facíat reparare. Et prædicta Rector fieri, & exequi facere teneatur, sub pœna. x. lib. den. iuxta iuramentum, pro qualibet uice, qua negligens, seu remissus extiterit auferenda. & talis occupans, uel deuastans, si relaffare, seu reparare neglexerit infra terminum sibi assignatum, siue assignandum per Rectorem, uel officialem. punitatur in decem lib. den. pro quolibet, & uice qualibet, qua contrafecerit. aliis statutis de materia loquentibus sem per saluis in præsenti volumine descriptis.

De Ambasciatoribus eligendis, & eorum salario, ac mercede. Rub. LXII.

SAEPE saepius quoniam solet accidere, ut non literis, sed uiue uocis oraculo, negocia debeant explicari publica. Statuimus, ut quotiescunq; opus fuerit pro aliqua instanti necessitate, uel pro euidenti utilitate, uel honore Cõis mittere Ambasciatores, per Dominos Consiliarios, & Priores, qui pro tẽpore fuerint eligantur, ac deputentur nomine nostri Cõis unus uel plures Ambasciatores ex diuersis, & fidelibus terrigenis nostris, prout ipsis Dominis Consiliarorio, & Prioribus uidebitur, & placebit, & prout res postulabit. Qui Ambasciator uel Ambasciatores, sic electus, uel electi, prius, & antequ de Terra discedat, uel discedant. pro ambasciata, sue negocio, sibi imposita, uel impositis, explicanda, uel explicando, solenniter iurare debeat, uel debeant, & teneatur fe bene, fideliter, legaliter, ac follicite, ambasciatam sibi impositam, & omnia, & singula sibi commissa negocia, exponere, explicare, & proposite exequutioni mandare, prout ab ipsis Dominis Consiliarorio, & Prioribus habuerit, uel habuerint, in mandatis & plus, & minus, prout sibi usum fuerit, pro cuidẽt, & manifesta utilitate, uel honore nostri Cõis. Et sem per ueritatem relponsi habiti referre, integrẽ, & nõ diminute, etiam ab opposito linguam cocrcendo: nec finis mãdati excedere per aliquam inuriam dedignatione, uel animi fraude. Et talis Ambasciator, uel Ambasciatores, sic electus, & missus, uel electi, & missi habeant, & habere debeant pro eorum salario, & mercede infrascriptas solutiones, uidelicet, si solus, & eques: pro se, & equo, pro qualiber die fi nõ pernoctauerit bot. xxiii. Si autem solus, & eques, & pernoctauerit, pro qualiber die pro se, & equo, bol. xxxx. Si pedes, seu pedester, ac solus, & non pernoctauerit, pro qualiber die bol. xii. Si pedes seu pedester, ac solus, & pernoctauerit, pro qualiber die bol. xx. Si uero duxerit familiarem, eques, uel pedes, seu equester, uel pedester, pernoctando, uel non pernoctando. tumptus, & expensas, ac salarium familiaris, nostra Communitas de per se soluere teneatur.

De Ambasciatoribus dandis alicui nostro Terrigenæ. Rub. LXIII.

STATVIMVS, Et ordinamus, ut siquis noster contertigena petierit a Dominis Consiliorerio, & Prioribus aliquem Ambasciatorem, uel aliquos Ambasciatores, pro aliquo proprio suo facto seu negocio exequẽdo: ipsi Consiliarores, & Priores possint ipsum Ambasciatorem, uel ipsos Ambasciatores petentibus ac cap. istis petentis, uel petentium, quoties fuerit postulatum, dare, & concedere: dummodo dicta ambasciata directẽ uel per obliquum non resultet uerecundiam, aut damnum nostri Communis.

De pœna Ambasciatoris, qui impetrauerit literas, seu procurauerit simul aliquam factum. Rub. LXIIII.

QVICVNQVE Iuerit Ambasciator Cõis. non possit, nec debeat impetrare, nec extrahere aliquas literas a Summo Pontifice, uel aliquo Rectore Marchie, aut Vicario, contra Cõmune nostrum, uel aliquam personã: nec aliquod suũ factum, uel alium negocium tractare seu procurare: nisi factum sibi a Cõmune commissum. Et qui contrafecerit, soluat pœnam .xxv. lib. den. ipso facto Communi applicandarum.

De pœna Nũcii transgredientis mandatũ, & Credentiã reuelantis. Rub. LXV.

AMBASCIATAM Faciens pro parte Cõis in plus, uel aliter, q̃m cõmissione habuerit a mandante, seu destinante: si quidẽ talis excessus, siue trasgressus fuerit, uel esset Comuni nostro damnosus, uel suspectus: condemnetur in centũ lib. den. pro qualibet, & uice qualibet, ac priuetur omni honore officio, & beneficio nostri Cõmunis.

Et qui

Et qui aliquam Credentiam Cõis iuraram. & sibi impositam, antrq̃ publicetur per Cõmune, reuelauerit, uel publicauerit in damnũ uel preiudicium ipsius Cõis, in .xxv. lib. den. puniatur de facto, & sine diminutione, & priuetur omni honore officio, & beneficio nõ Cõis: & de tali suspitione uel dãno Cõis, in quolibet dictorũ casuũ stet arbitrio, & declarationi ipsi Pratis, uel eius Vicariunæ cũ D. Consilonerio, & Prioribus, uel maiori parte ipsorũ.

De Vexillo, seu Confalono habendo a Communi. Rub. LXVI.

STATVIMVS, Et ordinamus, ut continuè habeatur per nostrum Cõmune Vnum honorabile Vexillũ seu Confalonum de serico rubeo: idest seta chermesina: in cuius summitate designata sed depicta sint Arma, & Insignia Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ: medio autem Arma nostri Cõis, prout patet hic in figura, inferius descripta. Quod Vexillum consignetur per Potestatẽ nostræ Terræ cuilibet Confalonerio in principio tui officii Confalonieratus. Qui Confalonerius ad Sanctã Dei Euangelia, iurando promittat, ac iurare, & promittere teneatur dictum Vexillũ, siue Confalonum in Palatio Dominorum Priorũ. uel ubi non esset deputatum Palatũ pro tua & Dominorum Priorum residentia. in domo tuc solitæ habitationis, fideliter, diligenter, solliciẽ, constanterq̃ tenere, conseruare, atq̃ defendere. Et ipsum Vexillũ, seu Confalonum nunq̃ extrahere, nisi in fine tui officii Confalonieratus. ut ipsum restituat fuccelloribus regentibus nostræ Terræ. prout euidenti & probabili causa, & conseruatione status Sanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ, & Cõmunitatis nostræ. & nisi tẽpore, quo celebratur festũ Sancti Tossani Aduocati, & Protectoris nostræ Terræ: die prima Iunii annuatim. & in festo Sãctę Marię de Misericordia, die secunda dicti mensis Iunii. Et si contrafecerit dictus Confalonerius extrahendo dictum Vexillum, siue Confalonum temerarie, uel fraudulenter. & tali modo, ut ueniri milter posset dubitari de aliquo leandalo, uel detrimento status Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Communitatis nostræ, in ducentis libris denariorum puniatur, & in maiori pœna arbitrio Potestatis.

De Præcatore singulis annis habendo, expensis Cõmunis. Rub. LXVII.

EX Iure Diuino sancitum est, hominum animas, exteris rebus omnibus præferendas esse. Idcirco præsenti lege decernimus, ut Magnifici Domini Consiliarores, & Priores, qui pro tempore fuerint in mense Ianuarii singulis annis, unculo iuramenti, teneantur, ac debeant perspicacem, & optimæ uitæ morum famæ, scientiæ & confientiæ Præcatorem perquirere. & conducere cuius officium sit prædicandi in loco habilitat nostræ Terræ. quadragesimali tẽpore. Cui quidem Præcatori per Consilium Credentiæ decernatur merces conueniens, prout ipsis uidebitur diuino intuitu faciẽdum. Et quonam hæc res ut longe alijs præferenda est: ita hæc lege obseruari pentus prædicta decernimus tub tam dicto unculo iuramenti, & pœna centum solidorum denariorũ pro quo libet de facto asserendã. Insuper uolumus ut & Consilio prædicto Credentiæ uidebitur dictum Præcatorem fore conducendum ultra dictum quadragesimale tempus, ac enam per annum, cum digna mercede dictum Consilium ponat, & ualeat conducere.

De Medico per Commune habendo. Rub. LXVIII.

QVIA Hominum sanitas debent rebus quibuscunq; mortalibus præferri: ideo annuatim in festo omnium Sanctorum, uel saltem in prima Dominica proxime sequenti, uel quandocunq; opus fuerit, Domini Consilonerius, & Priores, qui pro tempore fuerint, unculo iuramenti tenebitur, ac debeãt a I hoc specialiter conuocari facere Concilium generale, & in dicto Concilio proponere de habendo in Communi unum

bonum,& expertum Medicum Communis expensis,cum eo salario,pro quo melius, & cómodius haberi poterit, & prout per dictum Concilium disponeretur : ita ut Medicus penitus bonus habeatur, & sine eo nostrum Commune nullatenus remaneat. Et Potestas qui pro tempore fuerit,etiam vinculo iuramenti, & pœna ut infra in quinq; libris dam de nariorum,nostro Communi applicandarum,teneatur in prædictis fauorem dare, & operam efficacem præstare,ut prædicta omnia exequutioni mandentur.

De Magistro Grammaticæ conducendo. Rub. LXIX.

QVIA Peritorum industria Mundus gubernatur, ac regitur. Ideirco in calcdis Augusti, uel post ufq; ad festum Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Potestas nostri,uel eius Vicarius,nec non Dominj Consalonerius, & Priores uinculo iuramenti, & pœna quinquaginta lib. den. possint teneantur,ac debeāt in publico,& generali Consilio nostri Cois proponere,& deliberari facere de bono & experto Magistro Grāmaticę pro Cōmune muniendo,conducendo,atq; tenendo per totum annum cunc sequentem, ad edocendos pueros iuuenes,& personas uolentes in litteral disciplina proficere. In cuius & pro cuius Magistri stipendio expendantur,expedire possint de bonis Communis, usq; ad quindecim ducatos : ita ut semper cōuetus reperibus,ac debeāt. Magister Grammaticę penitus habeatur,etiā cū maiori salario : si deliberē Cois expensis & opus fuerit & pro minori haberi non potenit . si de maiori deliberatum fuerit per Concilium generale.

De Fraternitatibus, & licitis Collegiis. Rub. LXX.

FRATERNITATIBVS. Et Collegijs Artium,ac etiam frustratorū conuentus in nostra Terra liceat congregari,& in unum conuenire,cōmuniter,ac diuersim quoties ei, uel eorum aliquo uidebitur expedire causa præuendi, & prouidendi super aribus ipsarum, uel honorandi aliquod festum, uel aliquem ipsorum,honorandum ad funus, & super piis causis, & miserabilibus : & eorum ordines in prædictis, & quolibet prædictorum ualeāt, & exequutioni mandentur & possint inter se aliquem prout melius facere,eum obediatur in prædictis & nostrum Regimen interponat partes eius,& fauorem in faciendo obseruari prædicta.

De electione Castellarij, & eius officio iuramento,& salario,& de conceattribus habendis in rebus dubijs. Rub. LXXI.

STATVIMVS, Et ordinamus, ut in Consilio generali tepore reformationis Nostri Regiminis eligatur ac deputetur unus Notarius fori gena,legitimus,& intelligens cuius manu Castalla, siue appreta possessionum existentium in Territorio nostrę Terrę gubernentur & conseruentur in capta libr conligenda,per Cōmune in Cancellaria nostra. Qui Notarius sic electus teneatur, possit ac debeat ad requisitionem omnium quorumcunq; interest,leuare de apprctio unius & ponere in apprctio alterius, possessiones,qualcunq;,prout de communi,an barū partium concordia,& uoluntate processerit,dūmodo non ponatur alicui persone, Collegio,uel Ecclesiæ,quæ,uel quod constringi non possit ad soluendum nostro Communi debitam collectam pro extimo talis rei, absq; expressa licentia Consilij generalis. Qui Notarius in primis & ante administrationem sui officij iurer, & iurare teneatur,ac debeat dicta castalla bene,fideliter,& lega liter conseruare,manutenere,& ueis ponere,& leuare possessiones quorumcunq; interetir si quidē ut supra fuerit requisitus bona fide & sine fraude aliqua & habeat,habereq; debeat pro suo salario mercede pro demptione & politione euuslibet pecie terre quatrenos quatuor,uidelicet quatrenos duos a parte de cuius apprctio leuatur, & quatrenos duos

duos à parte, in cuius apprctio ponitur : sine aliqua diminutione. Insuper ordinamus, ut si aliqua dubitatio : uel aliquis error,aut contentio eucnict in ponendo, uel leuando, addendo : minuendo,uel permutando : uel aliter quomodocunq; aliquas res in dicto castello per nostrum Concilium generale tempore renouationis prædictæ nominentur, eligantur,ac deputentur duo boni uiri graues & legales qui Castellarij nominentur. Et de ipsorum Castellarorum conferatu,auctoritate, consilio, & mandato dictus Notarius teneatur . possit,ac debeat in dictis castallis, in quacunq; parte opus fuerit corrigere, deferibere,ponere,& leuare . addere,& diminuire in extimo,& apprctio cuiuscunq; in nostro castello descripti,siue in posterum describendi prout,& sicut à dictis duobus Castellanis,bonis uiris habuerit in mandatis. Et quicquid politum, leuatum,additum,& diminutum,factum, correctum,& permutatum fuerit de mandato prefatorum Castellatiorum,ratum,& firmum sit,& inuiolabiliter obseruetur,auctoritate prudentis statuti.

De renouatione Castalli. Rub. LXXII.

CVM Obmemoriæ debilitatem interdum catasta non reficiendo, siue renouando,multa iura . & apprctia,tam Communis,& priuatarum personarum fraudentur, & multoties deperdantur. Ideo statuimus,& ordinamus,ut uolumina nostrorum Castatorum, in quibus descripta sunt apprctia Communis, & specialium personarum. Domini Consalonerius, & Priores,qui pro tempore fuerint,teneantur,ac debeant semper,ac perpetuo,de quadraginta annis in quadraginta annos prædictos libri, contigi & renouari,fieri,in membranis,sumptibus,ac expensis nostri Communis, sub uinculo iuramenti,& pœna uiginti quinq; lib. denariorum pro quolibet ipsorum contrafacientc.

De Archiuio,& capsa Communis,pro conseruatione priuilegiorum,scripturarum & actorum. Rub. LXXIII.

QVAE Maioris momenti nosceuntur, ampliori decet cautela recondi . Pontificalia igitur, ac nostri Communis iura, & priuilegia in capsa Communis : & alibi ubicunq; fuerint,pro tempore diligenter reculadatur . & custodiantur in una capsa forti ponenda in Sacrestia Plebis Sancti Iusti,sub tribus claubus : quarum una sit apud Rectorem dictæ Plebis,una dictæ Plebis : altera apud Dominum Consalonerium : alia uerò apud aliquem bonum uirum deputandum per concilium generale. Adiicientes ad memoriam firmiorem,ut omnia suprædicta iura, & priuilegia tam habita,& habenda, conseruentur & publicentur ac de ipsis mutentur,& reintiata confiantur in generali Concilio tepore cuiuslibet Prioratus, sit cum opus fuerit,ipsa iura & priuilegia exhiberi, non originalia ipsa : sed eorum copiæ deferantur, nisi euidens necessitas aliter suaderet. In qua quidem capsa similiter reponatur : & conseruetur parua capsula Communis, in qua iacent,ponuntur, & politi sunt omnes bursili Regiminum dictæ Terrę. Libri uerò,& scripturæ actorum, reformationum,condemnationum,introitorum, & exituum Communis . & similes scripturæ apud Cancellarium in aliqua bona . & fiant cap sa,uel camera clause clausa,similiter tribus claubus : diligenter conseruande perpetuæ. Quorum & quarum, nemo possit inspector, uel copiator fieri : nisi in præsentia Cancellarii, uel sui uicegerentis, uel duorum saltēm ex Dominis Prioribus : ita ut dicti libri, nec aliquis ipsorum extrahantur de Palatio Communis. Item q; in aperiendo aliquam capsam uel cameram prædictarū,semper debeāt interesse personaliter Dominus Consilio nerius, Priores & Camerarius, uel maior pars ipsorum . nec nō Cancellarius cum alijs saltem tribus terrigenis, per eosdem decernendis. In quorum etiam præsentia propsciantur, tangantur, & etiam reeludantur . sub pœna contrafacientium centum solidorum pro quolibet,& uice qualibet.

De Registro Communis. Rub. LXXIIII.

STATVTVM Est insuper, & prouisum, ut in communi habeatur liber magnus chartæ papyri, cuius nomine sit Registrum Communis : in quo per ordinem manu cuiusliber Cancellarii scribantur summę omnium quantitatum introituum, & extituum Communis peruentorum, & erogatorum, seu expensorum, tempore cuiusliber Prioratus : ita ut clarè patere possit, quantum in introitibus, & quantum in exitibus, fuerit tempore cuiuscunq; Prioratus. Et in fine officii cuiusliber Camerarii, liber sui camerariatus reuideatur, rationetur, & calculetur per rationales nostri Communis, ad hoc deputandos. Et calculus prædictus in dicto registro, simili modo scribatur, & similiter eōs ali calculi librorum collectarum, censuum, & afflictuum nostri Communis, in eodem libro describantur. Præterea in alia spatiosa parte dicti registri, manu prædicta scribantur, ac registrentur omnes, & singulæ solutiones talearum, & subsidiorum, censuum, & afflictuum nostri Communis, in eodem registro, & similium rerum, & quantitatum solutarum, & persoluendarum Reuerendę Camerę, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, uel alis pro ea cum commemoratione loci, temporis, & personæ, nam soluentis, & recipientis. Nec non registrentur ibidem singulæ quietationes factæ, & faciendæ de talibus, & similibus solutionibus Communis : de uerbo ad uerbum : ac de cęteris similibus Communis expensis factis, & faciendis : ita ut perpetuo clarear, & elucelear quibus per quos, in quantum, & in qua causa huiusmodi solutiones, & expensæ fuerint factæ. Et ad maiorem cautelam, quilibet Camerarius, teneatur, ac debeat de omni solutione per eum facienda maioris quantitatis decem ducatorum, recipere pro Communi expressam, ac plenam quietationem. Dum autem soluto sit creditori, aut alteri pro altero, licut contingit in Ambaxiatoribus, seu Nuncis, qui mittuntur alò per Communem ad soluendum, recipi confessio expressa de recepto, ut supra debeatur. Quarum quietationum, confessionum, receptionum quæq; clarè, distinctè, ac plenè deuenire per manu Cancellarii, uel sui uicegerentis, ex debito sui officii, & absq; alia mercede recipiendæ : scribantur, registrentur, & redigantur in libro : & registro prædicto : non obstantibus scripturis factis, & faciendis in particularibus libris Camerariorum.

De cippo Communis construendo : qualiter detineantur eius claues : qualiterq; aperiatur : & quid faciendum sit de pecunia in eo inuenta. Rub. LXXV.

NE Fraus aliqua in ære nostri Communis ualeat committi hæ nostra sanctione durimus ordinandum, ut per nostrum Commune semper habeatur unus cippus ligneus diligenter ferratus, ac bene clausus duabus claubis, & aliis in sala magna Palatii nostri Communis iuxta Tribunal consuetum : in quo cippe mittatur, & includantur omnes, & singulæ quantitates den. persoluendæ tam pro capitibus lof. ę eram pro productionibus scripturarū. Et cętere; solutiones faciendæ ad bancum uris nostro Cōi, urgore nostrorum ordinamentorum : ac etiam pene excellium, seu malefactorum, exstodiarum contentionum, & mandatorum, quantocunq; quantitates fuerint, immittantur, & includantur, nec non omnes aliæ extraordinariæ quantitates denariorum, de quibus ad nostrum Dominū Potestatem non peruenirent pars aliqua, urgore nostrorum ordinum. Cuius cippi claues consteruentur, & conseruari debeant duo fo'emi ex speciali sacramentali promissione de fideliter, ac diligenter eas conseruando, uni uidelicet per Dominum Consalonerium, altera' per unum ex Dominis Prioribus pro tempore existentibus in dicta Terra. Et cippus prædictus non aperiatur absq; præsentia, & consensu præfatorum Dominorum Consalonerii, & Priorum, uel maioris partis ipsorum, & cum præsentia eiusd. D. Potestatis, uel eius Vicarii, Cancellarii, & Camerarii nostri Communis. Et omnes, & singulæ quantitates denariorum, quæ in dicto cippo reperirentur, palàm

palàm inter ipsos omnes, ibidem astantes : extrahantur, numerentur : consignentur, ac dentur dicto Camerario, pro tempore existenti : pro nostro Communi recipienti, & annotentur, & describantur in libro introitus sui camerariatus, omnes, & singulę quantitates pecuniarum ipsius Cippi, cum die extractionis ipsorum denariorum.

De Sigillis habendis in Communi, & de eorum conseruatione. Rub. LXXVI.

CVM Consonum, atq; necessarium sit nostræ Communitati ad fidem, & cautelam agendorum : semper sigilla certa habere. Statuimus, ut perpetuò in nostro Communi sint, ac esse debeant duo sigilla ex auricalco, siue ottono diuersis formæ, videlicet unum magnum, & alterum paruum. Quorum in maiori, cuius medio sit sculptea imago, seu figura gloriosissimi Confessoris Sancti Iusti, Protectoris, & Audocati, cum duobus scutis, videlicet uno in quolibet latere dicte figuræ, in quorum uno sint sculptæ insignia, siue arma S. R. Ecclesiæ : in altero uero sint sculptæ insignia, siue arma nostræ Communitatis, videlicet campus cum tribus sbarris. In altero uero sigillo paruo inq; cen tro ipsius sint sculpta in quodam paruo scuto arma prædicta nostri Communis, ut patet hic in figura in margine depicta. In quorum sigillorū, & cuiuslibet eorum circulo, sint sculptæ hæ literæ, videlicet Sig. Communis S. Iusti. Quę Sigilla ambo, & in simul, assignentur cuilibet Consalonerio, in principio sui officii Consalonerialus, per Consalonerium, præcessorem eius. Qui Consalonerius, recipens ea Sigilla, ad Sancta Dei Euangelia iurando promittat, ac iurare, promictereq; teneatur, dicta Sigilla, & quodlibet ipsorum, bene, fideliter, ac diligenter, sollicitè, constanterq; tenere, conseruare, atq; defendere, neq; Sigillorum ipsorum, uel alterius eorum, impressionem apponere, uel apponi facere, uel apponi permittere, in literis, capitulis, uel aliquo scripturæ in præiudicium, ac detrimentum Status Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Communis Sancti Iusti, uel alterius singularis personæ absq; expressa licentia, & uoluntate Consilii generalis, & contrafecerit dictus Consalonerius sigillando, siue impressionem apponendo, siue sigillari, & apponi faciendo temerariè, uel fraudolenter, & tali modo, ut uerisimiliter posset dubitari de aliquo fraudalo, uel detrimento, Status Sanctę Matris Ecclesiæ, & Communis nostræ Terræ, uel singularis personæ, contra uoluntatem nostri Communis, quin quagintà librarum denariorum pena multetur pro qualibet uice, & plus, & minus, arbitrio generalis Concilius secundum qualitatem excessus, & culpę.

Quòd eligantur duo boni Viri defensores Iurium Pupillorum, adulterum, prodigorum, & mentecaptorum. Rub. LXXVII.

PIVM Quidem opus existimamus miserabilium personarum curam gerere et eisq; fauere. Ideo statuimus, & ordinamus ut in nostro generali Cōcilio eligantur, & imbuxulentur in quodā speciali buxulo octo boni uiri, ex nostris terrigenis : ex quibus duo annuatim extrahantur seu eligantur in nostro generali Concilio de mense Ianuarii cures finem, & sic succedat, donec decim octo uiri omnes extracti fuerint : ac demum iterum, reimbuxulentur : ita ut ipsum buxulum perteuo durer. Quorum duorū uirorum officium durer per annū. Hi autem primò iurent, & iurare teneantur in manibus Potestatis, solicitè, ac diligenter perquirere : & inuestigare, ani de officio nostro Potestatę, qui pro tēpore faerit : & le informare de quibuscunq; pupillis, adulis, prodigis : & mitecaptis, & prouidere, ut eis dētur tutores, uel curatores, secundū formā statuti positi sub Rub. xxvi. Ciuilium, (qui debent esse tutores pupillorum) & prouidere, ac eis sollicitè, effectualiterq;

operari · ut dicti tutores, & curatores dati, uel dandi, omnia faciant exerceant, & operentur secundum formam statutorum positorum in ciuilibus, sub Rub. XXVIII. de ratione reddenda a tutoribus, & curatoribus: ac etiam sub Rub. XXIX. de curatore, prodigi, & furioſi, uel mentecapti. Qui duo boni uiri, ſic extracti · in exercitatione ſui officii fuerint negligentes · puniantur, & condemnentur pœna decem librarum denariorum · & plus, & minus ſecundum qualitatem delicti, uel negligentiæ, arbitrio Domini Poteſtatis, qui pro tempore fuerit.

De modo annuatim conſeribendi ſegetes, ſeu bladas, uinum, ac beſtias pro collecta ſoluenda. Rub. LXXVIII.

FREQVENS, Ac ineuitabilis expenſarum occurſus ad exacti · & æquales pro uentus indaginem · non minus neceſſarie · q̃ rationabiliter nos inducit. Hac igitur ſanctione ſtatuimus, ut Domini Conſalonenius, & Priores, qui pro tempore fuerint, debeant, & teneantur ſub pœna decem librarum denariorũ pro quolibet contrafaciente, annuatim in calendis Iulii bandiri facere de uolentibus ſeribere bladas ad ianuas, ſeu portas noſtræ Terræ · & duos ſcriptores tantummodo eligere magis, idoneos, melioresq; ac noſtrum Commune melius perſtractaturos, cum ſalario · & pactis, prout dictis Dominis Conſalonerio, & Prioribus uidebitur · & placebit · de denariis Communis ſoluendis, uidelicet unum ſcriptorem ad Portam Blebis, alterum ad portam Damaſceni, ſeu Moyſi. Qui ſcriptores teneantur · ac debeant continuò per ſe, uel alios idoneum ſubſtitutum, tota die, donec tota noſtra ſeges, ſeu blada recolleƈta fuerit ad portam ſub ſtantam, ſeribere ſuo iuſto iudicio omnes, & ſingulas quantitates bladæ, quæ remittuntur, uel apportantur a quacunq; perſona intra Terram Sancti Iuſti per portam prædictam, a te conducta · ſub pœna uiginti unguæ ſoliderum, pro quolibet contrafaciente, & quaſibet uice. Et dicti Domini Conſalonenius, & Priores pro tempore exiſtentes, etiam antequam Calendis Nouembris, eligant ſalario noſtri Communis bonum expertum, & legitimum Magiſtrum Geometram, ſtagiatorem, ſeu menſuratorẽ, qui habeat ſtagia menſurare totum vinum purum · ſeu muſtum, quod illo anno reponi contingit in dicta noſtra Terra a quibuſcunq; perſonis cum præſentia unius Notarii dictæ Terræ per dictos Dominos Conſalonerium, & Priores deputandi, & eligendi. Qui quidem Notarius particulariter, ac diuiſim omnes quantitates uini prædicti, teneatur ſcribere, & in ſcriptis redigere. Et in Calendis Octobris annuatim, ſeu ſingulis annis, Domini Conſalonerius, & Priores faciant, & facere teneantur banditi · q̃ omnes habentes animalia cuiuſcunq; generis, ac temporis in dicta Terra Sancti Iuſti, & eius Territorio teneantur ac de beant infra terminum octo dierum proximè futurorum, dare in ſcriptis Cancellario noſtri Communis, uel eius uicegerenti omnia, & ſingula eorum, & cuiuſlibet ipſorum animalia retenta, & habita in dicta Terra, & eius diſtrictu, cuiuſcunq; generis, ac temporis, ſub pœna uiginti unguæ ſoliderum pro quolibet beſtia non aſſignata infra dictum terminum de facto tollenda. Qui Cancellarius, ut ſupra dicta animalia · ſeu dictas beſtias ſcribatur in libro Communis autentico teneatur, præſtito ſemper prius dictis ſcriptoribus, ac menſuratoribus effectuali iuramento de bene, & fideliter exercendo eorum officio.

De fauore Communibus rebus exhibendo literatis maximè perſonis, nec in contrarium patrocinando. Rub. LXXIX.

COMMVNIS, Et publicæ utilitatis defenſio · licet plurimis, ac ferè omnibus uideatur incumbere · illis tamen potiſsimè congruit, qui literarum peritia decorati maiori quadam in ipſa Republica prærogatiua refulgent: Igitur ſinguli noſtri Ciues, ha beatoreſq; & maximè Aduocati, Procuratores, & alij literati · precaueant, ne contra noſtrum Commune, uel ipſius cõmodum, & honorem, uel in eius publicę utilitatis aliquale damnum, uel præiudicium, ad petitionem uel fauorem alicuius alterius hominis, uel loci, patrocinium, uel ſuffragium aliquod præſtare præſumant, uel exhibere fauorem, auxilium aliquod · uel conſilium publicè, uel occultè. Contrafaciens autem aliquatenus uerbo, uel facto, ſtatim eo ipſo ſit, ac eſſe intelligatur ab omni officio, & honore dicti Communis · ſaltem per unum annum continuum excluſus · & nihilominus in uigintiquinq; libras denariorum arbitrio Poteſtatis, poſit ac debeat condemnari · & ub; qualitas facti, ſeu negocii, & perſonarum · maiorem, uel minorem exigeret punitionem · tunc id ſeuerius, uel minus puniendo · Poteſtatis arbitrio relinquatur. Nè autem per hanc uiæ iuſtitiæ in cauſis agitandæ, quomodolibet uideatur præcluſa · deraciæ additum eſt, ut dicta prohibitio patrocinationis non extendatur ad cauſas ciuiles criminales, aut miſtas in foro, & Curia noſtri Communis · ad bancum iuris iudicialiter uentilandas. In quibus pro iuſtitia obtenta Aduocati, & Procuratores de noſtra Terra, modis honeſtis aliis de iure permiſis patrocinari liberè, & impunè, ualeant, & etiam ſuffragari prohibitione præmiſſa non obſtante.

De exemptionibus · & immunitatibus non concedendis præter deliberationem Conciſii. Rub. LXXX.

AMBITIOSAS Immunitates, ſiue exemptiones, prout in præcedentibus, plerumq; concellas, deinceps fieri prohibentes · diſponimus, ut de cætero nulla exemptio · ſiue immunitas non ſpecialiter promiſſa, ſeu concella expreſsim ex forma alicuius ordinis præſentis uoluminis, ex quacunq; cauſa fieri, uel concedi poſsit, uel aliquatenus indulgeri alicui perſonæ, re, uel loco, niſi per expreſſam, & ſpecialem deliberationem noſtri Conciſii generalis ric obtentam, uel obtinendam. Secus autem concella · uel indulta, ipſo iure, & facto uigore præſentis ordinis, habeatur, ſit, ac reputetur turpibus uacua, aq; irrita, & inanis. Niſi nominus eam recipere, q; concedens, aliter q̃ dictum eſt, poſsit arbitrariæ uicturam ſubſtinere, pro excellu, & malgreis one huiuſmodi. Et ad obuiandum fraudibus eam cõmiſis in prædictis, acin poſterum committendis, hæc præſentilege caſſamus · caſſas, & uacuas declaramus · ac reddimus omnes, & ſingulas exemptiones, ac immunitates · contra, uel præter dictam formam conceſſas · & concedendas. Statuentes, q; de omnibus exemptionibus, & immunitatibus indultis, & indulgendis fiat, & habeatur unus ſpecialis liber in · apſa Communis cum nominibus exemptorum · qualitatibus exemptionis, cauſis ipſius, tempore conceſsionis, & durationis ipſius, ſcribendus manu Cancellarii, uel iuſ ſubſtituti, ex officio debito, & inſpiciendus, ſeu legendus ſaltem ſemel coram Dominis Poteſtate, Conſalonerio & Prioribus · tempore cuiuſlibet Proratus. Ita ut bene pateat, quis, & quanto tempore ſit, uel fuerit exens, ſue immunis, & ex qua cauſa · nec aliquis ualeat ipſo priuilegio indebite, uel ultra tempus gaudere. Nec etiam ulla immunitas · ſiue exemptio, reuiter, uel per ſonaliter alicui permittatur, quæ non inuenatur, & appareat ſcripta (ut dictum eſt) in dicto libro, ſub pœna, tam utentis, q; reginimis ſcientis, uel ſieri permittentis decem librarum denariorum pro quolibet, ac uice qualibet, qua fuerit contrafactum. Addimus inſuper eſt ut nullus terrigena gerens, uel exercens aliquod officium noſtri Cõis, ſtipendiatus, ſiue ſub ſtipendio, uel mercede Cõmunis exiſtens, debeat, uel poſsit ipſo durante

officio, uel ante, uel post, occasione ipsius officii, uel ex eo, aliqua exemptione, uel immunitate gaudere, nisi ex deliberatione speciali expressa Dominorū salterm Consalonerii, Priorum, & Conc. in Credentiæ, obtenta per buxulas, & pallotras, sub pœna cōtrafacientibus, & ferenter permittentibus centum sol. den. pro quolibet, ac uice qualibet, exceptis duntaxat Consalonerio, & Prioribus tempore ipsorum officii, qui semper gaudeāt priuilegiis, & immunitatibus eis per ordines concessis, & concedendis.

De custodia Terræ, & districtus. Rub. LXXXI.

QUIA Custodia Terræ, spes terrigenarum certa, debet esse cunctorum: ideo statuimus per ipsam diligenter faciendā, iuxta conditionis, ac temporis qualitatē adhibeatur diligentia talis, qualiter, ut omni mense in prima die Dominica, uel festiua exephabita deliberatione Concilii Credentiæ, fiat specialis præposita in generali Concilio, super cautela, & modo custodiæ faciendæ in die, & in nocte, in Terra, uel eius districtu. Et leuando ipsius generalis Concilii deliberationem, ac reformationem, etiam de leuando ad sedendum obtentam, uel obtinendam, ita obseruetur, & mandetur executioni, saluis semper quibuscunq; super hoc mādatis, monitibus, & præceptis, pro Sacrosancta Ecclesia Romana præsidentium, & maximè Gubernatoris, & Rectoris Prouincia Marchiæ. Dummodo tamen in nocte non fiat leuior, aut minor custodia, q̄ duarum personarū pro qualibet porta, & quatuor personarum pro platea in die uero ad minus fiat a duabus personis pro qualibet porta, & conuocatio, præmonito, uel deputatio debitem accedere ad custodiam, semper fiat per Notarium custodiæ, ex ordine prout tangit de eo numero magno, uel paruo, quē ex dicti Concilii deliberatione, uel præceptis Dominorū iuſſerit officialis custodiæ prædictus per se, uel per aliquem bayulum Communis.

De custodia facienda in Turri Communis. Rub. LXXXII.

CVM Turris custodiam in Terris, nō minus q̄ prospectorem in nauibus, necessaria esse puteamus: ideo statuimus, ut turris nostri Comunis diligenter, & caute custodiatur, & custodiri debeat, dum opus fuerit per custodes terrigenas nostros diligenter, ac fides conducendos ad stipendium, per Comune, & fidei donea fidelitate deputandos, & ab officiali præinformandos singulariter super modo custodiendi, uocandiq; exteros custodes nocturnos, & pulsandi campanas. Quę Turris expensis Communis reparetur diligenter, & fiat habilis ad custodiam in accessu mora, & reditu.

De pœna excessuum custodiæ. Rub. LXXXIII.

QVIA Timor pœnæ, multotiēs custodes sollicitos solet conseruare: ideo statuimus, ut in excessibus custodibus cōmissis, uel committendis, fiat multarum, ac pœnarum impositio, pro modo, & qualitate reatus, & culpæ, ac etiam personę delinquentis, & secundū reporti distinctionem, pro motu, & arbitrio Potestatis, uel officialis custodiæ.

De claubus Portarum retinendis per Priores. Rub. LXXXIIII.

STATVIMVS. Et ordinamus, ut Domini Cōsalonerius, & Priores populi, qui pro tempore fuerint, teneantur ac debeant eorum durante officio retinere claues portarum, uidelicet quilibet Prioratus teneat claues singularum portarum, quas claues Iustitrenus, uel tales remittentes debeant bene, & fideliter saluare, & custodire, nec alijs cuiquam sigoare fine expressa licentia Domini Potestatis, Consalonerii, & Priorum, & teneantur summo mane aperire portas prædictas, & in sero hora cōgrua debeant claudere ad minus

ante primam horam noctis, aut citius iuxta temporum occasiones, & causas nocturne tempore aperire non debeant aliqua de causa, nisi aliter habuerint in mandatis a Domino Potestate, & Prioribus, secundum temporis uarietatē. Et contrafacientes in prædictis, uel aliquo prædictorum, pro quolibet, & uice qualibet in quinti solidis, & minori pœna arbitrio Domini Potestatis, & Priorum, & maioris partis ipsorum.

De præsentium ordinum, robore obseruatione. Rub. LXXXV.

QVONIAM Sanctissimarum legum inuiolata obseruatione nihil dignius, ac pulchrius extat, cū diuino afflatu leges ab hominibus accepte, orbis mores, actiones, ac uitas coercendo, nos ad summum bonum attrahunt. Ideo ordines, & statuta omnia, & singula per nos acta, ac edenda, intra præsens hoc uolumen inserta, & inferenda uim, robur, auctoritatem, efficaciam, obseruantiam, & uigorem obtinuant, & obtinere intelligantur perpetuę solennis efficacis, & firmæ legis, quæ, & quam ab omnibus per omnia, & in omnibus obseruari præcipimus, & tam in iudicijs, q̄m negotijs, prout scripta sunt, & apparebit, absq; omni contraria interpretatione, practicari mandamus ipsorum ordinum in eorum, uel in aliquam partem, fieri transgressorem nemitum. Si autē fiat transgressor pro transgressione huiusmodi, iuxtā qualitatem facti, & personæ, pœnis arbitrarijs puniatur. Officialibus uero non ferutinijs ipsa statuta, & ordines in eorum executione officij, saltem ex. lib. den. pœnam pro qualibet transgressione, & uice, & quo libet transgressore, indicimus, & maiorem pœnam pro modo, & qualitate transgressionis, & inobedientiæ commissæ, uel cōmittendæ, & in eo, quòd nostrum Commune, uel singulares personas leserint, per Syndicatores eorum debeant condemnari. Cæterum si quidem (quod absit) aliquam contrarietatem reperiri contigerit, in ipsis ordinibus, uel aliquo ipsorum, aut aliquam repugnātiam, uel diuersitatem, quæ se le compati, uel limul locum habere non possunt: tūc quod honestius ac benignius est, præualeat, præualere q̄ debeat, & obseruari. Sed ubi de honestatis, & benignitatis excessū non conflatur, tunc quod posterius in ordine scripturæ apparet, debeat obseruari, & etiā præualere. Quia non nouum est, ut priores leges ad posteriores pertrahantur. Vbi uerò ex aliqua gratia causa ad bonum Cōs manifestè tendente, forte aliquid ordini operiua fuit suspensio, uel correctio: tunc primum inter Dominos Potestatem, Consalonerium, & Priores nemine ipsorum dissentiente, sub uinculo nouiiuramenti, & ad buxulas, & suffragia, seu pallotras, ipsa suspensionis, & correctionis causa tractetur, & obtineatur, & obtenta in Concilium Credentiæ deducatur, ac deinde in generali Concilio obtinenda: tractetur, & fiat suspensio, uel correctio super scripta generalis Concilij, sue ordinis, sub hac cade & tenore, contenta super illad speciale statutum, & ordinem, qui principaliter haberet impedire illud, quod contra formā, uel tenorē ipsius statuti fieri, uel ordinari procuratur. Possimo dim dicta suspensio, uel correctio, & reformatio super ea facēda mittatur ad Reuerēti. Dominum Legatum, uel Prolegatum, uel Gubernatorē Prouinciæ Marchiæ ad eā confirmandam, & ualidandam, & q̄ seruatis solennitatibus statuti prædicti de præsentium ordinum robore, obseruatione, & uigore, suspensio, uel correctio, & reformatio cuiuscunq; talium faciendā uulcat in perpetuum. Si deliberatur ad tempus, ad tempus referatur debeat, dummodo non ueretur in damnum, & uerecundiā Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, & suorum Patrorum, & Rectorum, & officialium, aut Cōs. Sicti Iustinec fit, uel fiat contra formā generalis Constitutionū aut cōtra bonos, & honestos mores. Secus uerò facta, uel faciēda, suspensio, uel correctio cū omnibus eius sequelis ipso facto & iure sit irrita, & nanis nec eius uigore, uel pretexu fiat, nec obseruetur aliq; modo, uel faciēdi cōtra formā ordinis presentis uoluminis, uel ipsius aliquod, imo ipsi ordines, ut superius dictū est, potius urgeant, & præualeant pleno iure, & sint præcisi, & derogatorij alijs quibuscunq; ordinibus nostri Communis factis, & faciendis.

Quòd Rector audiat appellantes. Rub. LXXXVI.

STATVIMVS. Et ordinamus, ut Rector nostre Terre benigne audiat omnes sic se appellare uolentes, & appellantes coram eo absq; aliquo grauamine processus, uel condemnatione in causibus, criminalibus. & mistis causis, quomodocunq; & qualitercunq; & aperat, uel aperiri faciat portam Palatii Cõmunis: & hostium tam lale, q̃ camere ad petitionem appellare uolentis, aut uolentiũ, sub pœna centum sol. d'n. de iuo salario pœnæ Constitutionum minime derogando, si quomodo impediet appellantes.

Quòd Rector, & officialis Communis contra appellantes facientes non defendantur per Commune. Rub. LXXXVII.

STATVIMVS Insuper, & ordinamus, ut si Rector, Vicarius, uel officialis Communis post interpositam appellationem per aliquam personam coram eis: uel in Palatio Cõmunis, uel ante Palatium, quando officialium copia haberi non potest de aliquo grauamine, processu, uel condemnatione in causis criminalibus, uel criminalibus. procederet contra appellantes directe, uel indirecte: dicto, uel facto, uel eos iniuria afficeret, siue iniuriaret. ac propterea procederetur contra dictum Rectorem, uel eius officiales, in Curia generali Prouincæ, per uiam accusationis, uel denunciationis, uel contra aliquẽ ipsorum: dicti Rector, Vicarius, & officiales nullo modo per nostrum Commune defendatur, per eos, uel aliquem eorum in Concilio dictę Terre proponatur, ut per Commune defendatur expensis Cõmunis, sub pœna uiginticuqua librarum denariorum de iuo salario: & nullatenus arringando, uel fedendo consuleatur: uel dicatur, ut dicti officiales per Commune, & expensis Communis defendantur, sub dicta pœna. Et Camerarius: seu Syndicus Communis de iuo salario retinere debeat usq; ad quantitatem uigintiquinq; librarum pro Communi, sub obligatione suorum bonorum.

De Ambasciatoribus mittẽdis ad Reuerẽd. Episcopũ Firmanũ. Rub. LXXXVIII.

ITEM Ordinamus, ut Rector dictæ Terræ, infra primum mensem sui regiminis de consensu Concilii Credentiæ teneatur mittere duos oratores, siue Ambasciatores ad Reuerẽd. Episcopum Firmanum, uel eius Vicarium ad exorandum, ut sibi placeat ordinare aliquem Syndicũ in Plebe Sancti Iusti, & alios eius Ecclesias, ad iuuanda: & gubernanda bona mortuorum, prouentus ipsarum Ecclesiarum, recepta pro eisdem eorũdem, & omnes fructus, qui superfuerit earũ Clericis, & hoc pro utilitate dictarũ Ecclesiarum.

Qualiter intelligantur debitores Communis: additio statuti supra positi sub Rub. xxxvii. Rub. LXXXIX.

VT Rectores, tũm obscura facilius intelligant statutorum: tũm qui nam debitores dicti Cõmunis esse dicantur: cognoscant: Statuimus, & ordinamus, ut debitores Communis intelligantur, addendo statuto supra posito, sub Rub. xxxvii. q̃ habens caulam re, & line hi qui in regillro Cõis quomodocunq; & qualitercunq; pro debitoribus dicti Communis descripti sunt, ac permanent. Nec non hi qui eorum Camerarius, Gabellarum, Prouentuum: Coptumorum, seu cuiuscunq; alterius rei, uel pecuniæ, de quibus apti Cõmunitati ratio reddi deberet: ipsam debitam rationem sub aliquo quæsito colore reddere recusant, uel qui ipsa ratione forte deposita, debitam quantitatẽ Communi dicta ex occasione nõ soluit, uel soluere recusant. Nec nõ omnes illi, qui trãsacto termino xv. dierum post latas sententias contra ipsos in criminalibus, tamen eorũ condemnationes soluere recusant: & qui cum effectu Camerario nostri Cõmunis pro ipso

Communi

Communi recipienti: ipsas condemnationes non soluerint infra dictum terminum: & usq; quo non soluerint, non obstante q; forsan appellauerint, etiam ipsa appellatione pendente. Qui omnes pro debitoribus Communis prædicti haberi: & reputari sine aliqua alia pronunciatione faciendi: uolumus, & declaramus, ut contra ipsos, uel ipsorum aliquem in omnibus: ac per omnia, supradictum statutum positum sub Rub. XXXVII. uolumus (inquam) & mandamus inuiolabiliter obseruari, & exequi. Si autem Domini Potestas, Confalonerius, & Priores, qui pro tempore fuerint in prædictis contenti, tãm in dicto statuto posito sub prædicta Rub. q̃ in præfenti statuto, negligentes, quomodocunq; & qualitercunq; incidant in pœnam uiginticuinq; ducatorum auri pro quolibet ipsorum, Cameræ Apostolicæ ipso facto applicandorum. & hoc intelligatur facta iam eis, uel alteri ipsorum notificatione, de tali causa debito: condemnatione, & aliis contentis in dictis statutis, per Cancellarium nostri Communis, uel eius uicegerentem, uel quemcunq; alium de dicto Concilio intelligatur. & nihilominus prædicta omnia faciant obseruari, curari, & exequtioni mandari. Qui Cancellarius, uel eius uicegerens uinculo iuramenti, & pœna centum solidorum, teneatur prædicta notificare dictis Potestate. Confalonerio, & Prioribus, uel maiori parti ipsorum. De qua notificatione eius dicto, uel scripture stetur: acfides plena adhibeatur, dummodo ipsi Cancellario, uel eius uicegerenti, prædicti debitores uensimiliter uideantur constare.

EXPLICIT PRIMVS LIBER.

LEGVM MVNICIPA-
LIVM, ET STATVTORVM ECCLESIASTICAE TERRAE SANCTI IVSTI.
SECVNDVS LIBER, DE CIVILIBVS CAVSIS FOELICITER INCIPIT.

De in ius uocando, siue citationibus in Ciuilibus. Rub. I.

VIA Omne iudicium incipit ab ea parte edicti, quæ est de in ius uocando: Ideo de iudicijs tractaturi de in ius uocando citatione, initium facimus. Statuimus ergo, q̃ in ciuilibus causis, tam cum commissione, q̃ etiam sine commissione ius dicentis (ut alias supra de Bayulis cautũ est) & tam personaliter, q̃ ad domum, seu ad locum habitationis, uel residentiæ personæ citandæ possit ad petitionem partis agi, uel peti per citationem faciendam per nuncium, uel bayulum Communis, die proxima præcedenti (cessante tamen feriata fuerit) procedi coram die iuridica, ubi localiter, seu ad domum (ut supra) citatio fieret. Personaliter autem possit fieri citatio intra Terram, etiam ipsa die iuris reddendi, dummodo fiat ante sessionem Iudicis ad bancum. Possit uero Iudex alcenderit ad bancum, non possit citatio fieri, nisi de persona personaliter reperta, in Palatio Cõmunis, aut uerò in Porticibus ipsius Palatij, aut in Platea publica circa, & ante dictum Palatium posita, dum tamen ante recessum Iudicis à banco, talis citatio appareat facta: item talis citatus, aut similem iudicialem, uel exequutium actum explicans, sic bayulus, siue nuncius, Ioncius, & probari sufficiat per simplicem scripturam Notarij actorum, in actis declaratis, illum citatum fuisse per bayulo, siue nuncio, qui citauerit, retulerit, seu actum aliam explicauerit, sicque, aut facto. Et etiam sufficiat ad probationem, q̃ ipse citans, siue acta explicans, pro publico nuncio, seu bayulo reputetur communiter, & à pluribus de Sancto iusto. Cuius quidem bayuli, siue nuncij relationi plene fiertur, & credatur, nisi aperte actis legitime probaretur contrarium. Districtuales autem nostri, possint tam dictis modis q̃ etiã per literas, citari, bulla, seu sigillo Potestatis bullatas, continentes fuisse citatum citationis, cum nominibus citandi, citantis, & citari faciendis, & termino ad cõparendum. Forenses autem, & alij proprium domicilium non habentes in Terra, uel districtu Sancti Iusti, citentur ad fenestras Palatij per nuncium, siue bayulum Cõis, alta uoce ad sonitum tubæ. Et eodem modo, fuisse ad tubam, in fenestris alta uoce: per prædictos fiat citatio de hæredibus citandis, sub appellatione nomine hæreditario, & non expressis proprijs nominibus, uno uel pluribus, quando de ipsis non constat uerisimiliter. Hoc addito, q̃ similis citatio fiat ad domum, siue locum ubi habitabat defunctus tempore fuæ mortis, si intra Terram domicilium habebat, alias sufficiat citatio facta ad fenestras Palatij, ut supra: & hoc ad maiorem declarationem. Ac ubi proprio, & expresso nomine aliqua persona, aut hæres, foret citanda: tunc in citatione fiat hæredis mentio expressa. Itaq; citatus possit uerisimiliter conscius super hæreditario iure respondere: quo casu, etiam

etiam ortæcnus absq; bandimento facto: citatio sufficiat iuxta primam formam superius traditam. In causis tamen quantitatis, uel rei maioris ualoris, xl. sol. debeat saltem bis, uicibus duobus diuersis, & per interuallum unius diei a prima uice, fieri citatio. In minoribus autẽ rebus, uel quantitatibus, unica citatio sufficiat: & tales citationes in dictis casibus factæ, uel faciendæ, & quælibet ipsarum, secundùm dictas, & alias in ordinibus præfentis uoluminis cautas formas ualeant, & legitimę reputentur, nõ obstante defectu termini, uel peremptorij edicti, uel alia quauis forma, uel solennitate statuta de iure communi, uel alia hic prætermissa. Imo potius super ipsis citationibus facta, fuisset relatione per bayulum, aut præconem, & redacta in actis, ut supra, possit, & debeat in singulis actibus, & causis, (ut iuris fuerit) ad ulteriora procedi, secundùm formam nostrorum ordinum, aliter uero factæ, uel faciendæ citationes, non seruatis modis, & formis supradictis, in causis ciuilibus nostræ Curiæ: nullo modo ualeant, quipsmo cum omni fuæ sequutis, pro infectis penitus habeantur.

De Præcepto in confessis faciendo. Rub. II.

CVM In iure confessi pro iudicatis habeantur, & in confitente nulle sint partes iudicis, nisi in condemnando. Idcirco ad citationes rite factas comparente reo, per se, aut per Procuratorem, aut uero legitimum defensorem, & ipsonẽ confitente, seu aliter manifestante: esse, uel fieri debere, iuxta actoris petitionem, nec libellum, aut pentionem aliquam in scripris petente: possit, & debeat per D. Potestatem, uel eius Vicarium ledentem pro Tribunali: summariè fieri præceptum tali principali assistenti, uel pro eo, ut supra comparenti, & confitenti: de dando, soluendo, uel faciendo rem, quantitatem: uel opus, siue factum: prout fuerit confessus, uel in petitione deductum, uidelicet infra xv. dies proxime subsequuturos: & hoc si fuerit rei, quantitatis, uel operis, seu facti maioris extimationis centum sol. den. Et infra x. dies, si minoris fuerit quantitatis, uel extimationis centũ sol, & maioris xl. sol. ab inde uero infra, in termino. v. dierũ, uel minoris, arbitrio Iudicis moderando, sub pœnis ab ipso statuendis: dum tamen singulæ pœnæ dictis casibus imponendæ, nunq̃ possint excedere quantitatem, uel extimationem sortis principalis petitę, & in præcepto contentę. Sed si excellenter, nihilominus ualeat præceptum, & possit exequutorium mandari in totum circa sortem principalem, & circa pœnam usq; in dictã quantitatẽ tantùm. Quæ præcepta, aut dictum est in confessis facta: suisfaciendo, firma sint, & obseruari debeant solenitate, uel ordinũ prætermissione nõ obstante. Dum tamen die iuridica in loco iuris, & inter legitimas personas, facta, seu actitata extiterint.

De ordine litigandi contra presentes, & de dilationibus. Rub. III.

VOCATO Legitimè ad iudicium reo personaliter, uel alio (ut supra) suo nomine cõparente: nec tamen summariè confitente, immo potius contendere uolente, & petitionem, siue libellum petente facta prius legitimatione personarum, in causa comparentium, offeratur per partẽ actoris libellus, siue petitio in scriptis, cuius reo tradatur copia, expensis actoris, statuatur autem dicto reo per Iudicem terminus, & dilatio trium dierum ad minus, plurium autem arbitrio Iudicis, usq; in octo dies inclusiue, & non ultra, ad deliberandum, & respondendum, & si maluerit opponendum. Quadilatione decursa (dum nihil fuerit oppositum) q̃ primum ad petitionem partis, fiat contestatio litis. Ad quam faciendam talis pars per Iudicem legitimè compellatur deinde tueretur de calumnia: soluantur q; capita sol. a partibus de duodecim denarijs per libram, quantitatis, uel extimationis rei petitæ, uidelicet de sex denarijs a qualibet parte. Deinde statuatur utriq; parti dilationes ad probañ. uidelicet pro prima, v. dierum, utrilum pro secunda, & tertia, simul, & peremptoria, statuatur alia dilatio ad petitionem alicuius par-

tium octo dierum proximè continuorum : postq; uero præterierint dictæ dilationes, nisi
la pars audiatur, nisi ex causa manifesti impedimenti, iuraverit se fuisse impeditam. Et in
hoc casu possit iudex (si non malitiosè fieri conspexerit) aliam modicam dilationem præ-
figere, ad plus dierum trium continue subsequentium. Quibus omnibus dilationibus
elapsis, uel primis duabus tantum (si dicta ultima præfixa non fuerint). Facta legitima
publicatione testium, & processibus elapsis, q; termino ad accipiendum copiam, & opponen
dum, quinq; tantum dierum, etiam moderando, arbitrio Iudicis statuatur ultima, & con
clusiua dilatio ad inducendum, allegandum & in causa concludendum, & concludum
habendum : qua elapsa, nemo partium per se, uel alium audiatur : immo habeatur in causa
pro concluso. Et idex secundum dilationes, allegationes, duos; iustitia debeat per
sententiam, causam diffinire & terminare. Si autem reus in termino sibi ad opponen-
dum statuto, cum exceptionibus comparuerit : tunc fiat parti earum copia, expresis pe-
tentis, cum termino trium dierum ad replicandum, non amplando : nec reiterando in
dictis exceptionibus, nisi ex rationabili causa impediment, sub iuramẽto petentis ampla
ri, uel reiterari, corrigent arbitrio Iudicis decernendo. Quarũ replicationũ (si in ipso ter-
mino productæ fuerint) similis sepa, cum simili termino fiat parti ad duplicandum.
Vltrà quas oppositiones, & dilationes ante litem contestatam : opponere uolentes, non
admittatur in scriptis, sed solum uerbis negando, uel confitendo, nisi nouum aliquod fa
ctum ad causam : quod dixerint, & iurauerint dubitsse de nouo, & se non calumniose, op
ponere, aut obiicere maluerint. Quo casu, quid reiecte : uel admictere, sit in arbitrio iu
dicis : his autẽ peractis no obstantibus obiectionibus, exceptionibus, & aliis quibuscũq;
ad lites contestationem (ut præmittitur) similiter procedatur, reiectis tamen hinc inde
oppositionibus in processu de quarum iuribus, tempore sententiæ absoluendo, uel con-
demnando discutiat ur, & secundum reiectorum probationum allegationumq; vigorem,
& ueritatem pronuntietur. Si autem fuerit aliqua exceptio obiecta de inhabilitate per-
sonę, ratione minoritatis, patriæ, Potestatis, infamiæ, excommunicationis, rationis defectus,
seu dilucidiorum interuallorum minus sufficientis mandati, officii non legitimè compa-
rentis : q; non prius esset legitimatio facta, uel nisi de re iudicata, uel finita, seu transacta,
aut uero de solutione, seu satisfactione, seu deliberatione, & quietatione obligationis, &
debiti, aut de legitima præscriptione, aut etiam pacti de non petendo perpetuo, uel ad
tempus : tales exceptiones, uel ipsarum aliqua : huis contestationem super principali
causa impedire, & retardare ualeant, & ualeat donec de iuribus, & iudicatæ ipsarũ,
seu earum alicuius Iudex cognouerit, & declauerit. In earum autẽ cognitione, hoc
ordine procedatur, q; transactis terminis ad replicandum & duplicandum allegatis aliq;
aliqua contestatione, super exceptionibus faciendis, detur iuramentũ per iudicem reo, to
na dilatio peremptoria quinq; dierum prouncubis quibus iurandum ad prebandum de suis
exceptionibus, & duplicationibus, & contentis in eis & similis dilatio detur actori ad
probandum (si maluerit) contenta in replicationibus suis : prout in quantum sibi onus
incũbet probare potuerit includendo, seu excludendo exceptiones. Post dictas autem
dilationes, nemo partium ad hæc eadem probanda audiatur nisi forte ex aliqua honesta,
& euidenti causa, Iudici prorogare uel aliam modicam denuò dare dilationem placue
rit. Probatis uerò : seu liquidatis dictis specialibus exceptionibus, uel earum aliqua, etsi
in repliceatione, & non ab aduerso reiectis, seu sublatis ad contestationem litis : uel ad ali
qua ulteriora, & litem spectantia, ad petitionẽ actoris, super ipsa principali causa : & obla
to libello, immimè procedatur. Immo potius reo instante, & petente : fiat eius absolutio
ab instantia iudicii, uel etiam à tota causa (ut iuris fuerit) condemnando actorem ad
fauorem rei, in expensis, laborisq; semper Iudici : uel eius succellori tallatione. Non proban
tis autem exceptionibus præclictis, uel earum aliqua : aut uero probatis, & per replicatio
nes, iure reiectis, ac sublatis : posset, & debeat actore petente : ad lites contestationem, & ulteriora procedi, ut iuris ordo requirit, & iuxtà formã superius denotatam. Adiectur autem

ad declarationem, q; omnis dilatio à die dati termini exclusiue intelligatur in causis esse
continua, & etiam peremptoria nisi simpliciter, & legitimè aliter præfigatur, præterq; si ul
tima dies termini incidat in diem non iuridicam : tunc enim intelligatur ultima dies ter
minicyuens dies iuridica inclusiue. Ahoquin acta facta : uel alter tacienda nullo modo
ualeant, & nihilominus dilationes non limitate, & earum prorogatio, seu abbreuiatio re
maneant, & constitant in arbitrio Iudicis. Statuentes insuper, q; ratione defectus ordinis
iudiciarij seu cuiusconque solennitatis, uel iuris, uel nostrorum statutorum (si de ueritate
legitimè constet) processus non ualeat infringi, seu quomodoliber irritari : sed nolles D.
Potestas se qui habeat ueritatem probatam, & non consideratre iuris, seu statutorum ordi
nem, seu solennitatem quamcunque non seruatam, uel omissam.

De summariis cognitionibus, & capitibus solidorum. Rub. IIII.

QVONIAM ex litibus odia, ex odiis inimicitiæ, & inde Terræ labefactẽ-
tur, ideo litibus pro uiribus occurrere deliberates : ordinamus, calus omnes, & sin-
gulos præsenti contentos ordini summaria, & plana cognitione decidi. Et primò, dum
actor contra reum rite uocatum, seu uerò uolutarie comparentem absque interuentu li
belli fuam contra ipsum causam agendo, & petendo in iudicio ducere prosequendam, &
reus respondendo ad interrogationem Iudicis absque petitione libelli : seu in scriptis per
se aut legitimum procuratorem conscilus fuerit, uel negauerit simpliciter, seu cui aliqua
uerborum ex obiecta exceptione, ita q; duerint dubitare in iudicio respondendum : tunc sem-
per dicta responsione habita pro contestatione litis, procedatur, & procedi debeat super
tali causa summarie, statuendo terminum ad probandum, & alia faciendũ ad indagation-
nem ueritatis, prout melius Iudici uisum fuerit expedire, solennitate, & ordine iudicij præ
termissis, dum tamen de ueritate, & probabili efficacia obligationis, & debiti, & de habili
tate legitima personarum semper constet. Et nihilominus semper capta solidorum de lex
denariis pro qualibet parte, & qualibet libra detractis personlauntur & hoc, dum semper
principalis petitionem contenti ter negatio interuenerit, uel talis responsio que negationem
importet : ita q; reus per ipsam responsionem suis præcedente petitione scripturæ, libelli,
uel petitionis actoris confessus confessille & uoluisse, q; causa ipsa summarie & sine libel
lo expedirentur. Præterea debitorum, seu rebitorum ad Pias causas, uel Ecclesiasticas, aut
ad sanus sepulturarum, necnon alimentorum, atque miserabilium locorum, & personarũ
cauſe per summa trium cognitionem tractentur, & expedantur. Item cauſe damni infecti,
atque noui operis nunciationis, necnon exhibendi, ac etiam rerum exhibitionis, an sit lo-
cus exhibitioni, simili modo tractari debeant, & diffiniri. Item inter coniunctos usque in
quartum gradum consanguinitatis, & affinitatis inclusiue cauſe, & differentiæ per Iudi-
cem, aut uerò per arbitros, non solenniter, sed de plano, & summarie decidantur. Item cau
ſe captionis, uel ieq uel tranquis contra fugientes debitores, necnon cauſe quantitatem cau
tionum præhandarum, similiter expedientur. De rebus etiam mobilibus in foro nostræ
Terræ die fori, aut in nundinis, dum fiunt, cauſæ summarie & plena cognitione, & expedi
tione tractentur, cum pretijs earundem, & ad ipsa spectantibus. Item cauſæ forensium, si-
mili expeditione, & cognitione summaria expediantur, data tamen cautione de stando ra
ti, & iudicatum soluendo. Item cauſæ modicæ quantitatis, uel rei à centum solidis infra,
simili modo cognoscantur, & decidantur. Item cauſæ mercenariæ singulorum dierum, nec
non locationum, conductionum, & earum pensionum, siue uecturarum, & coptumiorũ,
ac cuiuslibet mercedis. Item cauſæ rerum, & negociorum spectantium ad mulles, uel ad
undemas, seu ad earum preparationes, uel expeditiones. Atque etiam cauſæ inquilino-
rum, & colonorum, uel spectantes ad inquilinos : uel ad agricolturam : necnon seruo-
rum famulorum, siue mercedum, & similium uertentium inter dominos, siue patronos,
& famulos, siue seruientes, uel seruire debentes, aut operarios. Et omnes, & singule cauſe

prædictæ. & eis similes arbitrio Iudicis, desiderantes celeriætem, & in qu bus mora esset periculosa, ut supra · decidantur,ac terminentur summarie,simpliciter,& de plano. Causæq; falsariorum Aduocatorum,Medicorum,Procuratorum,Notariorum, atque omnis liberalium artium scriptorum, & similium personarum , & negotiorum summarie, & ut supra finiantur,ac expediantur. Quarum, & quorum similitudo declaratioñi, & arbitrio D.Potestatis,seu eius Vicarii relinquatur,cũ omnibus,& singulis dependẽribus, & emergentibus à prædictis,aut aliera prædictarũ, & eis spectantibus,& pertinentibus ad eadẽ, dũmodo (quantũ ad iura litigantiũ)iustitia non laedatur,imo secundũ allegata,& probata per exquisitas,& probabiles ueritatis indagines,huiusmodi lites, & causæ uenãt termi nandæ.Et additur ad declarationẽ,q· exceptis dictis causis Puis, Ecclesiasticis,& miserabi libus · item causis quantitatis quadraginta solidorũ,uel minoris · item causis fori, & nun dinarũ · item causis falsariorũ Aduocatorũ,Procuratorũ,Medicorũ,Magistrorũ,Notariorum,& similiũ literatorũ · item exceptis causis damni insecti, & noui operis nũciationis, atque etiã exhibitionis,& determinationis rerũ pignoris · item exceptis causis operũ dierũ, & eorũ mercedũ,seu ad messes,& uindemias,quò ad preparationẽ specialiter pertinentiũ · item exceptis causis inter pannos,& famulũ de seruitio,& mercedibus · itẽ exceptis causis,in quibus reus ab initio causæ non negauerit, sed spõte confessus fuerit in re spondẽdo petitioni actoris in iudicio · itẽ exceptis causis dotalibus · in quibus capita soli dorũ nõ soluãtur. In ceteris uero causis ordinarijs,& extraordinarijs · tã solennibus ,q; summarijs in Curia nostri Cõis,D.Potestatis, uel Iudicis, seu eorum Vicegerẽtis · agitatis,& agitandis,semper soluantur capita solidorũ, & solui debeant de duodecim denariis pro li bra denariorũ,uel quãtitate rei petitæ,uidelicet fex denariorũ pro qualibet parte ten pore contestationis,seu quasi,aut uero negatiue responsionis. Itẽ in omni pronuncıatione con tumaciæ,seu tenutæ super re,uel quãtitate maiori quadraginta solidorũ · statim tempore pronunciationis soluantur per actorem in cippo Cõis capita solidorũ ad rationẽ duode cim denariorum pro libra qualiber,rei,uel quantitatis petitæ · pro quibus detur fibi tenuta,uel pignus,una cum forte, & alijs expensis . Item in executione qualiber præceptorũ in causis non exceptuatis,necnon in executionibus laudorũ, & sententiarũ, & terũ testamen torum, relictorũ, & iuramentorum quorũlibet publicorum · nec non cuiuslibet scripturę per iudicem executionẽ soluantur capita solidorũ à petente, seu actore de duodecim denariis simili modo per libram pro parte sua, & etiam rei : pro quibus recuperandis fiat executio unà cum sorte principali,& alijs legitimis expensis. Ad quæ quidem capita solidorum soluenda in cippo Communis partes compelli possint,& debeant statim,& in cõ tinenti : & donec soluta non fuerint, acta facta, uel facienda pro parte recolantis soluere tullo modo ualeant.

Quòd capita solidorum, siue sportulæ in causis commissarijs soluantur in cippo Comunis. Rub. V.

NTẽ per commissarias literas Superiorum nostrorum Commune nostrum damnũ aliquod in futurum patiatur,statuimus,& ordinamus, q· in causis quibuscunq; commissarijs per Rectorem Prouinciæ uel eius Locumtenentem D.Potestati, uel eius Officialibus commissis,capita solidorum siue sportulæ soluendæ soluãtur mittantur,& solui, & mitti debeant in cippo Cõis. Et si D.Potestas prædictus,uel eius Vicarius in prædictis negligens fuerit,perdat de eius salario ipso facto libras uiginticinq; den. pro qualibet uice,qua contrafactum fuerit,& nihilominus dicto Cõmuni cum effectu restituere teneatur dicta capita solidorum,uel sportulas prædictas. Et ad maiorem cautelam prædictorum uolumus,& firmiter statuimus,q· Cancellarius,siue eius uice gerens teneatur de prędictis in ingressu officii dicti D.Potestatis , tempore præfentationis iuramenti, solennizer de hoc præstare iuramentum speciale ipsi D.Potestati,& eius Officialibus.

De iura-

De iuramentis præstandis in causis. Rub. VI.

CALVMNIAE iuramentũ in ordinariis causis statim lite contestata præstatur, ubi tamen ex partis tolerantia ipsum iuramentũ facile prætermissũ fuerit, nõ præiudicet tale omissio,ut ualeat causa ex eis oriunda cui ebus fuis actibus. In extraordinariis uero tale iura mentum præstari non expedit,nec,nisi illud ex aliqua causa ludex mãdauerit,uel à parte fuit petitũ alatũ. Cui quidẽ mandato in hac parte,quò ad dicti iuramenti præstandũ, pare re debeãt in quacunq; parte iudicij, & in quocunq; actu causæ,partes per calumnia reprimendo. Possit etiã ludex ex suo officio iuramentũ ueritatis à partibus,uel altera exigere, quoties,& in quocunq; actu causæ,quæ expedire prospexerit pro ueritate rimãda · dũmodo tale iuramentũ parti aduersæ uolẽti de suo iure probare nõ possit obesse,quo minus prosequi ualeat ura,nisi forte in minimis causis quantitatis, uel rei decẽ fol. aut minoris , ubi pro suo motu,& arbitrio ualeat ludex per iuramentũ à le,cui partiũ uoluerit, deferẽdum decidere, & etiã terminare. In causis uero maioris quãtitatis,uel rei nequeat in præiudicii, & præter uoluntatẽ partis tale iuramentũ pro decisione, uel terminatione causæ deferri. Voluntariũ autẽ iuramentũ pro decisione ueritatis, quod plerũq; in iudicio à parte parti præferendũ occurrit,nõ modica in dirimendis causis efficacia iuris habet. Quocirca statuere duximus,quotiẽs actori in iudicio proponẽdo, & agẽdo cõtra reũ, etsi uerbotenus, aut uero in scriptis in ipsa facti narratione,& petitione duxerit le parti ri stare , & credere sacramento,seu iuramẽto rei,utrũ contẽtã in ita petitione,seu oppolita pro parte actoris uera sint nec ne,aut an fieri debeant, tunc reus teneatur, & debeat iurare solenniter, & le gitimè per iuramentũ respondere prædictæ petitioni cũ contentis in ea, an uera sint, aut an fieri debeãt. Recusãs autẽ reus alterutrũ prædictorũ acceptare,seu facere, nõ audiatur, imò ex ipsa recusatione unà cũ iuramento inde per actorẽ ad dilationẽ D. Potestatis,uel Vicarij prędicti pro ueritate plenè conuictus,& legitimè superatus,ita q· per hoc polsit, & debeat condemnari, & cogi ad faciendũ,implendũ, & executioni mandandũ, prout in petitione actoris sine alia probatione dũmodo tempore debito sumpta contra reum, per hæc re de iure probabilis,& legitima, & huiũ perlonæ litigantes fuerint legitimę ad agrandũ causas,& in iudicio assistendũ. Sin uerò reus nõ recusandũ, fed iurandũ putauerit, & sub iuramento respondendũ dicte petitioni · liquidè negauerit, tunc licet actori ipso iure,& facto fine alia reiteratione facta,uel faciẽda reprobare,& cõuincere dicti reũ probatione legitima in prędictis infra quinq; dies proximè currẽtes. Quæ tamẽ dilatio polsit per D. Potestatẽ,uel eius Vicarũ breuiari,& prorogari,prout sibi uidebitur, iuxtà negocii qualitatẽ. Quæ reiteratione legitimè facta publicatoq; processu huiusmodi per arbitriũ ludi cis prælixo ad opponendũ, tranlacto,siue facto ad petitionẽ actoris condemnatio rei de petitis cũ expensis & nihilominus in decẽlib. den. pro pena pertarij punitur , cuius pœnæ tertia pars lit talis actionis denũciantis,& alię duę partes deuenãt in Cõi. Sin autẽ reus potius referendũ actori sacramentũ super prædictis duxerit,& uoluerit, ipse iurare,tunc actor teneatur ipse iurando tale sacramentũ ueritatis solẽniter præstare super contẽtis in sua petitione uera esse,& fieri debere : & tũc licet reus in termino, (si petierit) & arbitrio Iudicis prælegido reprobare actorẽ,si potuerit, aut maluerit,de præmissis · aliquin dicto decurso termino,condemnetur reus,actore non reprobato,ad expẽsas legitimas. Re probato autẽ actore,ita q· ex ipsa reprobatione reus in totũ, uel in parte ueniat absoluen dus,cõdemnetur ipse in fauorẽ rei in tantũ,quãtũ petebat,& insuper q· pena periurij, & te meritatis in x. lib.den. Cõi applicati,cõdemnetur. Vbi tamẽ actor iuramentũ fibi delatũ præstare noluerit,uel profundo fuã petitionẽ nõ affirmauerit,tũc fieri debeat absolutio rei per Iudicẽ ab ipsa petitione in totũ,uel in parte,prout uidebit fore iuris,& actorẽ q· iurare meritate eõdemnet ad fauorẽ rei in expẽsis,damnis, & interelle in totũ. Credulitatis uero iuramentũ frequẽter in causis occurrẽs, maximè positionibus legitimis refpõdẽdo, cuius ri nõ polsit, imo potius iuramẽto decidatur differẽtię, tã ad petitionẽ partis super petitio ne legitima,q· ad petitionẽ, & mandatũ Iudicis, ubicũq; ex officio suo p· iuramentũ deere uerit respondendũ, Si quis uero super hoc in iudicio à ludice monitus fic iurare, aut re-

spondere cessauerit, causaque tunc ferasessitat, pro confesso super illa petitione, re, seu parti cula omnimodo habeatur, & nihilominus arbitrio Iudicis mulctæ subiacebit. saluo iemper in omnibus (suprædictis, & hoc casu, q. dum aliquis per instrumentu interrogatur super tali facto, uel negotio, sibi tolerabiliter liceat ignorare, uel non licin promptu eius habere memoriam. Si autem petierit deliberationis terminu sibi dari, tunc in arbitrio, & uo litate Iudicis consistat, an aliquis ad deliberandu terminus impartiri debeat. Quo casu in ipso termino iurare, & respondere articulo teneatur: de quo etiã fine termino per supe riora tenetur. Hoc insuper additu, q. certa iuramenta huic ordini inserta, quibus per ip sum, uel aliquem ipsorum ordinum nõ apparetet reprobandi facultas adhibita, reproba ri non polsint, sed potius solum Deum ultoremhabeant.

De modo procedendi contra contumaces. Rub. VII.

VT obedientia obedientibus prodesse, ita contumacia contumacibus obesse debet. Quapropter facta recitatione bina, ubi bina requiritur, aut unica, ubi sufficit una secundu formam superioris statuti loquẽtis de citatione actoris comparẽtis in iudicio, & absentis rei contumaciã inculantis, qui ad ipsam citationem in termino per se, uel legiti mum procuratorem, seu defensorẽ minime comparetet, facta q. ipsius rei, & cum defende re uolentis, de mandato Iudicis, ad petitionem petentis, seu actoris, per aliquẽ ex Bannito ribus, uel Bayulis Cois in iudicio legitima proclamatione, seu grida alta uoce, ad quã pro clamationem, & gridã iidem nec legitime comparentẽ, ipsumq. reo dum aliquantulum expectato, repitetur talis reus pronũciatione Iudicis pro tribunali sedentis, ad petitionẽ actoris merito contumax & contra ipsum tanq legitime contumacem, fore ad ulteriora procedendũ. Actore uero suam petitionẽ contra ipsum reum apud acta reducẽte, & iurante, corporaliter manu tactis scripturis ad Sancta Dei Euangelia, contenta in tua pe titione uera fuisse, & esse, & fieri debere, & animo calumniæ non petere, prout agere nequ ibi in torum, uel in parte fatisfactum esse de petitis, soluen teq. & in Curia Cois prædicto mil tente capita solidorũ duodecim denariorũ, per quambiber libra quantitatis uel rei petite, & per te libr dari tenutã de bonis ipsius debitoris, in quantũ reperitur in Terra Sulchus, seu extra distincta, pro summa debiti declarati, & legitimis expensis, uel si talis bona non reperiatur, ipsum debitorẽ, siue rerum cap. & personaliter detinere pro satisfactione cõtentorum in tanta facta petitione, & expensis dñi ad agerẽtur personalẽ actione, aut uno si mittim pof sessionem, & tenutã rei petite quando agerẽtur actione realẽ, fiat per Iudicẽ, adi die pronuntiato interlocutoria ex primo decreto ipsum talem actorẽ fore mittendũ in tenutã, & corporalem possessionem bonorũ dicti rei, fi actione personali agerẽtur primo mobilium, secundo immobilũ tertio nominũ debitorũ pro mensura debiti declarati. & expen sis & ilagerẽtur reali dictum actorẽ mitten.dum fore in tenutã, & possessionẽ rei petite, & statim ad petitionem actoris deputetur per Iudicem executor uis ex bayulis, siue mi nẽs fuæ Curiæ, qui mandato & cõmissione ipsius Iudicis possint, & debeat ipsum terrarum in actibus referre, & eius relationi plene credatur nisi clare contraria probarentur. In quia qui dem tenuta & possessione talis missus per Iudicẽ & cius Curiam iuris remedius defendatur, nisi cum iniustam manifestẽ comprehendatur exercutam. Quam tenutã, & possessio nem sic decretam licet reo per renocationem Iudicis, & cum relatione expensarũ recu perare, & tali purgare contumaciam, & legium fi in iudicio com parere infra unũ mensem a die pronunciationis proximæ & continuẽ sequuturum, siue reali, siue personali actio ne actum exiterẽt. Elapso autem, ac decurso mense prædicto, reus postea ueniens, feu recuperare procurans, siue in possessionem reponi petens, nullatenus audiatur, nisi reus legitima causa fuerit impeditus, declaranda arbitrio Iudicis, mo potius ex ipso mense transacto talis actor (ut præmittitur) inductus præsumatur, & reputetur ipsius rei, seu rerum sibi in tenutam concessarum rectus dominus, & possessor, & reus intelligatur ipso iure, & facto ab ipsis rebus, seu re in totum exclusus: dum tamen (etiam con tradicente reo) adpetitionem actoris fiat per Iudicem adiudicatio actori dictæ possessionis, & tenutæ, ac etiam proprietatis ipsarum rerum, secuti ex secundo decreto, & dif finitiua in hac forma, uidelicet q. tranſacto dicto mense, ex commissione Iudicis, ad pe titionem partis (dum actione personali actum exiterit) fiant de ipsis rebus, seu re dictæ possessionis. & tenutæ diuersis diebus, & horis ad fenestram palatii, sono tubæ præmissio, tria diuersa, & publica bannimenta, q. quicunque persona tales res, seu rem sic in tenu tam concessas emere uoluerit, infra tertiam diem ex tunc proxime sequuturã compatere debeat coram D. Potestate, seu eius Vicario, quoniam plus offerenti dabitur: alioquin dicto tricduo elapso, emere uolens non audiatur, sed potius actori detur ciuidẽ re, uel re rũ pro iuriuris satisfactione. Cum partibus autẽ emptoribus, uno, uel pluribus, fiat plus offerẽtibus uẽditio apud tribunal per actorẽ, auctoritate, præfenta, & decreto Iudicis, & quod superfuerit ex pretio ultra debitũ, & legitimas expensas, reiecturæ ad opus debitoris, siue rei. Si uero non sufficiat ad satisfaciendũ dicta uenditio, seu tradito, supletur ex pensis, & de bonis rei debitoris ornnimarie, & fine litigioso iudicio. Emptoribus autẽ in dicto termino tridu, uno, uel pluribus non repertis, tunc ponatur per Iudicem, & actorem duo extimatores (iudicieut unus pro qualibet ẽdem, & legales de comunibus, siue reuisi tenutæ, ad extimandũ sub uinculo iuramenti dictas res, unam, uel plures pro tenuta dan das iuxta quarum extimationẽ in actis relatam fiat per Iudicem ad petitionem actoris adiudicatio reo secundo decreto per diffinitiuam sententiam in scriptis pro summa debi ti, & expensarum, contradictione aliqua rei in aliquo dictorum calsuum non obstante, iure, & supplemento defectus, aut relidui semper saluo, ut dictum est. In realibus actione ablique alis bannimentis, commissione, uel extimatoribus (nisi ex officio Iudicis, eo ipso q. tam dictus mensis effluxerit actori petenti similiter ex decreto fecisio fuit tal. res, siue reum tenutæ sibi (ut supra) concellæ adiudicatio cum condemnatione expensarum refuiendarum actori de bonis rei limitatione, & summarie ita q. imper creditoribus in singulis casibus suprædictis fiat plenaria satisfactio rei, contradictione nullatenus obstante. Contumaciæ autem, ac tenutæ, & adiudicationes dictis modis concellæ, & factæ, si obtinent, cum omnibus suis actis firma fint, ualeant, & teneantur, nec pretextu, & occasione aliqua partæ poteltatis relemq. ualeat uel etiam annullari aut uero impediri, quo minus executionẽ mãdentur. Si uero reus fuit debitor tali bona, de quibus dictum eſt, non inuenietur polsidere, uel non habuerit in bonis pro lufficiẽtia debiti, & legitimarum expensarum, seu bonorum polsessionem trasluleit in fraudem, per quam translationem foret missio in possessionem impedita uel uerisimiliter impedita, tunc post dictam con tumaciam facta de hoc relatione per Bayulum, seu executore apud actũ recuperationis Iudicis, ad petitionem actoris fieri possit, & debeat summaria contra reum executio per sonalis pro ipso debito, & expensis per capturam, & retentionẽ personalem ipsius rei de bitoris usque ad integram satisfactionem de, & super petitis per eum, & expensis factis, & facendis. Qua executionẽ Regimen facere teneatur uinculo iuramẽti, & sub pena xxv. lib. den. de suo salario, si neglexerit autem reum recusauerit allequi. Et predicta in reorũ con tumacius constituta intelligantur, Cæteri actoris contumacia quo minus rei contumacia merunt reperatur, taliter coprimatur, uidelicet q. quotiens ad actoris instantiam citato fa ct a fuerit, Iudice tunc sedente pro tribunali, per Notarium banchi, seu Bayulum aut Iu brenem pro expeditione iuris reddendi, aut alijs in termino, ad quem citatus fecerit reum, in iudicio actor non comparuerit illico relpondendo per se, uel legitimã personam, tunc statim ad petitionẽ rei suum contumaciã recusantis, intelligatur actor elle cõtumax sine alia pronunciatione, & in pena duorum sol. den. mittendorũ in cippum Comunis, & in rantundẽ reo, necnon in reintegrandarum expensarum, & damnorum reo inde lequitoru rum ipso facto. & eadem die, ad petitionem ipsius rei per Iudicem punitur, & ad sol uendum, & refarciendum actorem realiter, & personaliter compellatur. Hoc insuper de clarato, q. ubi dicuntur ones requiruntur per formam superioris ordinis, non sufficiat una, nisi quo ad accusationem primę contumaciæ: pro qua, & in qua posita, & debeat a d

petitionem actoris commiti, & dari pignus pro expensis ipsius primæ contumaciæ tantum. Item q; solennitates, & prolixitates in supradictis contumacius exquiste non intelligantur expedire, uel necessarias esse in causis summarijs, seu minimis in superioribus ordinibus expressis, nimo in illis, ut superius in specialibus ordinibus cautum apparet, eo quo sci. ualeant, & procedi, tam summarie, q; de plano.

De debitore suspecto capiendo, & de sequestratione rerum eius. Rub. VIII.

SI Quis terrigena, seu districtualis habitator comparens coram nostra Curia dixerit, & proprio iuramento, corporaliter manu tactis scripturis, præstito affirmauerit, si aliquæ debitore suspectū, & fugituum habere in aliqua quatitate, obligationere, uel specie ex rationabili causa exprimenda, cuius cognitio spectet ad forū Curiæ nostræ, & talis prosuspecto allegatus non possideat mobilia bona ad debitum sufficientia in ipsa Terra, uel eius districtu, & territorio, unde actor petierit ipsum capi, fue detineri per Curiam, seu uero de bonis, aut rebus immobilibus talis debitoris sequestrari apud idoneam personā habitatem Terræ nostræ, uel eius districtus, tunc statim dicta petitio dicto iuramento comprobata, & per manū Notarij huius, seu alterius Notarij tertiæ, redacta in scripturis per D. Potestatem, seu eius Vicarium admittatur, & debeat exaudiri summatim, & sine mora, mittendo unum ex Bayulis, siue nuncijs Communis una cum famulis ad requirendum ipsum talem debitorem, q; personaliter se conferat coram ipsa Curia. Quod debitor si non statim parere curauerit, illico capiatur, ducatur, & teneatur sub fida custodia, donec ipse debitor de stando iuri, & soluendo iudicatum in Curia coram Iudice idoneè satisfaciendo, aut satisfecerit creditori, uel alteri concordauerit: dummodo mobilia bona sequestranda ad ipsum debitum sufficientia talis debitor non sit reperitus ibidem habere. Si autem de rebus pecunijs, siue bonis mobilibus fuis talis debitor pro ipso debito in totum uel in partem habilis fuerit reperitus, tunc hæc eorum sequestratio, seu arrestatio ad petitionem creditoris dicto modo iuratitis penis idoneam petionem absque captione personali, ubi ad debitum sufficiant in torum, seu etiā unā cum debita capitone, ubi pro parte sufficere uideantur. De quorum meritate prima facie fietur sacramento creditoris, nec tales sequestratio reuocetur, nisi primo ipse debitor (ue præfertur) satisfecerit aut satisfecerit creditori: saluo semper, q; liceat tali debitori sic capto, uel contra quem talis sequestratio facta foret, probare contrarium præfictorum propositorum in petitione actoris per aliquam summariam fidem, dicendo ita tum, aut ex interullo, se fore idoneum, & possidere immobilia in dicta Terra, uel eius districtu, aut uero tam satisfecisse creditori de tali debito, Quo casu talis captura, uel sequestratio nullatenus fieri posset, & talis actor, seu creditor pro tali temeritatis excessu in libris uigintiquinq; librarum puniatur, & simili pena puniatur ad petitionem talis reifue debitoris, dum in probatis tali causæ utrobus de cum ipso debitore, siue reo in probatione defecerit, & defectu probationis succubuerit ipse actor in causa, ob quam, uel cuius occasione talem sequestrationem, aut capturam fuerit secutus.

De instrumentorum, contractuum, præceptorum, sententiarum, deliberationum per arbitros, testamentorum, donationum, & similium publicarum scripturarum executione. Rub. VIIII.

COMPARENTE Actore contra citē citatum, & publicum producente in iudicio instrumentum alicuius sententiæ, uel præcepti, testamenti, uel alterius ultimæ uoluntatis, seu uero contractus, laudi, deliberationum per arbitros, aut summorum pactorum, uel obligationis cuiuscunque, in sua prima facie, siue apparentia non abolitā, non cancellatum, nec in aliqua sui parte euidenter uitiatā, & executioni mandari petentē, possit,

possit, & debeat infrascripto modo ad petitionem exequendam procedi. uidelicet q. statim facta productione prædicta, & legitimatis personis, de quarum habilitate posset aliquata ratio, abilis causa quæ, statuatur a Iudice eo conuento terminus, siue dilatio quinq; dierum tunc proxime futurorum ad accipiendum copiam ipsius instrumenti, & contra opponendum quicquid uult, & potest. In quo termino no alias, nec plures exceptiones, seu oppositiones possit conuentus reus obijcere, uel excipiendo opponere, uti fallacias, solutiones, siue satisfactionis, quietationis, aut pacti de ulterius non petendo. Ad quas oppositiones, uel allegatam earum probationem, & probatam habendum, statuatur a Iudice terminus octo dierum tunc proxime fub fequentium. Quo termino transacto, & nulla ex dictis exceptionibus legitime probata, statim nulla contradictione, uel oppositione ad huc, procedatur summarie, & absque omni solennitate per Iudicem ad executionem talis instrumenti procedi, intra petitionem actoris, realiter, & personaliter compellendo reum ad satisfactionem contentorum in instrumento, siue alia simili publica scriptura producta, in forte principali, & legitimis expensis. Probata uero in dicto termino alia dicta rum exceptionum legitime, tunc talis instrumenti executio penitus retardetur, & ad petitionem ueri conuenti pronuncietur, instrumentum, arbitrium, laudum, testamentum, siue præceptum, seu aliam similem scripturam publicam, obstantibus dictis exceptionibus probatis, uel aliqua ipsarum executioni non fore mandandam, & producens in expensis legitimis condemnetur. Hoc insuper (ad declarationem) additur, ut contra dictas publicas scripturas, & similes dicto modo exequēdas nulla alia exceptio, q; præ dicte supra enumerate ullo modo possit opponi, & oppolita non possit obstare, nec executionem prædictam impedire, & retardare. Ceterum, quia non palsim licere debet falsi exceptionem contra instrumentum opponere, cum per eam non solum producens, & utens, sed etiam scriptor (forsitan legalissimus, & etiam sine culpa) rediditur uerecundus, ideō ad temeritatem opponentium reprimendam, duximus prouidendum, & ordinandum, q talem fallacias exceptionem obijciens non audiatur, nisi ipsam in scriptis obtegerit, & corporaliter ad Sancta Dei Euangelia iuraurit, & iuramento præstiterit præstitus per eum idoneis fidei iussoribus apud acta promittere, & recipere se obligāde, ipsam exceptionem plenè, & legitimè fe comprobaturum, & in ea permansurum usque ad finem. Et si quidem ipsum in probatione talis exceptionis defecerit, defectum confitetur, soluat Communi de facto, & sine diminutione pro pœna cautę, temeritatis libras quinquaginta denā. de suo proprio, & etiam sortem debitam in instrumento contentam, cum expensis. Quas omnes, & singulas obligationes, & pœnas, iacturas, & promissiones talis opponēs eo ipso, q. defficerit, uel in probatione defecerit, ipso facto incurrisse intelligatur, ita q. uigore huius ordinis tam ipse opponens, q. fidei ussores eius realiter, & personaliter cogi possint, & debeant ad obseruationem, & satisfactionem prædictorum omnium.

De executione priuatę scripturæ, & qualiter fiat comparatio literarum. Rub. X.

QVAMVIS de iure communi scripturę priuatę fub scriptionibus, & cautelis debitis non munitæ minus plena fides adhibeatur, tamen quoniam quasi necessarias in dies inter homines uisitari accepimus: iure municipali statuimus, ut si quis ex eius legitimæ, sanæq; mentis, & sux potestatis ex quauis probabili, seu licita causa sua propria manu scripserit, alicui se debere aliquam rem, quantitatem, uel speciem, seu etiam factum aliquod, uel negotium promisisse, aut per ipsam scripturam promiserit, & talis scriptura posita in iudicio nostræ Curiæ deducatur, & exequi petatur à non ulturario, neque sue eressore, uel hærede ufurarij contra talem scriptorem, seu hæredem, aut successorem eius. Qui si quidem talis debitor conuentus in iudicio respondendo sponte confessus fuerit, se prædictam scripturam sua propria manu, aut uero iuum præcessorem in ipsa scriptura nominatum, cuius ipse foret hæres, uel successor, scripsisse, seu uero, dum negauerit, apparuerit

petitionem actoris committi, & dari pignus pro expensis ipsius primæ contumaciæ tantum, item q. solennitates, & prolixitates in supradictis contumacius exquisite non intelligantur expeditæ, uel necessarias esse in caulis summarijs, seu mixtis in superioribus ordinibus expressis, imo in illis, ut superius in specialibus ordinibus cautum apparet, exceptis si ualeant, & procedi, tam summarie, q. de plano.

De debitore suspecto capiendo, & de sequestratione rerum eius. Rub. VIII.

SI Quis terrigena, seu districtualis habitator comparens coram nostra Curia dixerit, & de proprio iuramento, corporaliter manu tactis scripturis, præstito affirmauerit, se aliquē debitorē suspectū, & fugitiuum habere in aliqua quātitate, obligationē re, uel specie ex rationabili causa exprimenda, cuius cognitio spectet ad forū Curiæ nostræ, & talis prosuspecto allegatus non possideat mobilia bona ad debitum sufficientia in ipsa Terra, uel eius districtu, & territorio, unde actor petierit ipsum capi, siue detineri per Curiam, seu uero de bonis, aut rebus immobilibus talis debitoris sequestrari apud idoneam personā habitantem Terræ nostræ, uel eius districtus, tunc statim dicta petitio dicto iuramento comprobata, & per manū Notarij banchi, seu alterius Notarij terrigenæ redacta in scripturis per Dñm Iudicem, seu eius Vicarium admittatur, & debeat exaudiri sum matum, & sine mora, mittendo unum ex Bayulis, siue nunciis Communis una cum famulis ad requirendum ipsum talem debitorem, q. personaliter se conferat coram ipsa Curia. Quod, debitor si non statim parere curauerit, illico capiatur, ducatur, & teneatur sub bona cautione, donec ipse debitor de stando iuri, & soluendo iudicatum in Curia coram Iudice idoneè satisfecerit: aut satisfecerit creditori, uel alteri concordauerit: dummodo mobilia bona sequestranda ad ipsum debitum sufficientia talis debitor non fit reperitus habem habere. Si autem de rebus pecuniis, siue bonis mobilibus suis talis debitor pro ipso debito in toto, aut in parte habilis fuerit reperitus, tunc fiat coram sequestratio, seu arrestatio ad petitionem creditoris dicto modo rurantis penes idoneum personam absque captione personis, ubi ad debitum sufficiant in torum, seu etiā ubi cum dicta captione, ubi pro parte sufficere uideantur. De quorum ueritate prima facie literæ tamen creditoris, nec talis sequestratio reuocetur, nisi primo ipse debitor (ut præfertur) satisfecerit, aut satisfecerit creditori: saluo semper, q. liceat tali debitori se capto, uel contra quem talis sequestratio facta foret, probare contrarium prædictorum propositorum in petitione acto ris per aliquam summariam fidem, dicendo statim, aut ex interuallo, se fore idoneum: & possit dere immobilia in dicta Terra, uel eius districtu, aut uero iam satisfecisse creditori de tali debito. Quo casu talis captura, uel sequestratio nullatenus fieri possit, & talis actor, seu creditor pro tali contemptus excessu, in libris originij iumque deri punatur, & ipsi pœna pœnitatur ad petitionem talis rei, siue debitoris, dum in processu cause ueritas de cum ipso debitore, siue reo in probatione defecerit, & dein tu probationis succubuerit ipse actor in causa, ob quam, uel cuius occasione talem sequestrationem, aut capturam fie ri fecerit,

De instrumentorum, contractuum, præceptorum, sententiarum, deliberationum per arbitros, testamentorum, donationum, & similium publicarum scripturarum executione. Rub. VIIII.

COMPARENTE Actore contra rite citatum, & publicum producente in iudicio instrumentum alicuius sententiæ, uel præcepti, testamenti, uel alterius ultimæ uoluntatis, seu uero contractus, laudi, deliberationum per arbitros, aut summorum pactorum, uel obligationis cuiuscunque, in sua prima facie, siue apparentia non abolitā, non cancellatum, nec in aliqua sui parte euidenter uitiatā, & executioni mandari petente, posse,

posse, & debeat insfacietpo modo ad petitionem exequendam procedi, uidelicet q. fiat tim facta productione prædicta, & legitimatis personis, de quarum habilitate posit et alia qua ratio abilitetuia quæ, statuatur a Iudice eo contento terminus, siue dilatio quinq; dierum tunc prox me futurorum ad accipiendum eo piam ipsius instrumenti, & contra opponendum quicquid uult, & potest. In quo termino nō alias, nec plures exceptiones, seu oppositiones ponit conuentus reus obiicere, uel excipiendo opponere, nisi talis fatis, solutionis, siue satisfactionis, quietationis, aut pacti de ulterius non petendo. Ad quas oppositiones, uel aliquam earum probandum, & probatum habendum, statuatur a Iudice terminus octo dierum tunc proxime subsequentium. Quo termino transacto, & nulla ex dictis exceptionibus legitimè probata, statim nulla contradictione, uel oppositione admissa, procedatur summarie, & absque omni solennitate per iudicem ad executionem talis instrumenti procedi, iuxta petitionem actoris, realiter, & personaliter compellendo reum ad satisfactionem contentorum in instrumento, siue alia simili publica scriptura producta, in forte principali, & legitimis expensis. Præbata uero in dicto termino alia de earum exceptionum legitime, cunctalis instrumenti executio penitus retardetur, & ad petitionem rei conuenti pronuncietur, instrumentum, arbitrium, laudum, testamentum, siue præceptum, seu aliam similem scripturam publicam, obstat ibus dictis exceptionibus probatis, uel aliqua ipsarum executioni non fore mandandam, & producens in expensis legitimis condemnetur. Hoc intuper (ad declarationem addito, ut con tra dictas publicas scripturas, & similes dicto modo exequēdas nulla alia exceptio, q. præ dictis supra enumeratis, ullo modo possit opponi, & opposita non possit obstare, nec eas cutionem præfactam impedire, & retardare. Cæterum, quia non paruum licere debet falsi exceptionem contra instrumentum opponere, cum per eam non solum producens, & uteris, sed etiam scriptor (forsitan legalissimus, & etiam sine culpa) redditur uerecundus, idcò (ad temeritatem opponentium reprimendam) duximus prouidendum, & ordinandum, q. talem fallitatis exceptionem obiiciens non audiatur, nisi ipsam in scriptis obiecerit, & corporaliter ad Sancta Dei Euangelia iurauerit, & iurando specialiter præfatus per eum idoneis fidei uffribus, apud acta promiserit, se realiter, & personaliter obligādo, ipsam exceptionem plenè, & legitimè se comprobaturum, & in ea permanturum usque ad finem. Et si quidem ipsum in probatione talis exceptionis defecere contigerit, soluat Communi de facto, & sine diminutione pro pœna tanq; temeritatis libras quinquaginta den. de suo proprio, & etiam sortem debitam in instrumento contentam, cum expensis. Quas omnes, & singulas obligationes, & pœnas, iacturas, & promissiones talis opponēs eo ipso, q. defecerit, uel in probatione defecerit, ipse facto incurrisse intelligatur, ita q. nigore huius ordinis tam ipse opponens, fi fidei ussores eius realiter, & personaliter cogi possint, & debeant ad obseruationem, & satisfactionem prædictorum omnium.

De executione priuatæ scripturæ, & qualiter fiat comparitio literarum. Rub. X.

QVAMVIS de iure communi scripturæ priuatæ subscriptionibus, & cautelis debitis non munitæ minus plena fides adhibeatur, tamen quoniam quasi necessarias in diesinter homines usitari accepimus, iure municipali statuimus, ut si quis ætatis legitimæ, sanæq; mentis, & sui potestatis ex quauis probabili causa fuerit coactus, seu uoluerit manu scripserit, alicuiusse debere aliquam rem, quantitatem, uel speciem, seu etiam factum aliquod, uel negotium promisisse, aut per ipsam scripturam promiserit, & talis scriptura postea in iudicio nostræ Curiæ deducatur, & exequi petatur à non usurario, neque fuisse ore, uel hæredeusurarii contra talem scriptorem, seu hæredem, aut successorem eius. Qui si quidem talis debitor conuentus in iudicio respondendo sponte confessus fuerit, se prædictam scripturam sua propria manu, aut uero iussu præfatorum in ipsa scripturanominatum, cuius ipse foret hæres, uel successor, scripsisse, seu uero, dum negauerit, apparuerit

per duos idoneos testes ad minus dicentes ipsos fuisse præsentes, & audisse talem scripturam fuisse scriptam manu illius debitoris, de quo agitur, aut per comparationem literarū, & aliarum scripturarum illius scriptoris faciendam in forma infrascripta, tunc publicata comparatione ipsa, uel tellium depositione, per pronūciationem Iudicis posite, & debeat talis scriptura de qua dictum est, fieri contra debitorem conuentum summarie executio realis, & personalis ad petitionem creditoris usque ad integram satisfactionem debiti in ipsa scriptura contenti, & erant expensarum, non obstante aliquo defectu tellium, loci, & temporis, aut alterius subiuntantialitatis, uel solennitatis, nec aliqua alia contradictione fauorabili. Comparationem autem predictam tali modo fieri disponimus, quando talis scriptura fuerit negata, uidelicet q. per Iudicem ad petitionem actoris, seu creditoris conuentum simul in iudicio duo publici Notarii, uel testes legere, & scribere de S. Iusto die feriata, & absque sestione pro tribunali, uocatis tamen partibus principalibus, & iuramento corporali separatim & secreto examinentur super dicta scriptura producta, utrum sit per manus illius talis debitoris, qui dicitur, & in ea continetur, scripta, uel non, & utrum sit tam similis alteri certæ scripturæ eiusdem debitoris, q. possit dici, uel eis uisa eadem manu scripta, & quomodo hoc sciunt, seu cognoscunt. Quorum dicta extensè redigantur in actis, & illud, quod per ipsos Notarios, uel testes legere examinatos fuit sit iuramentis affirmatum de prædictis, repetetur, & habeatur pro simili suma ueritate. Addentes huic ordini, q. quicunque negauerit propriam scripturam, & probatum fuerit coram eis per aliquem ex modis supradictis, ultra latisfactionem debiti, & consignā interessidam inde sibi sequutam, de facto sine aliqua remissione soluat Communi decem libras denariorum.

De arbitris in differentiis, & quæstionibus coniunctorum. Rub. XI.

LICET arbitraria compromissa de iure communi non uiolenta, sed uoluntaria potius esse debent, eam quia iudiciorum ritus imitantur, quæ nonnunquam in tantum redundantur, æquitate plenius se iudente, hoc iure permittitur, ut attinentes, seu consanguinei intra quartum gradum consanguinitatis, & affinitatis inclusiue, habentes uel promouentes inter se ipsos aliquam litem causam, seu controuersiam à pacificatoribus nostri Communis legitimè ex quacunque re, uel causa posiint, & debeant per nostrum D. Potestatem, seu eius Vicarium realiter, & personaliter cogi, uris remediis opportunis ad compromittendum ipsam causam, seu litem, etiam cum omnibus absq; alia dependentibus, & emergentibus, & ad eam spectantibus, in aliquos communes, amicos, uel attinentes, qui non solum de iure, sed etiam de facto (si erum in procedendo per omnia utilia, & opportuna) eosdem ipsam, & litem possint, & debeant cognoscere, necnon terminare de iure, quantum ad uas litigatoris, ordine tamen prætermisso, & dum partes cum promittendo conuenerint, etiam de facto decidere. Possit equidem Iudex sin aliter compellere partes ad compromittendum q; æquitate sibi suadente singulas causas paruas implicatas, & habentes super minimis rebus multa, & uaria, uel altercationes diuersicula, seu capita nonnullam confusionem exhibentia in expeditione, eum; medi sint causæ locata tum laboritorum, siue mercemonarium, & locationum, conductionum, & similium. Item quandocunque ad expeditionem concurrat dubium aliquius experimenti, uel artis, de qua ipse uerisimiliter instructus esse non possit potius, & debeant partes compelli ad recurrendum ad expertos in arte, seu experientia illa, non suspectos, & ad illorum dicto, & declaratum standum. Voluntatis autem arbitrij (de iure communi licita maxime) comprobamus (iuris tamen regulas obseruando) uidelicet ut quotiens compromittitur in aliquem arbitrum, compromittatur aut in unum solum arbitrum, aut in tres, & ubi de certo non conuenerint partes, tamen ille tertius nominetur per Iudicem, prout de habendus ac si à partibus nominatus fuisset, & in compromisso assumptus. Qui arbitros ad arbitran-

arbitrandum, cognoscendum, & determinandum à nostro D. Potestate posint, & debeant ad petitionem alicuius partis compelli, etiam pœna compromissi, uel alia solata, uel non, ex ipso, q. assumpti fuerint per compromissum, intelligantur de facto posse cognoscere, & procedere, & de iure diffinire, quantum ad iura partium, omissis solennitatibus, & ordine iudicij, ac sine strepitu, & ubi de facto factum fuerit compromissum, etiam in diebus feriatur, & de facto diffinitio facta ualeat, & dum tam de iure, q. de facto fuerit compromissum, fuit in procedendo, siue in sententiando, semper liceat arbitris quam maluerint uum, & in quacunque parte allumere tam unis, q. facti, in totum, uel in partem ita q. una electa una tamen altera non tollatur in cognoscendo, neque diffinitendo, & præsumatur, & reputetur compromissum fore factum, non solum de principali, & expressa causa, sed etiam de accessoriis, & spectantibus ad ipsam, & dependentibus, & emergentibus ab eisdem, & etiam q. non tantum semel, sed plures possint arbitrari unus, uel plures (etiam sententia lata) & arbitrando declarare, Sed ne arbitri, ad quos plurimum prodeuenire, & partium commoditate recurritur, ualeant caulas cum promissas deluione dilatare, sic eos, unum, uel plures uolumus coarctare, ut omne compromissum dum erat semestri tempore durare possit nisi intelligatur, infra quod possit, & debeat compromissa causa cognosci, & diffiniri. Quo tempore decurso, non possint arbitri, uel eius interuenire, nisi de partium uoluntate fuerit dictus terminus expressè prorogatus. Quo uero ingore præfatus ordinis arbitri, seu arbitratores negligentes, ut cellas tergiuersentur, & uoluntarie in dicto termino cognoscere, terminare, & diffinire causam, siue causas, ad unuersa damna, expensas, & interesse inde sequturum teneantur, & ulterius in decem libris den. nostro Communi appleandis condemnentur, partibus nihilominus semper saluis, & saluo, q. dicto termino semestrali non obstante) possint arbitri per D. Potestatem, etiam ante ipsum tempus, iuxta causæ quantitatem, & qualitatem ad cognoscendum, & diffinendum infra terminum ab ipso statuendum compelli.

Quod gradus consanguinitatis, & affinitatis numerentur secundum ius Canonicum. Rub. XII.

STATVIMVS, q. in quocunque actu, de quo propter gradum consanguinitatis, & affinitatis uerteretur dubitatio, q. prædictis iuris debeant numerari secundū ius Canonicum. Et hoc locum habeat tantummodo in futuris.

De tenutis à debitoribus uoluntarè datis. Rub. XIII.

TENVTAE uoluntarè datæ à debitoribus suis creditoribus posit, uel ante præceptum libi actum de soluendo debitum à D. Potestate, seu eius Vicario ante diffinituam sententiam, uel posi ratæ habeantur, & executioni mandentur, ac si Recto ex Officiales dicti Communis eas diffinissent, celsissent, & darisceissent, & habeat eandem effectum, & ugorem in subhastando, uendendo, & in soluendo dando per executores Communis, & in omnibus alijs, seu in tenutis (sententia Iudicis) ab executore Communis datis, & datis. Quæ tenutæ primo de untur de mobilibus, si comparent, secundo de immobilibus, deinde de uribus, & nominibus creditorum. Et si diffcordia esset inter debitorem, & creditorem in capiendo tenutam. D. Potestas, seu eius Vicarius in ea tenutam ponere debeat. Et si res ealiter in tenuta datæ, essent alus obligatæ. D. Potestas, seu eius Vicarius in alius bonis debitoris satisfieri faciat creditori. ita q. in tenuta uoluntarie data, in uendito ne ipsius, & datione in solutum capta solidorum non soluantur. Idem dicimus ebtentum dum in tenutis rerum immobilium à debitoribus uel Curia Communis datis. Item uolumus, q. creditores, & debitores possint uti eisdem tenutis. donec eis datæ fuerint in solutum, & interim fructus deponantur apud idoneam personam, quæ de eis auctoritate

D.Potestatis, seu eius Vicarij pretium solue creditori: ita q. conuertantur in satisfactio ne debiti, Item dicimus, & ordinamus de uenditionibus simulatæ factis, & pignoribus, & tenutis, q. recipiens uenditionem, pignus, uel tenutam, facta fibi fatisfactione debi ti, teneatur celebriare uendenti, & obliganti, & subpignoranti rem uenditen, & obliga tam. Et ad probandum fraudem, sufficiat probari posse, se solusse partem debiti, cuius de causa uenditio, & obligatio facta fuit. Et in omnibus supradictis fructus recepti per tales emptores, & creditores compensentur in sortem debiti. Et in prædictis procedatur sine libelli oblatione, & litis contestatione, & capitum solidorum solutione non obstan te aliquo capitulo, nec iuramento interpolita in ipsis contractibus.

Quòd forenles fatisdent de reconuincendo, iudicio sisti, & iudicatum soluendo, si petat contra aliquem terrigenam, & aliter non audiatur. Rub. XIIII.

STATVIMVS, q. nullus forensis, seu non habitator nostræ Terræ audiatur per D.Potestatem, seu eius Curiam, agendo, uel petendo aliquid contra terrigenam, uel habitatorem huius Terræ: nisi dederit idoneosionem idoneam de reficiendis expensis, si succubuerit, & de iudicio sisti, & iudicatum soluendo in casu reconuictionis, & fatisdatio huiusmodi petita fuerit per conuentum, nec sit locus iuratoriæ cautionis, nisi aliter ex qua litate cauſæ, & personarum D.Potestati uidebitur.

De actione non cedenda forensi. Rub. XV.

ACTIONEM aliquam, uel ius contra nostrum terrigenam, uel habitatorem alicui forensi nemo cedat, sub pœna uigintiquinque librarum den. pro quolibet cõ trafaciente, & qualibet uice: & nihilominus essio huiusmodi facta nulla sit, & iuris va cua, atq; irrita ipso iure, cedensq; teneatur terrigenæ, contra quem cesserit, omnia damna, & expensas, ac interesse de suo proprio refarcire: quæ sustinuisset occasione huiusmodi cessionis,

Quòd nullus de Sancto Iusto possit conuenire aliquem conterrigenam extra ipsam Terram. Rub. XVI.

STATVIMVS, & ordinamus, q. nullus de Terra S. Iusti, siue eius districtu, uel alio modo in dictis locis habitans, siue permanens possit, audeat, uel aliquo mo do præsumat conuenire, uel conuenti facere aliquem ex terrigenis, siue habitantibus no stris in prima, & in secunda instantia per nostrum Cancellarium cognoscenda ciuiliter, uel criminaliter, siue mixta, extra Terram, sub pœna cuilibet in aliquo casu prædictorũ contrafacienti librarum uigintiquinq; den. & minus arbitrio D. Potestatis nostro Com munis applican, & hanc pœnam incurrat post denunciationem, accusationem, siue rela tionem immediatè per ipsum factam, & ipso facto, & parti cõuentæ in expensis, damnis, & interesse teneatur, & condemnetur, & talis sic conuentus nullo modo debeat, nec te neatur comparere, sed potius impune possit, iudicium id in quo requiritur, siue conue nitur, contemnere, nec ullo modo ei obtemperare. Addimus insuper huic præsenti ſta tuto, q. nullus Notarius de dicta Terra S. Iusti, uel eius districtu, siue alius possit, siue debeat aliquo modo, & causa ire cum tali faciente sic conuenire, siue conuentionem ad impetrandum literas, uel aliquod priuilegium contra eales personas supra declaratas, uel contra præsens statutum, siue ordinem, sub pœna imperranti, & Notario, uel alio cum ipso occasione prædicta cuntì decem librarum den. à quolibet supradictorum de facto exigen. Et D.Potestas, siue Officialis nostri Communis, quicunque sit, nullo modo di ctas literas, uel priuilegium debeat admittere, si coram eo produceatur, uel allegaretur,

imò in

imò in continenti D.Prioribus pro tempore existentibus notificare, & ipsi D.Priores re plicare debeant dictis licentiis, & priuilegiis, sub pœna contrafacienti quinquaginta lib. den. nostro Cõmuni applican, & facta, siue actitata alibi, q. in dicta Terra S. Iusti in pri ma, & secunda instantia facta, nullo modo ualeant, nec de iure teneant, sed potius ipso iure sint cassa, irrita, uana, & nullius efficacie, uel ualoris.

Si quis fecerit contractum, siue debitum cum aliquo forense, & alter noster terrigena damnum sustinuerit, cogatur de facto ad conseruandum eum in demnem. Rub. XVII.

STATVIMVS, & ordinamus, q. si quis propter debitum alicuius nostri terrige næ, uel habitatoris contractum extra territorium, & districtum S. Iusti, uel propter quod extra iurisdictionem dictæ Terræ conueniri posset, & aliquis noster terrigena, uel habitator damnum aliquod sustinuerit, talis, propter quem damnum sustinuerit, per D. Potestatem damnum passo integrè, & cum effectu latisfacere compellatur, & relaxetur omne, & quodcunque damnum.

De principalibus prius conueniendis, & fideiussoribus conseruandis indemnibus. Rub. XVIII.

PRINCIPALIS debitor, pro quo, uel cuius causa fuerit obligatio contracta in ciuili causa, uel etiam criminali: prius, & antequ fideiussor, seu is qui accessorius in obligatione fuerit, conueniatur, uel alter molesteur in persona, uel rebus: fiat dis cussio, & etiam executio contra eum, & in bonis eius: qui principalis fuerit, non obstan te q. accessorius se, uel sua bona principaliter obligasset eodem tempore: uel modo, aut etiam diuerso facta tamen discussione dicta, & executione contra principalem in uenti toraliter, uel in partem non soluendo, & qui personaliter haberi, uel cogi non possit, fieri possit, & debeat executio in personam, & bona fideiussoris, seu accessorie obligati, quò ad creditori fuerit integrè satisfactum: habeat actionẽ tamen talis accessorius, uel fidei ssor contra principalem debitorem, non solum ad debiti quantitatem, sed etiam ad dam na omnia, & expensas, ac interesse, quod, & quas sustinuerit occasione fuprædicta, & Rec tor executionem realem, & personalem de his facere teneatur ad petitionem legitimæ personæ petentis, summariè, & de facto, sine libello, scriptura, ac sine strepitu, & figu ra iudicii, & omni iuris solennitate, & subsistantia omissa, teneatur q. principalis ad pe tionem dicti fideiussoris, siue accessorii, tam ante solutionem, & executionem factam q. post ipsam conseruare indemnem, & de conseruatione indemnitatis per instrumentũ cauere de obligatione facta: & Rector, uiso instrumento cõseruationis indemnitatis, uel alio, in quo aliquis recognouerit debitum principaliter suum esse, siue habita de hoc alia probatione legitima, simili modo summatim, & de facto executionem facere possit, & debeat contra ipsum principalem ad plenam satisfactionem eius: qui pro eo fuerit obligatus, & tale instrumentum cõseruationis indemnitatis, & similis cautelæ habeatur pro plena, & legitima probatione, etiam contra creditorem principalem, quò ad effectum, & formam huius statuti,

Quòd per Rectorem debeat summariè finiri infra quindecim dies questio de licentia intrandi in tenutam. Rub. XIX.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. si per aliquam personam contigerit peti licẽtiam intrandi, & apprehendendi possessionem aliquam rerum mobilium, & immobilium, & aliquis existens coreadictor, D. Rector, Potestas, seu Vicarius, qui pro tempore fuerit,

teneatur. & debeat ipsum quellionem seu causam summarie sine libelli oblatione. & lois contestatione. & iudicii strepitu cognoscere, finire, & terminare insa quindecim dies à tempore petitæ licentiæ computandos. nec creditor possit dicere, seu petere, q. aliter procedatur.

Quòd credatur Cauponibus, Stabulariis, Speciariis, seu Aromatariis, & similis apothecario, & mercenario usque ad quantitatem quadraginta solidorum. Rub. XX.

INSVPER ordinamus, ut credatur cuilibet Cauponi, Stabulario, Aromatario, & eorum libris, & scripturis simpliciter qui dixerit, le debere exigere ab aliquo aliquam pecuniæ quæ-ritatem occasione rerum receptarum in eorum hospitiis, seu stationibus. & apotheeris, & si non haberet aliquam aliam probationem. & hoc usque ad quantitatem quadraginta solidorum den. iuramento calumniæ per iudicem in primis recipio, Et tale iuramentum habeat & pro plena probatione statuto aliquo in contrarii loquente non obstante.

De pœna petentis debitum iam solutum. Rub. XXI.

STATVIMVS insuper. & ordinamus q. petens debitum iam solutum, uel plus debito petenter. in pœnam ungintiquinque libratum den. nostro Communi applicand. condemnetur, & in duplo debitum iam soluti, seu eius, quod plus debito petierit, parti applicando. Et post petitionem factam, seu libelli productionem (parte etiam reclamante) non sit locus parti tenetur. Ignorantes uero debitum solutum petens. uel plus debito ratione expensis factis in causa omninò condemnetur. & semper in eodem processu fieri possit. & debeat condemnatio ad pœnam Communi appleandam, & parti. ac in expensis. ut supra, unà cum absolutione à debito iam soluto, uel ab eo, quod plus debito petierit.

De extimatione alicuius rei facienda. Rub. XXII.

STATVIMVS, q. si aliquis in iudicio extimaverit aliquam rem, & eam extimationem à factarius dicat in talibus causa grauandi eum in expensis solidorum, iudex debeat uocare duos de legalioribus de cœtera, & faciat cos iurare de extimatione rei, & secundum dictum eorum, capiat solidorum soluantur ab eo, contra quem aduersarius pro extimatione agebat. & ipse, qui illam extimationem fecerat, soluat extimationem, quam ipse malitiosè faciebat.

De uenditione rerũ mobiliũ, & immobiliũ in fraudem usurarum. Rub. XXIII.

ITEM, statuimus. & ordinamus. q. si aliquis alienauerit rem mobilem, uel immobilem alicui. & emptor. uel alius procò. ipsorũ. uel ipsorũ ipso. promittit ipsam rem uenditam, uel alienatam restituere alicui, ipsa certum tempus. si uenditor, uel alienator restituerit premium conuentum, & hoc posito per instrumenta uel testes legitimos probari. cum tale contractum præsumamus pignoratitium & usurarium. tunc D. Potestas, & eius Vicarius, seu alii Rectores facta fide coram eis, cogant personal ter illi, cui res uenditæ, uel alienata, & fideiussores eius restituere alienanti sine lite, & capitibus solidorum rem talem uenditam. uel alienatam. non obstante si tempus restituendæ peruenerit lapsum. Item uolumus, q. si aliquis nostrer terrigena cuenierit pro aliquo debito. uel contractu ex quacunque causa. uel contrahendo cum aliquo usurario, uel qui usuras aliquas receperit. ex. qui contrauisse iecum usuras pro ipso debito. personaliter non co-

non cogatur, nec in bando ponatur. & si hactenus in bando positus fuerit, sit à tali bando penitus absolutus. Et prædicta etiam dicimus in prædicto, & omnibus debitis usurariis obtinuari, & pro ipsis nullus personaliter, uel realiter compellatur. & iufficiat probare per famam publicam duorum, uel trium testiũ legaliũ mum illius contractũ, q. fama sit in contrato, & q. ipsi sunt fenteratores, uel consueuerint fenerari, & sit usurarium dicitur. Item dicimus, q. oppolita exceptione usuraria, contra aliquod bandum datum, ad petitionem alicuius usurarii, dictum bandum non curret, nec uigorem aliquem habeat, ut ex eo acta fatto fieri possit, donec fuerit declaratum, utrum fuerit usurarius ille, ad cuius petitionem dictum bandum datum est.

De uenditione rerum mobilium, & ipsarum precio, in continenti soluendo, & etiam de oliuis, pro oleo dandis. Rub. XXIIII.

QVICVNQVE uenditerit aliquam rem mobilem. uel immobilem alicui, in Terra S. Iusti, uel eius districtu, uenditor teneatur ipsam rem tradere, & defendere. & ad hoc personaliter compellatur, & ad precium soluendum, ad uoluntatem uẽditoris. emptor etiam cum stringatur, ac soluere debeat in continenti, sine libelli oblatione, & absq; omni mora, facta rei oblatione, uel si per emptorem non fleterit, quo minus ei possessio tacta fuer tradatur, & non obstantibus diebus feriatis. Nec auditatur emptor, uel uenditor, uolens dupplicare arras, uel relinquere ualius tamen pactis, & conditionibus habitis inter eos, dum tamen post dilationes datas, & lintas, personaliter debitor compellatur. Idem dicimus obseruandum in illis, qui accipiunt oleum pro oleo dando, & q. absq; libelli oblatione & strepitu iudicii, ad dandum oleum bonum cogatur, ac superius dictum est de alus rebus mobilibus, idem dicimus obseruandum in his, qui oliuas colligunt ad eop tuimum, & in pensionibus, siue nolis domorum, & hortorum. Prædicta uero pro his, qui fenerantur, uel fenerari consueuerunt, locum non habeant, nec in contractibus, qui in fraudem usurarũ conficiuntur nec in his, qui res mobiles indebitant ante tempus. Et ad probandum q. ipsi sint fenteratores, uel consueuerint fenerari seruetur forma superioris statuti. Item q. in ipsa summaria cognitione, nulla offeratur petitio in scriptis, nec in qua tenõ notarii conficiantur, nec cogatur scribi facere in quaterno. nec etiam litis contestatio celebretur sed testes, & probationes recipiantur, sine aliqua litis contestatione. receptis semper capitibus solidorum in causis, in quibus solui debent per formam statuti supra positi, sub rubrica, de summariis cognitionibus.

De bonis minorum ungintiquinq; annis, & mulierum, non alienandis, nisi certa forma seruata. Rub. XXV.

MINORVM facilitati occurrere intendentes, statuimus, q. uenditiones, permutationes, & alienationes quæcunq; ac obligationes omnes, remissiones, cessiones, & quietationes quarumcũq; rerum, iurium, & actionũ, sub quacunq; forma contractũ, uel uerborum, à minoribus ungintiquinq; annis, pupillis, uel adultis, separatim, seu simul cum tutoribus, & curatoribus eorum facta, sint, & intelligantur, quò ad omne ipsorũ minorum præiudicium) ipso iure nullæ iuramento, & aliis quibuscunq; non obstantibus: & pro dolosis, & in fraudem extortis absq; aliqua probatione, præsentis statuti contrarie, esse intelligantur, & ipso iure præsumantur, ad perniciem, & damnum ipsorum minorũ factæ: nisi minores contrahant, alienent, se obligent, remittant, & quietent, cum auctoritate eorum tutorum, curatorum, seu administratorum, sub iuramento corporaliter præstito & cum præsentia, assensu, & uoluntate trium proximiorum consanguineorum, & affinium, & eos habeat ualida ex uno latere tantùm. & in defectum ipsorum ex utroq; latere fiat cum præsentia & consensu trium uirorum bonorum, eligendorũ ad hoc per DD. Potestatem, Consules terræ, & Priores, & cum decreto dicti D. Potestatis, seu eius Vicarii, & insinuatione, infrà decem dies faciendæ per Vicarium dicti D. Potestatis in actis causa

teneatur, & debeat ipsam quæstionem seu causam summarie sine libelli oblatione, & litis contestatione, & iudicii strepitu cognoscere, finire, & terminare infra quindecim dies a tempore petitæ licentiæ computandos, nec creditor possit dicere, seu petere, q. aliter procedatur.

Quòd credatur Cauponibus, Stabulariis, Speciariis, seu Aromatariis, & simili apothecario, & mercenario usque ad quantitatem quadraginta solidorum. Rub. XX.

INSVPER ordinamus, ut credatur cuilibet Cauponi, Stabulario, Aromatario, & eorum libris, & scripturis simpliciter qui dixerit, le debere exigere ab aliquo aliquam pecuniæ quantitatem occasione rerum receptarum in eorum hospitiis, seu stationibus, & apothecis, & si non haberet aliquam aliam probationem, & hoc usque ad quantitatem quadraginta solidorum denariorum calumniæ per iudicem in primis recepto, Et tale iuramentum habeatur pro plena probatione, statuto aliquo in contrarium loquente non obstante.

De pœna petentis debitum iam solutum. Rub. XXI.

STATVIMVS insuper, & ordinamus, q. petens debitum iam solutum, uel plus debito petenter, in pœnam urginti unquæ librarum den. nostro Communi applicand. condemnetur, & in duplo debiti iam soluti, seu eius, quod plus debito petierit, parti applicando. Et post petitionem factam, seu libelli productionem (parte tamen reuisante) non fit locus parti tenti. Ignoranter uero debitum solutum petens, uel plus debito, in expensis factis in causa omnino condemnetur, & semper in eodem processu fieri possit, & debeat condemnatio ad pœnam Communi applicandam, & parti, acin expensis, ut supra, nec cum absolutione a debito iam soluto, uel ab eo, quod plus debito petieritur.

De extimatione alicuius rei facienda. Rub. XXII.

STATVIMVS, q. si aliquis in iudicio extimauerit aliquam rem, & eam extimationem aduersarius dicat malitiosam causa grauandi eum in capitibus solidorum, Iudex debeat uocare duos de legalioribus de cœtera, & facta eos iurare de extimatione rei, & secundum dictum eorum, capiat solidorum soluantur ab eo, contra quem aduersarius pro extimatione agebat, & ipse, qui illam extimationem faceret, soluat extimationem, quam ipse malitiose faciebat.

De uendítione rerũ mobiliũ, & immobiliũ in fraudem usurarum. Rub. XXIII.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. si aliquis alienauerit rem mobilem, uel immobilem alicui, & emptor, uel alius pro eo uolente, uel sciente ipso, promiserit ipsam rem uenditam, uel alienatam restituere alienanti infra certum tempus, si uenditor, uel alienator restitueret premium conuentum, & hoc possit per instrumenta, uel testes legitimos probari: cum tale contractum præfatus pignoratarius, & ciusarium, tunc D. Potestas, & eius Vicarius, seu alii Rectores, facta fide coram eis, cogatur personaliter illi cui res est uendita uel alienata, & eidem illos eius restituere alienanti sine lite, & capitibus solidorum rem talem uenditam, uel alienatam, non obstante si tempus restituendæ pecuniæ sit lapsum, Item volumus, q. si aliquis noster terrigena cõueniretur pro aliquo debito, uel contractu ex quacunque causa, uel contrahendo cum aliquo usurario, uel qui usuras aliquas recepisset, & qui contraxisset secum usuras pro ipso debito personaliter non co-

non cogatur, nec in bando ponatur, & si hactenus in bando positus fuerit, fit à tali bando penitus absolutus. Et prædicta etiam dicimus in prædictis, & omnibus debitis usurariis obtentum, & pro ipsis nullus personaliter uel realiter compellatur, & sufficiat probare per famam publicam duorum, uel trium testũ legalium illius contrarẽ, q. fama sit in con trata, & q. ipsi sunt fœneratores, uel consueuerint fenerari, & sit usurarium debitum. Item dicimus, q. opposita exceptione usuraria, contra aliquod bandum datum, ad petitionem alicuius usurarii, dictum bandum non curratur, nec ingorem aliquem habeat, ut ex eo accu satio fieri possit, donec fuerit declaratum, utrum fuerit usurarius ille, ad cuius petitionem dictum bandum datum est.

De uenditione rerum mobilium, & ipsarum precio, in continenti soluendo, & etiam de oliuis, pro oleo dandis. Rub. XXIIII.

QVICVNQVE uenditerit aliquam rem mobilem, uel immobilem alicui, in Terra S. Iusti, uel eius districtu, uenditor teneatur ipsam rem tradere, & defendere, & ad hoc personaliter compellatur, & ad precium soluendum, ad uolentatem uẽditoris emptor etiam confirmetur, ac soluere debeat in continenti, sine libelli oblatione, & absq; omni mora, facta tñ oblatione, uel si per emptorem non steterit, quo minus res possessio uacua sibi tradatur, & non obstantibus debus seruatis. Nec auditur emptor, uel uenditor, uolens duplicare arras, uel relinquere salua tamen pactis, & conditionibus habitis inter eos, dum tamen pœ dilationes datas, & luitas, personaliter debitor compellatur. Item dicimus obseruandum in illis, qui accipiunt oliuas pro oleo dando, & q. absq; libelli oblatione, & strepitu iudicii, ad dandum oleum bonum cogatur, ut superius dictum est de alijs rebus mobilibus. Item dicimus obseruandum in his, qui oliuas colligunt ad cop timum, & in penſionibus, siue nolis domorum, & hortorum. Prædicta uero pro his, qui fœnerantur, uel fœnerari consueuerunt, locum non habeant, nec in contractibus, qui in fraudem usurarii conficiuntur, nec in his, qui res mobiles indebitant ante tempus. Et ad probandum, q. ipsi sint fœneratores, uel consueuerint fenerari seruetur forma superioris statuti. Item q. in ipsa summaria cognitione, nulla offeratur petitio in scripes, nec in qua treno notarii conficiatur, nec cogatur scribi facere in quaterno, nec etiam litis contestatio recelebretur: sed testes, & probationes recipiantur, sine aliqua litis contestatione recepta semper capitibus solidorum in casibus, in quibus solui debeant per formam statuti superpositi, sub rubrica, de summariis cognitionibus.

De bonis minorum uiginti quinq; annis, & mulierum, non alienandis, nisi certa forma seruata. Rub. XXV.

MINORVM facilitati occurrere intendentes, statuimus, q. uenditiones, permutationes, & elienationes quæcunq; ac obligationes omnes, remissiones, cessiones, & quorumcunq; quarumcũq; rerum, iurium, & actionũ, sub quacunq; forma contractuũ, uel uerborum, à minoribus uiginti unq; annis, pupillis, uel adultis, separatim, seu simul cum tutoribus, & curatoribus eorum factæ, sint, & intelligantur, quòd ad omne ipsorũ mi norum præiudicium, ipso iure nullæ iuramento, & alius quibuscunq; non obstantibus: & pro dolosis, & in fraudem extortis, absq; aliqua probatione, præsentis statuti auctoritate esse intelligantur, & ipso iure præsumantur, ad pernicies, & damnum ipsorum minorũ facta: nisi minores contrahant, alienent, se obligent, remittant, & quietent, cum auctoritate eorum tutorum, curatorum, seu administratorum, sub iuramento corporaliter præstito, & cum præsentia, assensu, & uoluntate trium proximorum consanguineorum, & affinium, & eos habeat ialis ex uno latere tantùm, & in defectum ipsorum ex utroq; latere tantùm præsentia, & consensu trium uirorum bonorum, eligendorũ ad hoc per DD. Potestatem, Consalonerium, & Priores, & cum decreto dicti D. Potestatis, seu eius Vicarij, & subsignatione, infrà decem dies facienda per Vicarũ dicti D. Potestatis in actis curia

rum ciuium. Et idem dicimus obseruãdum in quibuscunq; contractibus prodigorum, & mentecaptorum, ac etiam mulierum, etiam maiorum uigintiquinq; annis, & cum præfouira marit, si habuerint. Exceptimus tamẽ ex prædictis illas personas, quantumcunq; minores, uel alias huius conditionis existentes, quæ cum aliqua persona contraherent, ieu cõtraxissent, se obligãdo per pactum, uel promissionem ad seruiendum pro famulo, uel alitter cum sua persona, ad seruitũ alicuius habitatoris Terræ S. Iusti, seu eius districtus: nec non personas contrahentes in casu, quo aliqua filia neptis ex filio, uel deinceps, pacifice retur cum patre, auo, & deinceps. de non habendo regressum ad succesionem, & bona paterna, seu materna, sub quibuscunq; obligationibus, uel speciebus cõtractuum, in quibus supradictam formam locum uolumus non habere, sed q potius licitè, & impunè liant. & ualeant, etiam omissa forma prædicta.

De tutoribus, & illis, qui primò debeant admitti ad tutelam. Rub. XXVI.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. propinquior consanguineus, uel in tertio gradu, dumodo inueniatur sufficiens, primò ad tutelam pupilli, uel pupillæ admittatur, si pertus fuerit dati a D. Potestate, uel eius Vicario: saluo q. mater, & aua primò ad tutelã ad mittantur si non sunt nuptæ, & si eam recipere uoluerint. Et si dicta mater, uel aua pupilli, uel pupillæ recepent tutelam, addatur ei proximior consanguineus ex parte patris, dum modo reperatur sufficiens, alios addatur ad prouidentiã D. Potestatis. Qui tutor gerat, unà cũ ipsa matre, uel aua pupilli, uel pupillæ saluis omnibus, & singulis ordinibus & patre, uel auo pupillorum, uel pupillarum. Addimus insuper, q. tutores prædicti teneantur, & debeant, sub pena uigintiquinq; lib. den. non accedere ad administrationem tutelæ, nec quicq; de bis attingere, nisi prius solenniter inuentario facto de omnibus rebus, & bonis pupilli, seu pupillæ, & idonea cautione data de reddẽdo ratione de dicta administratione.

Qualiter contutores addantur. Rub. XXVII.

ORDINAMVS, q. si pupilli, uel pupillæ habuerint tutores de affinibus ex parte patris, addatur etiam alius cõtutor de consanguineis ex parte matris, & è conuerso: si habuerint tutores ex consanguineis ex parte matris, addatur sibi alius cõtutor de affinibus ex parte patris: infrà tres dies, postq; iudicio fuerit nũciatũ. Addẽtes, & declarates, q. si pupillus, uel pupilla habuerit tutorẽ testamentariũ, sibi non addatur alius contutor.

De ratione reddenda à tutoribus, & curatoribus. Rub. XXVIII.

TVTORES, & curatores, quibuscunq; personis constituti, ad petitionem duorũ proximiorum consanguineorum eorum, quibus tutores, seu curatores fuit cõstituti, seu ad petitionem defensorum iurium pupillorum, à nostro Communi electorum, infrà mensem, sub pœna uigintiquinq; librarum den. requisiti, suæ administrationis reddere teneantur rationem: ex cuius redditione rationis, si inuenti fuerint suspecti, agendo inutilia, & utilia negligendo, personas, & res malè tractando, & bona sine legitima causa minuendo, & remouendar per D. Potestatem, & in locum eorum alii idonei legitimè substituantur. Teneantur etiam tutores prædicti, & curatores, tutrices, & curatrices, quolibet anno de mense Ianuarii, reduci facere in scriptis in publicum formam omnem introitum, & exitum, cum inuentario per eos confecto, coram D. Potestate, & Vicario, siue Cancellario, & dictis duobus defensoribus iurium pupillorum pro tempore existentibus. Qui Vicarius dictos introitus, & exitus, cum copia dicti inuentarii, in uno libro debeat registrare, & de ipsis, inuentario, introitibus & exitibus, & omnibus dependentibus, copiã facere teneatur, ut ipsorum pupillorum clarius iura uideri, & ueri possint. Et si prædicti tutores, & curatores, uel aliqui eorum, inuenti fuerint non bene fecisse, & administrasse eorum officium, siue dolum, uel fraudem commisisse statim tutela, uel cura remouentur, & alius, uel alii dentur, secundum formam superius declaratam. Et si prædicti tutores, uel curatores

curatores prædicta non fecerint, seu facere neglexerint, quam decem librarum den. pro quolibet, & uice qualibet incurrant. & nihilominus ad petitionem eiusdẽ consanguinei, uel affinis pupilli, uel pupillæ, seu dictorum duorum defensorum, quandocunq; petitum fuerit, prædicta facere teneantur. Et finita dicta tutela, uel cura, nihilominus dicti tutores, seu curatores teneantur, debeant, & cogantur reddere rationem, cum integra satisfactione, fine preputu, & figura iudicii.

De curatore prodigi, furiosi, seu mentecapti. Rub. XXIX.

FVRIOSO, seu demens, cuiuscunque ætatis, & prodigo, uigintiquinque annorum maiori, bona paterna, uel propria dissipanti, ad petitionem, & requisitionem duorum proximiorum consanguineorum, aut duorum defensorum iurium pupillorum, unus ex dictis consanguineis, idoneus facultatibus, & moribus, per Iudicem constituatur curator, fine cuius cessilio, lententia, & uoluntate nihil possit agere, contrahere, uel alienare, uel in aliquo obligare. Et curator notitiam perueniat singulorum: ad petitionem curatoris constituti, commissione Iudicis prauenientes, seu dictorum duorum defensorum, pueharetur per Terram Sacti Iusti, q. nullus cum eo contrahat, uel sibi eum obliget, cum ei fuerit bonorum administratio interdicta.

Quod nulla mulier cogatur intrare Palatium Communis, occasione causæ criminalis, uel criminalis. Rub. XXX.

STATVIMVS, & ordinamus, q. nulla mulier, siue domina, quæ non sit malę conditionis, & famæ, cogatur inuita intrare Palatium Communis, & per ipsum agitare aliquã de causa, nec etiam pro aliquo testimonio reddendo: sed D. Potestas, seu eius Officialis teneantur ad eas ire, ad locum statuto contenta, in ciuilibus, & criminalibus causis in criminalibus scilicet, in quibus pecuniaria pena imponitur: & Rectores, & Officiales teneantur, & debeant in causis, & quæstionibus prædictis, in articulis, in præsentia illius mulieris, exigere iuramentum, & ad eas mittere ad aliquem locorum infrascriptorum, in electione ipsarum mulierum, siue dominarum aut procuratorum earum, & cuiuslibet earum. Ad eas autem mittatur, uel ad Ecclesiam Plebis, uel ad Ecclesiam Sancti Tossani de platea, aut ad ipsa loca seu Ecclesias, in quibus officiales, & mulieres communiter, & concorditer diligerent. Et sin alios locis, q. prædictis, aut in Palatio Communis procederent contra aliquam mulierem, & ipsa mulier noluerit, procellus sit nullus, nec ualeat, sed teneat ullo modo, nec prosit, nec nocet alicui. Et prædicta Rectores, & alii Officiales teneantur, & debeant obseruare ad unguem, sub pœna decem librarum denariorum pro quolibet eorum contrafaciente, & uice qualibet, qua in prædictis contrafactum fuerit.

De cautela faciendа de dote recepta. Rub. XXXI.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. si qua persona promiserit, uel promisisset alicui mulieri uel alię personæ recipienti pro ipsis uel aliqua ipsarum, facere cautelam de dote recepta, uel recipienda: D. Potestas, uel eius Vicarius, teneatur talem personam cogere ad prædicta obseruanda, fine libelli oblatione, & lius contestatione, & capitibus solidorũ, summarie, fine strepitu, & figura iudicii, & solennitate iuris qualibet præterm ssa.

De renunciationibus factis à mulieribus. Rub. XXXII.

RENVNCIATIONES, & confessiones factæ super bonis paternis, & maternis, à mulieribus puberibus, maioribus, uel minoribus: patribus, filiabus suis, aut fratribus suis, tempore patris, uel post mortem ipsius, aut nepotibus, siue patruis suis fine iuramento, firmæ habeantur. & ulterius renunciationes factæ patribus, ualeãt filiis, & hæredibus suis. sicut ualebant ipsis patribus, occasione contracti matrimonii. Et hoc locum habeat in futurum.

De renunciacionibus mulierum dotatarum. Rub. XXXIII.

DICIMVS, & firmiter ordinamus hoc statuto perpetuo valituro, q. si filiæ finè consensu patris, aut patre prætermotuo, forores finè consensu fratrum, uel fratris, cum rogatu omnium, testium, sit facta ad domum matris fuerint transfactæ, siue fuerint ipsorum tenui pollices habitaturæ: tenentur patribus, uel fratribus suis, ac cœtu defendentibus facere ipsorum instrumentum renunciationis, & quietationis, & recultationis de omnibus bonis maternis, & paternis, infra ipsarum duorum mensium, postquerint, uel transductæ fuerint ad domum matris (ad finem sapientis) patris, uel fratris cuidem filiæ, uel sororis: dumodò dotatæ fuerint, seu dotentur per ipsum patrem, uel fratres dictæ filiæ, uel sorores, & dummodo dotatæ fuerint, seu dotentur per ipsum patrem, uel fratres competenter, perfouarum facultatibus, ac dignitatibus inspectis, Et si tunc nõ fecerint pro facta habeatur dicta renunciatio, & quietatio de dictis bonis paternis, & maternis, ac si per eam filiam pa trem, uel fratrem uel filio fratris expresse facta fuisset, urgore, & robore pretentis statuti. Et hoc eadem, quæ dicta sunt de patribus contrà filias, eadem de fratribus, & filiis fratrum circà sorores luas obseruentur. Hoc autem locum habeat in temporibus præsentibus, & futuris, nõ obstante de rebus, quæ dicuntur amore per filium, uel filiam, uel alium de domo patris, uel fratris, teneantur inquirere D. Patellas, & Officiales Communis, iuramento receptò, perente fratre, uel patre, uel auo, sine libello, & contestatione litis, & strepitu iudicii: & cõ pellere amouentem ad restituendum eas, etiam si per semplenas probationes inuenerint eas amotas. Et hæc omnia locum habeant in præsentibus temporibus, & futuris.

De renunciacionibus factis à mulieribus de bonis paternis, & maternis. Rub. XXXIIII.

STATVIMVS, & ordinamus, q. si qua mulier renunciationem fecerit patri suo de bonis paternis, & maternis, aut utriq; tempore nuptiarum, uel quandocunq; & pater pollet, siue filiis legitimis, uel nepotibus natis ex filio masculo, decesserit, dicta renunciatione filiæ non nocat, sed perindè sit, ac si renunciacio facta non esset. Et hoc locum habeat in iam factis renunciationibus præsentibus, & futuris.

De renunciacionibus factis à mulieribus in contractibus matrii. Rub. XXXV.

SI Qua mulier maior, uel minor uigintiquinq; annis, suæ potestatis, sponte renunciauerit iuri hypotecarum, in contractibus matrii, uel si minor, dum modo pubes, renunciauerit, & iurauerit, aliqua ratione, uel occasione non contrauenire, illa renunciacio, & iuramentum ualeat, & ratum habeatur, hæc forma, q. mulieres non decipiantur in dotibus suis. Et hoc locum habeat in præsentibus temporibus, & futuris.

De contractibus, & instrumentis dotalibus. Rub. XXXVI.

ITEM dicimus, & præsenti statuto firmamus, q. si matrimonium morte mulieris dissolui contigerit, siue filius, uel filiabus de cœtu propius corporibus defendentibus tunc medietas totius dotis remaneat penès uirum pro omni iure, quod sibi posset competere in casu matrimonii soluti. Et predicta uendicent sibi bona in uxore conducta penès ma ritum, & in præsentibus, pretentis, & futuris, nondum matrimonio dissoluto. Sed si nondum conducta fuerit penès uirum, lucretur maritus decimam partem dotis, & etiam me dietas perdita pannorum factorum uxori debeat uiro refarciri: uiro uerò præmoriente, uxor lucretur decimum dictæ dotis quolibet casu prædictorum. Item ordinamus, q. si qua mulier dotata erit à patre, matre, fratre, sorore, auo, uel aua, uel suorum alio quocunque in hæreditate, & successione bonorum patris, matris, aui, uel auæ, & suorum cuiuslibet, existentia prole legitima masculina: nullum uis habeat, nec redeuenti, nec etiam actionem perendi ipsam hæreditatem, uel successionem, in totum, uel in partem: & nihilominus de ea

nus de ea percipere possit, de iure, uel de facto: saluo, q. sibi relinqueretur per aliquæ prædictorum in aliqua sua ultima uoluntate: & saluo, si aliquis prædictorum moreretur ab intestato sine prole legitima masculina, quibus casibus sua, uel mulier dotata succedat ei secundum ordinem iuris. Si uerò dicta mulier dotata, uel eius hæres peteret, uel peti face ret aliquid de bonis, & hæreditate prædictorum, uel alicuius eorum, contrà formam præsentis capituli: in quinquaginta lib. den. Communi applicandis condemnetur. Et predicta omnia, & singula inuiolabiliter obseruentur, & locum habeant, in præsentibus, præteritis, bus, & futuris.

Quod fiat extimatio bonorum uxoris, & dotans per stipulationem non fibi acquirat, ni de suo dotauerit. Rub. XXXVII.

ITEM ordinamus, q. uir alicuius mulieris, & dotator faciat extimare per amicos communes censum mulieris, in duos diebus, antequ maritus ducat uxorem, sub pena quadragintarolat. tam dantis, q. recipientis. Item ordinamus, q. si quis, uel si qua aliquam mulierè dotauerit de bonis ipsius mulieris dotatæ, & non de bonis dotantis, & fuerit dotans stipulatus, seu dotem rettitui in euentum restitutionis: si eatus restituendæ dotis eueniet, nullam habeat actionem perendi ipsam dotem nec sibi ex dicta stipulatione aliquod ius quæratur in dicta dote, nisi forte talis dotans succederet, dictæ mulieri dotatæ, ex testamento, uel ab intestato. Et contrafacientes in centum lib. den. Communi applicãdi, condemnetur. Et obseruentur præsentia, & locum habeant in præteritis, præsentibus, & futuris.

Quòd dos restituatur, secundum q. fuerit soluta. Rub. XXXVIII.

ITEM ordinamus, q. si quis dotauerit filiam, uel sororem, uel aliquam aliam mulierè, & dotem, quam promiserit marito, uel alijs petiõq; pro ipsa mulierè dotata dare, & soluere, soluerit particulariter in diuersis terminis, uel etiam soluerit integrè una uice tempore contracti matrimonii: his casibus tam pore restitutionis dotis, qui dotem debet restituere, posse ille, qui de iure restituio fieri debet, in tot terminis, & solutionibus, & in tãlon gũ tempus, in quanto facta fuit traditio dictæ dotis: & si fuerit soluta dicta dos integrè tempore contracti matrimonii non teneatur in ea solutione tempore solutionis matrimonii, & tempore restituendis faciendæ restituatur. & aliter quis restituere non cogatur, nõ obstante etiam speciali pacto habito inter contrahentes in instrumento dotali, scilicet, q. restituatur soluto matrimonio: & non obstãte lege Ciuili, uel Canonica, qua cauetur, q. pactum de ulteriori die reddenda nõ ualeat, nec aliqua alia lege loquente in contrarium, Et prædicta locum habere uolumus in præsentibus præteritis, & futuris. Volumus etiam q. ille qui debet dotem recipere, uel cui debet fieri dotis restitutio matrimonio soluto: possit pignus obligatũ pro dote restituẽda fructare, singulis terminis elapsis, pro rata cuiusli bet quantitatis, quæ soluta, & restitui debet, in quolibet termino. Et hoc habeat locum in præsentibus, præteritis, & futuris.

De mulieribus ad secundas nuptias transeuntibus, uel aliter luxuriantibus. Rub. XXXIX.

SI Qua mulier post mortem uiri in administratione filiorum remanserit, & inde ad secundum matrimonium transfuerit, maiori dote constituta, seu dotata q. non habuerit à primo, nisi legitimè probauerit id, quod super dotem primi uiri dederit, uel promiserit se cundo uiro, aliunde filio aduenisse, uel habuisse, præmutatur de bonis ipsorum filiorum ipsam habere, idem q. ipsis suis filiis, uel filiabus integrè restituere cogatur. Sed si uir uxori suæ usumfructũ, uel habitationem reliquerit: ipsa ad secundas nuptias transeunte concubitũ, uel adulterium cõmittente, uel aliter luxuriante, ipsum usumfructum, uel habitationem amittat & auctoritate præfentis statuti, cũ proprietate recõsolidetur, & ipsum usum fructum, & habitationẽ fine alicuius requisitione, proprietarius capere, & retinere ualeat.

De negotione & probatione filiationis paternitatis, uxoratus, notariatus, & similium. Rub. XL.

SI Quis in agendo, & defendendo, uel quomodolibet in iudicio respondendo, negauerit paternitatem, maternitatem, filiationem, fraternitatem carnalem, uxoratum, siue matrimonium, uel etiam Notariatum, si quidem contra probatum fuerit per publicam uocem & famam, à duobus, uel pluribus testibus idoneis affirmantibus, siue dicentibus publicam uocem, & famam fuisse, & esse, q. aliqua persona fuerit alicuius pater, filius, frater, mater, uel soror carnalis, maritus, uel uxor uel q. aliqua fuerit publicus Notarius, uel q. ipsa persona, uel ipsarum aliqua fuerit in possessione, uel quasi, iuris alicuius admittendæ de prædictis, uidelicet matrimonii, paternitatis, filiationis, maternitatis, fraternitatis, uel etiam officii notariatus, uidelicet, q. sic dictæ personæ inter se habuerint, & tractauerint, siue fe reputauerint, & communiter ab alijs, & maximè à uicinis ipsarum sic habitæ, & reputatæ fuerint: uolumus, & præcise firmamus, q. talis probatio, non obstante iure contrario, sic habeatur, & reputetur, & intelligatur pro uera, legitima, plena, & sufficienti in omni causa, nisi per partem aduersam legitimè ostendatur, siue probaretur contrarium, & nihilominus persona negans prædicta, uel aliquod prædictorum, per talem probationem conuicta in iudicio, seu foro, uel coràm arbitris, & arbitratoribus, pœna decem librarum denarij, pro quolibet, & uice qualibet puniatur. Sine aliquo processu ex D. Potestatis officio, uel etiam ad petitionem partis, contra quam negatio facta foret.

De cessionibus, & donationibus. Rub. XLI.

ITEM duximus statuendum, & ordinandum, & præsenti statuto firmandum, q. omnis donatio, seu cessio bonorum facta, uel in futurum facienda per aliquos, uel aliquas de S. Iusto alicui, uel aliquibus terrigenis, uel forensibus, siue in S. Iusto, uel eius districtu, siue quocunq; alio loco, seu Terra, de qua donatione, seu cessione effectæ fama publica fuerit, uel fuerint falsitatis, q. si probaretur per decem uiros de nostra Terra bonos, discretos, & fideles, ac omni exceptione maiores, dictam donationem, uel cessionem, seu alteram ipsarum ex fama publica esse falsam, & suspectam, tunc dicta probatio prædictorum decem uirorum in fama prædicta habeatur pro plena, & legitima probatione de falso, & talis donatio, & cessio, uel altera ipsarum sic probata de falso ex fama publica per dictos decem uiros sit nullius, uel nullius momenti, & tanquam falsæ reiciantur, & eas, uel ipsarum alteram producentes, uel producentem, ut falsarios, uel falsarium repellantur. Statuentes insuper, si omnes donationes, tam inter unos, q. causa mortis, seu cessiones omnium bonorum, siu spe crales specialium rerum, uel bonorum, quæ fierent in præsentia, uel in futurum per aliquos, uel aliquas, seu aliquem, uel aliquam de S. Iusto de eorum bonis cuiuscunq; qualecunq; de S. Iusto, uel alundè, siue fint celebratæ in S. Iusto, uel eius districtu, siue alio quocunq; loco: recto, & claro modo procedant, & ualeant sine aliquo (eruplo fallitatis, & q. singulæ prædictarum donationum, siue cessionum registrentur in quodam quaterno per Comune ordinando, manu unius Notarij de dicta Terra legalis, & gendi per Concilium generale ad præfatas donationes, seu cessiones registrandas in dicto quaterno expensis donatorum, & de uoluntate donatoris, seu donatorum infra quindecim dies à tem pore celebrandæ donationis, seu cessionis: alias si aliqua dictarum donationum, seu cessionum non inueniretur registrata per dictū notarium, in dicto quaterno, infra dictum tempus, siue terminum, (ut dictum est supra) tic ipsa sint nulla, & nullius ualoris, uel momenti, & habeatur pro falsa. Et si quis, uel si qua ea non registrata uteretur, eò demetur de falso in quinquaginta libris den. Communi appleadis, sine remissione aliqua, tam utens q. etiam dictus notarius, dictam donationem conscribens. Quod statutum locum nò habeat in contractibus, ulteq; obligatorijs, in quibus Notarij apponunt clausulam illam, seu similem, uidelicet q. res fuis, ullet, &c. donat, &c. Item addimus, q. quilibet nostrer D. Potestas in principio fui officij teneatur, & debeat uinculo iuramenti, & pœna uigintiquin que librarum den. prædicta omnia contenta in præsenti statuto circa registrationem, & deputationem notarij legi facere in Concilio generali dictæ Terræ, & in dicto Concilio dictum notarium deputari, & etiam (ut notarius innoteleat) præcipere bandi facere.

De notario, qui scribere debet aliquod instrumentum. Rub. XLII.

CVM Tabellio rogatus fuerit scribere aliquod instrumentum, si ille, ad quem pertinet instrumentum, conqueri uoluerit de notario, ut illud scribat, & rectores teneantur, & debeant compellere notarū, ut fua fide scribat illud, cum salario competenti, Si uero intra annum contractus scriptus, & publicatus non fuerit, & per se fletent, eo q. interpellatus non scripserit, & non publicauerit, nihilominus pro remuneratione prothocolli notarius recipiat, & de scriptura, & publicatione instrumenti lucrum habeat quinq; fol. & de testamento ad arbitrium Iudicis, si notarius non fuerit in concordia cum illo, qui fecerit publicari. Item q. si tabellio intra decem dies post requisitionem sibi factam, & traditionem cartæ instrumentum non publicauerit, & non restituuerit illi, qui petierit, & ad quē instrumentum pertinet, facta satisfactione mercedis competentis, condemnetur dictus tabellio in uigintifol. den. ad quam pœnā similiter teneatur petens fibi fieri instrumentū, si intra decem dies instrumentum petitū non receperit, & integrè notario nō satisfecerit.

De copijs instrumenti diuisionis danda. Rub. XLIII

STATVIMVS, & ordinamus, q. si quis habuerit instrumēum alicuius diuisionis & aliquis, ad quem spectaret dictum instrumentum, aliqua occasione petierit copiam dicti instrumenti, teneatur habens dare copiā expensis petentis: & D. Potestas cogat ipsum ad traditionem, si notarius, qui scripserit dictum instrumentū, esset defunctus.

Quòd plena fides adhibeatur rogitis, sicut instrumentis publicis. Rub. XLIIII.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. rogita manu publica scripta fidem faciant in iudicio producta, sicut instrumenta publica, & ipsis rogitis producti is plena fides adhibeatur, sicut instrumentis publicis.

De prothocollis notarij defuncti. Rub. XLV.

SI Notarius defunctus non commisserit alicui notario prothocolla sua, Concilium generale nostri Communis conuocetur illa cui uoluerit. Et instituenta, quę etiam heredes rogitauerint in prothocollis, firma habeantur, perinde ac si à notario, qui rogatus fuit, scripta essent. & postq; commissa fuerint infra octo dies illi notario date, & confirma re hæredes teneantur ad pœnam decem lib. den. Et notarius, cui commissa fuerint prothocolla, teneatur participare etiam lucrum quod ex ipsis prothocollis reciperit, cum hæredibus notarij defuncti hoc modo, uidelicet q. medietatem lucri participent hæredes, & alteram medietatem notarius: ad quod lucrum petit olendum D. Potestas cogat dictum notarium de facto fine aliqua iuris solennitate, uinculo iuramenti. De quibus prothocol lis sint duo inuentaria, quorum unum remaneat penès hæredes, & alterum apud notarium, ad hoc ut fraus aliqua committi non possit. Et si infra prothocolla predicta essent aliqui contractus qui pertinerent ad illum notarium, cui prothocolla commissa fuerint, teneantur, & possit D. Potestas, qui pro tempore fuerit, committere ad scribendū alio notario fine requisitione, & consensu Concilij generalis ad uoluntatem fuam. Addentes, q. notarij quibus commissa fuerint rogita, & instrumenta, & scripturæ alicuius notarij prędę functi uel qui religionē transiuerit, uel forer aliquo impedimento detentus, possit scribere, & publicare fine alia cōmissione D. Potestatis, uel Concilij generalis, non obstante q. hę redes scripti in testamento non habuerint hæreditatem, uel se non miscuerint in hæreditatem defuncti. Item uolumus, q. de impedimento fletur simplici uerbo notarij committentis, fine aliqua probatione impedimenti, uel iuramenti.

& debeant,ad petitionem cuiuslibet petentis,super prædictis,ex suo officio, procedere,& ipsos condemnare,secundum formam præsentis capituli.

De pacificatione facienda per Rectorem dictæ Terræ. Rub. LI.

ITEM ordinamus,q. si contigerit esse aliquam litem, causam, uel controuersiam, inter aliquos terrigenas nostræ D. Poretlas,uel eius Vicarius,teneatur(pro uiribus) de partium uoluntate,peruenire summarie,quis ex litigatoribus potiora ius habuerit,& dictos litigantes amicabiliter componere inter eos,bona fide, omni fraude cessante.

De loco litis per Rectorem uidendo. Rub. LII.

ITEM ordinamus,q. quotiescunq;inter aliquas personas fuerit aliqua quæstio ciuilis,uel criminalis: Rector,ad petitionem alterius partis,teneatur, & debeat, ad locum huius,& differentiæ personaliter accedere,intra Terram,& extra,sinè aliqua mercede: & dictam quæstionem,& litem pro uiribus pacificare,& terminare,summarie studeat,& habere fecú de melioribus conuicinis illius contratæ,qui melius nouerint ueritatem: & dictus Rector uadat eques(si expedierit)ad locum huis,expensis perdentis,& teneatur,uinculo iuramenti,& sub pœna centum solidorú,ipsas lites diffinire,& terminare,infra quindecim dies, absq; salario alio, uel mercede.

De pactualibus,& seruientibus. Rub. LIII.

ITEM ordinamus,q. si quis, uel si qua cum aliqua persona pactum fecerit de stando ad seruiendum sibi pro solidis,uel mercede aliqua, & noluerit obseruare, quod promiserit: Rector cogat talem seruientem,& pacificentem,pactum,quod promiserit,seu fecerit,obseruare facere,& dominó,seu dominæ damnum emendari faciat,quod iustificauerit occasione fugæ: & restituatur,quic quid de suis bonis acceperit,uel asportauerit: & uestimenta,& calceamenta,quæ à dominó habuerit,eidem restituat,& pro quolibet die accepto per famulú dominæ,uel dominæ tempore melius,det duos solidos: pro quolibet uerò accepto tempore undemanorum, & feminationum, & aliorum dierum, quibus seruire debebat, denarios decem,& octo. Si uerò famula fuerit,pro quolibet die,cuiuscunq; temporis,domino,uel dominæ restituat duodecim denarios: & nihilominus dies acceptos, & deperditos,in quolibet casuum prædictorum,restituere teneatur,uel extimationem seruitij,quod fecisset pro dictis diebus acceptis,ad dominú,uel dominæ uoluntatem: saluo,q. si fuerit infirmus,q. dies solummodo acceptos,uel extimationem operum dictorum acceptorum,restituere teneatur. Et nullus de dicta Terra,seu habitator ipsius,famulam,uel famulum alí cuiuscunq; in sua domo propria,uel conducta,debeat receptare,seu retinere,post(si fuerit dictú, uel denunciatum per dominum,uel dominam,qui eum, uel eam retinuerit, sub pœna unius quinquinqui,tam famulo,q. recipienti, uice qualibet: & creditur de operibus acceptis, uel extimatione operum dictorum acceptorum domino,uel dominæ,usq;ad quantitatem triginta solidorum,suo iuramento: & de rebus acceptis,uel extimatione,usq;ad quantitatem triginta solidorum,ab indè uerò superpodis testibus credatur. non obstante q. famulus,uel famula essent maiores ætatis.

De laboratoribus agrorum,& uinearum. Rub. LIIII.

ITEM ordinamus,q. omnes,& singuli laboratores possessionú,& uinearum, debeát possessiones,quas ad laborandum acceperint,bené,& legaliter colere,& laborare temporibus debitis,& congruis,ad modum,& usum boni laboratoris: & bladabené,& diligenter

genter mundare,& fabas lingonizare,siuè zappare,siq; ad kal. Aprilis,& uineas rannare, & zappare duabus uicibus, iudelicet prima uice per totum mensem Maij,secunda uerò uice,usq; ad medium mensem Augusti,sub pœna unius sol. den. & dominus possessionis(si laborator à dictis terminis defecerit)mundatores,uel zappatores,& rannatores,expensis laboratorum,ad prædicta facienda,ponit,& ualeat conducere. Addentes,q. laboratores uinearum,ullo modo,aut quæsito colore,possint, & ualeant per se, uel alium,accipere cannas ueteres,larmenta, fuè uites per eos incisas,& portatas, absq; expressa licentia domini possessionis,siue uineæ,sub pœna emendationis in duplum, & uigintiquinq; sol. den. Et Rector nostræ Terræ,ad omnem requisitionem, illi petentium domini possessionis,aut uineæ,constringat personaliter dictum laboratorem, siuè laboratores,ad reintegrandas dictas expensas, aut cannas,& uites(ut supra)dicto domino possessionis; de quibus fletur fuo iuramento.

De arboribus pendentibus super terram sui conuicini. Rub. LV.

ITEM ordinamus,q. omnes,& singuli habentes arbores pendentes super terram sui conuicini,teneantur,quod pendet,incidere, & euacuare,in termino sibi per Rectorem dato,ad pœnam uiginti sol. den. & hoc,nisi aliter cum illo,cuius fuerit terra,conuentú fuerit: & interim domino possessionis, siuè terræ(moderatè tamen)causa ibidem comendendi,impuné colligere de fructibus dictarum arborum pendentium supra terrá suá. Et si eius bestiæ,uel sui laboratores damnum dederint in dictis arboribus,& fructibus ipsarum,ad damnum non teneantur,& accusatio non ualeat.

De plantando, siuè alendo arbores, fractas, siuè sepes iuxtà uineas, & canneta sui conuicini. Rub. LVI.

ITEM ordinamus,q. nulli in nostra Terra,aut eius districtu habitanti, liceat plantare,aut leuare aliquod dumetum,salicetum,ulmetum,populetum,aut aliquod aliud arboretum, seu sepis genus,iuxtà uineá alicuius, aut iuxtà terram, in qua poneretur uinea, uel cannetum alicuius conuicini,in confinibus,sub pœna centú sol. uice qualibet. Quod quidem arboretum,seu sepem,teneatur dominus ad terminum,ad petitionem conuicini, sibi darú per Rectorem,imitare,atq; omninò extirpare,sub dicta pœna: in qua condemnetur, si mandatis Rectoris non paruerit: & nihilominus prædicta obseruet. Statuentes,etiam sub dicta pœna,q. nullus conuicinus,iuxtà uineam, uel cannetú alicuius sui conuicini,& propè terminos eiusdem,per tres pedes ad summum, habere possit aliquam arborem infructiferam.

De remundatione arborum. Rub. LVII.

INSVPER ordinamus,q. si quis habuerit in aliqua possessione aliquas arbores steriles,propè terram sui cóuicini, per quinq; pedes, secundum pedem iustum, eas debeat remundare à radicibus,usq;ad apicem,ita q. nó faciant aliquam umbram super,& uersus terram sui conuicini. & hoc facere debeat quolibet anno,sub pœna uiginti sol. uice qualibet: & nihilominus obseruet predicta ad petitionem sui conuicini hoc petentis,infrà terminum quinq; dierú sibi per Rectorem statuendum non obstante. si aliqua uia esset inter terram,in qua fuerint dictæ arbores,& terram sui conuicini. Et si aliqua arbor sterilis penderit super terram alterius,ille,cuius fuerit arbor,teneatur incidere illam,sub dicta pœna: saluo,q. aliquis non teneatur incidere syluam stantem iuxtá possessionem alicuius sui conuicini,mediante aliqua uia.

De eo, qui uoluerit facere murum inter se, & conuicinum. Rub. LVIII.

ITEM ordinamus, q. si qua persona in nostra Terra uoluerit facere murum inter se, & alium conuicinum, ad ipsius petitionem Rector dictæ Terræ cogere teneatur suum conuicinum, cum fabricare communiter, uidelicet pro dimidia parte spati, lapidū, & cuiuscunq; materiei ad eum fabricandum necessariæ: necnon magistrorum, & omnium aliarū operarū, & expensarum necessariarum ad dictum murum, imponendo ei pœnas, & bannda pro suo arbitrio: saluo, q. si ille, uel illa, qui, uel quę requirebatur à suo uicino ad faciendum dictum murum, esset grauiter infirmus, uel infirma, uel ex pressus, aut oppressa ma gna pauperrate, propter quod dictum murum facere non posset. de quibus Rectori fie ri debeat plena fides: hoc casu prædictum murum facere non cogatur, sed debeat tātum de suo spatio dare, & confignare suo conuicino, quantum valet medietas materiei, & expē sarum, ut supra: necessariarum. & tunc ille, uel illa, qui facere uoluerit dictum murum, ip sum faciat omnibus suis sumptibus, & expēsis, & ille murus sit, & esse debeat communis illi, qui spatium tribuit, & assignat, usq; ad alitudinem domus suæ: sub pœna illi, qui, uel quæ murum extruere fecerit, & requisitus recusauerit communitatem conuicino, centum solidorum: & nihilominus prædicta obseruare debeat.

De filio familias gerente negotia patris. Rub. LIX.

ITEM ordinamus, q. omnes promissiones, & obligationes, quas fecerit, fe obligādo, filius familias, qui gerit, & administrat omnia, tanq; pater familias, ualeant, & teneant, sic quam pater eius legitimè confensisset: saluo, q. si pro aliquo fideiussierit, nō obligetur, nec pater ex tali contractu teneatur.

De patre diuidente bona inter filios. Rub. LX.

PRAETEREA ordinamus q. si quis pater familias diuiserit bona sua, ipso uiuente, inter filios suos, uel nepotes, quocunq; modo, uel forma, & quocunq; titulo, ex causa, uel sine causa: talis diuisio, uel assignatio per eum facta, ualeat, & teneat, & habeat plenissimam firmitatem: lege aliqua in contrarium loquente non obstante. Et prædicta ualeant, & teneant in præterito, præsenti, & futuro tempore, sub pœna cuilibet contrafacienti centum sol. & nihilominus prædicta omnia, & singula per patrem fami lias facta, & dispensata inter filios, aut nepotes, ut dictum est, firma perdurent, & succedant loco testamenti, & institutionis hæredum, si decesserit intestatus.

Quod filius familias posit stare in iudicio. Rub. LXI.

ITEM ordinamus q. filius familias posit esse in iudicio, tām in agendo q̄ in defendēdo cuiliter, & criminaliter & etiā si sit minor xxv. annis, maior tamen xiii. in ciuilibus, & maior xviii. in criminalibus, sinē patris cōsensu. Et quod per eum factum fuerit, ualeat, & plenam obtineat firmitatem: lege, seu casu aliquo in contrarium non obstante.

De his, qui uias non habuerint causa eundi ad eorum possessiones. Rub. LXII.

ORDINAMVS etiam, q. si quis habuerit aliquam possessionem, & uiam propriam non habeat, per quam ad eam libere ire, & redire possit: liceat sibi iter, atq; actus necessarius ad dictam suam possessionem per possessionem sui conuicini, uel suorum conuicinorum: saluo, q. si ille, cuius fuerit possessio, uel illi, quorum fuerint possessiones, quibus uti uoluerit, uoluerint uendere dictum ius, seu seruitutem itineris, atq; actus: tūc ille ad quem eius spectat, atq; est necessarius per alienas possessiones teneatur dictū ius, seu seruitutem emere iusto precio, & competenti. Si autem prædicta emere noluerint: tūc nec ibi, nec uoorū alicui licebit uti, uel actus per eas possessiones: ac pœna debita puniatur. Et sit in electione uendentis, uelle uendere seruitutem, uel ius prædictum.

De præ-

De præscriptionibus. Rub. LXIII.

CVM uigilantibus, & non dormientibus iura subueniant: receicē in fauorem uigilantium, & in odium neglētium, litigiosas infestationes, quæ contrā possessores, & non possidentes, plerunq; calide inferuntur, & ad exitandum pigrorum inertiam, ac eorum iura solertius prosequendum, uehemēti decisione prouisum est, q. quilibet legitimæ ætatis persona nostra, Terę habens aliquā actionem realem, uel personalem, seu aliquod ius contrā aliquem tenetur, & debet ipsum ius, siue actionem intentasse omnimodē, & in iudicium produxisse, & ipsam personam realiter, & personaliter debuerunt, sel obligaram legitimè conuenisse, infra metam, & tempus uiginti annorū continuorum, à die natę obligationis, siue actionis aliquam post dictū tempus habeat locum præscriptio, ipsoq; iure, & facto statim à tali iure, actione, & ab omni, quæ ex inde nascebatur obligatio sit, & esse intelligatur actor uacuus, & in qualibet iudicii parte, tam à principio, q̄ in medio, & in fine, usq; ad diffinitiuam sententiam, talis exceptio, & temporis præscriptio sibi obstet; saluis tantummodō impedimentis legitimis, & ueris, per quę, uel quorū aliquod talis persona uolens experiri, uel agere, de iure admittenda, uel audienda non foret: saluo etiā euidenti impedimento facti, uel uiolentiæ, uel terronis per tyrannicam fortē aut manifestam similem præuitatem. Item saluo impedimento ætatis minoris, cui de iure cōmuni per præscriptionem, aut per restitutionem soleat subueniri: & saluis casibus reseruatis pretendatum dorum. in quibus duntaxat casibus reseruatis, prædicta uiginti annorum præscriptio non obstet, nisi per tempora, quibus huiusmodi impedimēta temporis dictę præscriptionis, connumerari debeat tempus auctorum, & prædecessorum continuatum legitimè.

De modo, & ordine soluēdi, p petitionibus, & aliis scripturis in ciuilibus. R. LXIIII.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. pro qualibet petitione ascendente usq; ad quantitatem centum sol. actor, & reus soluant denarios quatuor in cippo communis: & à cē tum sol. supra, usq; ad quantitatem uiginti unq; librarum, denarios sex: & à xxv. lib. usq; ad quantitatem quinquaginta lib. soluant octo denarios: & à quinquaginta lib. supra, sol uant den. duodecim. Item pro qualibet termino dato, usq; ad quantitatē centum sol. soluant den. duos: & à centum sol. supra, usq; ad quantitatē decem lib. soluāt den. quatuor: & à decem lib. supra, usq; ad quantitatem quinquaginta, soluāt den. sex: & ab inde supra, den. octo. Item pro productione cuiuslibet publici instrumenti, usq; ad quantitatem centum sol. den. sex: & à centum sol. supra, usq; ad quantitatem decem lib. den. octo. & à decem lib. supra, usq; ad quantitatem quinquaginta lib. den. duodecim: & ab inde supra, sol. duos. Item pro qualibet commissione dandi, faciendi in ciuilibus causis, usq; ad quantitatem centum sol. soluant den. quatuor: & à centum sol. supra, usq; ad quantitatem decem lib. den. sex: & à decem lib. supra, usq; ad quantitatē xxv. lib. den. octo: & à xxv. lib. supra, usq; ad quinquaginta lib. den. decem. & ab inde supra, sol. unum. Item pro qualibet executione facta, ad petitionem actoris in ciuilibus causis, usq; ad quātitatem centum sol. den. quatuor: & à centum sol. supra, usq; ad decem libr. den. sex: & à decem libr. supra, usq; ad uiginti quinq; lib. den. octo: & ab inde supra, usq; ad quinquaginta lib, den. duodecim. & ab inde supra, sol. duos: & hoc ad rationem duodecim denariorum pro qualibet solido, si uē denariorum uiginti quatuor pro qualibet bonomeo.

De decedentibus ab intestato, sine filiis. Rub. LXV.

ITEM statuimus, & ordinamus, q. si aliquis, uel aliqua decedat intestatus, uel intestata, sine filius legitimis, q. bona omnia, & iura sic ab intestato mortientis, deuenient, & de uoluātur in sic decedentis ab intestato, propinquiores consanguineos, ex paterna, uel auiaterni linea descēdentes: cum sanis sit consonum rationi, q. talia bona reuertantur ad eū statū, unde principū habuisse noscuntur. Et prædicta locū habeāt in præsentibus, pendēn

sibus, & futuris, & in omnibus, & singulis casibus, exiti in papillo, cui nō sit facta legitima substitutio, ab intestato decedēti, & eius in quolibet alio, ad testādū inhabili, de iure cauti.

De feriatis diebus. Rub. LXV.

STatuimus insuper, q̄ diebus feriatis in honorem Dei, fed ob messes, ob vindemias, sed & ob alia causam à cōcilio nobis cōsa inductā, D. Potestas, & eius Vicarius ad ius dicendū in ciuilibus causis, nō teneātur, nisi in casibus à iure, seu à nostris statutis reseruatis, uel dispositis. Dies aut feriatos in honorē Dei, etiā uolumus omnes, & singulos cōtentos in isto statuto, posito in primo libro, sub rub. 2. de ueneratione, & custodia dierū domicerū, & festiuor. & octo dies precedētes, & octo subsequētes, festos, sacratis. Natiuitatis D.N. Iesu Christi, & ius sanctis. & resurrectionis, & duos dies precedētes, & duos subsequētes festorū gloriosis, consolatoris, & martyrū, Iusti, & Tolfani, protectoru, & defensorū ciu. Cōs. & dies omnes Rogationū, siue pecisionales: & omnes dies, quibus generale concilii celebratur, & omnes, à die festi S. Petri usq; ad festū S. Marie de mense Augusti inclu siue, ob messes, & ob uindemias: omnes dies, à xx. diebus mēsis Septēbris, usq; ad xx. dies mēsis Octobris inclusiue: & omnes, & singulos dies, quibus in dicta Terra aduenerit Rex tes. D. Legatus, Gubernator, seu R. rector S. R. Ecclesiæ, uel alius Prelatus, uel dominus, qui per cōmune honorateur. R eliquos aut dies uolumus esse iuridicos, & D. Potestatē, & eius Vicarium teneri horis cōsuetis sedere pro tribunali, ad ius reddendum. In criminalibus autem cautis, & similiter in damnis datis, nullos esse dies uolumus feriatos.

De non maritando alienam filiam, sororem, uel pupillam. Rub. LXVI.

ALienam filiā, uel sororē carnalē, nemo audeat maritare, nec tractare, q. maritetur, uel nuptui tradatur, nec esse testis, notarius, uel arbiter, aut p̄missor in nuptui tradēdo, maritādo, uel ordinādo maritādi, uel aliud inde, aut circa illud principaliter, uel scienter facere, uel quomodolibet ordinare, nih cū scientia, & expressa uolūtate patris, uel fratris carna lis, & tandē cessā, ad quos uidetur spectare, Et sit de nepte cōsōbrina in potestate, & simili bus seri. p̄hibetur, q. de filia dicti est: & hoc, nisi talis sorer uidua fuerit, & seorsum habitare, & de per se in aliena potestate, & mātione, à fratre, uel fratribus, lic̄ pupilla aliquam, uel adultā, minorē xv. annis, siue tutorē, & curatorē habeat, siue nō: nemo audeat maritare, uel circa matrimoniū operā dare, & aliquid operari, uel facere, ut supra in filia, & sorore dicti est. Slnē expressa scientia, requisitione, & uoluntate quatuor proximiorū consanguineorū ad minus, uel laltē affinū, li consanguinei proximiores nō exstāt, etiā tutoris, & curatoris, si extent. Cōtrafacientes uero in p̄dictis, in centū lib. den. p. quolibet, & uice qualiter condemnetur. Exceptmus tamē, si quido pater, uel frater non forent fame mētis, uel ex aliqua euidenti cupiditate, & malitia recusarēt cōsentire: quo casu cū licentia D. Potestatis, uel Vicarii, p̄dicta, & quodlibet p̄dictorū fieri possint, & debeant impune. In p̄dictis autem casibus prohibitis posit, & teneatur R egimen semper, & quandocunq; inquirere, & procedere, ad petitionem, & quærelam cuiuscunq; petentis.

Quōd nulla mulier posit nuptui tradi alicui forensi, nec aliqua bona in dotem dari, aut aliquo titulo alienari. Rub. LXVII.

STatuimus, & ordinamus, q. nulla mulier S. Iusti, uel eius territorii, cuiuscūq; etatis, status, ordinis, succedens in bonis, & hereditate patris, uel alterius ex linea paterna, uel materna posit, nec ullo modo ualeat nuptui tradi alicui forensi, & non subiecto iurisdictioni nostræ Terræ, sub pena, & ad penam centum ducatorum auri, applicāb. pro medietate Communi S. Iusti, & pro alia medietate R. eius. Cam. Apost. pro qualibet uice, & qualibet contrafaciente. Et nullus notarius rerrigena, uel forensis posit de talibus nuptiis, siue matrimonio, & contractibus eorum, sub dicta pena (ut supra) applicāda, nec talis mulier posit, aut ualeat bona aliqua dotis nomine, sub alienationis, sendtionis, permutationis, locatio-

locationis, nec alio sub aliquo titulo in forensem aliquem transferre, sub pena, & ad penā prædictam, tām alienanti, q̄ recipienti, applicāb. (ut supra.) & talis translatio ipso iure, & facto non ualeat, & p̄sumatur dolo, & p̄rsuasione aduersarii fraudulenter facta etiam si iuramentum interuenisset. & D. Potestas nostræ Terræ super tali alienatione contra talles alienantes, nullam habeat iurisdictionem, uel potestatem, super ea cognoscendi, terminandi, aut exequēdi, sed dicta alienatio careat uiribus, & habeatur, ac si nulla interuenisset alienatio & dominium, & possessio talium rerum alienatarum, seu in dotem datarum, ipso iure transeat in Cōmune prædictum, & ipsi Commun applicetur pleno iure. Et si quis forensis aliquam mulierem ex prædictis acceperit in uxorē, bona talis mulieris nullo modo, etiam cum consensu mulieris prædictæ, aut mulier ipsa, etiam cum consensu dicti uiri posit aliquo modo alienare, sub pena prædicta. & si fecus fieret, talis alienatio nō ualeat. nec teneat ipso iure, imo præsumatur dolo, & fraude facta, etiam si iuramentum interuenisset. & talis mulier, uel eius heredes de dicta Terra S. Iusti, uel eius territorio, semper, & omni tempore habeant regressum contra tales habentes, uel possidentes dicta bona, & in ipsis bonis non obstante quocunq; temporis cursu, uel præscriptione. Et prædicta locum habeant in præfentibus, pendentibus, & futuris super quibus nullo modo posit renūciari, nec aliquo modo derogari, nec contra prædicta in Concilio dictæ Terræ proponi, nec arrengari, sub pena tali proponenti, & arrenganti quinquaginta ducatorum auri pro quolibet, & qualibet uice, applieandorum, ut supra.

De quarta parte, matri debita, ex bonis filiorū, ab intestato moriēti. Rub. LXVIII.

AD Solatium defunctorum liberorum, ordinamus, q. filius, uel filiabus ab intestato morientibus mater in eorum bonis, & hæreditate, ueniat ad fucceſsionem pro quadrante, seu quarta parte, nō existentibus tamē uno, uel pluribus aliis filiis, uel filiabus, qui, uel quę ad fucceſsionem fratrum, uel sororum, matrē excludentes, inuocem admittuntur: & non existente aliquo patris, uel paterni aui testamento, ex quo fuisset aliqua substitutio pupillaris fubrogata, ac extra matrem prouisum. Quarta autē pars intelligatur, & sit detracta legatis, ære alieno ac alio quocunq; grauamine, q̄ ipsis bonis, ac hæreditatibus trahentur. Nec non ab intestato quis mori intelligatur, seu q. moriens, mortis tempore, ad testandū habilis, uel non habilis fuerit, aut seu q. poterat, uel nō poterat testamētum facere. Teneantur autē heredes ipsi, ad quos dicta bona, seu hæreditas perueniat, dictā quartam partem matri prædictæ, seu eius alteri mandatario, aut procuratori integrē, ac sine ulla cōtrouersia, tribuere, atq; assignare, intra annum, à die ab intestato mortis & nihilominus si intra dictum tempus, dicta quarta pars, (ut supra) non assignetur, prædictibus matris integrum remaneat, ac nulla ex parte labefactatum intelligatur. Si autem talis hæredibus, ac bona apud matrē mortis tempore reperiantur, tunc liceat ipsi quartā retinere, assisq; ac hæreditatis partes reliquas hæredibus ab intestato uenientibus, integrē, ac sine ulla controuersia, transferat. in hac autem quarta parte matri acquisita, includantur, atq; computentur omnia, & singula, quæ ex iure cōmuni, seu aliqua alia actione, ac iurisdictione poterit, ultrà quartam, ad matrem ex prædictis filiorū bonis peruenire. ita q. si ex aliquo iure, uel actione uellet dicta mater plus quarta petere, & inde esset in mora restituendi, aliarum hæreditatis partiū, statim, ac ipso facto intelligatur cadere ab omnibus, & singulis actionibus, ac iurisdictionibus, quomodolibet, & qualitercunq; posset eas intentare, tam circā prædictā quartam, q̄ circā aliam quamcunq; partem, seu totū dictæ hæreditatis, ac bonorum. Hæc autē omnia, & singula locum habere uolumus in præfentibus, pendentibus, & futuris casibus, de quibus non fuerit aliqua controuersia, aut lis apud nostram Curiam iudicio intentata. Statuto tamen, ac capite supra posito in rubr. de ab intestato morientibus, nulla ex parte derogādo, sed potius firmum, integrum, ac inlabefactātū permaneat.

Liber Secundus Statutorum Terræ S. Iusti feliciter explicit.

IN DEI NOMINE. AMEN.

MVNICIPALIVM LEGVM, AC STATVTORVM

ECCLESIASTICAE TERRAE SANCTI IVSTI.

Malefitiorum, Liber Tertius foliciter incipit.

PROOEMIVM.

IMPVNITAS Scelerum fideles deterret, & malorum audaciam mirum in modum auget. Negitur facultas veniæ occasionem, ac viam tribuat delinquendi, iuxtà huius tertii Libri censuras delicta vindicentur, ac deindè mali comprimantur terrore pœnarum, boni autem ad opus Virtutis præmiorum gloria immittentur.

De in ius vocando, siuè citatione in criminalibus. Rub. Prima.

VBI Malus imminet periculum, ibi cautius est agendum. Ideòq; statuimus, q. citationes in criminalibus hoc ordine fiant, videlicèt, q. accusatus, denunciatus, seu inquisitus, primò citetur per Bayulum, uel nuncium Communis, cum cedula tenoris, & formæ postrandæ, & assignandæ, & etiam præfentandæ, prout infernis continetur, personaliter, uel ad domum habitationis sue citandi, q. infrà secundam diem legitimè compareat coram D. Potestate, uel Vicario, ad fe excipiendum ab accusatione, denunciatione, uel inquisitione, contrà eum formata, & fi in termino prædicto non comparuerit, citetur per Bayulum secundò, ex commissione prædicti Rectoris, cum cedula continente causam, & tenorem inquisitionis formatæ, nec non terminum trium dierum currentium, ad comparendum, & se excusandum, & defendendum. Quam cedulam bayulus ei, contrà quem procederetur, assignet, & dimittat, uel saltem in ostio domus suæ habitationis affigat, & affixam relinquat. & dum plures fuerint simul rei, in diuersis locis, seu habitationibus citandi, plures cedulæ indefiant, modo simili præfentandæ, assignandæ, & dimittendæ. de qua citatione, fic facta, fteatur, & credatur relationi bayuli, cui fuerit facta commissio, cum uno teste bonæ famæ, cuius nomen referatur per bayulum. & talis commissio, cedula, citatio, & relatio ftatim, & diligenter per notarium reducatur in actis. Et fi in dicto termino reus citatus non comparuerit, tunc ipso transacto termino, habeatur pro confisso, cõuicto, & testibus superato, de omnibus, & singulis, de quibus procederetur cõtrà eum. & ex tali contumacia posit, & debeat, tanq; confessus, & conuictus, ut supra, condemnari, ita q. ex tali ficta confessione, talis reus sic contumax beneficium nullum consequatur. Prædicta autem locum habeant in terrigenis, & habitatoribus S. Iusti, in aliis uerò, ad citationem hoc ordine procedatur videlicèt, q. primò fiat citatio ad hospitium, seu locum, in quo hospitari, aut morari consueuit in Terra S. Iusti, ut infra secundam diem cõparear, se excusaturus ab his, ex quibus procederetur contrà eum. Qui si non comparuerit in dicto termino, ex noua commissione iterum citetur per aliquem ex Bayulis Communis, publicè, & alta uoce, ad fenestram palatii Communis, quatenus infrà terminum trium dierum proximè subsequentium legitimè, & peremptorie comparere debeat, ad se excusandum, & defendendum a tali accusatione, denunciatione, uel inquisitione formata, exprimendo causam, & tenorem ipsius processus & talis citatio, & relatio scripta in actis manu Vicarii D. Potestatis, uelest, & sufficiat pleno iure. Et q. talis persona non fit terrigena,

genæ, nec habitatrix, (ut dictum est) sterat, & credatur relationi Bayuli Communis, qui dictam primam citationem fecerit. In quo termino, si talis persona citata non comparuerit, tunc simili modo, ipso termino elapso, habeatur pro confessa, & conuicta, & tanquam confessa, & conuicta posit, & debeat condemnari, siue puniri nec si post dictam confessionem prædictam, reus fuerit confessus, talis confessionis beneficio gaudeat. Citationes autem dictis modis factæ, valeant sicus uero factæ non ualeant, nec teneant. Præsenti tamen ordine admittimus, q. tales contumaces, & quilibet eorum, non obstantibus contumacius prædictis posint, & ualeant, (si uoluerint) quandocunq; antè sententiam legitimè comparere, cum idoneo fideiussore, uel alia idonea securitate, coram Regimine, ad se defendendum, & excusandum, ex quibus contrà eos, seu contrà eum procedebatur. & ad promittendum parere mandatis Curiæ, & soluere condemnationem, omni contraria exceptione, & defensione remotis, quo casu beneficium confessionis taliter comparenti, & consitenti etiam admittatur.

De accusationibus, inquisitionibus, denunciationibus, & eorum processibus, Rub. II.

IN Omni malefitio, excessu, uel delicto, per nostrum D. Potestatem, & eius Vicarium procedi posse, & debeat, ad petitionem partis, per accusationem, uel denunciationem: nec non ex suo arbitrio, & mero officio per inquisitionem. & electa una uia, posit nihilominus alteram intentare, & etiam ad accusationem, uel denunciationem traditam, posse similiter, & in eodem processu per inquisitionem procedi, & etiam sententiari, cùm utrumq; officium tendat ad puntionem delicti. Saluo tamen, q. per inquisitionem, ex officio, siue accusatione in scripsis tradita per patrem, uel socerũ mulieris, uel mariti, super, uel de adultero, fornicatione, uel stupro, quod diceretur cõmissum in mulierem, non posit procedi.

Quòd processus facti super malefitiis, ualeant, non obstante defectu solennitatis, & substantialitatis, Rub. III.

STATVIMVS insuper, q. processus, quacunq; uia procedendi super quocunq; malefitio, uel delicto factus, uel formatus, in posterũ faciendus, uel formandus in Curia, uel foro nostri Communis per nostrum D. Potestatem, uel eius Vicarium, ualeat, & teneat, & plenum sortiatur effectum, non obstantibus substantialitatibus, & solennitatibus, aut forma aliqua prætermissa, dum tamen delictum, seu malefitium semper consteat per plenam, & legitimam probationem.

Quòd D. Potestas teneatur facere processum eadem die, qua sciuerit fore commissum malefitium. Rub. IIII.

STATVIMVS, & firmiter ordinamus q. D. Potestas, seu eius Vicarius, ad petitionem cuiuslibet, nec non ex mero eius officio, ftatim, & eadem die, qua sciuerit, & ei delatum fuerit, aliquod malefitium, uel delictum fuisse commissum per aliquem, uel aliquos teneatur, & debeat se informare de qualitate ipsius delicti, & super eo processũ formare, infrà octo dies proximè subsequentes, & sequenti die immediatè committere citationem, & relationem fieri facere, ita q. sic appareat in actis, sub uinculo iuramenti, & pœna uigintiquinq; librarum denariorum de suo salario retinẽdarum. & nihilominus, dicto termino elapso, posit, & teneatur similiter procedere ad puntionem delicti.

De copia processus DD. Prioribus danda. Rub. V.

NE Maleficia remanẽat impunita, & homines de iniurijs eis illatis iuridicè ulcisci nõ ualeant, ftatuimus, & ordinamus q. quilibet D. Potestas, qui nunc est, & pro tempore fuerit, & eius Vicarius teneatur, & debeat, sub pœna prestiti iuramenti, & uigintiquinq; lib. den. de suo salario per Syndicatores tempore eorum sy ndicatus detrahẽ. mittere ea-

dem die, qua fuerit formata inquisitio, uel producta accusatio, seu denuncia, uel ad minus die sequenti, copiam inquisitionis, accusationis, uel denunciationis, ante q̃ reus, seu ipsius pars citetur ad se excusandum, & defendendum de maleficijs cõmissis, & contentis in accusationibus, & inquisitionibus, seu denũciationibus: excepto de damnis datis, & extraordinarijs, de quibus copiam in Cancellaria, seu DD. Conſalonerio, & Prioribus dare nõ tenentur, nisi pœna de dicto extraordinario refutarer à centum ſolidis ſuprà: quo caſu cũ teneatur, (ut ſuprà) dictam copiam dare, & tranſmittere in Cancellariam, ſeu DD. Prioribus. Et ſi caperetur malefactor, ſiuè delinquens ante q̃ ſe excuſet, teneatur, & debeat eiſdē tranſmittere copiam de maleficijs, ex quibus proceditur quomodocunq; & qualitercunq; contrà dictum malefactorem, & has copias ſcriptas manu Vicarij, ſuèl notarij malefactorum D. Poteſtatis, qui pro tempore fuerit, de uerbo ad uerbum, prout in inquiſitionibus, denunciationibus, ſeu accuſationibus continetur, eiſdem DD. Prioribus datas reponi, & fideliter conſeruari uolumus, & mãdamus in Scrinio, ſeu capſa Communis apud dictam Cancellariam, nec permittere, q; in dictis copijs, poſt ſi fuerint confignatæ, & date (ut ſuprà) ulterius aliquod addatur, minuatur, uel mutetur, abſq; conſenſu, & deliberatione Cõcilia credentiæ. & in fine officij D. Poteſtas, uel ſui officiales ipſas copias aſsignent. Syndicatoribus iporũ, ut prædicti Syndicatores uidere poſsint, an proceſſus ſint expediti, uel non, & ſi de dictis proceſsibus factæ ſint condemnationes, uel abſolutiones, iuridicè nec ne. Et DD. Conſalonerius, & Priores, qui negligentes fuerint in prædictis, ſeu contrafecerint, incurrant pœnam decem librarum denariorum pro quolibet, & uice qualibet.

De excuſationibus recipiendis. Rub. VI.

STATVIMVS, & ordinamus, q. quilibet ſe excuſans teneatur, & debeat dare idoneam fideiuſsionem, & promittere parere mandatis Curiæ, & comparere, & condemnationẽ ſoluere, alioquin poſsit, & debeat poni, & detineri in carcere bona, uel in palatio ſub bona cuſtodia. Addentes, q. negans tempore ſuæ excuſationis maleficium, ſuè delictum ſibi imputatũ, uel obiectum in proceſſu, cõdemnetur in quarto plus pœnę ſimpliciter imponendę ex forma ſtatuti, ut ſiue confitenti confeſsio prodeſt, ita negãti negatio nocear.

De dilationibus in criminalibus dandis. Rub. VII.

SI Perſona citata occaſione maleficij, uel delicti, ad ſe excuſandum, uel defendendum ſe comparuerit, & ſe excuſauerit, & fideiuſsionem præſtiterit, & alia prædicta fecerit, tunc detur ei per D. Poteſtatem, uel Vicarium dilatio, ſiuè terminus quinq; dierũ continuorũ, ad iũ detentionem faciendam in quo termino poſsit, & debeat omnem ſuam defenſionem proponere, & ſuper ea probationem inducere. Talis autem terminus non curat, niſi data ex copia totius formati proceſſus: ſi tamen eam petierit, & uoluerit. Poſt uerò dictum terminum decurſum, in aliqua defenſione nullatenus audiatur, niſi per officiale ſũ fuerit, quòd minus ipſæ defenſiones probarentur, & fierent: quo caſu tempus ei reſtituatur, defectu officialis obmiſſum, receptis quoq; teſtibus, tam offenſi, q̃ defenſi, ſi facta fuerit, publicetur proceſſus, parte præſente, uel requiſita, & terminus, ſiue dilatio ſtatutur ad accipiendũ copiã, & ad opponendũ competens, arbitrio D. Poteſtatis, ſiue Vicarij, dũ tamen ultra quinq; dies non poſsit extendi. Liceat tamen Curię prędicte ex legitima & uera causa impedimenti ſuo arbitrio reſtituere reo dilationes decurſas. Alię uero dilationes emergẽtes, & oportunę, ſint arbitrariæ, & pro arbitrio D. Poteſtatis, uel eius Vicarii moderãdę.

De teſtibus in maleficijs admittendis. Rub. VIII.

IN Criminali cauſa, teſtes eſſe non poſſunt parentes pro liberis, & è conuerſo, nec fratres carnales, nec etiam conſobrini, & pro fratre dixerint, nec in una, & eadem domo, & familia habitantes, nec ſocer, uel ſocius, gener, uel nurus, & è conuerſo: ſi huiuſmodi perſonæ pro reo, uel eius fauore dixerint: nec etiam alij, qui de iure communi à teſtimonio repellun-

pelluntur: præter mulieres bonæ famæ, & maiores quatuordecim annis, quarum teſtimonium etiam in criminalibus ualeat, recipiatur, & admittatur, ſi aliter idoneæ cenſeantur: de ge aliqua non obſtante.

Qualiter cogantur teſtes pro teſtimonio perhibendo. Rub. IX.

STATVIMVS inſuper, & ordinamus, q. teſtes habitãtes in terra S. Iuſti, & eius diſtrictu bonæ conditionis, & fame nullo tormentorũ genere pro reddendo teſtimonio terreantur, niſi ex magna, & graui cauſa, quæ in D. Poteſtatis arbitrio relinqui uolumus. ſaluo etiã, q. per tres dies tantum in aliquo honeſto loco, uidelicet maſculi in maiori ſala palatij, fœminæ uerò in Ecclęſia plebis, uel alia Eccleſia poſsint per D. Poteſtatẽ, uel eius Vicarium cogi, & perſonaliter detineri, ad teſtimonium perhibendum: dum tamen mulieres noctis tempore, uidelicet poſt occaſum Solis, nullatenus teneantur: nec etiã ni et retineri poſsint, nec debeant de nocte, poſt q̃ pulſatum fuerit ad conſortem laudem Eccleſiæ de ſero, & poſt ipſas horas liceat teſtibus impunè recedere, ſi eis fuerit per Regimẽ licentia denegata, uel non conceſſa & officialis contrafacientis in prædictis, uel aliquo prædictorum, qualibet uice in unginuquinq; libris denariorũ condemnetur, de ſuo ſalario extrahendis, & Communi applicandis.

Quòd contrà teſtes in criminali cauſa opponi poſsit. Rub. X.

CONTRA Teſtes in criminali cauſa receptos, exceptionibus poſsit opponi, & probari, ſcilicet, q. ſit domeſticus, uel familiaris producentis. uidelicet, q. producẽti attineat, uſq; in ſecũdum gradum incluſiuè, ſecundum ius Canonicum computãd. uel q. ſit inimicus illius, contrà quem producitur, & q. ſalium teſtimonij tulerit in dicta cauſa; & ultra dictas exceptiones, uolens aliquis aliam opponere exceptionẽ, non debeat audiri.

De teſtimonio ſocij, uel participis. Rub. XI.

ITEM ſtatuimus, & ordinamus q. ſocij, uel participis in quibuſcunq; maleficijs, uel de licitis, teſtimonij recipiatur, & fidem faciat, ſicut alterius cuiuſlibet legitimi teſtis: ita q. prętextu ſocietatis, seu participationis prędicti teſtimonium nullo modo poſsit infringi.

Qualiter dicta teſtium ſcribantur in actis. Rub. XII.

NOTARIVS Maleficiorum, uel etiam ciuilium, & quilibet alius notarius, de ali qua examinatione teſtium rogatus, in quacunq; cauſa ciuili, & criminali, aut mixta; teneatur, & debeat, sinculo iuramenti, & pœna xxv. lib. den. nec qualibet, ſcribere in actis, & apponere dicta teſtium expliciter, & extenſè, non apponendo illa uerba, uidelicet dixit, ut ſuprà nec ullam clauſulam, uel aliam ſimilem, aut alia uerba, quæ requirant ſubintellectum, uel interpretationem aliquorum uerborum, quæ non eſſent expreſsè dicta, ſed potius declarando ſic. uidelicet talis teſtis dixit, ſe tantum ſcire de contentis in inquiſitione, uel proceſſu, ſeu articulo, uel alio capitulo, ſeu petitione, aut interrogatione, ſuper quo, uel qua examinatio fieret & ſubſequenter adiicere ea, quæ teſtis ſe ſcire dixerit, prout ipſe teſtis protulit, & non aliter. Et D. Poteſtas, uel notarius contrafacientes, puniatur in decem libris denariorum pro qualibet uice, & qualibet teſte.

De copia ſcripturarum, & proceſſus danda. Rub. XIII.

PROVIDEMVS, & præſenti ſtatuto firmiter ordinamus, q. D. Poteſtas, ſeu eius Vicarius in cuius Curia procederetur de maleficio, uel delicto ad petitionem illius, contrà quem procederetur, uel alterius legitimè petentis pro eo teneatur, & debeat exhibere cum plena commoditate, eo piam ſcripturarum, & actorum proceſſus formati, uidelicet de teſtibus, & eorum dictis, poſt publicationem tamẽ, & de aliis quandocunq; cum nomine accuſatoris, uel denunciatoris, in caſu quo non fuerit prohibitum ipſorum

nomina manifestari,iugore alicuius nostri ordinis: & prædictam tamen copiam dari uolumus,& exemplari, siue scribi tantummodo manu Vicarii, uel eius uice gerentis, & non manu alicuius priuatæ personæ.

De allegationibus publicádis ad minùs per quinq; dies ante sententiã. Rub. XIIII.

INSVPER statuimus,& ordinamus,q; D.Potestas,siue eius Vicarius teneatur,& debeat, ad minùs per quinq; dies ante sententiam criminalem ferendam, publicè bandiri facere per tubicinam in locis consuetis nostræ Terræ,q; omnes,& singulæ personæ ac cuiuscq; dominationis,uel inquisitæ de quocunq; malefitio, delicto, uel excessu,ac etiã de quocunq; damno dato,uel accusatione in Curia D.Potestatis,& sui Vicarii uenianti & comparenti,infrà quintam diem proximam,& peremptoriè,ad allegandum,omnes,& quicquid uoluerit,& possint,monstrandum,& dicendum, quare non debeant condemnari de contentis in processibus,contrà ipsos formatis, & ad producendum instrumẽta pacis, & alia beneficia,si qua habeant. aliosq;m,&c. Quæ omnia & singula in præsentiordine contenta,tenentur officiales obseruare,& executioni mandare,sub pœna xxv.lib.den.de suo salario ettahendarum qualibet uice,qua contrafecerint, & nostro Communi applicãd.

Quòd bandimentum in causis criminalibus,& etiam in damnis datis,habeatur loco citationis. Rub. XV.

VT Processus,& sententiæ in causis criminalibus,& etiam damnis datis,liberius propter utilitatem puniẽdi delicti, ualeant expediri hæc sanctione firmamus,q; in omnibus causis malefitiorum,& damnorum datorum,absq; aliqua citatione bayuli,ad sentẽtiam audiendam,sufficiat uox banditoris in locis consuetis,uocatis nominatim, uel generaliter,& appellatiuo nomine,accusatis,inquisitis,uel denunciatis, aut in bando positis,ut teneant ad suas defensiones,& allegationes faciendum,& ad copiam ad eorum (si uoluerint) accipiendam, aut etiam ad sententiam audiendam, Quæ aduocatio, admonitio, & requisitio habeatur pro uera, & legitima citatione, ranq; si facta esset oretenùs citatibus edictis,& peremptorie.

De processibus expediendis,& sententiis in causis criminalibus ferendis. Rub. XVI.

STATVIMVS,& ordinamus,q; D.Potestas,seu eius Vicarius, quolibet bimestri ad minùs,ferat eódemnationes,& sententias criminales:& omnes,& singulos processus,in quibus iustam,& euidentem causam impedimenti non habuerit: teneatur,& debeat expedire per condemnationes,uel absolutiones,infrà quadraginta dies,à die formati processus. Et idem facere teneatur de processibus pẽdentibus,in certis per præcessores eius,uel aliquem eorum.Et in sententiis criminalibus,siue damnorum datorum ferendis, hoc ordine procedatur uidelicet,q; die præcedenti,ex speciali commissione bandiri faciat per publicum bandirorem cõmunis in locis solitis,& consuetis, q; omnes de concilio generali nostræ Terræ,die sequenti, ad sonum campanæ uenire debeant ad concilium in palatio D.Potestatis,& omnes,& singuli habentes aliquid facere in Curia dicti D.Potestatis,occasione alicuius malefitii,excessus,siue delicti,aut damni dati,contrà quos procederetur in dicto termino ,in dicto concilio comparent legitimè,& peremptorie,ad eorum criminales & damnorum datorum sententias audiẽdas,super dictis processibus,& damnis datis.Quæ bandimenta per banditorem relata,in actis redigantur,& huiusmodi bandimentum habeatur,& reputetur pro uera,& legitima citatione,ac si solenniter de iure facta fuisset. Deinde in dicto concilio,& termino præfixo,sententias condemnatorias,& absolutorias ferat,& publicè legi faciat per notarium malefitiorum, siue Vicarium,super ipsis processibus,& damnis datis, prout de iure uiderit faciendum.Qui notarius,siue Vicarius dictas sententias ferãbat, & scribere teneatur duplicatas in carta papyracea, unius, & eiusdem tenoris,quarum una remaneat penès Curiam,altera uero ponatur in Cãcellaria

Communis,

Communis,ne fraus committi possit,sub uinculo iuramenti, & pœnæ quinquaginta lib. den. de suo salario retinẽn.pro quolibet contrafaciente,& qualibet uice. Et sententiæ sic latæ,uel dat e,ualeant,& plenum obtineant iuris effectum : solemnitate,uel iuris forma omissa,non obstante. etiam si numerus perfectus, & legitimus conciliatorum nõ adesset.fed ad minùs duo ex D.Prioribus,ac etiam Cãcellarius,uel eius uice gerens,aut aliquis ex nostris notãrijs Terræ,qui dictas sentẽrias ausculter,una cum dicto notario,seu Vicario D. Potestatis.tempore ipsarum lecturæ,& diligentiam faciat,si bene concordantur. Quo facto,immediatè & antè ipsorum discessum à tribunali,dicta copia in cancellaria ponatur, (ut supra) publicata,& autenticata.

De erronea condemnatione corrigenda,& executionibus faciendis. Rub. XVII.

VOLVMVS, & firmiter ordinamus,q; D.Potestas,seu eius Vicarius, tàm suã, quàm præcessorum sententias condemnationis,de quacunq; persona,occasione alicuius malefici,uel excessus factam, latam,siue datam,in qua per formam nostrorum statutorũ, & ordinum,manifestus error ellet,uel apparereit in quantitate pœnæ: possit,& debeat licitè corrigi,quo ad quantitatem ipsius,& in executione condemnationum tantùm uerã, & debitam quantitatem,quæ imponenda fuerat per formam dictorum statutorum,& ordinum exigat,& exigere teneatur. Superfluum autem ipso iure,uigore præfentis ordinis, intelligatur remissum,& penitus concessum. Et simili modo fiat,& obseruetur,si pena,uel eius quantitas fuisset minor imposita,quòd tunc per eundem Iudicem,uel successorem ad maiorem,& debitam pœnam possit extendi, & ipso iure intelligatur extensa.non obstãte, q; aliter lecta,& lata fuisset. & elapsis triginta diebus,à die sententiarũ teneatur,& debeat omnes condemnationes si fe,uel sua Curia latas,in dicta uera quantitate exigere,& facere executioni mandari,Condemnationes uerò suorum præcessorum exigere teneatur, infrà uiginti dies,à die configurationis librorum,sub uinculo iuramenti,& pena xxv.lib.den. de suo salario pro quolibet,& qualibet uice .Et tamen aliqui processus in dictis terminis non expeditentur,uel condemnationes in executionem retardarẽtur nihilominus firmi, & firmæ remanent. & postea expediri,& executioni mandari possint: non tamẽ possit D.Potestas,nec eius Vicarius,nec Cãcellum generale retractare,uel quo quo modo diminuere, uel mutare aliquam condemnationem,tàm exactam,solutam, & executioni mandatam.

Quòd D.Potestas non relinquat processum pendentem. Rub. XVIII.

STATVIMVS, & ordinamus,q; nullus D.Potestas,uel Vicarius,post finem sui officii relinquat aliquem processum pendentem,qui potuerit suo tempore uerisimiliter expediri,sub uinculo iuramenti,& pena quinquaginta librarum denariorum de suo salario retinendarum pro quolibet,& uice qualibet.

De beneficiis confessionum,pacis,& solutionis infrà tempus. Rub. XIX.

QVIA de iure communi,etiam pereitur confitenti, & sponte agẽti quodammodò indulgetur. ideò præsenti ordine firmamus,q; persona accusata,denunciata,uel inquisita,occasione cuiuscunq; delicti, malefici,uel excessus,in curia uel in foro nostri communis.infrascriptis tribus beneficiis mentò releuetur.uidelicet, si sponte cõfessus fuerit malefitium, excessum,uel delictum,de quo procederetur contra eum,quandocunq; antè sententiam ita q; ex ipsa confessione sine alia probatione cõdemnari possit, uel potuerit; condemnetur in quarta parte minùs totius summæ, in qua sine beneficio condemnãdus fuisset. Si etiam pacem, & concordiam cum aduersario de commissa iniuria habuerit, ex publico instrumento, ipsam in actis produxerit in termino bandimenti, allegationis, uel antè .pro speciali pacis beneficio,cõdemnetur in medietate summæ remanentis, dicto cõfessionis beneficio detracto. Item,si suam condemnationem soluerit,infrà decimam quintam diem, à die condemnationis remittatur sibi in executione, pro beneficio solutionis

infrà dictum terminum, quarta pars reſiduæ quantitatis, & ſummæ, quæ ſoluenda tenetur, detractis beneficiis antedictis, aliquam dictis quindecim debus elapſis ſolutionis beneficiũ ſibi non profit: imò fiat executio contrà eum, cum quarto plurí condemnationis prædictæ, in quo quarto plurí augere præſentis ſtatuti ipſo facto, ſi non ſoluerit infrà dictos quindecim dies: intelligatur incurſus, perinde ac ſi condemnatus fuiſſet. Quę quidem rãtum beneficia confeſſionis, & pacis, in pœnis maleficiorum, à quadraginta ſolidis infrà inclusiue, & uerborum iniurioſorum, ac contumelioſorum, ac damnorum datorum locum nolumus non habere quo quo modo.

De augumentatione pœnarum propter negationem. Rub. XX.

QVEMADMODVM confeſsio conſtitenti prodeſſe, ita negatio neganti debet obeſſe. Ideò decernimus hac lege, ut negãti delictum, uel excuſſum in ſua excuſſatione, ob hanc negationem alia ueniret probatio exigenda, pro faciendã condemnatione ipſa, ſeù per ipſum reum negaretur in totum, uel in partem, aut forè in aliqua qualitate, quę pœnã poſſet tollere, aut minuere, uel augere: poſsit, & debeat augeri pœna in quæ to pluri, & in dicta pœna puniri debeat negans, alia (ut dictũ eſt) probatione conuictus, ſicut è contrà conſtitenti, per beneficium confeſsionis cõgenti, uigore ſuperioris ordinis, de beneficiis confeſsionis, prout ſuprà in ordine de excuſationibus reorum cauetur.

De duplicatione pœnarum, ratione temporis nocturni, & qualiter intelligatur nox. Rub. XXI.

QVANDOCVNQVE in aliquibus caſibus, ratione nocturni temporis, in quo reatus, excęſſus, ſiue maleficium commiſſum foret: non reperiretur in noſtris ordinibus pœna ſpecialiter augumẽtata, ſiue maior conſtituta, & determinata: ſemper ratione noctis, pœna alia, ſimpliciter impoſita per formam aliorum noſtrorũ ordinũ poſsit, & debeat, ratione noctis, tanq; duplicari, & in aliud tantundem augeri, quanta eſſet pœna ſimplex prædicta. Quæ pœna duplicata, & augumentata ſimili modo, quo ipſa ſimplex, & principalis pœna, quæ ad diminutiones propter beneficia cenſeri debeat, & etiam reputari: & eodem modo quò ad augumentationes, ex cauſis aliis quibuſlibet faciendis: dum tamen ipſa tantummodo ſimplex pœna, ſiue fors augeri debeat, non etiam duplicata: iure contrario non obſtante. Et intelligatur nox à pulſatione Laudum, ſiue ab Aue Maria de ſerõ in Eccleſia plebis, uſq; ad ſonum campanæ, quæ pulſatur de manè in dicta Eccleſia ad primam, ut ſuprà.

De duplicatione pœnarum, ratione loci, uel præſentiæ officialis, & qualiter intelligatur platea. Rub. XXII.

CVM plus, & minus nonnunquam, etiam locorum ratione, conſtituatur in exercitibus, ſiue delictis atrocioribus, hoc ordine decernimus, ut qualibet perſona ad delin quendum habilis, exceſſum, delictum, ſiue maleficium commiſerit in aliqua Eccleſia profitæ Terræ, uel eius diſtrictus, ſeù uero in Palatio Communis reſidentię D. Poteſtatis, & ſuæ Curiæ, uel DD. Conſalonerii, & Priorum noſtri Communis, ſeù etiam Cãcellarii, aut in aliqua domo prædictorum palatii, & habitationum officialium noſtri communis, uel in quocunq; portico, ſeù parte ipſorum palatii, domorum, & habitationum prædictarum, item delinquens, uel maleficium committens in ſoro, ſeù mercato, ſiue etiam nũdinis noſtri communis, quo tempore fierent in noſtra Terra, uel eius diſtrictu: item delinquens, ſeù maleficium committens in platea publica: platea uero (ad dubitationem tollendam) intelligatur à muris palatii communis, ſicut extenditur, uſq; ad angulum ſuperiorem dicti palatii, ſiuè turris dicti palatii, uixtà, & antè palatium nouum DD. Priorum prout extenditur dictum nouum palatium, uſq; ad columnam rotundam prope, ſiue logiæ dicti noui palatii, & etiam delinquens, ſeù maleficium committens in dicta logia: item platea intelli-

intelligatur à dicta columna, prout extenditur ad angulũ Eccleſiæ S. Toſſani, uerſus portam plebis: & à dicto angulo, uſq; ad domũ hæredum Bartholomæi Dominici, aliàs pupilli, prout extenditur ad domũ Thomæ Nicolæ, aliàs gobello: & deindè ad domũ Chriſtophori Dominici de plebe, & ad domũ Iacobi Bartholomæi pupilli: & ad domũ Ioannis Saluani, & Iacobi Nicolutti, prout dictæ domus extenduntur, ad domum Perbapſiłæ Berti D. Thomæ: & à dicta domo Perbapſiłæ, prout extenditur, ad domum Nicolai ſẽ. Nicolæ: & à dicta domo uſq; ad domum ſẽ. Grati, ſẽ. Symonis excluſiue, undelicet uſq; ad angulum domus prædictæ dicti ſẽ. Grati, iuxtà domum dicti Nicolæ: & à dicto angulo, ſicut extenditur, ad domum Mariæ Bartholomæi ſẽ. Angeli: & prout extenditur dicta domus Mariæ, tãm à parte uerſus domum dicti Nicolai, q̃ à parte uerſus puteũ platex per directum autem, ad angulum domus dicti Perbapſiłæ Berti prædicti, & ſicut dicta domus Perbapſiłæ extenditur ad domum Cõmunis reſidentię DD. Priorum, ut extenditur, ad ſuprædictũ palatium. & delinquens, ſeù maleficiũ committẽs in dicta domo cõmunis, & in portico dictæ domus, iuxtà palatium prædictum: item in latrina publica cõmunis, uel in ſpatio, & loco ipſius: item in aliqua porta S. Iuſti, extrà, uel intrà per tres canas, uel etiam intrà cancellos dictarum portarum, delinquens, uel committẽs reatum, aut uerò iniuriam, uel offenſam contrà aliquam perſonam, in domo, uel poſſeſsione propria, uel conductæ à ſuis perſonæ offenſæ, uel iniuriã paſſæ: uel etiam in præſentia alicuius officialis forẽnſis noſtri communis, ubi bet exiſtentis: & etiam in præſentia DD. Conſalonerii, & Priorum omnium, uel maioris partis ipſorum, dum ſunt in expeditione eorum officii in quolibet caſuum prædictorum, in præſenti ordine expreſſorum, in quo non repetretur ratione, uel intuitu loci, aut præſentia officialis, pœna aucta, uel maior conſtituta: ſemper delinquens, in dictis, ſupra declaratis locis, uel aliquo ipſorum puniatur in duplo eius ſimpli, quo puniretur, uel puniendus ueniret per formam noſtrorum ordinum, dum aliàs deliquiſſet, uel maleficium commiſſet. Addentes, q. pœna alicuius dictarum qualitatum, ſemel duplicata, amplius non duplicetur, nec duplicari poſsit, aut debeat aliqua alia ratione, qua ueniret duplicanda.

De pœna non probantis accuſationem. Rub. XXIII.

NON probans accuſationẽ, uel denunciationẽ maleficii, infrà terminum peremptorię à Iudice aſſignatum, uel aſſignandum, ipſo facto incurrat pœnam quartę partis illius quantitatis, in qua ueniebat puniendus accuſatus, uel denunciatus, ſi fuiſſet accuſatio, uel denunciatio probata, contrà eum. & ubi plures accuſationes, uel denunciationes fuiſſent ſimul, etiam ſimili modo fiat & obſeruetur ſeq; eſtus: ſiue accuſatæ & denunciationis. V bi uerò pœna imponenda ſaltem accuſato, uel denunciato, non pecuniaria, ſed corporalis fuiſſet: tunc accuſator in probatione deficiens, in centum libris de natiorum condemnetur, ſinè beneficio ſtatutorum, & diminutione. Quod tamen locum non habeat in ſimpliciter querelante ſinè ſcriptura.

Qualiter pater teneatur pro filio, & è conuerſo. Rub. XXIIII.

DECERNIMVS, q. ad pœnam delicti, ſeù maleficii, per filium familias cõmiſſi, omnia ipſius filii familias delinquentis bona, undecunq; acquiſita: cedãt, & in executionem ueniant: non obſtante, q. pater familias in eis, uel eorum aliquo quocunq; modo prætenderet uſum fructum, uel ius utendi, fruendi. Volumus etiam, q. ipſe pater de bonis ſuis propriis, pro delicto, ſiue maleficio ſui filii familias teneatur, & cõuenire poſsit, & executionem pati debeat, uſq; ad integram legitimam inclusiue: quæ tali delinquenti deberetur de iure. Si ipſe parens ſuiſſet prædmortuus: niſi talis filius familias uerè, & legitimè emancipatus, & à uiribus patrię potęſtatis liberatus fuiſſet, & tempore maleficii, uel delicti fore ſuim a patre, nõficti. Ed uere filius familias habituerit: quo caſu nullatenus legitima præ dicta de bonis uiuentis patris familias detrahi uolumus. Filius uerò pro patre, occaſione

delicti ipsentatlie mentlen in bonis,que patris essent,uel spectarẽ ad eum,videlicẽt pro iore ipsius patris tantum. In alijs autem casibus, filium familias pro patre familias, uel ẽ contra, nullatenus teneri uolumus, uel in aliquo molestari: cum alteri per alterum iniqua cõdicio afferri non debeat, nec alter alterius odio pregrauari.

De prohibita blasfemia Dei,Sanctorum,& Sanctarum eius. Rub. XXV.

DIVINA Lege inhibitum est, nẽ quis nomen Dei sui nominet in uanũm .& ex inde cũm nihil magis irã Dei habeat in homines promouere, q̃ nominis ipsius, & iuorum Sanctorum,atq; Sanctarum blasfemia, constitutione imperiali competitur prohibitum, sub grauissimis, etiam personalibus pœnis, nẽ quis in tale sacrilegũ genus audeat prorumpere, Quocirca stricte prohibemus,ut nemo Deum,Iesum,Christum,redemptorem,saluatorem,Spiritum sanctum,Trinitatem,aut eius matrẽ B.Mariam semper Virginem,aut aliquem Sanctũ,uel Sanctam,aut eorũ aliquod membrum,quouis modo, uel tẽpus,publicè,uel occultè,blasfemare audeat,aut eorum aliquam blasfemiã pronunciare, aut eorũ potestatẽ denegare. Secus autẽ aulus.si de Deo,Christo,Iesu,uel de Spiritu sancto,siue Trinitate,aut B. Virg. Maria,uel contrà eos,uel aliquod eorũ membrum, seu de aliquo eorũdem,in lib.xxv.dri.& facto uice qualibet, blasfemare præsumpserit: saluo penes nos iure moderandi pœnam,& saluo priuilegio confessionis beneficio. Quam pœnam si soluere omiserit, infrà decem dies,à die præceptis sibi factis,& terminis assignati ad soluendum puniatur in duplum dictæ pœnæ, sine diminutione,& beneficio aliquo. & nihilominus ponatur in carceribus,& ex inde nõ extrahatur donec non soluerit dictam pœnam. Si uerò aliquod aliud Sanctam,uel eius membrum aliquis masculus,uel fœmina audebit blasfemare? pro qualibet uice in lib.decẽ dẽ, de facto,sine aliqua diminutione puniatur: saluo beneficio confessionis(ut supra.) Quã pœnam si non soluerit infrà terminum decem dierum, à die præceptis sibi factis, & terminis assignatis ad soluendum puniatur in duplum dictæ pœnæ,sine diminutione, & beneficio aliquo, postq; nihilominus ponatur in carceribus, & ex inde non extrahatur, donec non soluerit dictam pœnam. Super quibus tam enormibus malefitijs,speciales denunciatores per D.Potestatem,uel Vicarium deputentur,quorum unius,cuiq; dicto, & iuramẽto,cum uno teste idoneo,plenè credatur,& fiatur.& semper in qualibet causam predictorum denunciantis nomen fiscatur. Hoc addito,(ut fraus aliqua nõ committatur per D. Potestatem,uel Vicarium eius) q. nomen talis accusantis nonficetur,cum iuramẽto, D. Consalonerio,seu alicui ex DD.ipsorũ,de quo nõ credat deferre accusator. Insuper qui libet D.Potestas seu Vicarius nostri communis,sui uinculo iuramenti,& pœna decẽ lib. dẽ.de suo salario retinẽ.& cõmuni applicãi.teneatur,& debeat,singulis diebus mẽsibus,de prædictis generaliter inquisitionem facere,& in actis redigere, cum examinatione saltem decem testium side dignorum pro qualibet inquisitione. & tale constitutio sit immutabilis.iure,uel ordine in contrarium,non obstante.

De pœna facientis aliquod opprobrium,uel turpe contrà figuram D.N.Iesu Christi,uel Sanctorum,& Sanctarum eius. Rub. XXVI.

STATUIMUS insuper& ordinamus,q. si quis tanq; temeritatis,ac prauitatis est ut tenti, q. contrà figuram, siue imaginem D. N. Iesu Christi aut B. Virg. Mariæ, aut Sanctorum,& Sanctarum Dei aliquod opprobrium,uel turpe facere,dolosè, scienter,& data opera,manu,uel pede,luto,lapide,ligno,ferro,uel alia quauis materia incurras pœnam uiginti quinq; ducatorum auri de facto , sine aliqua diminutione pro qualibet,& uice qualibet soluendorum,& nostro communi applicandorum. Quam pœnam si non soluerit,infrà decem dies,à die præceptis sibi facti,& terminis assignati ad soluendum tunc ferreis,& confuetis instrumentis,fui claudus,ore perfinctus,ligetur ad cathenã,& ibi stet, & detineatur per unum diem,postea;& nihilominus ponatur in carceribus,& ex inde non extrahatur,donec effectualiter non soluerit dictam pœnam.

De pœna

De pœna iuramẽti corpus,sanguinem,uiscera,aut alia membra Dei,& Sanctorum,& Sanctarum eius. Rub. XXVII.

IVrans Dei,Iesu,Christi,aut Virg.Mariæ corpus,sanguinẽ,uiscera, uel similia membra, de qua similitudine fletur arbitrio D. Potestatis, seu Vicarij,puniatur de facto ꝑ quolibet,& uice qualibet in sol.xx.den. sine aliqua diminutione. Aliorũ uerò Sanctorũ,& Sanctarũ Dei predicta membra,uel aliquod prædictorũ iurãs, & similia,ꝑ quolibet, & uice qualibet simili modo,& arbitrio,in x.sol.den.de facto puniatur. Blasfemãs autẽ,aut adiurans toco,uel festũ,per pudenda Iesu,Dei,Christi,Virg.Mariæ,uel aliorũ Sanctorũ,& Sanctarũ Dei,aut turpẽ,& inhonestã nominationẽ faciens,quæ etiã de ipsorũ hominũ corporibus non sinẽ pudore,uel notare apud honestas,& graues personas efferuntur,de quoq; qualitate,& similitudine,ac interpretatione ibi ere fletur arbitrio D.Potestatis, seu Vicarij,ꝑ quolibet,& qualibet uice de facto,sinẽ diminutione aliqua puniatur in x.libris den. Quã pœnã nõ soluens infrà tertiũ diẽ,ex quo præceptũ fuerit ibi de soluendo dicto termino elapso,puniatur in duplo,sine diminutione,& beneficio aliquo,& insuper in carceribus retineatur per x.dies. Declaramus etiã,q. in omnibus,& singulis casibus supradictis posfit,& debeat procedi ad accusationem,denunciationem,& relationem cuiuscunq; personæ bonæ famæ,cum iuramento tamen,& uno teste idoneo,& etiã ex mero officio, cuius denunciatoris,uel accusatoris nomen fubsilletur,ut superiùs dictum est.

De pœna deierantis,ad delationem alicuius officialis. Rub. XXVIII.

STatuimus etiã,q. quicunq; ad delationẽ alicuius officialis, qui ei,ꝑ inuestigãda uerita de alicuius reiudicialiter,uel extraudicialiter iuramẽtũ deferret, deieraueritꝑuniatur de facto,sinẽ aliqua diminutione,& omni solẽnitate iuris omissa,in sol.centũ den.statuto aliquo in contrarũ loquẽte,non obstãt. Per hoc tamen nõ derogetur statuto posito in ciuibus causis, de iuramentis.nec alicui statuto, in quo expressa mentio fieret de periurio.

De pœna offendentium DD.Consalonerium,et Priores. Rub. XXIX.

INsuper statuimus,q. nemo audeat,uel præsumat offendere uerbo,uel facto DD.Consalonerij,& Priores,uel ipsorũ aliquẽ,durante officio,sub pœna quadrupli eius,in quod aliàs panim deberet delinquens. Si uerò aliquis offenderit prædictos,uel ipsorum aliquẽ, finito officio, infrà decem dies, uel quandocunq; ex causa originem trahente ex gestis in officio prædicto,ꝑna dupli puniatur.

De pœna nõ obedientis officiali nostri cõis,& qualiter multetari possit. Rub. XXX.

INsuper statuimus,q. D. Potestas, seu Vicarius cõrtà nõ obedientẽ suo mãdato, ꝑ suo officio exercẽdo,possit imponere pœnã ,ꝑ quolibet,& qualibet uice,usq; in centũ sol. non tarius uerò usq; ad xl.sol.& in extraordinarijs casibus, & causis, in quibus spetialis meta, & pœna per nẽa statuta cauta nõ esset: saluis tamẽ casibus,in quibus ꝑ formã spetialis statuti,uel ordinis fore procedẽdũ in pœnis delictorũ,& similibus. Volumus tamẽ, q. dicti officiales,uel aliquis eorũ dictas pœnas huius ordinis cõrtà eandẽ personã, & eadẽ die nõ possint super eode facto,nisi semel tantùm imponere: maiores autẽ pœnas, uel plures im ponere nõ possint,nec debeãt. Quas quidẽ pœnas imponere possint, & debeant ex iustis, & euidentibus causis,& casibus. Quę mulctę omnes,& singulæ de facto exigi possint,& etiam minui,seu derrahi,prout impontenibus uidebitur,& placebit.

De pœna aliius,qui audebit corrumpere officiales. Rub. XXXI.

CVM periculosum sit officiales corrũpere: ideò statuimus,q. si quis corruperit, seu corrũpere attẽtauerit D.Potestatẽ,seu eius officiales,uel familiares,aut aliquẽ ipsor, uel aliquẽ aliũ officialẽ nostri cõis,dãdo,uel promittẽdo eis aliqua pecuniã, uel ẽ aliã, seu

aliquid sibi facere ſ̃ edm cõtũpens ꝯ corruptus, & tam ejũ corrũpere attentãs, ꝯ attẽtatus ipſo facto in xxv. lib. deñ. puniatur, & maiori pœna, ſm qualitatẽ perſonarũ, & negotij, ad prouidentiã & arbitriũ cõcilij de credẽtia. Sed ſi ille, qui corrupere aliquẽ ex prædictis, no tam facere, & manifeſtauerit dictam corruptelam ſyndicatoribus dicti officialis, tempore ſyndicatus ipſius, dictus corrumpens nullam pœnã ſubſtineat, pro ſua notificatione tantummodo. Sed ſi D. Poteſtas, officialis, Vicarius, & familiares cali corruptelã tentatus, ſeu corruptus, illum ſtatim manifeſtauerit, etiã ſequentẽ DD. Prioribus, uel concilio efficiatur impunis de prædictis.

De pœna opponentium, uel impedientium officiales, uel bayulos in executionibus, & aliis officiis exercendis. Rub. XXXII.

SI quis uero inhibemus, nõ aliqua ꝑſona oppoſitionẽ, ſeu impedimentũ aliquod, re, uel uerbis facere, aut quouis modo opponere per ſe, uel aliũ preſumat, contrà aliquẽ officialẽ, uel bayulũ, nuncũ, ſeu executorẽ curię, uel cõis S. Iuſti, in eorũ executionibus, ſeu officium exercendis ex quacunq; iurisdictione, uel cõmiſſione facta, uel facienda in cauſibus, criminalibus mixtis, ordinariis, uel extraordinariis cauſis, uel negotijs. Secus facies, uel attẽtãs contra officiales ſeu uerbis impedẽdo, ſi non cauſa ſol. deñ. puniatur. Factus uerò impedies alios armis perſonali offenſione, in xxv. lib. deñ. puniatur. cũ armis uero, uel alia offenſio in cõis lib. quinquagenta deñ. puniatur. Et eidem pœnis puniatur impedies, uel ſe opponẽs contra aliquẽ bayulũ in preſentia alcuius officialis. In abſentia uero alcuius officialis impedies, uel ſe opponens contrà bayuli ſine armis, & alia offenſione, in xx. ſol. in ſingulis caſibus puniatur. Si uero cũ armis, uel alia offenſione, ſm formã aliorũ ordinũ de eo loquentiũ ꝓnæ fuisæ at, & nihilominus ſi ulta impedimentũ, aliquod delictũ, per impedimentũ uerbo uel facto cõmiſſum fuerit, de ipſo etiã puniatur. & ſi officialis, uel familia offenderet talem reũ non permittentẽ de duci, uel opponentẽ dicto, uel facto, ſine ſanguine, & membri debilitatione, tempore ſyndicatus, nõ teneatur ad pœnã, & omni caſu illud, quod ſoluere tenebatur, reus ipſe impediens, tam noſtro cõi, q̃ priuate perſonæ ſoluere cõpellatur. nec propterea reus innocens à ſua obligatione liberatus intelligatur. Qua uero ſecundũm exceſſus, pœnæ maiores, aut minores imponendę, tam additmus, ut talis impedimenta, uiæ oppoſitiones cõmittentes, poſſit minus uel leuerius (ſic dictum eſt) pro arbitrio, & cõſideratione D. Poteſtatis, ſiue DD. Priorum, ſeu maiorũ partis eorum, perſonarum, negotiorum, & delicti qualitate perpenſa.

De pœna dicentis uerba iniuriosa. Rub. XXXIII.

SI quis uero contrà aliquẽ præſentẽ, uel abſentẽ dixerit, uel protulerit uerba iniuriosa, & indebita, q̃ſi appellauerit, proditorẽ, graſſatorẽ, furẽ, latronẽ, lenonẽ, meretricẽ, falsitatũ, & his ſimilia uerba iniuriosa obuiciat, de quorũ ſimilitudine ſtetur arbitrio, & cõſideratione D. Poteſtatis, uel eius Vicarij, pro qualibet dictorũ uerborũ, & pro qualibet delinquente, & pro qualibet uice in centũ ſol. deñ. condemnetur. Si uero alia uerba leuioris iniuriæ, uel minatoria obtiecerit, uidelicet mentiris, tu es bellua, tu es filius meretricis, tu es asinus, tu es ſtercus, & his ſimilia, de quorum ſimilitudine ſtetur arbitrio, & declaratio D. Poteſtatis, uel eius Vicarij condemnetur pro qualibet uerbo, & pro qualibet delinquente & qualibet uice in ſoliclis uginti deñ. & omnes dictæ condemnationes fiant ſine diminutione aliqua, & ſine aliqua diminutione exigantur, & ſoluantur.

De pœna ferentis uerba improperatoria. Rub. XXXIIII.

IMproperatoria uerba, contrà aliquã preſentem, uel abſentẽ perſonam, bonæ conditionis, & famæ proferens, de aliquo malo geſto, illato, uel paſſo per ipſam perſonã, contrà quam dicta uel oblata extiterint, uel eius attinentẽ, ſiue coniunctũ hominem, ſiue infamia uerit, uel ad infamiã protulerit de aliqua turpi, uel uereũda operatione, uel de aliqua executione perſonaliter facta ſeu uerò de aliqua condemnatione per aliquẽ officialem, & his ſimilia, de quoꝝ omnũ ſimilitudine, & qualitate ſemper ſtetur arbitrio, & declarationi D. Poteſtatis, uel iur Vicarij tũc exiſtentis pro delinquẽte in quolibet eorũ ſi predictorũ condemnetur in duplo pœnæ, predictarũ, ſm uarietatem, & diſtinctionẽ ſuperius declaratam. Si uerò predicta, uel aliquod predictorũ dicta fuerint in publica platea, uel in palatio, aut in porticu aliquo cõis, uel in aliquo loco, ubi D. Poteſtas, uel eius Vicarius, uel aliquis officialis D. Poteſtatis prælens eſſet, p aliquo ſuo officio exercendo, tunc talis delinquẽs, in quolibet dictorũ crimiũ, ſm diſtinctionẽ ſuperius tradita, in dictis pœnis condemnetur.

De pœna imponentis turpem cantilenam. Rub. XXXV.

INuper ſtatuimus, q. quicunq; cõtra aliquã perſonã aliquã turpẽ, uel uerecundã cantilenã perſonaliter, uel imperſonaliter fecerit, dixerit, uel cãauerit ita q. poſsit uerisimiliter ad iniuriã reuocari ut. lib. deñ. p qualibet, & qualibet uice, ſine diminutione puniatur. & de talis uerisimilitudine ſtetur arbitrio D. Poteſtatis, ſeu Vicarij, ſi aliter probari nõ poſsit.

De pœna facientis rumorem. Rub. XXXVI.

QVicunq; aliqua uerba contumelioſa, ſcandaloſa, uel ſuſpecta, alta uoce clamãdo, & cũ impetu, & cũma dixerit, inhoneſtẽ uociferãdo, ad arma, ad arma, accurrite, uel populẽ, populẽ, uel ad mortẽ, ad mortẽ, uel ſimilia uerba cũ clamore, undẽ reſultaret tumultus, uel gẽtis accurſus, ſine uſta, legnima, & rationabili cauſa in continẽti cõdemnetur p qualibet, & uice qualibet in lib. quinquaginta deñ. noſtro cõi applicañ. & hoc, niſi rumor, uel tumultus predictus rẽderet cõtẽ pacificũ ſtatũ S. Iuſti, quo caſu puniatur, ut ſupra, de pœna offendentiũ DD. Conſalonerij, & Priores. Sed ſi predicta uel aliquod predictorũ cõmiſſa fuerint de nocte (ſic ratione noctis, talitez delinquẽti duplicetur pœna ꝑdicta.

De pœna ſeminantium zizannias, ſiue diſcordias. Rub. XXXVII.

AVtor, ſiue ſeminator zizaniarũ, ſiue diſcordiarũ, ſeu ſcandalorũ ſuſcitator, uel diceng, uel referens aliqua uerba, per que pacifico ſtatui populi poſſet ſcandalũ aliquod exoriri, ſeu inter perſonas ipſas aliquod odiũ, uel diſcordia, pœna xxxv. lib. deñ. p qualibet, & qualibet uice puniatur. Dicẽs, uel referẽs aliqua uerba ſcandaloſa, odiũ, uel diſcordiã parientia, uel allatura, ſalua ſi alia dicta, ſi probare ea non poſsit eadem pœna puniatur. Siuerò poſſet ea probare, pœna x. lib. deñ. puniatur. cũm melius ſit tacere, q̃ male loqui.

Quòd nullus accedat ad domũ alcuius, ſi eſſet rumor in tẽta Terra. R. XXXVIII.

ITem ſtatuimus q. nullus, tẽpore quo fuerit aliquis rumor in noſtra Terra, audeat, uel præſumat accedere ad domũ alicuius ſpecialis perſonæ, cũ armis, uel ſine armis, de die, uel de nocte, nec ſe dare in aliqua parte, ſub pœna xxv. lib. deñ. p qualibet contrafaciente, & qualibet uice. Et D. Poteſtas poſsit, & debeat contrà tales delinquentes in prædictis, & qualibet prædictorũ procedere per inquiſitionẽ, denunciationẽ, uel accuſationẽ, & à qualibet contrafaciente in prædictis, uel aliqua prædictorũ, dictas pœnas exigere. Et ſi eſſet negligens ſi crenetur de ſuo ſalario qualibet uice ſoluere xxv. libras deñ. Et de poſſitatus communis teneatur de ſalario dicti D. Poteſtatis dictas quantitates pro communi leuare, in utilitatem cõis. & dictæ pœnæ ſoluantur, & exigantur de facto, ſine aliqua diminutione.

Qualiter accurratur ad rumorem. Rub. XXXIX.

QVOTIENS rumor aliquis inſurgeret, uel ſuſcitaretur cauſa alcuius malefitij, uel delicti, aut in quo aliquod malefitium foret commiſſum, ſeu cõmitteretur. tunc omnes, & ſingulí aſtantes, & circunſtantes, & uicini, & proximi, qui uerisimiliter talem rumorem ſentire, ſcire, uel audire potuerint, teneantur, & debeant ad ipſum rumorem accurrere, ſine armis ferreis, ſeu ferratis, & quemlibet malefactorem, cuius malefitio, uel delicto

dictus rumor resultauerit, uel in ipso rumore deliquerit (iuxtà suum posse) capere, detinere, & in uim D. Potestatis, & Curiæ ducere, ac conſignare. Et contrafaciens uice qualibet in triginta quinq; libris denariorum condemnetur, cauſa ſedandi tumultus.

De impunitate occurrentium ad rumorem. Rub. XL.

ITEM ſtatuimus, & ordinamus, q; ſi quis accurrerit ad rumoré, cauſa ſedandi tumultus, uel aliquid dixerit, fecerit, uel commiſerit contrà ipſos tumultuantes, uel ipſorū alterum, cauſa diuidendi eos, ad pœnam aliquam non teneatur. Et hoc locū habeat, ſi motuerit diuinaſſe animo eius diuidendi, quietandi, & pacificandi, bona fide, & bono zelo: de quo ſtetur arbitrio Rectoris, unà cum DD. Prioribus, qui pro tempore fuerint.

De percuſſoribus, uel reprehenſoribus puerorum. Rub. XLI.

NE Quis benefaciendo, detrimentum aliquod patiatur: ſtatuimus, & ordinamus, q; caſtigans, uel reprehendens, uerbo, uel facto pueros, uel puellas minores quatuorde cim annis, moderatè tamen, & diſcretè ad pœnam aliquam non teneatur, niſi animo uleiſcendi, uel iniuriandi, dictum, uel factum eſſe probaretur; de quo ſtetur arbitrio, & declarationi DD. Poteſtatis, & Priorum, qui pro tempore fuerint.

Quòd autor rixæ puniatur in duplum. Rub. XLII.

CVM dato uno inconuenienti, plura inconuenientia ſubſequantur: ſtatuimus, & ordinamus q. inceptores rixarum, tumultuum, iniuriarum, & delictorum, pœna dupli puniatur. Et intelligatur autor, qui primò occaſionem præſtiterit, uel offendens re, uel uerbo, quò ad delictum primo loco commiſſum, ſed quò ad delicta ſubſequentia, ille intelligatur inceptor, qui poſt iniuriam, uerbo latam, facto ipſe percuſſerit, uel deliquerit.

De pœna ferentium arma. Rub. XLIII.

NVLLVS terrigena, uel foreſis arma ferrea, uel aliter maliioſa, offenſibilia, uel defenſibilia, per uias, ſtratas, plateas, uel intrà ianuas, ſeu portticos Terræ S. Iuſti, publicè, uel occultè audeat, poſsit, & debeat portare, uel deferre in manu, ad latus, uel ſuper humera, aut aliquo modo in aliquo dictorum locorum tenere, uel portare. Contrafaciens autem: ſi offenſibilia, in ſolidis centum denariorum. ſi defenſibilia, in ſolidis quadraginta pro qualibet, & uice qualibet, & pro qualibet genere armorū puniatur. & hoc, ſi terrigena, uel habitator S. Iuſti prædictis, uel alicui prædictorum contrafecerit. Si uerò forenſis talia cò mittat pro qualibet, & uice qualibet puniatur in duplo dictarum pœnarum, & pro ipſarum diſtinctione. Sed ſi aliquis ſuſpectæ uitæ, uel malæ cōditionis, & famæ, terrigena, uel habitator ſiue forenſis præmicta, uel aliquod prædictorum commiſerit puniatur, in quolibet caſu, in duplo pœnarum ſupradictarum, iuxtà diſtinctionem, & qualitatem armorum, & perſonarum. Et exactio dictarum pœnarum contrà forenſes, & ſuſpectas perſonas, fiat de facto, & ſine aliquo proceſſu, & ſolennitate iuris. Et prædicta locum non habeant, nec intelligantur in hominibus de Sancto Iuſto foras euntibus, uel de foris redeūtibus, equitans, uel pedeſter: nec etiam in foreſtibus ſimili modo euntibus: nec etiam locum habeant in armis, quæ portantur per aliquem ex aliqua uera, & euidenti cauſa, cum ſcientia, & auctoritate D. Poteſtatis, & conſilii generalis noſtri communis: in quibus caſibus impune arma portentur. Et in prædictis, & quolibet prædictorum poſsit, & debeat procedi ex mero officio, & ad querelam cuiuſcunq; ſtetur, & creatur relationi officialis, & familiaris D. Poteſtatis, qui taliter portantē inuenerit, & ſe inueniſſe retulerit. Et (ad cautelam) uolumus, & firmamus, q. D. Poteſtas, ſeu Vicarius teneatur, & debeat, uinculo iuramenti, & pœna xxv. lib. den. de ſuo ſalario ſaltēm in hebdomade qualibet ſemel mittere aliquem ex officialibus, & famulis modo confueto ad inueſtigandum per Terrā arma portātes, & alia illicita cōmittentes, contrà formam noſtrorum ſtatutorum, & ordinum.

De pœna

De pœna inſultum facientis, uel aggredientis. Rub. XLIIII.

INSVLTVM, impetum, uel aggreſſum faciens, mouendo ſe de loco, ad locum, & exeundo perſonaliter contrà aliquem, cum aliquo genere armorū, in locis illis, in quibus pœne duplicandæ ueniunt, per formam alicuius noſtri ordinis, pro qualibet inſultante, & qualibet uice in xv. lib. den. debeat cōdemnari. Sine armis uero inſultās in dictis ſimplicibus locis, uel aliquo eorū in dimidia dictæ pœnæ puniatur pro qualibet, & qualibet uice, ſaluo nihilominus in quolibet dictorum caſuum, omni diminutione, aut augmento faciendo, ratione temporis, aut loci, uel alia quauis cauſa, perēon ſalua omni diminutione faciendi propter beneficia, uel ex quauis occaſione, uel cauſa, ſecundūm formam aliorum ſtatutorum, & ordinum præſentis uoluminis. A prædictis autem penis intelligatur excepti us inſultus, & impetus, in quo ſeu poſt quem immediatè per eandē, & contra eandē perſonam aliqua percuſsio, uel mine, cū armis, uel manu uacua factæ fuerint, uel ſecutæ: quo caſu de ipſa percuſsione, uel minis puniatur, ſecundūm formam infraſcripti ſtatuti, & ordinis, & inſultus talis cōmiſſus ſic, intelligatur eſſe conſeſſus, nec ex eo alia pœna reſultet.

De pœna arma extrahentis, & percutientis, uel offendentis aliquam perſonam cum armis ferreis, & de cicatrice. Rub. XLV.

SI Quis in locis ſimplicibus, uidelicèt in illis, in quibus pœnæ non duplicantur, aliqua arma ferrea portauerit: ſi cum ipſis malo modo adminauerit: pro qualibet adminatione cōdemnetur in libris quindecim denariorum: & ſi non adminauerit, ſed tantùm extraxerit, uel nuda tenuerit, ſol habuerit: in libris ſeptem cum dimidia, cōdemnetur. Si uerò in locis illis, in quibus uenit pœna duplicanda, prædicta, uel prædictorum aliqua commiſſa fuerint: tunc in ſingulis offenſionum caſibus, duplicentur, & augumententur pœnæ, ſecundūm formam ordinum de hoc loquentium, iuxtà perſonarum, loci, & temporis qualitatem. Sed ſi cum dictis, uel talibus armis, uultum, gulam, uel collum, uel aliquam capitis partem percuſſerit alicuius perſonæ, cum ſanguinis effuſione: in centum libris denariorum puniatur, & condemnetur, & ſi ſine ſanguinis effuſione: in quinquaginta libris denariorum condemnetur. Sed ſi in alia parte corporis, & cum ſanguinis effuſione: condemnetur in quinquaginta lib. denariorū: & ſi ſine ſanguinis effuſione: in uiginti quinq; libris denariorum puniatur, niſi ex tali percuſsione, membri amputatio, debilitatio, uel amiſſio ſequeretur, uel fieret, uel cicatrix foret perpetuò remanſura. (ea fractura cranei, uel alia enormis percuſsio: quo caſu in centum, & quinquaginta libris den. percutiens condemnetur: ſaluis ſemper aliis augumentationibus pœnarū faciendis in ſingulis caſibus huius ordinis, ratione temporis, uel loci, aut etiam perſonarum, uel alia quauis cauſa, ſecundūm formam aliorum noſtrorū ſtatutorum. Et prædicta omnia locum habeāt, & intelligantur in cerdonibus, laniis, carpētariis, & aliis artificibus, qui cum aliquo ferro incidenti, uel acuto, uel noxio adminauerint, uel percuſſerint ut pro qualibet ſiplorum, & qualibet uice puniatur dictis modis. Et (ad dubitatem tollēdam in ſingulis caſibus ſupradictis) intelligantur, & reputētur arma ferrea, etiam quælibet materia de ferro, ſeu ferrata, & ad nocendum apta, quamuis formam armorum non habeant, ſeu non uidentur habere, uel arma eſſe.

De pœna percutientis cum armis non ferreis, & adminantis cum eis. Rub. XLVI.

CVM baculo, mazza de ligno, lapide, oſſe, uel alia ſimili graui materia, cum qua nocere poſſet, præter ferratā, aliquem offendens, ſeu percutiens, uel adminans contrà aliquem: puniatur, & condemnetur, in quolibet caſuum prædictorum, non totaliter. Ied pro medietate, reſpectiuè, & ſecundūm qualitatem delictorum, & locorum in proximo præcedenti ordine comprehēſorum, iuxtà uarietatem, & diſtinctionem prædictorum caſuum, uidelicèt p qualibet, & qualibet uice in medietate pœnę, in ſimili caſu, & in dicto proximo ordine appoſita: non obſtante differentia, & uarietate armorū: ita q. in ſingulis huiuſmo

di fiat condemnatio per similem, secundùm ordinem, & censuram dicti precedentis ordinis, videlicet in medietate tantùm cuiuslibet pœnæ, in quolibet casu, & non ultrà: præterea amissione, debilitatione, aut amputatione alicuius membri, uel fractura cranei, ossis, & cruentæ quibus exceptis casibus, pœnę diminui non uolentes, neq; debeant, imò per omnia, & integraliter stat punitio, ad similitudinem dicti proximi præcedentis statuti, & ordinis armorum differentia non attenta. Subiungimus etiam, ut pro leui, & facili materia lapilli, uel bacili, ex qua leuis offensio sequeretur, & pro alia quauis similiter leui materia & offensione, posit mitigatio, seu etiam remissio pœnæ fieri, ad prouidétiam, discretionem, & arbitriũ DD. Potestatis, Consalonerij, & Priorum, pro modo culpæ, & qualitate offensionis, & perlonarum. Et (ad omnem dubitationem tollendam) statuimus, q; in quolibet casu in præsenti, & superiori statuto existenti, cõdemnetur quis, pro pluribus uulneribus, si plura uulnera fecerit etiam uno, & eodem ictu, & cum uno genere armorum plura uulnera fecerit fuerint.

De pœna percutientis, uel offendentis cum manu uacua, uel calce. Rub. XLVII.

SI Quis cũ manu uacua, uel pede, uel simili membro, utpurà mordendo, seũ unguibus offendendo, aliquem percusserit in uultu, capite, gula, collo, uel ab inde supra. Is cũ sanguinis effusione, in xxv. lib. den. condemnetur. & si sine sanguinis effusione, in xii. lib. den. cum dimidia puniatur. Si uerò in aliqua parte corporis, cum sanguinis effusione in xx. lib. & sine sanguinis effusione in x. lib. condemnetur. Si uerò admiuerit quis contrà ali quẽ pede, uel manu, nec ex ea administratione percusserit, pro sola administratione in lib. tribus den. puniatur. Si autem ex quacunq; dictarum percussionum, facta manu uacua, pileum, berretum, pallium, uel aliquam, cuiuscũq; tegminis, partem, talis percussi de capite leuauerit, seu cadere fecerit, p̃ tali denudatione, ultrà pœnã percussionis, in xl. sol. den. puniatur.

De pœna proiicientis lapidem, uel alia arma, lutum, sputum, uel aliud turpe, uel iniuriosum, seu balistam tẽdentis contrà aliquã personã. Rub. XLVIII.

PROICIENS lapidem, uel aliquod genus armorum non ferreorũ, si, ferro munitorũ, cum quo nocere posset, si quidem ex tali proiectione non percusserit in x. lib. den. condemnetur. Quicunq; autem lutum, uel sputum, uel aliquod aliud noxium, turpe, uel iniuriosum proiecerit contrà aliquem, in centum. sol. den. condemnetur. Proiectus autem hastæam, spatam, cultellum, pugionem, mannaiã, roncam, falcem, bipennem, aut uero aliquam pilam de metallo, uel ferro, uel alium genium, & uersibiliter periculosam emittam contrà aliquam personam, licet non percusserit, tunc pro sola proiectione talium armorum, quolibet casu, in xx. lib. den. condemnetur. Et similiter puniatur, si quis dolosè balistam, siue sagittam tenderit contrà aliquam personam, licet non percusserit.

De pœna ponentis, uel obstaculum facientis contrà ambulantem, stantem, uel sedentem. Rub. XLIX.

CONTRA' ambulantem in aliquo loco publico, uel cõsueto, aut in loco proprio ipsius ambulantis, uel ibi cõmuni cum aliquo, quicunq; aliquod impedimentum tulerit, siné expressa licentia, & uoluntate ipsius ambulantis uel licentia, siue mandato ali cuius officialis, unsdictionem habentis, & ex eo quidem impedimento talis ambulãs im pederetur, uel aliqua iniuria afficeretur, puniatur, & condemnetur talis delinquens, si talis impeditus ceciderit in terram, uel aliquam, lionem proinde habuerit, siné fractura ossis, & siné sanguinis effusione, in centum sol. den. & si cum sanguinis effusione, in decẽ lib. den. Si uerò cum fractura ossis in quinquaginta lib. den. Si uerò non ceciderit, nec aliter ipsius fuerit lesum, sol. puniatur. Et si contrà aliquem stantem, uel sedentem huiusmodi impedimentũ factũ fuerit, fiat punitio, & condemnatio, in quolibet casu, & qualibet uice ad similitudinẽ prædictorũ, sm qualitatẽ casus, & conditionis, cui magis assimulatur, & conuenit.

De pœna

De pœna tollentis, uel laniantis pannos de capite, uel dorso alicuius. Rub. L.

TOLLENS, uel cadere faciens pannum, uel aliam similem rem de capite, uel dorso alicuius, siné percussione, aut impulsu, pro qualibet, & uice qualibet in centum solidis denariorum puniatur; & si fecerit, uel laniauerit aliquid in dorso, uel de dorso alterius, in decem libris denariorum puniatur, & nihilominùs ad emendationem damni, pro qualibet, & qualibet uice condemnetur.

De pœna impellentis, uel trahentis aliquem iniuriosè, capientis per personam, & cadere facientis. Rub. LI.

IMPELLENS, uel trahens aliquem iniuriosè per personã, aut per pannos, uel per zonam capiens. si talis captus tractus, uel impulsus ceciderit in terram, cum sanguinis effusione, in triginta libris denariorum. Si sine sanguinis effusione, in medietate dictæ pœne puniatur & si interuenerit fractura ossis, in quinquaginta libris denariorum condemnetur. Si uerò tantùm traxerit, impulerit, & cadere non fecerit, in decem libris denariorũ condemnetur, & puniatur.

De tractu capillorum. Rub. LII.

CAPIENS aliquem per capillos, & cadere faciens, siné sanguinis effusione, in lib. xxx. den. condemnetur. Capiens, uel trahens aliquẽ per capillos, & cadere nõ faciens, in decem libris denariorum pro qualibet uice condemnetur.

De pluribus iniuriis, & offensionibus simul factis. Rub. LIII.

QVICVNQVE uerbis, uel factis simul, uel etiam una, & eadem uice, siné tempore interuallo, uel separatim plures offensiones fecerit, dixerit, uel cõmiserit contrà aliquem, uel aliquos, quicunq; & qualecunq; fuerint offensiones, in quibus, uel aliqua earum non fuerit alia specialis determinatio per formam nostrorum statutorum decerni mus, nõ pro uno facto solo, uel dicto, nec pro una sola offensione, sed pro diuersis potius, uel pluribus offensionibus, & iniuriis reputari, & haberi, ita q; earũ nulla, pretextu coniunctionis, uel unitatis, remanere ualeat impunita, sed potius puniatur semper fiat de qualibet offensione, & iniuria, quæ separatim commissa, uenire punienda. Saluo & excepto q. insultus, uel impetus, cum quo, in quo, & ex quo aliqua percussio, uel ominatio facta, uel secuta fuerit in eadem rixa, contrà eadem personam, & eandem, semper confundatur, & etiam administratio per quam, in qua, uel cum quæ percussio aliqua facta fuerit, similiter confundatur ita q; de tali insultu, & administratione nulla condemnatio, uel executio fiat, & de sola portatione, extractione, uel proiectione, si ea facta, uel secuta fuerit in eadẽ rixa, & inter easdem personas, aliqua adminatio, uel percussio nemo puniatur, sed de adminatione, uel percussione, quæ indè secuta fuerit ita q. semper talis portatio, & extractio, & proiectio confundantur, & sit impunis adminatio uero, siue percussio indè secuta puniatur.

De pœna præstantis auxilium, consilium, uel fauorem malefactoribus. Rub. LIIII.

PRAESTANS alicui malefactori auxilium, consilium, uel fauorem, si in assocĩado, uel personaliter assistendo ad ipsum maleficium, puniatur eadem pœna, qua ipse malefactor, si aliter, puniatur in diminuta pœna, qua puniẽdus esset principalis delinquens.

De pœna damnum passim iniuriantis. Rub. LV.

NVLLVS damnum inferens alicui, præsumat, nec audeat damnificatum. uel aliquem de ipsius damnificati familia reperientem damnum dantem, uel de recenti data tum aliquo modo inuriare, uel offendere. Qui uerò cõtrafecerit, puniatur in duplo eius, quo alius per formam nostrorum statutorum puniendus ueniret.

De pœna seducentis, uel detinentis alterius coniunctam. Rub. LVI.

NE feandala, & inimicitiæ in nostra Terra ualeant exoriri statuimus, & ordinamus, q̃ nullus nostr terrigena, habitator, uel forensis, audeat, uel præsumat aliquem iuuenē minoris ætatis xxv. annorum, de nostra Terra, uel habitatorem subducere, & ius suasioni bus deuiare aliquem filium, uel fratrem carnalem, consobrinum, nepotem, uel aliquem cõ sanguineum alicuius nostri terrigenæ, seu habitatoris, & eius districtus, causa ducendi ipsum, uel ipsos ad stipēdium, uel ad aliquem alium locũ, sub quocunq; colore, sine expressa licentia, & uoluntate patris, matris, fratris, patrui, uel alicuius, qui curã gereret, & haberet de prædictis subductis, uel subducendis, & eorum factis, & negocus. Et qui contrafecerit, in uigintiquinq; libris den. pro quolibet subductente, & uice qualibet puniatur.

De pœna fraudantium pecunias, res, & bona Communis. Rub. LVII.

STATVIMVS, & ordinamus, q̃ si quis ad aliquod officium nostri Cõmunis de putatus, in aliquo defraudauerit nostrum Cõmune, in pecunia, rebus, seu quibuscunq; ipsius bonis in quadruplo eius, quod fraudauerit, de facto, & sine remissione aliqua puniatur, & quod fraudauerit nihilominus reddere, & restituere, etiam de facto, compellatur.

De pœna cancellantis, uel radentis statutum, & condemnationem. Rub. LVIII.

SI Quis ausus fuerit aliquam condemnationem, seu statutum aliquod, sententiã publi catam, processum, uel constitutionem statutorum, fraudulenter cancellare, seu radere, aut cartam aliquam condemnationum, uel statutorum auferre, seu lubtrahere, aut excerpere: primò omnia damna, in quibus uniuersitas læderetur, refricat, & pœnam centum lib. den. communi soluat, pro tanto facinore perpetrato. Quod locũ habere uolumus in notario reformationũ, ad ipsum officium deputato, necnõ in notario renouatorũ, & correptorũ, & constitutionũ, & catastorũ Cõis, ad ipsum officiũ per generale concilium deputato.

De pœna illius, qui cartam falsam fecerit, & illius, qui introduxerit. Rub. LIX.

FALSITATIS crimen detestabile punientes, si quidem falsum instrumentũ fa ciat, fecit, in iudicio introduxerit, in iudicio ut primùm inductũ fuerit, pœnã centũ lib. den. p quolibet ipsorũ, in singulis actibus suprædictis, & uice qualibet incurrere ordinamus. Quã pœnã si nõ soluerit infrà xx. dies, à die condemnationis ad exemplũ aliorũ, in cõis palatio depingatur, tanq̃ falsarius, ac etiã ipse notarius in perpetuũ officio notariatus priuetur, & nihilominùs in carcere clausus teneatur, donec dictã pœnã soluerit cũ effectu.

De pœna illius, qui falsum testimonium tulerit, & eius, qui introduxerit. Rub. LX.

TESTIMONIVM falsum quicunq; in iudicio ciuili, uel criminali, seu coràm quocunq; arbitre tulerit: in centum lib. den. puniatur, & dicti eius non ualeat. Quæ pœnam si non soluerit infrà xv. dies à die condemnationis ad exemplum aliorũ, in cõmunis palatio depingatur, tanq̃ falsarius & nihilominùs teneatur ineluctus, donec dictã pœnã soluerit cũ effectu. Qui uerò testimonio falso usus fuerit fcirèt̃ pro quolibet teste, eandẽ pœnam incurrat, de quo D. Potestas, & eius Vicarius teneãtur inquirere ex suo officio, & repertos culpabiles punire, In quibus criminibus omnibus, & singulis, benefcium pacis, à statuto traditum, locum uolumus non habere.

De pœna opponentis falsitatem, & non probantis. Rub. LXI.

OPPONENS autem, uel quomodocunq; obiciens contrà aliquem notariũ, instrumentum publicum, siue testem, agendo, uel excipiendo aliquã falsitatem: tam ipsa falsitate obiecta, siue criminaliter, siue ciuiliter: si quidem interrogatus per iudicẽ tribus diuersis uicibus, diuerse, in tali obiectione, seu oppositione falsitatis insistere uelle, & fuerit

fuerit sanę mentis, & maior xiiii. annis, cogatur ad dandũ idoneam, & cautam fideiussionem de persistendo, & probando talem fallitatem. Quo facto, & probauerit ipsam falsitatem fcèdemnetur talis falsarius, sinè aliquo processu, ad pœnã superius expressam, in duobus proximè præcedentibus capitibus, huic statutis. & talis obsticns absoluatur. Si uerò fallitatem huiusmodi non probauerit, uel destiterit, tunc ipse talis obsticns, & opponens soluat cummunã de facto, & sine diminutione aliqua, pro pœna tantę temeritatis, quinqua ginta libras den. de suo proprio, & tantundem aduerię parti, pro ie, & notario, qui confecit instrumentum, pro compensatione talis infamiæ: & nihilominùs sorfè debiti in instrumento contentam, cum expensis quas omnes, & singulas obligationes, pœnas, iacturas, & promissiones talis opponẽs, seu obsticns, eo ipso, q̃ destiterit, uel in probatione deficerit, ipso facto incurrisse intelligatur, ita q̃ aliquæ huius ordinis, rãm ipse opponens, q̃ desuf sores eius realiter, & personaliter possint, & debeant cogi ad obseruationem, & satisfactionem omnium prædictorum.

De incendiariis. Rub. LXII.

IGNEM immittens, uel ponens in aliqua domo, causa ipsam comburẽdi, & ipsam in totum, uel in partem combusserit, pro sola immissione, uel appositione facta, in centũ ducatis cõdemnetur extrà Terrã uerò in eius territorio, & districtu prædicta, uel aliquod prædictorum cõmittens, in quolibet casu, secundùm distinctionem dictã, puniatur in di midia dictarum pœnarũ. Et prædicta locum habeant etiã in casina, quę foret ultra decem pedes longa, & ampla ultra sex, uidelicèt ad pedem cõmunis, & ab interiori parte casinæ prædictæ. Paleare autẽ alienum sent, uel palę, uel minorem casinam comburens, in xxv. lib. den. condemnetur. A tentãs uerò tantùm, & non comburens, in lib. xii. cum dimidia condemnetur. A certuum uerò lignorũ, uel cannarum, uel stipulæ alienũ combutens, in x. lib. den. condemnetur, & attentans tantùm, & non perficiens in centũ sol. den. condemnetur. Vineam aliquã, seu uites, à decem uitibus supra, uel etiam fegetem, fiuè bladũ compositum comburens in quinquaginta lib. den. condemnetur: nõ compositum uerò bladũ, uel aliquã arborem fructiferam domesticam comburens in x. lib. den. condemnetur. attentans uerò, & non perficiens in centũ sol. puniatur. Pauciores uerò de una uitis com burens, puniatur arbitrio D. Potestatis, uel Iudicis, iuxta qualitatẽ facti, & personæ. Peregulam de uitibus comburens, uel attentans comburere, in utroq; casu similiter puniatur. Aliquod animal comburens, pro quolibet, & qualibet uice in xxv. lib. den. cõdemnetur; attentans autem, in dimidia parte dictæ pœnæ. Pannum alienũ lanæ, uel lini, uel mistum comburens in x. lib. den. condemnetur: attentans tantùm, in centũ sol. puniatur. Syluã, uel plures syluestres arbores comburens, in x. lib. den. condemnetur: unam uerò arborẽ syluestrem comburens, in xl. sol. cõdemnetur: attentans tantùm, in quolibet proximorum dictorum casuũ, pro dimidio puniatur. Sepem comburens alienã, uel attentans, modis, & pœnis similibus puniatur. A lias uerò res non specificatas comburens, uel comburere attentans, similibus pœnis puniatur. Et in quolibet casu prædictorũ, semper cõdemnetur delinquens ad emendationẽ damni, in eodem processu, una cum pœna non obstante, q̃ non esset petita, uidelicèt in iudicio deducta. Propterea huiusmodi periculosis casibus obuiantes, (in quantum possumus) statuimus, q̃ nemo de cætero in territorio S. Iusti, in aliquo loco alieno, uel proprio audeat, uel præsumat ignem mittere, uel prouere, causa cõburendi aliquam sepem, rubetum, nemus, spinetũ, uel aliquã stipulam, uel sodum, uel aliã similem rem, quocunq; tempore, à kal. Iunii, usq; ad festum assumptionis B. Mariæ de mẽse Augusti inclusiuè, etiã cum licentia alicuius Iudicis, uel & rectoris. Contrafacientes in prædictis, pro quolibet, & uice qualibet in xxv. lib. den. puniatur, & ad damni emendationem condemnetur, & licentia in cõtrarium data dicto tempore, non obstante. A lius uerò tempore, antè, & post dictum terminum, quilibet possit, & ualeat in possessione, & te pro pria, uel conducta licitè immittere ignem, dum tamẽ nihilominùs præcaueat, ne ei alienę

damnificet. Addimus. (ad cautelã) q. semper dãm accideriẽ, ignẽ immitti in aliquã rem, uel possessionem territorii Terę S. Iusti, statim uno fumo, uel flãma, uicini circumstantes ipsius possessionis, eo tempore in ea contenta morantes teneantur, & debeant, siue de mora, ad ipsum ignem accurrere, ad ſciendũ, & inuestigandũ personã, quæ posuerit, & immiserit talem ignẽ, & ipsum exclamare alta uoce. & nih. hominibus D. Potestati, siue Vicario relatu. necnõ DD. Consulentio, & Prioribus, uel maiori parti eiusdẽ, nõ secreto, sed publicè, & dictam personam de prædictis culpabilem, uel suspectã, quæ nõ possiderit immobilia in Terra, uel districtu S. Iusti, capere, & personaliter præstentare officialibus nostræ Terræ.

De furtis rerum animũ, & piscium, uel impedimentis eorum. Rub. LXIII.

SI Quis aliquod retẽ alicui, non eũ uoluntate dñi, uel possessoris, furtiuus fuerit, uel acceperit, soluat cõmun. x. libras dñ. Et qui in alterius rete piscaria, uel laqueo per alium positis, aucupauerit, piscauerit, uel pisces, aut aues inde traxerit, non cum uoluntate principalis, qui ipsa posuerit, exuerit, uel parauerit in x. lib. dñ. pro quolibet, & uice qualibet puniatur. Et qui in prædictis, uel aliquo prædictorũ animalia fugauerit in xl. sol. uice qualibet puniatur. & in quolibet dictorũ casuũ semper damnum patienti emendetur. Saluo. q. liceat cõi in sua possessione, uel cõductu ab ipso, accepere de auibus, uel piscibus, aut uenatione, quas, uel quam in prædictis inuenerit, siue pœna. retibus, cui posuerit, semper salua.

De pœna furtum committentis. Rub. LXIIII.

FRaudulosas, alienarum rerum contractationes corripere, & castigare uolentes, statuimus, q. si quis furatus fuerit, siue subtraxerit, siue inuenerit, & insũl bidum non publicauerit D. Potestati, uel eius Vicario, & off cialibus, rem aliquã ui lem. decem. & ab inde infra an decem lib. dñ. cõmun. applicañ. condemnetur. Si uerò ab inde supra, usq; ad uiginti sol. in xx. lib. dñ. condem. tetur. Si uerò à xx. sol. supra, usq; ad xl. sol. in xl. lib. dñ. condemnetur. Ab inde uerò supra, quantacun q; fuerit quantitas, & ualor cuiuscun q; rei acceptæ, seu furatæ, pro quolibet solido condemnetur in una libra dñ. sdeb. q. res acceptæ furti, uel latrocinium. sed in centum lib. dñ. condemnetur. Si uero ducentorum sol. in ducentis lib. dñ. condemnetur. & sic de singulis, & similibus. & nihilominus teneatur restituere furatũ, subtractum, uel inuentũ, si extat, & ualoré ipsius cõi rei, adeę q. habeat rem in duplo, uidelicet rem, & ualoré. Si uerò non extaret res cõdem retur in duplũ ualoris ipsius rei & dñi iurament o, si cõmertum de ea non habuerit, fletur, & credatur. & sm exrmationem qui fecerit ipse, uel is, ad quẽ pertinet restitutio rei, stat, & sicn de brat condemnatio. & illa habeatur p uera. & legitima extimatione, sibi tecus posset telet iuere probari. Si uerò quis intrauerit, seu fregerit domũ, siue calsinã alicuius, in qcq; ad quid rõ tibi traxerit, sũ per eũ non sletterit, p cila fractione. & adm. qđ fecerit animo damnificandi: si domũ in xx. lib. d. ñ. ũ calsinã in x. lib. cõi applican. condemnetur, & domino domus in xl. sol. & de mino calsinæ in xx. sol. teneatur. Et ao intrauerit animo damnificandi, fletur iudicio. D. Potestatis, & DD. Priorum. personarũ qualitate, & modis perpensis. Et si contra demanrus de prædictis, uel aliquo prædictorum, non soluerint infrà decẽ dies, à die late sententiæ & pœna non excederet xxxxx. lib. dñ. nudus per Terã, rete ligatis manibus, fustigetur. Si uerò pœna excederet xxxxx. lib. & non soluerit, ut supra tunc tribus figillis notetur, uidelicet uno in fronte, & alius duobus in maxillis circa oculũ. uidelicet in qualibet ipsarum, uno. Si uerò quis gallinam acceperit alicuius, absq; eo, q. domum, siue calsinam intrauerit, pro qualibet gallina in solidis quadraginta denariorum communi applicandis condemnetur, & damnũ emendet in duplo, & hoc, si uel, ad duas gallinas. à duabus uicibus gallinas supradictas in centum solidis denariorum condemnetur, & damnũ patienti ut supra in duplo emendare teneatur. Si uerò quis per uim, & uiolentiam aliquid aliud extot queat, in qualibet prædictorum casuum condemnetur in duplo, & illud duplum habeatur pro simplo, & cum condicionibus supra insertis.

De furto,

De furto, & dissipatione apium, & examium. Rub. LXV.

APES, uel eorum fructum, aut examen, seu uas, in quo apes essent, quisquis furatus fuerit, corruperit, uel deuastauerit, preter uoluntatẽ dñi, uel possessoris in xxv. libris dñ. condemnetur uice qualibet, & p quolibet uale, uel examine. & nihilominus teneatur ad emendationem damni in duplũ. & quilibet possit denunciare, & accusare, & eius dicto fletur, cũ dicto unius testis bonæ famæ, & teneatur secretus, & habeat quarta parte pœnę.

De pœna noxium facientis in columbaria. Rub. LXVI.

FRangens, uel intrans columbariũ, sine licentia dñi, & indè extrahens columbos, quos libet uice in quinquaginta lib. dñ. condemnetur. Intrans uerò columbariũ alienũ dicto modo, uel ascendens in eam, uel ascendere aliquo modo attentans, in xxv. lib. dñ. p quolibet, & uice qualibet condemnetur. dũ tamen si acceperit columbos, cõdemnetur de acceptione tantum, & non de alijs. & si ascenderit, & columbos non acceperit, condemnetur de ascensu tantũ in uel uicibus. & non de alijs prædictis. Prouidens uerò in columbariam, uel in eam aliquã simplem noxiã exterens. si sine dñi uoluntate, in x. lib. dñ. cõdemnetur. Capiens uerò alienę columbariæ columbũ, uel domesticũ alibi, in columbaria, cũ rete, laqueo, cibariis, seu quauis alia uenatione in xx. sol. dñ. pro quolibet columbo, & uice qualibet puniatur. & hanuimodi rei accusatio, denunciatio, seu relatio à qualibet persona recipiatur, & quolibet modo procedi possit, & fletur, & credatur sacramento referentis bonæ conditionis, & famæ, cũ dicto unius testis similis famæ, & conditionis, & in quolibet dictorum casuum damnum passum emendetur in duplum per delinquentem.

De pœna exercentis equos, mulos, asinos, boues, & similia, absq; dominorum licentia. Rub. LXVII.

EQuos, equas, mulos, mulas, asinos, asinas, boues, seu uaccbas alienos, siue alienas, & similia, per menerates in Terra S. Iusti, uel eius territorio, nullus audeat capere, docere, equitare, onerare, uel quomodolibet exercere, sine licentia dominorum, uel eorum, ad quos spectat. Et contra facientes pœna centum sol. den. & refectione damnorum, & interesse pro quolibet animali, & uice qualibet puniatur.

De interfectoribus animalium. Rub. LXVIII.

ALienum equum, equam, bouem, uaccbã, asinum, asinã, mulum, mulã, & animalium similia occidens cum armis, uel sine in xxv. lib. dñ. condemnetur, & ad damni emendationem in duplũ. nec de carceribus dimittatur, nisi prius facta, tãm pœnæ q emendationis solutione. Item occidens pecudem, capra porcum, gallinã, & his similia, ualoris duorũ sol. uel ab inde supra, uel cane, asperes, anates, uel columbũ domestic, & similia in xl. sol. den. pro quolibet animali, & qualibet delinquente, & uice qualibet puniatur. Percutiens autẽ, & non occidens aliquod predictorũ in quolibet dictorũ casuum puniatur in dimidia, ad similitudinẽ præmissorũ casuum, & semper damnũ patienti emendetur in duplũ. Exceptis tamen tantum à prædictis cane ferocẽ, qui occisus, uel percussus fuerit in ferocitate, & in resistẽtia personarum, qui fecerit contra aliquã personã, uel cõtra aliquod animal domesticũ. ita q. nõ puniatur aliqua pœna percutiens, uel occidẽs cane prædictũ, seu rabidũ.

De pœna ui extorquentis aliquã cartam, uel rem de manibus alicuius. Rub. LXIX.

DE manu alicuius, præter uoluntatẽ ipsius retinentis extorquens, seu eripiens aliquã cartã, librũ, aut instrumentũ in quinquaginta lib. dñ. condemnetur. & si dilacerauerit in centum lib. & si aliquã aliam rem de manibus alterius dicto modo quis eripuerit, ualoris xii. den. uel ab inde supra in x. lib. den. condemnetur. Minoris uerò ualoris rem de manu alterius eripiens in quadraginta solidis denariorum condemnetur.

De pœna turbantis, uel occupantis possessionem. Rub. LXIX.

POssessionem ab aliquo possessore pacifice detẽtam per annũ continuũ, uel ultrà, siue mobilis, siue immobilis res uiolenter, uel clàm auferens, seu occupans, auctoritate uide licẽt sua, & sine iudicis licẽtia, uel decreto, si quidẽ res esset ualoris xx. sol. uel minùs, in cẽ tum sol. den. cõi applicandã, cõdemnetur: & nihilominùs rem ealiter occupatã summatim, & de facto per iudicẽ restituere occupator compellatur, absq; omni sportularũ solutione, & à iure suo ipso facto talis occupans cecidisse intelligatur. Si uero maioris summæ, & ualoris fuerit, uel esset res, cuius possessio dicto modo ablata, uel occupata extiterit? tunc ta lis spoliator, eodẽ modo, suo iure priuetur, & intelligatur spoliatus, & possessionẽ restituat prædicto primo possessori: & nihilominùs in lib. quinquaginta den. condemnetur. Si uerò aliquis possessionem aliquã turbauerit, uel inquietauerit, & eam turbatus, inquietatus, uel molestatus, dicto tempore continuato, uel ultrà, pacifice possedentis: tũc si talis res pos sessa esset ualoris xl. sol. uel infrà: talis turbator, inquietator, uel molestator cõdemnetur in centũ sol. den. & si maioris summæ res fuerit in xxv. lib. den. & semper ab omni iure, & cõmodo talis res, & possessionis ipso facto, & iure cadat, & intelligatur cecidisse, nec super ea aliquatenùs audiatur, in aliquo casũ prædictorũ. De quibus omnibus, & singulis, tam in principalibus, q; in pœnarij casibus uolumus, q; de plano, & sine omni strepitu, & figura iudicij procedatur, & processibus inde factis ualeat, & teneat pleno iure, nõ obstante iuris, uel iudicis substantia, uel solennitate omissa, & in quolibet prædictorũ casuũ, si talis occupans, siue aliquod iuris re, uel in possessione tempore occupationis, uel turbationis non haberet? condemnetur pars, contrà quam talis occupatio facta fuerit, pro hoc interesse, in xxv. lib. den. summarie, & de facto, ac iuris. & iudicis solennitate omissa: dum tamen de ue ritate prædictorum legitimè constet. Et D. Potestas hæc omnia obseruare teneatur, uin culo iuramenti, & pœna quinquaginta librarum den. de suo salario detrahendarum.

De pœna inuadentis, seu apprehendentis tenutam à Rectore datam. Rub. LXX.

TEnutam à Rectore, seu eius officiali, uel corũ nuncio, ex mandato officialis, dará ali cui, si quis abluerit, uel retinuerit, uel auferret, uel inquietaret eũ, cui data est? libra decem den. cõmuni soluat. pro bando, & deinclus, uel inquietatus in sua tenuta, omni ex ceptione remota, reponatur, seu restituatur, & defendatur, & manuteneatur.

De pœna occupantis, uel impedientis uiam communis, uel uicinalem, seu eam, spatium, uel aliam rem communis. Rub. LXXI.

VIam aliquam publicã, uel plateã, siue spatium, uel ripam, aut foueã cõmunis ædificã do occupans uel apprehendens, ruinans, uel fodiens, aut laborans: pro quolibet, & uice qualibet in x. lib. den. condemnetur. Si uerò non occupauerit, nec apprehenderit, sed tantùm impedierit, & tenuerit per unũ diẽ propter quod minùs cõmodè talis res uti eun do uel stando possit in xl. sol. den. puniatur saluo, q; si in præparatoriis aliquius ædificatio nis, hæret facienda, aliquis in tali loco aliqua ligna, cenũ, lapides, & his similia posuerit, & te nuerit per dictũ tempus, uel etiã ultrà, cũ scientia, uel licentia nostri Reg iminis: hoc casu ad pœnã minimè teneatur. Conuicinalem uerò uiam quicunq; occupauerit, uel apprehen derit in centũ sol. den. puniatur: si uerò tantùm impedierit uel impedimentũ ibi tenuerit, contrà uoluntatẽ uicinorũ, seu uicinarũ ad quos spectat, per dictũ tempus unius diei: in xx. sol. den. condemnetur. Si quis autẽ de aliquo muro, ponte, porta, cæcello, aut qualibet alia re conuicini aliquod lignũ lapidẽ, uel ferrũ, & simile, sine licentia DD. Cõsulenorũ, & Prio rũ, uel maioris partis ipsorũ, scripta per Cãcellariam acceperit, uel asportauerit, seu transmutauerit, aut fregerit, seu pronecerit? tunc pro quolibet, & uice qualibet in centũ sol. den. condemnetur. Occupans uel apprehendens, seu impediens per dictum tempus aliquam uiam propriam inter inmotum, seu aditum alicuius, absq; eius uoluntate in xl. sol. den.

pro quo-

pro qualibet, & uice qualibet punitur. & in quolibet casuũ predictorũ, tãm occupãs, siue apprehendens, q; impediẽs, uel impedimentũ apponens, ad libertã, & expeditã relaxationẽ tri occupatæ, uel impeditæ, infrà tres dies, ex quo cõstituit de præfactis, modis omnibus cõpel latur. Accipẽs uero de dictis rebus cõis de dictis locis, ad reponendũ, & reaptandũ ibidẽ de nouo in duplũ tri accepte, uel tractę cogatur de facto: & tale accusatione, denunciatiõnẽ, seu etiã relationẽ esse uolumus populare, ita q; ad petitionẽ cuiuscunq; personæ possit, & debeat procedi super prædictis, & qualibet prædictorũ, iure contrario non obstante.

De termino moto, & quæstione confecti. Rub. LXXII.

TErminum in aliquo confinio inter cõuicinos appositũ, uel affixũ, quæcunq; persona malitiosę, uel fraudolenter amouerit, aut extraxerit, uel ubi affixus, uel appositus esse nõ consueuerit, malitiosè, uel fraudolẽter appouerit, uel affixerit in lib. xxx. den. uice qua libet punitur. Et intelligatur malitiosè, & fraudolẽter extractus, & etiã affixus, quãdo sine requisitione, & collatione alterius cõuicini, cuius interest, uel sine iudicis, siue? alterius: cõ petentis licẽtia, auctoritate, & decreto, talis extractio aut affixio, seu appositio facta fuerit: & in quolibet dictorũ casuũ terminus ad debitũ finẽ, & debitã formam reducatur, ne talis amotio, seu affixio alicui partiũ præjudicare possit in aliquo. Et quotiens aliquius terminꝰ, uel cõfinis quæstio, seu cõtentio inter aliquos cõuicinos uerteretur, uel esset: iudex, uel alter for ad petitionẽ partiũ petẽtis cuiuslibet q; primum uocatꝰ, cogat utranq; partẽ ad eligen dũ unũ uel duos bonos, q; quos uel de magis idoneis, & antiquis, ad uidendũ, declarandũ, & ponendũ talẽ terminationẽ & tales uicinos electos cõpellat ad uidendũ, diffinendũ, & determinandũ prædicta. & quicquid per tales sic electos uicinos factũ, & dictũ fuerit in prædictis, & etiã per iudicẽ, uel alterũ de dicto modo: ualeat, & teneat pleno iure: solennitate, uel forma omissa non obstante. dum tamen tales electi semper iurauerint, eorum corporali iuramento, talia facere, & expedire bona fide, & sine fraude aliqua.

De pœna rem uendentis duobus. Rub. LXXIII.

STatuimus insuper q; quicunq; in solidũ duobus, uel pluribus tinã rem, uel plures uen diderit, seu aliquo modo alienauerit, non dicendo ultimo emptori, seu cui sit alienatio, de alienatione prima: tanq; falsarius puniatur, & si falsum testimoniũ perhibuisset, & nihi lominùs illa alienatio sit firma, & ille pottor sit, qui primus rei alienatæ traditionem habue rit ueram, uel possessionem corporalem acquisierit uolumtate alienantis, non autem fictè, per præsumptionem iuris seluerit cõstituendo se suo nomine possidere, uel recipiendo præ cario, uel conductam, seu simili alio modo. Si autem uenditor post dictam primam uen ditionem fuerit in uera, & corporali possessione dictæ rei uenditæ, seu donatæ, per unum annum? uolumus dictam falsarii pœnam incurrere non debere.

Quòd nullus contendat, uel litiget de parte. Rub. LXXIIII.

ITem statuimus, q; nullus terrigena, uel habitator nostræ Terræ debeat cum aliquo liti gare de parte aliqua, nec ipsam partem illicitè nominare. Et si contrafecerit? soluat pro qualibet uice soldos uiginti den. & credatur sacramento accusatoris, cum dicto unius te stis: de quo bando medietatem habeat accusator, & alteram nostrum commune.

De pœna facientis sedit ionem, uel suspectam societatem. Rub. LXXV.

SEditionem, societatẽ, coniurationẽ, seu conspirationẽ ligam, uel conuenticula prohibi tã, uel suspecta, & nõ permissam per nra statuta, uel approbatã consuetudinẽ nræ Ter ræ nemo facere, ordinare, uel attẽtare præsumat, in nra Terra, uel eius districtu, cõtrà quę cũ, & bonũ statũ, uel propter quę posset quietus, & pacificus status uerisimiliter perturba ri, de qua uerisimilitudine Rectoris, & DD. Priorũ, seu maioris partis ipsorũ steter arbi trio. Et capitaneus, caporalis, seu principalis, unus, uel plures, in publicatione omnũ suo-

bonorũ cũ nostro applicañ. puniatur, & in palatio cõs, ranõ conspirator, & sediciosus de
pugatur, & de dicta Terra eiusq; districtu perpetuo expellatur. Reliqui uerõ sequaces in
ducentis libris den. pro quolibet puniantur. Si uero conspirationem, seditionem, societa
tem, & ligam huic contrã singularem personã, seu aliter fecerint principales in lib. ducẽtis
den. p quolibet, sequaces uero in libris quinquaginta den. p quolibet debeãt cõdemnari.

De pœna intrantium aliundẽ q̃ per portas. Rub. LXXVI.

ALiundẽ q̃ per portas, intrãtes, uaris modis delinquere possũt. Rũpendo igitur mu
rũ, uel claustrũ aliquod, quæcunq; persona Terrã S. Iusti intrauerit, uel de ipsa reue
per tale fractura, ipso iure, & facto omnia sua bona amittat, & applicẽtur, imo applicata
esse intelligantur nõ cõi, & persona taliter delinquẽs, si haberi potest, acriter torqueatur,
& in carceribus cõs detineatur per annũ, & demũ publice expellatur, & a dicta Terra, &
districtu sit perpetuo exul. Et simili modo puniatur, quisquis per talẽ fractura intrauerit;
nõ obstãte, q. nõ interfuerit ad rumpendũ. Aũ tamen, uel defendens per murũ Terre intrã
do, uel exeũdo ipsã Terrã, uel de ipsa Terra in contũ lib. den. cõdemnetur, & nihilominus
torqueatur a tribũo D. Potestatis. Super porta, uel lubter, uel per aliqua cloaca, aut alam
fractura interãs uel exiẽs in xxv. lib. den. puniatur, uel minori pœna, arbitrio, & distinctione
D. Potestatis, & BD. Consal. & Priorũ, cõsiderata qualitate delicti, loci, tẽporis, & plonæ.

De pœna receptantium exules, uel condemnatos. Rub. LXXVII.

EXulem, uel condemnatum nostri cõmunis, qui fideiusionem non præstiterit, sed con
tumax fuerit aliqua causa, receptans, uel ei præstans auxilium, cõsilium, uel fauorem,
uel cum alocians, uel armis, uictum, aut rem aliam dans, uel porrigens, si quidem exban
ditus erat, uel condemnatus pro delicto, uel quantitate, cuius pœna per fœma nostri Sta
tuti, uel ordinis esset in decem libris den. uel ab inde supẽ puniatur, & condemnetur in
unginti quinq; libris den. Et si condemnatus, uel exules prædicti pœna, uel cõdemnatio (flet
maior de decem librarum den. tunc talem receptationem, uel aliud de prædictis cõmittens,
uel faciens, in quindecim libris denariorum puniatur.

De pœna recipientis hominem malæ famæ. Rub. LXXVIII.

NVllus in aliquo hospitio nostræ Terræ, ultrã unam noctem hospitetur, teneat, uel re
cipiat aliquẽ hominem suspectæ uitæ, seu malæ conditionis, & famæ. Contrafaciens,
si steneter, in urginti quinq; libris den. uice qualibet condemnetur. Et intelligatur facere, si cõ
trã talem receptanti de suspitione uitæ, & malæ cõditionis, fuerit publica uox, & fama. Re
seruato, & excepto, si talis hospes starum post aduentũ talis receptanti notũ fecerit D. Pote
stati, uel eius Vicario, & alicui ex DD. Consal. & Prioribus, quo casu nõ teneatur ad pœnã.

De pœna frangentis pacem, & per quos pax fieri possit. Rub. LXXIX.

PAx fieri possit, & ualeat a qualibet persona maioris xiiii. annis & emplicter, si tutorẽ,
uel parentẽ nõ haberet. Si uerõ tutorẽ, uel parentẽ haberet, fiat, & ualeat de uolũtate,
& cõsensu parentum, uel tutorũ. & aliter nõ sufficiat parentũ, uel tutorũ ratificatio fupetue
nies, erã post factã. Itẽ fieri possit, & ualeat pax, etiã per procuratorẽ tutorẽ curatorẽ, & si
mile personã & erũ in absentia principalis frãgens uero pacẽ aliquo dictorũ modorũ, uel
alio, ligium efactã in lib. xxv. den. cõdemnetur, & hoc locũ habeat in eo qui primo rupe
re, uel pacẽ frãgere incepit & in aduersario, qui postea fibi rupta extiterit, aliqua offensionẽ,
uel iniuriã tali rũpenti intulerit, uel cõmiserit quo casu talis aduersarius nõ teneatur ad pe
nã pacis rupte, & talis rũpens perdat omne beneficiũ, quod ex dicta pace puenire, & pro
uenire posset. adeo q. si in aliqua cõdemnatione, uel solutione pene, aut executione fuerit
aliqua detractio, seu diminutio facta, posit, & debeat super eã nihilominus cõtrã eũ fieri
executio, de quãtate, uel re, in qua detractio, uel diminutio facta fuerit. non obstante, q.

condemna-

condemnatio, uel pœnæ impositio aliter se habeat, uel fuerit sublata, aut cancellata. Ex
pimus si pœna prædicta hominem, uel personam minoris ætatis decem annorum. Sed si
aliquis tutor, uel curator, tutoris, uel curatoris nomine rupterit, uel fregerit pacem, ex ta
etam, ad dictam pœnam teneri uolumus de propriis bonis ipsius tutoris, uel curatoris.

Quòd nullus debeat destruere aliquam domũm. Rub. LXXX.

STatuimus, & firmiter ordinamus, q. nullus in ipsa Terra audeat, uel præsumat aliquo
modo diruere, aut dirui facere aliquã domũ, nec ipsam uẽdere alicui, nec donare causa
diruẽdi ipsam, ad hoc, ut area remaneat & destructa. Et qui contrafecerit incurrat pœnã x.
lib. den. & dicta uẽditio, alienatio, uel donatio sit nulla, & domus in cõtuẽdi relicatur per
dictũ uenditorẽ, insta terminũ, arbitrio DD. Cõsalenti, & Priorũ, sub dicta pœna. Et si in
parte deuastauerit, p dimidio in ea faciendo. & p cõmoditate reliqui domus sadificã p
nam minimẽ teneatur, & quilibet possit accusare, & denunciare illum, qui dom um deuas
tauerit, & habeat medietatem bonorũ, & credatur suo iuramento, nisi a D. Potestate, Con
salenorio, & Prioribus de prædictis licentiam habuerit in scriptis.

De pœna frangentis, seu non bene custodientis carceres. Rub. LXXXI.

REctor, seu D. Potestas teneatur carceratos ex quacunq; causa in publicos carceres bus
detinere, & nõ alibi, sub pœna quinquaginta lib. den. p quolibet, & qualibet uice. & di
ctos carceratos diligenter custodire, & custodiri facere, in dictis carceribus. Et si carcerati,
uel aliquis ipsorũ de ipsis carceribus aufugerent, Rector seu D. Potestas ad id pro ut & in
omni eo, quod teneretur aufugiẽs, tãm nro cõi, q. alteri, efficaciter teneatur, & ultrã, p quo
libet aufugiẽe & qualibet uice pena quinquaginta lib. den. cõdemnetur. Possit autem idem
Rector, seu D. Potestas, officiales, & famulos suos, quos uoluerit, ad dicti carceris custo
diã, suo periculo deputare, & necessitate subgerẽte, etiã custodes alios de ꝛa Terra, de qua
necessitate fieri ut arbitrio ipsius D. Potestatis, & Priorũ, cũ quos. Priorũ alterius, custodes
huiõ extrã familiam, sen p suo periculo habeat deputare. & nihilominus quilibet dictor
custodũ p quolibet aufugiẽe, & qualibet uice pena quinquaginta lib. den. puniatur. & gra
ius debeãt, & facti qualitate perpẽsa arbitrio ipsius D. Potestatis, & Priorũ. Si uero aliquis
nõ carceratus carceres fregerit, uel causã dederit q. carceres fugerentur, uel ad eos fugiendos
dederit auxiliũ, consiliũ, uel fauorẽ, pena ducentarũ lib. den. fine remissione aliqua pu
niatur, & ad penã, qua aufugiẽs tenebatur, nihilominus obligetur. Si uero aliquis carcera
tus carceres fregerit, seu ad illas frãgendas assensũ, auxiliũ, consiliũ, uel fauorẽ præstiterit,
pena quinquagita lib. den. puniatur, & p eo dicto, & cõfesso habeatur de eo propter quod
in carceribus detinebatur, & sen p sit in bãdo, uel in carceribus detineatur, & haberi possit,
donec tãm nostro communi, q alio, ad cuius pertinenẽ in carceribus detinebatur, de penis
prædictis, & debitis per eum, integrẽ satisfecerit. Attentantes autem, seu ad attentandum,
assensum, consilium, auxilium, & fauorẽ præstantes ad frangendos carceres prædictos, &
non cõplentes, & ad effectũ nõ perducentes, in medietate dictarũ pœnarũ condemnetur.

De pœna habentis uxorem, & concubinam, seu pellicem. Rub. LXXXII.

SI quis uxorẽ habẽs, & cõcubinã, aut pellicẽ aliquã uti, aut retinere audebit, pena xxxxx.
lib. den. p tã turpi cõsuetudine incurrat, tã retinẽs, q retẽtã. Et audẽs personis illis do
mũ locare, uel habitationẽ graris date similis pena puniatur & nihilominus D. Potestas
ipsam talem pellicem de nostra Terra, & districtu expelli facere, & eam in perpetuo bãdo
ponere teneatur, sub uinculo iuramenti, & pœna quinquaginta librarum den.

De pecuniali pœna adulterii, stupri, & lenocinii. Rub. LXXXIII.

CArnaliter cognoscens, de die, uel de nocte, nuptã, uirginem, uel uiduã, uel uirtutias, nõ
malæ famæ, pena centũ lib. den. sine remissione aliqua puniatur. Si uero aliquis per

tiolentiã aliquã nuptã, uirginẽ, uel uiduã cognoscat, uel cognoscere attẽtet, per actũ proximũ, uel domũ propriã, uel conductã suę habitationis nuptę, uiduę, uel uirginis huiũ, animo cas carnaliter cognoscẽdi, intrauerit, de die, uel de nocte, pęna ducentarũ lib. den. tũc remissione aliqua puniatur, & nupta dote amittat, & uiro suo applicetur, etiã si cũ eatuerit reconciliatus. De delictis tamẽ prædictis procedi nõ potest per inquisitionẽ, sed tolũm per accusationẽ parentũ, maritorũ, fratrũ carnaliũ, si eos, uel ipsorũ aliquę habuerit, aliàs per consanguineos infrà secundũ gradũ, ẽm ius canonicũ computatũ. Lenocinũ autẽ faciens, uel committens qualitercunq; & quomodocũq; pœna suprædicta puniatur, sm distinctionem casuum præcedentium, uidelicet de lenocinio mulieris spontè, uel per uolentiam coguitæ, uel attentatæ, ut suprà.

Quod mulier nupta soluat bandum de dote sua. Rub. LXXXIIII.

ITem statuimus, & ordinamus, q. si aliqua mulier terrigena, absq; cõsensu uiri sui, habuerit cũ aliquo, uel aliquibus uerba iniuriosa, aut facta, uerbis, uel factis, &ea occasione fuerit condemnata, teneatur soluere bandum communi applicãdum de dote sua tantùm, & non de bonis uiri, uel mariti. Et si bandum aliquod eius maritus pro uxore sua soluerit, ipsum bandum computetur in dote ipsius muleris, in dotis repetitione.

De pœna euntium post tertium sonum campanæ. Rub. LXXXV.

DE nocte post tertiũ sonũ cãpanæ, usq; ad sonũ cãpanæ Aue maria solitæ de mane, quicunq; per aliquẽ officialẽ uel familiarẽ D. Poteſtatis fuerit inuẽtus, ire per Terrã, uel extrà domũ morari, stare, uel esse, de quo libere ſtetur, & creditur relationi talis officialis, seu familiaris, in v. sol. de facto, & finẽ omni processu puniatur. Proh bemus tamen, ne aliqua mulier habitatrix nostræ Terræ, bone conditionis, & famæ, reperta extrà domũ nõ in aliquo alio delicto, uel alio crimine ducatur, uel duci possit ad palatiũ per familiã, uel officiales prædictos, si fidedignitatẽ de ea Terra dare uoluerit, sed potiùs perlonaliter dimitti, & relinqui, & ei mandari, q; lequenti mane reuertatur ad mandata Curię. A prædictis autẽ excipiuntur Medici, & qui pro medicamine occasione alicuius infirmi, euidenter inẽt, uel accederẽ ité notarius & teſtis, qui it, uel redit, p aliquo teſtamento, uel ultima uolũtate, tũc facièda, uel facta per aliquẽ grauiter infirmũ, ité confor qui inſtet, seu iret ad phlebotomandũ, uel ad aliquod aliud neceſſariũ exercendũ, quod ad ſui officii ſpectat. nec non mareſcallus, siue faber, qui accederet causa medicamẽ exhibẽdi alicui animali euidẽter patienti. ité duobus sociis cuiuſlibet prædictorũ exceptis bonæ famæ, ité quicunq; bonę famæ inet, uel inuẽtus eſſet causa euidẽtis neceſſitatis, cũ igne, uel lumine necẽ exceptimus inuentã personã intrà per tres domos à sua excluſione ité piſtrinos exercẽtes uel mercatores, qui ire, uel redirẽt, p mensuratione, uel aſportatione oliusq; ité qui iret causa oleo per tãdi, uel faciẽdi, iret, & nõ ſiſtẽ. necnõ euntẽ, uel redeuntẽ ad aprædas, ac cibadas belluas. ité quelibet uenientẽ extrà Terrã, ſeu portã. ité quelibet cuiſlibet euntẽ, uel redeuntẽ causa cuſtodiæ Terræ, ſibi impoſitæ. ité qui ad aliquẽ rumorẽ manifeſtũ, uel ignis incẽdium, etiam ſi cum armis accẽſſerit. item in eundo, uel redeundo ad aliquẽ mortuum, uel alia ſimili, & uera occaſione licita. in quibus exceptis caſibus, & perſonis, dictæ pœnæ, uel aliæ rationes prohibitionis prædictę, non uendicent ſibi locum. & R egimen teneatur, uinculo iuramenti, & pœna certum ſol. den. de ſuo ſalario retinẽdi, quolibet ſero facere more ſolito, & conſueto pulſari campanam tribus ictibus, & ſans diſtantibus a 2 ad exterſam. & in tertio ſono dari faciat tres ictus, & demũm mittere officialem, & familiam ad ſpeculationem contrà prædictos, & alios delinquentes. Addimus autem huic ordini q. quicunq; repertus fuerit de nocte per officialem & interrogatus de nomine, nomẽ mutauerit, uel negauerit, item ſi antè officialem auhigerit. punitur, in quolibet dictorũ caſuum, pro quolibet, & uice qualibet in quinquaginta ſol. den. de facto, & nihilominùs ſi habeti poterit, ducatur ad palatium, & diligenter examinetur: inſpecta qualitate, & conditione perſonę.

De pœna ludentiũ ad ludũ taxillorũ, aut aliũ ludũ prohibitum. Rub. LXXXVII.

AD ludum taxillorum. uel tabularũ, ſeu alearum, uel aliquod ludũ cartarum. uel ad ludum laterũ, siue lapidum, uel ad aliud ludũ, in quo denarii, uel aliq res am ittantur, uel uincerentur, præter inſtrictiprios ludens. siue exercens, in quadraginta ſol. den. p quolibet, & uice qualibet puniatur. Tenens autẽ, & receptans, aut patiens, siue permittens ludi, uel ludi fieri, aut ludores ad ludendũ ad aliquem de prædictis ludis, in domo, habitatione, uel poſſeſſione propria, uel conducta, qualibet uice in duplũ dictæ quantitatis, & pœna puniatur. niſi talis, in cuius loco aliquis prædictorũ, prædicta cõmittentur. notificauerit poſtro D. Poteſtati, uel eius officialibus ſtatim, & antę q ludus ſit expeditus. quo caſu ad pœnã aliquã non teneatur. Præſtans uerò ad aliquem ludũ de prædictis aliquem denarii, uel monetã aut pecuniã, uel aliquod pignus puniatur pro quolibet, & qualibet uice in xx. ſol. den. & illud, quod mutuauerit, siue præſtauerit perdat omninò, nec deſuper audiatur in iure. Tabularium autẽ taxillos, cartas, lumen, uel aliquod ſimile prædictorũ, mutuans, cõmodans, uel etiã dãs, per le uel aliũ in xx. ſol. den. pro quolibet, & qualibet uice puniatur. Exc pimus à prædictis tempus, quo per generale conſilii dictæ Terræ, generalis licentia ludendi concẽdretur. Item excipimus omninõ ludũ latrunculorũ, siue ſcaccorũ, qui ex ingenio, & non ex fortuna depẽdit. item ludũ tabularũ de tottis tabulis. item ludũ cionorũ, & laterũ, siue præſtellarũ in quibus licite ludi poſsit. præſtans, & receptans, nulla prædictarũ penarũ obſtãte. præter q in taberna, uel in aliquo loco, ubi uinũ uendereteur. in quo ſine ali qua exceptione ex p dictis omnia, & ſingula, & quodlibet prædictorũ fieri, uel cõmitti prohi bemus expreſ. ſub pœnis prædictis. Volumus etiã q. de prædictis omnibus, & quolibet prædictorũ, quilibet poſſit accuſare, denũtiare, & referre, & (ſi uoluerit) nomẽ eius teneatur ſecretũ, & habeat quartã partẽ pœnę & ſi ludens, taxillos, uel cartas præſtiterit, uel aliud ceſſi ludũ, & ad ludum pertenens commiſerit non teneatur ad aliquam pœnam, ſi quidem retulerit, uel notificauerit antequ ad notitiam Regiminis alter uenerit. Et de talibus delictis, & quolibet eorum ſtetur, & credatur iuramento, & dicto referentis cum uno teſte ſidigno. & bonę famæ. & etiã libere credatur, & ſteatur inuentioni, & relationi officialis, ſatellitis, ſui sbirri, uel familiaris. Et omnes, & ſinguls dictę pœnę ſoluantur, & exigantur de facto, ſinè omni proceſſu, & ſolennitate iuris.

De petulantibus, siue contumelias obiicientibus. Rub. LXXXVIII.

AD bonorũ morũ conſeruationẽ, ſtatuimus q. nullus audeat, uel præſumat prorum pere, uel petulare, siue turpiter obiucere aliquã petulantiã, siue blaſsemiã, iudicẽt ſe a biem, tinea lupã, rabiẽ, & ſimilia. Et ſi talis petulans, obiiciens, siue blaſsemans maior eſſet ſepẽ annorũ, uſq; ad ætatẽ xiiii. puniatur de facto in quinq; ſol. sinè aliqua diminutione. & ſi maior eſſet xiiii. annorũ, punitur de facto in ſol. x. ſinè diminũ aliqua. Ab ætate uero vii. annorũ inſrà ſtetur, & remittatur caſtigationi paterne, uel ſuorũ affinũ, & conſanguineorũ.

De filio familias, & minore puniendo. Rub. LXXXIX.

QVelibet perſona ætatis xiiii. annorũ, uel ultrà, ſi filia familias eſſet, tẽpore cõdemnationis, siue pœnæ, uel etiã ſuerit tempore maleficii, uel delicti, ſiue iudicii, uel proceſſus. poſsit, & debeat criminaliter puniri, & condemnari, & contrà huiũ perſonas procedi, tanq; ſi ſuiſſet, uel eſſet maioris ætatis, & extra patrũ poteſtatẽ & proceſſus, iudicium, condemnatio, & pœna impoſitio contrà eam, occaſione maleficii, uel delicti. ualeat, & teneat, auctoritate preſentis ſtatuti, pleno iure. ætate, uel patria poteſtate eõ obſtãte & eõ obſtã te. q. patris, tutoris, uel curatoris auctoritas, uel conſenſus nõ interueniret. Minoris autẽ ætatis xiii. annorũ perſona, criminaliter conuenti, uel condemnari nõ poſsit, niſi D. Poteſtati aliter uideatur. quo caſu ipſos minores xiii. annis punire poſsit in minori pœna, suo arbitrio. & ſalua ſemper causa damni dati, ſecundùm formam ſtatuti de hoc ſequentis.

De impunitate offensionis, inter coniunctos, & cohabitantes. Rub. XC.

PATER, mater, filius, filia, frater, soror, socer, socrus, gener, nurus, cognatus, cognata, uir, uxor, & similes attinentes, de quocunq; gradu conlanguinitatis, uel affinitatis computandi, usq; in tertiū gradū inclusiue, sm ius canonicū computan. necnō exteri omnes, & singuli simul & in eadem habitatione, uel domo habitantes, dām dñi, siue patroni, q̄ familiares, siue famuli cuiuslibet sexus, de aliqua contumacia offensione, uel iniuria per eos, & inter eos, uel aliquem ipsorū dicta, cōmissa, uel facta, uerbo, uel facto, aut uerō utroq; modo, propter membri amputationē, uel debilitationē, uel aliud enorme delictū, (quod cognitione p DD. Potestat, & Priores, uel maiorē partē ipsorū declaretur) nullaten⁹ tractentur, nec contrà eos, uel aliquē eorū procedi possit, uel pena imponi, nisi per directā accusationē principalis offensi, sed potius auctoritate D. Potestatis, & legis absolui sint, & esse intelligantur: exceptis filius, uel filiabus, & deinceps, maximē inficiendo manus aduersus parentes, uel aliquē eorū, qui (ultrā pena, quæ imponeretur alijs extraneis, p simili delicto) debeant habere duos ictus fustis, & ultrā eiā acriùs puniri, ad uoluntatē parentis. & exceptis famulis, & familiaribus utriusq; sexus, qui contrà dām, siue patronū manus iniecerint, seū exercerint offendēdō, uel qui furtiuè subtraxerint, preter dñi uoluntatē, de bonis patronū, ultrà duodecim den, uel rem talis ualoris. In quibus exceptis calibus, & quolibet eorū procedi possit, & debeat, licut contra personas extraneas delinquentes, & ultrà ad uoluntatē parentis, & patronorū. Addimus etiā q. de delictis commissis per prædictos, in presenti statuto, & ordine descriptos, in platea cōis, uel coram aliquo officiali, procedi possit, etiā per inquisitionē. saluo q. pater, mater, auus, & auia semper possint ubiq; locorū filios, & nepotes p libito uoluntatis eorū corrigere, & castigare, sine pena. Et idē dicimus in fratre, qui possit corrigere, & castigare fratrē eius carnalē minorē, & qui sit minor ætate xviii. annis. Idem q. dicimus in patrue, qui possint castigare eorū nepotes minores xviii. annis, ut supra dummodo prædicta cōmittantur castigationis, & correctionis causa, & moderatē, non tamen animo inuriandi: cuius declarationem remittimus arbitrio D. Potestatis.

De rixa inter forenſem, & terrigenam, seū habitatorem nostræ Terræ. Rub. XCI.

SI Forensis fuerit inceptor rixe contrà nostri⁹ terrigenā, & habitatorē, dicto, uel facto? tunc semper noster terrigena sit impunis, & absoluatur de simili iniuria, a se illata cōtra eū forensem, quæ per dictū inceptorem forensem cōmissa fuerit contrà eum, ita q. si fuerit sis uerbo iniuriā cōmiserit, & inceperit cōtrà terrigenā, & habitatorē, similiter uerbo, licet terrigenæ, seū habitatori nostro refer⁹ iniuriā contrà forensem, & ei facto similiter fiat, & obseruetur non obstante q. in uerbo, uel facto fuerit diuersitas dū tamen contrà inceptorē fiue armis, nō fuerit relata offensio cū armis, & dū tamē talia cōmittat terrigena in eadē rixa, & non in diuersa. forensis uero semper puniatur in toto. Et intelligatur terrigena illa persona, quæ habitauerit in Terra, & districtu S. Iusti per se, uel sua familiā p duos annos cōtinuos proximē tunc elapsos. Addimus etiā q. si forensis, contrà quē procederetur, uel processum esset, contumax fuerit, & nō pareret foro, & mādato nostri Regiminis, nec fideiussionē daret, nec eiā condemnatus solueret sūā condemnationē, siue penā ex cōmissis in rixa contrà nostrum terrigenam, infrà quindecim dies tunc noster terrigena soluere teneatur in executione sux condemnationis quartam partem eius pœnæ, in qua condemnatus esset, uidelicet eius, quod restaret: admissis sibi beneficiis, & beneficia haberet.

De rixa inter religiosum, & terrigenam. Rub. XCII.

HAC præsenti lege statuimus q. si quis noster terrigena, uel habitator habuerit rixā cū aliquo religioso, clerico, uel cōi familiari, & principiū rixæ emanauerit ab ipso religioso, clerico, uel familiari, uerbo, uel facto, & ipse noster terrigena, uel habitator iniuriatus illo instanti se æquali offensa uendicabit, in personam ipsius iniuriantis, & inceptoris, noster

noster terrigena, seū habitator puniatur tantūmodo in decem solidis, & non ultrà, nisi dā ctas clericus, uel religiosus, uel eorum familiaris, esset condigna pœna punitus.

De loquendo cum reuerentia, & submissa uoce coram officialibus. Rub. XCIII.

STatuimus etiā q. quilibet de Terra S. Iusti, uel eius districtu, teneatur semper loqui cū reuerentia, & submissa uoce, modo debito, & quieto animo, quādo loquitur cū officialibus nostræ Terræ, uel coram eis. Et qui contrafecerit, puniatur de facto per Rectorem in centum solidis den. uel minùs, arbitrio ipsius D. Potestatis considerata qualitate persōnæ, delicti, temporis, loci ac officialis, cum quo, uel coram quo loquitur.

De non faciendo foueam celatam, neq; immittendo tribulos. Rub. XCIIII.

NVllus audeat, uel præsumat facere, siue fodere foueā celatā, nec tribulos immittere, ponere, siue proiicere, nec dū alibi, sed in possessione propria, uel cōducta, sine expressa licentia Rectoris, & publico bando præmisso. Et cōtrafaciens in uigintiquinq; lib. den. pro quolibet, & uice qualibet puniatur, & ad damni emendationem, indè secuti, teneatur.

De non cogendo, seū retinendo aliquem personaliter. Rub. XCV.

PErsonam bonę conditionis, & famę, contrà quā ex quacunq; causa procederetur: nullus nostrorū officialiū cogere possit personaliter, uel retinere coactā in palatio, uel alibi, nec eiā in carceribus ponere, uel tenere, si talis persona cogenda, uel carcerāda fuerit parata, & cū effectu obtulerit, dare idoneā & cautā fideiussionē, & fecuritatē de dādo iuri, & solūndo iudicatū, siue ciuiliter, siue criminaliter ageretur, siue mixtim imò tali fideiussio ne præstita, uel dicto modo oblata, talis persona illicò dimittatur, & relaxetur. Contrafaciens officialis pro quolibet, & uice qualibet perdat de suo salario uigintiquinq; libras den. & hoc locum non habeat, nec intelligatur in testibus, qui pro testimonio ferendo, secundum formam nostri ordinis detinerentur & nisi fuerit malefici⁹ tale, q. executionem per sonalem requirerent de iure, uel ex forma nostrorum statutorum.

Quod fideiussor repræsentans principalem in delictis, sit à sua fideiussione liberatus. Rub. XCVI.

FIdeiussor, qui in causa criminali Rectori, uel alicui officiali, pro cōi recipienti, p aliquo se obligauerit, quādocunq; ipsum principalē repræsentauerit coram D. Potestate, seū eius Vicario, protestando q. pro eo ulteriùs in obligatione fideiussoria stare nolle⁹ mus, ut ab ipsa obligatione ipse totaliter liberatus. principalem uerò repræsentatum D. Potestas, uel eius Vicarius cogat, detinerq; faciat, sub fida custodia, donec alios fideiussores idoneos dederit, uel aliter cauerit, seū pro ipso delicto effectualiter communi satisfecerit.

De quæstionibus, & tormentis. Rub. XCVII.

VT ueritas patere possit, & teatus punitio sequi debito cū moderamine ualeat statui mus, q. Rector, uel D. Potestas in omnibus, & singulis malefic⁹is, delictis, uel excessibus potest cū debito moderamine ad torturā deuenire, dūmodo crimen de malefic⁹o, uel delicto, per unū testem fide dignū, uel legitima indicia, & ocasione malefic⁹i, uel delicti de quo uenire imponenda pena dece lib. uel ab indè supra. dū tamen aliquid torqueri nō de beat, sine præsentia Cācellarii nri cōis, siue eius uice gerentis uel (in sua absentia) alterius uorū ex DD. Prioribus, sub pena centum librarū den. pro quolibet, & uice qualibet auferēd.

Quòd bona delinquentium sint obligata Communi. Rub. XCVIII.

BOna malefactorū, & delinquentiū ex tempore delicti, uel malefici cōmissi, ipso iure, & facto sint, & esse intelligantur efficaciter obligata nostro Cōi, ita q. nulla sequens obligatio, alienatio, uel hypothecatio, possit dicto nostro Cōi prejudicare in dictis bonis,

quantùm ad pœnas delinquentiũ,& quantitates earũ, in totũ, uel in parte, & actio maleficii puniendi sit,& reputetur nõ tantum personalis,sed eũ realis, p modo impenẽdæ, & exagendæ quantitatis pœnæ: saluo,ubi mors,seu maleficatoris intereuenerit,ante iuxta cala tonẽ, seu contestationẽ super ipso maleficio, seu excessu,quo casu iura cõia obtinentur.

Quòd in casibus non determinatis per nostros ordines procedatur de similibus ad similia. Rub. XCIX.

CVM difficile,& fere impossibile sit,omnes casus specialiter,& determinate cõprehendi, hoc decreto prouisum est,ut in omnibus,& singulis casibus,& causis,maximè criminalibus,non habentibus per aliquod præsentũ ordinũ,uel aliorũ nostri cõis aliqua specialẽ,clarã,& expressam declarationẽ,aut pœnæ impositionẽ, per quã ipse casus,& causa proprie,& specialiter deciditpositis,tunc si quidẽ aliqua similitudo reperitur,uel apparet Ipetia liter,aut generaliter in aliquo eõ ordine, procedatur, & fiat secundùm ipsam similitudinem,cui potius conuenit, & conuenientiùs adaptatur, iuxtà prouidentiam, & arbitrium officialis. Deficiente uero similitudine iuris scripti municipalis, recurratur ad antiquã,& probabilẽ consuetudinẽ in quo casu, uel similibus hactenus obseruatis in terra Terra. Quæ etiam delicitæ,tunc terminetur,& fiat propriè,uel simili adæquatione, fm iura cõia.

Quomodo,& qualiter fiat abolitio in maleficiis. Rub. C.

STatuimus item,q. ab indẽ in posterum non possit per aliquem,suũ aliquos, antè tem pus allegationum, petæ aliqua abolitio super accusis uel denũciis,in scriptis per ipsum, uel ipsos,coram Rectore factis,uel exhibitis,seu faciendis,uel exh berdis, in maleficijs,ex cessibus,uel delictis,aut uerbis iniuriosis,siuè impreparatoriis,nisi exhibens,uel producẽs accusat-onem,siue denunciam huiusmodi, prius soluerit in cõmun,pro huiusmodi abolitione,solidos duos den.per libram den.condemnationis,uersimiliter ex inde facienda,si talis condemnatio fuerit a uiginti libris infrà. Si uerò fuerit ab inde suprà,soluat solidos tres den. per libram den.& aliter non ualeat,nec admittatur.

Si quis insultauerit aliquem in possessione sua, & ille, cuius esset possessio offenderet insultantem. Rub. CI.

STatuimus,& ordinamus q. si quis insultũ fecerit,siue offenderet aliquem in domo, seu in possessione insultati propria,uel cõducta & usufructuaria,seu offensus possidẽs, & morans in domo,seu possessione,offenderet insultantem,sibi offendendo,ad hanc mini mẽ teneatur,& R ector non teneatur,nec debeat procedere contrà ipsum in aliquo,& talis insultans,seu offendens,ob tuam audaciam puniatur in duplum pœnæ,quã puniẽdus fuisset,si alibi insultasset,& offendisset.

De infamante DD. Potestatem,Conſalonerium,& Priores, & quos libet alios officiales,uel ad aliquod officium deputatos per commune. Rub. CII.

VT nullus audeat quo quo modo DD.Potestatẽ,Conſalonerũ Priores,aut quoslibet alios officiales,uel ad aliquod officium deputatos per nostrum commune,infamare de gestis in eorum officio, sed suam linguam compescat, statuimus, & ordinamus, q. nemini liceat DD.Potestatẽ Conſalonerũ & Priores, aliosq; officiales, uel ad aliquod officium deputatos,sed ipsorum aliquẽ de gestis in eorum officio malignè loqui, uel diffamare,uel ea,sed cuilibet ipsorum iniurias inferre uerbis præsentibus,uel absentibus,nec contrà eos,uel aliquẽ eorũ murmurare,uel minus honestè loqui, Et si quis,uel aliqua fuerit contrà temeritatis,& simplicitatis,q. præmissos,uel aliquem,seu aliquos præmissorum maliciosè infamauerit,uel aliquod præmissorum commiserit,& de eis contrà eos. & de eorum officio ablocutus uel ablocuta fuerit de aliquo ex eo,quo posset ortis scandalum in nostra Terra,& timbari pacificus eius status puniatur,& cõdemnetur in pœna

quinquaginta

quinquaginta librarum denariorum, quam pœnam soluere teneatur sinè aliqua diminutione,& minus,arbitrio concilii credentiæ. Si quis uerò dersuè,aut temerarè prædictos, uel aliquem prædictorum infamauerit, seu aliquod præmissorum commiserit,puniatur tunc qualibet in x. lib. den.quam pœnã de facto, sinè aliqua diminutione soluere teneatur.

Quòd nomen cuiuslibet accusatoris secreti nõscetur D.Conſalonerio, uel uni ex DD.Prioribus,cum iuramento. Rub. CIII.

AD obuiandum malitiis officialium,qui quandoq; auaritia ducti,ficte lucrari queũt partem accusatoris,cùm nullus accusator interuenerit hac nostra sanctione decerni mus statuendo,q. ubicunq; ex forma aliquorum nostrorum statutorum,D. Potestas,uel aliquis officialis ad tenendum nomen accusatoris secreti cogatur,teneatur, & debeat notificare,& declarare nomen dicti accusatoris D.Conſalonerio, aut uni ex DD. Prioribus, de quo magis confideret accusator,cum iuramento tamen prius præstando dicto D. Cõſalonerio, seu cuicunq; alti Priori notificaturo, de tenẽdo dictum accusatorem secretum. Quòd si D.Potestas,uel quilibet alius officialis hoc facere recusauerit, & negligenti,nullam partem pœnæ accusator indè consequatur,sed tota pœna deueniat in communi.

De pœna ducentis equum,uel somarium ad aliũ locum,quem dixerit. Rub. CIIII.

ITEM ordinamus,q. si quis de nostra Terra locauerit equum,uel somarium, uel aliã bestiam,unam,uel plures ab aliqua persona, cuala ducẽdi ad aliquem locum, & ad aliũ duxerit locum,q. ad illum, ad quem ducere dixerit: in uiginti solidis denariorum cõmuni applicandis condemnetur,& ducere dare debeat pensionem,uel uecturam duplicatam, infra tertiam diem,à die reuelationis,sub antedicta pœna.

De pœna accipientis uoxorem,qui uirum,siuè uxorem uxoratum. Rub. CV.

PRæsenti statuto decernimus,q. nulla persona de Terra S. Iusti, uel habitantiv ipsius audeat,uel præsumat accipere,uel capere aliquam mulierem in uxorem,seu hominem in maritum,nisi cũ consensu,& uoluntate expressa patris,si patrem habuerit.Si autem patrem non habuerit,matris,fratris carnalis,patrui,aui, auiæ,uel alterius prædictorum consensum requirere teneatur,sub pœna centum librarum den. quotiens fuerit cõtrafactum. Et si quis ad prædicta contrahenda, cõmittenda, & facienda præsturerit domum propriã, uel conductam,uel in domibus eius habitationis prædicta commissa fuerint,non cõstante tẽp. de prædictis ignorantiam prætendere poterit, seu etiam quomodolibet ad prædicta dederit,uel præstiterit auxilium,consilium,uel fauorem in uiginti quinq; libris den. debeat condemnari,& pater,mater,auus,auia,frater,nepos,filius,uel alia persona qualiber,& quã tumeunq; de iure mulierem prædictam dotare debeat,sui deberet,ex contractu,uel ultima uoluntate,uel alia qualiber ratione:eidem mulieri minimè teneatur, nec alteri pro ea, ad solutionem,sed promissionem dicti prædictæ sed pendẽs dotem dare debentem,remaneat omni petitione, promissione, obligatione, stipulatione, & iure reiectis. Et prædicta tenẽdicent sibi locum in his personis,quæ in una domo, & una familia habitauerint cum personis superuis nominatis.

De fideiussoribus dandis ab allegatis suspectis. Rub. CVI.

ITEM ordinamus,cad hoc, ut status cõmunis, & hominum nostræ Terræ non turbetur,& speriales personæ eiuldem in eorum personis, & bonis non patiantur aliquam læsionem,q. Rector teneatur,uinculo iuramenti,ad petitionem cuiuslibet,qui suspectũ allegaret aliquem,facere dari duos bonos,& idoneos fideiussores ab illo,qui suspectus allegaretur,ad minus de libris ducentis den.pro quolibet,de non offendendo,uel offendi faciendo illum,qui eum suspectum in persona,eiusq; rebus allegaret. Quam quidem obligationem iudex,uel notarius communis recipiat,nomine cõmunis,& partis, ad cuius in-

stantiam daretur,in hunc modum:tu talis promittis mihi vicario,uel notario dicti communis,stipulanti, & recipienti nomine, & uice talis, & communis S.Iusti,q talem, quem ie suspectū allegauit, non offendes,nec offendi facies in persona,uel rebus,seu rebus,seu repore nostri Reginimis, & quindecim diebus post,iub pena, & ad penam quatuorcentum librarū den.qualibet uice,&c. & super recepiat idoneam, & sufficientem cautelam de iure uitalitiū ram,quā melius potent, & post hæc recipiat fidesiussores de faciendo,& curando se,q. præ dicta omnia,& singula promissa per electum suspectum obseruabuntur ad dictam pœnam,&c.renunciantes,&c & super his recipiat nomine, quo supra,probam, & sufficientem cautelam a dictis fidesiussoribus principaliter,& in solidum,de iure melius uallutarum em ni iure,& modo,quibus potent.Et q. suspitne prædicta probetur per duos testes de fama, & habeatur pro plena probatione.Quibus omnibus sic peractis,iudex vel Vicarius mā det principali,& fidesiussoribus,q. prædicta obseruent,ad dictam pœnā. Et si alis electus suspectus dictos fidesiussores non dabit allegantí eum suspectum,& abandutur, & redire non possit,nec in nostra Terra stare,quousq; ei dabit fidesiussores prædictos.

De pœna accipientis calicem,uel crucem sub pignore. Rub. CVII.

ITEM ordinamus,q. nullus de nostra Terra, uel habitator ipsius recipiat sub pignore,uel alio colore crucem,calicem,pallium,uel aliquod aliud ornamentum alicuius Ecclesiæ ab aliquo cappellano, seu rectore alicuius dictarum Ecclesiarum, uel alia persona, sub pena unginti unguc lib. den.p. qualibet uice & Rector,qui p tempore fuerit in dicta Terra,teneat restituere dicta pignora cappellano,seu rectori dictæ Ecclesiæ cuius pignora essent,& recidatur amittat pignus, & pecunia quā ipse mutuauerit super ipso,seu credatur.

De pœna illius,cuius occasione represaliæ concederentur. Rub. CVIII.

ITEM ordinamus,q. omnes & singuli de nostra Terra, & habitantes in ea,mercimonia quomodocunq; exercentes fic, & taliter debeant eorum negotia,& mercimonia cū forensibus gerere, & mercari, q. propter eorū negotia, seu facta, nulla reprefalia contrà nostrum commune dictis forensibus modo aliquo concedatur. Et si dictum commune, seu alia spetialis persona eusdem occasione damnū aliquod fubstineret dictus negotiator,cuius de causa reprefaliæ alicui personæ concessæ essent,statim querela facta coram Rectore de præfatis,personaliter in palatio,fub carcere communis cōstringatur, & inde non discedat,sui extrahatur,nisi prius dicto communi,seu spetiali personæ, quę damnum aliquod modo aliquo pateretur,fuerit de omni damno, & interesse integre satisfactū,de quo damno sletur, & credatur fuceramento damnum passi, Et si haben eam potuerit,eo demetur in duplo quantitatis reprefaliæ reprehensæ, & perpetuo fit exlandtus de quo bando exire oō possit,nisi prius dicto cōmuni,& spetalibus personis, dicta de causa dam num aliquod patientibus fatisfecit integrē,& cum effectu.Et si habeti & capi potent de beat assignari,& darivilli cui dictæ reprefaliæ essent concessæ,& in eius fortā pont. Et præ dicta locum habere volumus in præsenti tempore,ac futuro. Et si Rector negligens fuerit,prædictis fubstinentibus damnum,teneatur fibi de,suo proprio refarcire,Et præd icta omnia,& singula uendicent sibi locum contrà quamlibet personam nostræ Terræ,que fe cerit,ordinauerit,seu commiserit aliquod, propter quod contrà commune prædictum S. Iusti,quæcunq; de causa, ad petitionem alicuius, concessæ fuerint reprefaliæ fuprad dictæ.

Quomodo admittantur appellationes. Rub. CIX.

QVoniam(teste Horatio)improbi penarum formidine, peccare desinunt,& qui de licti pœnam non subeunt,audaciùs scelera committere audent;iccirco,ne committentes & perpetrantes malefitia,excessus,cōtumacias,& delicta,ac uras in Terra S.Iusti, eius;q. districtu,qui te poribus retroactis,propter fruolas & cauillosas appellationes pœnam debitam recularēt,& hinc animofiùs ad delicta perpetranda de extero conferuntur;

ne malefitia remanent impunita,hac presenti lege statuimus,& ordinamus,q. omnes,& singuli,cōtrà quos per D.Potestatem,uel eius officiales,siue curiam procedetur modo aliquo in criminalibus cautis, siue in damnis datis, per inquisitionem & ex merto officio, siue per accusationem,siue per denunciationem,uel querimoniā,alium modum occasione cuiuscunq; malefici,excessus,uel delicti,uel cuiuscunq; damni dati,siue occasione mā dati,siue præcepti,quod fieret alicui occasione debitorum communis,cuiuscunq; rei,uel pecuniæ,qui uellent quo quo modo appellare,uel reclamare per se,uel alium loco tui,siue ab ipso processu,aut inuentione,siue præcepto,siue à sententia aliqua interlocutoria.Siue etiam diffinitiua,quomodocunq;& qualitercunq; teneantur,& debeant,& penitus obligati sint,ex forma præsentis statuti,eadem die,qua appellationem interposuerint coram iudice à quo,deponere pro quolibet & qualibet uice effectualiter,& in pecunia numerata & non fictè penès cameratium communis nostri pro tempore existentem,infrascripta pecuniarum quantitates,modo,& ordine infrascripto:uidelicet,q. si appellans,uel appellantes reclamare,siue appellare uoluerint a predictis,uel aliquo prædictorum,siue ab interlocutoria,siue à diffinitiua sententia,siue à præcepto prædicto,& pœna illius maleficii,excessus,& delicti,siue damni dati,aut præcepti ascenderet usq;ad quantitatem decē librarum den.inclusiue,uel ab inde infra tenearum(ut supra)pensdictum cameratii deponere florenum unum monetæ,& decem libris supra,usq;ad uiginti quinq; libras nec non & deponere & deponere debeant libras decem. A xxv.libris supra,usq;ad quinquaginta libras inclusiue deponāt,& deponere debeāt libras uiginti.A quinquaginta libris supra, usq;ad centum libras inclusiue,de ponāt,& deponere debeāt libras uiginti quinq;.A centū uero libris supra,quantacunq; fuerit quantitas deponāt,& deponere debeāt(ut supra) florinos decem monetæ. Et si appellans, uel appellantes quo quo modo recularent,uel recullauerint deponere,uel deponere noluerint dictas pecuniarum quantitates, modo & forma supradictis,singula singulis congitur referendo per D.Potestatem appellationi di cte minime diferatur,nec ipsa admittatur,fed imò dicta appellatio intelligatur,& sit,ablq; alia pronunciatione,ipso iure nulla,& ea non obstante, contrà ipsum procedatur aut ipsos,secundūm formam statutorum nostræ Terræ:& formam iuris perindè ac si ullo modo esset appellatum.Et si contrà modum prædictum admitteret,& propter eam non exe queretur,prout ex forma statutorū,& iuris tenetur,incidat de facto in pœnam quinquaginta librarū den.communi appliecandam exceptis à prædictis appellationibus,quę fie rent per D.Potestatem,uel eius officiales,& curiam extraiudicialiter,causa offici exercendi,in quibus quantacunq; fuerit quantitas,& causa appellationis interuenientę deponat appellans,(ut supra)& deponente teneatur penès cameratum prædictum solidos etiam den.Et si appellans fuit appellātes huiusmodi in causa appellationis fuccubuerit,siue fuc cubuerint,uel dictæ appellationi renunciauerint,uel eam prosequi non fuerint,ex tunc deperdant quantitatem denariorum,siue pecuniarum per ipsum,uel ab ipso,de positarā, ut supra,& illa applicetur communi,& teneatur referre ipso communi nihilominùs omnes expensas taxandas,prout fuerit de iure.Si uero communitas ipsa fuccubuerit,uoluerus,& ordinamus,q. etiam dicta communitas teneatur,& debeat appellanti prædicto remus,& ordinamus,q. etiam dicta communitas teneatur,& debeat appellanti prædicto referre omnes & singulas expensas,quæ occurrerent in causa dictæ appellationis,& etiam nihilominùs restituat,& restituere teneatur quantitatem depositam dicto appellanti.Et nè communitas ipsa indebitè,& intustè expensis fatigetur,propter malitias & ignorantiā officialium nostri communis teneatur,& debeat ipse D.Potestas,à quo appellatum fuerit,(ut supra)tempore syndicatus,ad instantiam,& requisitionem syndici generalis dicti communis,coram suis syndicatoribus dare idoneum depositarium dictæ communitati, de reficiendo cum effectu omnes expensas legitimas dictę communitati,per ipsam factas in causa dictæ appellationis,casu quo dicta communitas in dicta causa appellationis fuccubuerit,per sententiam iudicis tententiantem,per dictum D.Potestatem male sententiatum,fuit pronunciatum fuisse super causa principali,à qua extitit appellatum. Item,nè

interponentes appellationes communiter dictam, per ambages iudiciorum, ualeant causas appellationum, tam ab interlocutorijs, q̃ diffinitiuis leuentis, siue præceps interpositis, in longum perducere, & sic committatem uarijs expensis fatigare, statuimus, q. quicunq; de cætero appellare uoluerit ab aliqua sententia interlocutoria, præcepto, commonitione, uel alio quocunq; grauamine, uel sententia diffinitiua in criminalibus, uel damnis datis, siue extraordinarijs causis, facto dicto depposito, aut supra tenetur, & debeat infrà quindecim dies continuos, se præsentasse coram iudice ad quem cum eius appellatione, & inhibitoriam reportasse, ad nostram Terram, & iudici præsentasse: alias dicta eius appellatio intelligatur, & sic ipso iure nulla, & cõrà eum, uel eos procedatur, perinde ac si non appellasset, siue appellatsent, absq; alia pronũciatione. Dicta uero inhibitoria præsentata adeò sollicitè, & diligenter appellans ipse se habeat in dicta causa, q. eam faciat per lententiam terminari: si ab interlocutoria præcepto, uel commminatione, uel alio grauamine extraudicialiter, infrà urginti dies cõtinuos: si uero à diffinitiua, infrà menses cõtinuum: alias dicto termino elapso, similiter dicta appellatio sit, & esse intelligatur ipso iure nulla, & contrà ipsum appellantem procedatur per D. Potestatem, & alios officiales, perinde ac si nullo modo esset appellatum. Et si modo aliquo per dictum appellantem, unum, uel plures fieret, q. dicta causa infrà dictum terminum non expediretur, quomodocunq; & qualitercunq; fieret: elapsis dictis terminis, eidem appellanti nullo modo reddatur ius in ciuili, nec criminali causa, dicta durante causa appellationis, nec etiam damnum datum in eius uel eorum possessionibus personaliter, uel cum animalibus. Si autem appellatio fuerit super causis damnorum datorum: ad pœnam aliquam minimè teneantur. Et hoc statutum sit præcisum, nec indigeat aliqua interpretatione, sed solùm, & duntaxàt, ut uerba sonant, perpetuò intelligatur, & obseruetur.

Statutorum Ecclesiasticæ Terræ Sancti Iusti, Maleficiorum, siue de causis criminalibus, Liber Tertius feliciter explicit.

IN DEI NOMINE AMEN.

MVNICIPALIVM LEGVM, AC STATVTORVM

ECCLESIASTICAE TERRAE SANCTI IVSTI,

Damnorum Datorum, Liber Quartus feliciter incipit.

De officio, & iurisdictione Officialium Damnorum Datorum. Rub. Prima.

OFFICIALIS Damnorum Datorum ad officium deputatus in Terra Sancti Iusti, eiusq; districtu, ipso iure, & facto habeat, & habere intelligatur plenam iurisdictionem cognoscendi, puniendi, examinãdi, & decidendi in, & super, & de omnibus, & singulis damnis, quæ dari contigerint personaliter, uel cum bestijs à quacunq; persona, uel bestia, in re, uel possessione alterna, iuxta formam statutorum pertinentium ad officium eius, & præsenti Quarto Libro scriptorum. Et habeat etiam iurisdictionem, curam, & solicitudinem faciendi reparari, aptari, & etiam (si opus fuerit) de nouo formari, & fieri, ac etiam manuteneri, & gubernari per homines nostræ Terræ, fontes, pontes, & uias per omnia, & singula oportuna loca territorii, & districtus Terræ S. Iusti, dum tamen de bonis, & ijs dicti Communis ultrà centum sol. pro qualibet reparatione, seù ædificatione, absq; speciali deliberatione D. Potestatis, & Concilij generalis expendere, uel expendi facere nõ possit: & dum tamen maiora negocia ædificationis, & reparationis, multas, & longas operas exigentia non aliter expedantur, q̃ cum deliberatione dicti concilij. Et in prædictis omnibus, & singulis & dependentibus ab eisdem habeat auctoritatem, & potestatem præcipiendi, & personaliter cogendi, bandi faciendi, pœnas, & banda imponendi, mulctandi, & exigendi prout uidebitur expedire. dum tamen ex arbitrio suo pœnam ultrà urginti solidos pro qualibet, & uice qualibet imponere non possit, nec etiam exigere: & in casibus expressis in statuto, pœnam statuti non excedat, & si excesserit ultrà maiorem pœnam, q̃ dictum est ipso iure sit nulla.

Qualiter procedatur in damnis datis. Rub. II.

POssit, & debeat dictus officialis damnorum datorum in, & super damnis datis, & dandis procedere, cognoscere, & punire per inquisitionem, denũciationem, accusationem, & simplicem scripturam, & etiam sine aliquo promotore, ex mero officio, & nõ ad relationem custodis, priuati, & pœnas, & banda de facto imponere, exigere, & condemnare, & cõdemnationes exigere, & ad manus camerarii nostri cõmunis peruenire facere termino infrascripto parti præfixo. tranſacto, summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij. dũ tamen in terminis citationum, & defensionum defensiones producãt, & ueré non prohibitæ, uel nõ reiectendæ per formam alicuius statuti, seu ordinis nostri communis, saltem in termino citationis, & allegationum summariè audiantur, & admittantur: & dummodo semper de ipso damno cõstet aliquo infrascriptorum modorum in serstorum in ordine, sub rubrica de probationibus damnorum, &c. Et quicquid de aliquo dictorum modorum actum fuerit per dictum officialem, ualeat, & teneat plenè. non obstante iure contrario. & una uia electa procedendi ad aliam nihilominùs possit reuerti, seu redire. Exceptimus autẽ à dicta clausula, & arbitrio procedendi ex mero officio arbitrium procedendi per inquisitionem, uel inuentionem, siue promotorem, & etiam arbitrium procedendi ad relationem

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО

custodijs priuati casus infrascriptorum, uidelicet quotiens damnum aliquod fuerit datum per aliquam bestiam bouinam, equinam, asininam, mulinam, caprinam, uel pecudinam, aut porcinam, uel cottum generum in terra loda, uel non culta, aut stipulis plena, uel nouiter aratro reuoluta, aut campestri, non seminata, aut etiam in terra prariua uidelicet post 40 annō fœnum fuerit inde secatum, & sublatum, usq; ad kalendas Martij, & nō fuerit retentum ipsa terra prariua in eodem anno terminata solenniter, prout continetur infra in statuto de damno dato cū bestijs in blado, &c. item in terra nemorosa, uel iyluata, aut in aliquo rubeto: ité de solo tritorio, uel ingressu personali, pedester, aut equester, per possessionem alterius non hortalem, umealem, uel cannetalem, uel non seminatam aliquo genere bladi, uel leguminis item de lignis, aut harbis syluestribus, quæ portaerint per operarios, siue laboratores diurnos per unum fatcem, uel coupum portabilem in collo uniꝰ, aut, & loco, quo laborauerint. In quibus casibus tantum per accusationem, denunciationem, promotionem, uel querelam procedi uolumus, & non aliter. Addimus huic ordini, q in damnis datis, uel dandis in uinea, sola citatio sufficiat ad excusandum adeō q. si semel citatus per publicum baiulum ex commissione D. Potestatis, uel officialis, & is cōtra quem procederetur occasione alicuius damni, nō comparuerit legitime, & idonee in termino in citatione prefixo ex tunc dicto termino elapso, habeatur, & reputetur cōtumax ipso iure, & elapso termino in allegationibus prefixo, posset, & debeat puniri, & cōdemnari, tanq; uere cōfessus, & conuictus, & pro confesso, & conuicto habeatur, & eius condemnatio, seu pena imposito ualeat, & firma sit cum omnibus inde secutis, & secuturis iure cōtrario nō obstāti, dam tamen fatem dicta citatio die precedenti pro die sequenti facta existerit personaliter, uel ad domū habitationis citati, qui dom citationem aliquis uicinus, uel aliquis talis præsenserit, cuius nomen sit in relatione re dacta. & talis relatio uolumus q. sufficiat pleno iure, & ei plena fides adhibeatur. Aliter uerō facta citatio nō ualeat, nec teneat, & si citatus infra dictū terminū, & in tempore allegationi nō cōparuerit legitime posset, & debeat puniri, uel codemnari, tanq; uere confessus, & conuictus, fm formā nostrę statutorū.

De accusationibus, & denunciationibus damnorum datorum. Rub. III.

ACeusare posset, & admittatur, patre non cōraditente, filius familias, & etiam mulier, necnon & minor, qui sit ętatis fatem decem annorum, & tām colonus, etiam ex parte, q̄ dominus possessionis, dū tamen ex accusatione coloni etiam dominus percipiat partem emendationis damni, & in concursu dominus admittatur, potius q̄ colonus, salua colono parte sue emendationis, & refectionis damni. Colonus uerō, siue laborator dominū possessionis, siue patronum accusare non posset, nisi de grauꝭ, & enormi damno, ex quo le sus, fuit damnificatus existerit colonus pro parte sua ad minus in centum sol. den. posset tantū m pro damno illato cuiliter agere, seu emendationem consequi patrono, & etiam admittatur accusans de damno illato in re communi, quilibet consors, seu pars habens in ipsa re damnificata, non obstante contradictione alterius partem, uel ius habentis, & in per his potior habeatur, & admittatur ad accusandum, qui primō præuenerit conquerendo, uel denunciando damnum dum ramen de eodem damno non amplius, q̄ semel, quatum ad pena) procedatur. Salua semper cuilibet consorti, seu parti partem damnificato, parte emendationis pro rata damni. Et idem iuris fiat, & obseruetur in ceteris damnum passis, & quorum interest, & nihilominus admittatur ad accusandum omnes alij, & singuli non prohibiti de iure communi. Accusari autem possint, de damno inquis puniri, & condemnari quilibet maior octo annorum item filius, & filia, etiam sine consensu patris, & contradictione pateris non obstante, & alius quilibet de damno culpabile, per se, uel eius animal, qui de iure communi accusare non prohibetur. Preterea ad repulsam simulatum exceptionum, quæ plerunq; adueniunt in causis damnorum, ualeat, & recipiatur etiam accusatio generalis, etiam inepta, continens in se simul, & semel diuersa facta, & conclusiones si tue diuersas actiones, uel continens easdem personas pro reis, ac etiam pro testibus contra alios,

alios, & alia quæcunq; accusatio, denunciatio, uel querela non obstante aliquo errore, uel repugnantia conceptionis illius formę, dum tamen aliquis intellectus cōcludens, & damni qualitatē demonstrans resultet. Teneaturq; dictus officialis propria fua manu in actis fuis, ad petitionem petentis, sine aliqua mercede in scriptis redigere quam libet accusationem, denunciationem, seu simplicem querelam dicentis, damnū in re, uel possessione pro pria, uel coaccusata datum fore, & super dicta scriptura, tanquam super uera accusatione, posit, & debeat procedi, & petua exigi, ac emendatio dami, tanq; super accusatione legiti ma formata officialis contrafacientis, & refusans predicta fieri debere, uel etiam admittere, pu niatur pro quolibet, & qualibet uice in centum sol. d. fis. nostro cō applicādum. Admittatur, & reputetur legitimus ad accusandum de damno dato, etiam familiaris, siue filius familias alicuius, qui comparens coram officiali, asseruerit se habere in mandatis à dño, siue patrono, q. accusēt, uel denunciet, & super tali accusa, uel denūciatione, aut etiam querela procedatur, & procedi possit & ualeat pleno iure, nisi dominus expresse contradixerit, ante exculationem super processum dum tamen emendatio damni semper conspiatur, & fiat in persona domini. Item quō ad causam damni dati, reputetur idoneus ad accusandum, seu denūciā dum is qui tempore damni facti, seu illati tenuerit, & possiderit rem damnificatam, ut dñs non obstante qualus in re ipsa ius aliquod habeat, uel prętendat. talis tamē accusatio, seu denunciatio, uel inde secutis, nullū prejudiciū facere possit alteri ius habēti, quō ad alia.

De probationibus damnorum datorum. Rub. IIII.

NE probationum difficultate damnorū sequatur impunitas, & indē delinquendi prę sitetur occasio, ampliantes probationum materias, prouidemus, q. infrascriptæ probationes, & qualibet ipsarum in suis casibus locum habeāt, ualeat, & sufficiat pleno iure, uidelicet si aliqua inditio damni facta per officialem, quem actis fuis scripturis, & aliquam personam, uel bestiam inuenisse damnum dare tali die, uel nocte in tali loco: habere decernimus probationis plenam efficaciam & effectum, absq; alia inuentionis, uel damni probatione. Item pro plena probatione haberi uolumus, & admitti relationem bayuli publici, qui ex commissione ipsius officialis, ad petitionem alicuius conquærentis, ad locū dam ni accesserit, & ibi audiuit, seu inuenisse retulerit, personam, uel bestiam damnum dantem; huiusmodi quærimonia, commissione & relatione reducta in actis. Item relatio custodis pruarū ad hæc deputati, & iurati, intrā tantum infertus traditam, qui suo sacramento, extam de nouo præstando retulerit, se uidisse aliquod damnum dari, uel fieri in uinea, uel cāneto, horto, arbore fructifera, uel pomis ad ulum hominum conluetis, & etiam in glande; habeat, & habere intelligatur plenæ probationis effectum & ualeat, & teneat usq; in quan titatem unginti solidorum pœnæ, & in ipsa quātitate unginti solidorum pro quolibet damno, & qualibet uice & simplici probatione prædicta posit pœna imponi. Et idem in bladio, lino, & legumine obseruetur, a kalendis Martij in posterum. In maiori uerō quantitate pœna nullo modo posit imponi ex tali relatione, & sacramento de damno dato in aliqua prædictarum rerum, nisi cum dicto unius testis idonei, per quod unā cum relatione prædicta posit, & debeat pœna, & perfecta impositio pœnæ fequi, uel fieri, iuxtā facti qualitatem, & formam ordinis de ipso damno loquentis. De aliis autem damnis, idest in aliis rebus datis, nulla pœna ex tali relatione custodis imponi, uel sequi quo quo modo possit, seu debeat. Volumus tamen, q. heat, & possit probari contrarium eius, quod retulerit custos, in totum, uel in partem, falsem per duos testes idoneos, quo casu teneatur ipse custos ad pœnam, & emendationem, & non persona, uel bestia per eum denunciata. Item sacramentum eiusdem domini, uel possessoris, seu etiam coloni, aut laboratoris rei damnificatæ conquærentis, & iurantis per se, uel aliquem eius familiarem, aut nuncium boræ condi tionis, & fame, ac honestæ uitæ. uidisse, uel inuenisse in re, uel possessione sua damnum dari personaliter, uel cum bestijs, ipsa quidem querela cum iuramento in actis redacta simili modo habeatur, & reputetur plena probatio, usq; ad quantitatem unginti solidorum den.

Dictam quoq; unius testis bonæ famę testificantis de usu, pro qualibet damno ualeat, & sufficiat, tanquam plena probatio, ad totam integram pœnam, cum iuramento tamen domini, ut supra. dum tamen testis non sit minor annis quatuordecim annorum. Item dictam unius testis tantùm, etiam si sit familiaris, uel domesticus, uelq; in quantitatem unius solidorum denariorum pro qualibet damno, & qualibet delinquente admittatur, & eidem cum iuramento credatur.

De priuatis custodibus eligendis, & eorum officio. Rub. V.

STatuimus, & ordinamus, q; in Terra Sácti Iusti habeantur, & sint uigintiquatuor custodes priuati, & pauciores, secundùm q; uidebitur Dominis Potestati, & Prioribus, ad damnum referendum officiali, uidelicet boni homines, & fideles, per quodlibet territorii deputandis pro rata quorum qualibet sit ætatis ad minus uigintiquinq; annorum, & possideat in dicta Terra, uel eius districtu bona immobilia ad minus uigintiquinq; librarum den. Qui eligantur per DD. Cósalonerium, & Priores, und eum nostro D. Potestate, predicto modo, & loco fecerit. Qui sic electi teneantur acceptare, & ad hoc cogantur personaliter, & de facto, omni oppositione remota, & teneantur ipsi custodes tenere fecreti, & si contrafecerint reuelando, puniatur qualibet reuelans, & uice qualibet in centum sol. den. de facto, sint aliqua solennitate perfoluendis. Dominus autem Potestas, Consalonerius, & Priores, qui hoc reuelauerint in xxv. libris den. pro qualibet, & uice qualibet puniantur; teneatur q; & debeat nobler D. Potestas, sub iam dicta pœna, in principio suę regiminis, statim per quaterne cum effectu ipsos DD. Consalonerii, & Priores super prædictis & nominadictorum custodiũ, qui nominati fuerint, & per eosdem diligenter scribi faciat, eosq; sin gulariter, & separatè eàm in nocte facienda euocari, & sigillatim eos confortibere, & recipere faciat corporaliter iuramenta, stipulationesq; de diligenter exquirendis damnis, & eorũ officiis exercendis, & ipsis damnis penitus referendis usq; quintam diem, à die cogniti damni, & de comparendo qualibet die dominico coràm officiali, ad referendũ, si fic, uel nò damnum dari uiderint, & de soluendo pro pœna usq; in quinq; sol. quotiens in aliquo predictorum contrafecerint. Eorum autem custodum nullum cogat officialis realiter, uel personaliter ad aliquid dicendum, uel faciendum, postq; comparuerit, (ut dictum est) & dixerit, fecerit, seu audiste damnum dari, uel fieri, aut nomina q. facta relatione per iuramentum, solum Deum habeant ultorem. Saluo q. si referendo aliquem denunciasse, & contrarium probaretur, ut in præcedenti ordine. De prædictis autem omnibus officialis faciat speciale librum continentem dictas electiones, sui relationes, & iuramenta, ac etiam singulas relationes supradictas. Quorum custodum officium duret per sex menses continuos; quibus transactis, alii similiter creentur.

De emendatione damnorum datorum, & qualiter etiam ad ipsam emendationem teneantur conuicini. Rub. VI.

OFficialis damnorum datorũ prædictus teneatur, posse, & debeat in singulis casibus semper, dum exigit pœnam communis pro damno dato, simul exigere emendationem damni, soluendam parti damnum passæ, uel alteri pro ea ab eadem persona à qua ipsa pœna communis persoluitur, & unà cum ipsa pœna ita q. simul, & semel executo fiat, nec retardetur executio damni quanuis pœna communis foret exacta. Quantitas uerò pro emendatione soluenda in singulis manualibus damnis, seu personalibus illatis in horto uel area, canneto, lino, blado, legumine, pomis, & arboribus fructiferis, & etiam in damnis per animalia illatis, præsente custode, iuste domino animalis damnum dantis in supradictis locis, uel aliquo eorum, sit, & esse intelligatur tanta, quanta esset dimidia pars integræ quantitatis soluęe, seu soluendæ pro ipso damno pro pœna communis, non obstẽte iuramento beneficio. In aliis autem diuersis damnis fiat emendatio in tanta quantitate, quanta esset quarta pars totius, & integri bandi soluẽdi in communi à damnum ferente. & saluo, cum dicere-

diceretur, damnum per conquerentem grauius, & enormius esse, q; dictum est: quo casu insuper suplementum fiat emendationis in tantum ultrà, quantum extimauerint duo homines ideò ad hoc specialiter deputandi, in qualibet casu prædictorum damnũ cuius actor, uel factor non apparetet officiali, tam manualiter datum, q; cum bestia, remdetur per lex, uel pauciores circunstantes personas de uerisdictione nostri communis, quæ prius, æ, uel quarum bestiæ loco, & tempore facti damni prominores extiterint, de die, siue de nocte, tuxed damni conditionem, & qualitatem, & circialis diceretionem. Et q. huiusmodi personæ, & bestiæ sic proximiores existentes dictis locis, & tempore, ut supra, & credatur dicto unius testis etatis, & conditionis, qui, requiritur in probatione damni ex forma præceden tium ordinum, & talis emendatio fiat in quantitatibus supradictis, nisi à decem dies à die damni dati, uel iniustitionis factæ.

Licentia domini, uel possessoris possessionis qualiter in damnis datis excuset, uel non. Rub. VII.

LIcentia data, uel data per dominum, uel possessorem loci, uel per colonum, coptumatarium, uel uxorem, seu turricem, aut curatorem alicuius, necnõ per adulum, aut etiam per Platarium Rectorem, uel Cappellanum alicuius Ecclesiæ, & loci, seu etiam per curatorem bonorum in scriptis, siue sine scriptis, in præsentia tamen unius testis fide digni, quandocunq; ante ipsum dictum damnum, cuius quidem testis, acipsius dãtis licentiam præstam iuramentis, atteflationibus, & dictis iterat, & credatur, ac fides plenaria adhibeatur, & ualeat, & sufficiat ad excusandum, & imponitatem pleno iure. Quam quidem licentiam huiusmodi datam, uel datã, tantùm durare uolumus per tempus ellicnillius Rectoris, tempore cuius licentia huiusmodi data fuerit, & non ultra, Imo dicto tempore elapso, sine dominio, uel dominatur cessãs, & nullã, penitùs ac si data non fuisset. Item præsentia dominiuel possessoris, seu etiam colonijuel alterius prædictorum, qui loco, & tempore illati damni præsens extiterit, simili modo ad impunitatem sufficiat sine aliqua licentia. Procuratoris de hoc non habentis speciale mandatum, aut consortis, seu partem habentis in re communi pro indiuisa, licentia non excuset, nec reluet ullo modo sine uoluntate domini, seu consortis, ante illatum damnum habita. Aliorum autem licentias, uelut familorũ, laboratorum, factorum, & similium personarum admitti non uolumus ullo modo. Præterea de damno illato in uinea non uindemiata, ubi uuæ existunt, personaliter, uel cum bestiis, aut in horto, & de incisione arborum, & aperta domo, uel eata, aut collectione oliarum, seu de damno accepto ri lignorum, de acervo fœni, uel palee de palearijs, uel de tuptura alicuius loci clausi, fui acceptione cannarum de canneto, uel uinea, uel uindemiatione uuarum alterius uel acceptione ferramentorum de melsibus, aut aliunde exportatione cuiuscunq; generis bladi, collectione, & exportatione pomorũ in quantitate unius quartæ, uel ab inde suprà, incisione uitcorum ultra unum fasciculum, seu manipulum, repletione fouet, putei, uel fontis licentiã generalem, & non expressè datam à dominis cum testibus, prodelle ad excusationem non uolumus ullo modo, sed specialis, & expressa licentia in qualibet horum casuum penitus requiratur.

Qualiter teneatur pater pro filio, & dominus pro famulo. Rub. VIII.

PAter, pro filio familias ad fidumdum tam pœnam, q; damni emendationem usq; ad legitimam pro filius familias ex ipso damno, omnimodè teneatur. Dominus autem, seu patronus pro famulo, seu seruo de damno per eum illato, seu facto, teneatur ad emendationem, & pœnam, si quidem ipse mandauerit damnum fieri, uel ei præsens fuerit loco, & tempore damni illati, uel facti, uel etiam rati habuerit post factum, aut lucrum aliquod indè percepcrit: alioquin non nisi pro quantitate salarij nondum uerò, & nondum fcito lucri teneatur, & compellatur modis omnibus iuris remedijs opportunis, expensis ipsius famuli, siue seruinon obstantibus quibuscunq.

De annullatione damnorum datorum, quomodo, qualiter, & quando fiat. Rub. IX.

CVM quamplurimi sepe per iracundiam, & quandoq; per errorem ad accusandum, quæreladum, siue denunciandum prosiliant, & interuallo temporis iracundia fabule uata, & errore correpto, benignioré reddant dispositionem: ideo statuimus, & ordinamus, q. si quis accusauerit, denunciauerit, uel quæreladerit in scriptis, uel accusate uiua uoce aliquem, seu aliquos personaliter, uel eis bestias, aliquo modo damnũ dedisse in aliquibus locis, siue possessionibus, de quibus sibi permittitur accusare uigore nostrorũ ordinũ, & ipsum, uel ipsos, seu ipsorum aliquem, aut animalia à dicta accusa, querela, siue denunciatione retrahere uoluerit, & cassationem, ac annullationem processus petierit, infrà terminum præfixum ad allegandum, posse, & debeat talis recessio, siue abolitio fieri, & aboliri, dũtaxamen persona, cuius fauore, uel utilitate fieret, soluat camerario nostri cõmunis ante ipsam abolitionem uel in ipsa, cui effectu ueræ numerationis sol. duos den. pro quolibet damno, siue processu de qua solutione D. Potestas nostr nullam habeat portionem. Hoc addito, ad præscriptorum maiorem declarationem, q. de inuentionibus factis per officiale dominorum fatorum, & de relationibus eiusdem officialium, siue bayuli missi ad uidendum damnum datum ad petitionem alicuius, ex commissione officialis, abolitiones, siue recessiones nullatenus admittantur, neq; fiant.

De præscriptione processus damnorum datorum, & eius expeditione, & q. notarius teneatur ire semel ad inuestigandum. Rub. X.

VOlumus, & ordinamus, q. de damnis personaliter, uel cum animalibus datis, uel dãdis, ultra sex post quatuor menses à die illati, uel facti dicti, minime procedatur, & si quorum quomodo procederetur, uel processum foret, irritum sit, & nõ ualeat ipso iure. Insuper addimus, q. officialis teneatur, & debeat quemlibet processum damnorum incepti, seu incipiendum expedire, & finire infrà unum mensem cõtinuum, à die incepti processus. Addimus quoq; q. officialis damnorum datorum teneatur, & debeat ire semel in die qua libet ad minus ad inuestigandum, & perquirendum per territorium contrà damnũ dantes, & plus, prout ab aliquo fuerit requisitus. Contrafacientes officialis in aliquo præd ictorum, uice qualibet in centum solidis denariorum puniatur.

Quod officialis habeat, & habere debeat quartam partem pœnarum, de his, quæ effectualiter perueniri fecerit in commune. Rub. XI.

QVoniam spe lueri, ut plurimũ sollicitudo resultat, ideò hac sanctione duximus statuendum, q. D. Potestas habeat, & habere debeat quartam partem omnium pœnarum damnorum datorum, uidelicet de his, quas ipse, aut eius officialis perueniri fecerit effectualiter in nostrum commune pro quibuscunq; damnis datis, per inuentiones, tàm sui uicarii, uel officialis prædicti ad hoc specialiter deputati, uel deputandi. De illis autem pœnis quæ cum effectu ueræ solutionis non fuerint solutæ, nullam habeat, seu petere possit portionem. Hoc addito, (ut prædicta clariùs elucescant) q. si talis foluere debens, de pœna à se soluenda gratiam haberet pro parte tangente ad nostrum commune in totum, uel in partem gratiã etiã pro parte D. Potestatis, & officialis habere intelligatur, & integraliter habeat ipso facto. Et ad remouendam omnẽ fraudẽ, uolumus, q. dictã quartã partem pœnæ soluere dictus D. Potestas habere debeat manu Cancellarii nostri Cõmunis, & nõ aliter. & D. Potestas teneatur obseruare prædicta, uinculo eius iuramenti.

De cura Officialis damnorum datorum in reparatione uiarum, fontium, pontium, & similium, & qualiter emendentur damna illata per eos. Rub. XII.

OFficialis damnorum datorũ teneatur, & debeat ex debito sui officii personaliter saltẽ in mense accedere, & nihilominus quotiens à uialibus, uel aliquo ipsorum fuerit requisitus

quisitus, nec non ad querelam cuiuscunq; de Terra S. Iusti, ad prouidendum super uias, & stratas magnas nostri territorii, & maxime pontes, & fossates, & ualla Cõmunis, ne ob ruinam, uel alium casum, defectum aliquem patiantur. & si quidem in aliqua parte, ipsarũ uiarum, uel cognouerit ipsum defectum, follicite infrà dies quindecim, à die, qua sibi notum fuerit, per conuicinos de eius contrata, in qua esset, fiat reparatio. Et etiam teneatur semel saltem tempore sui officii facere bandiri, q. omnes possidentes iuxta dictas uias, & de dicta contrata, & iuxta alias uias eiús debeant extirpalle dumos, siue lepes eorũ possessionum, iuxta ipsas uias infrà certum honestum terminum. Et fossata confueta, uel oportuna fodi facere, & etiam purgari, uiasq; uicinales polsit, & debeat facere reparari ad petitionem cuiuscunq; uicini, cuius interest, prout uiderit expedire. Similiter etiam teneatur facere fodi, & parari foueas, siue munimã riparum Communis, ubi, & quando fuerit opportunum, sumptibus Cõmunis. Quisquis autem aliquam arborẽ fructiferam, uel ramum incidente, uel aliquid aliud de possessione alterius acceperit, & de mandato alicuius uialis causa ædificationis, uel reparationis alicuius uiæ, pontis, uel fontis, siue sbarræ, ad pœnam aliquam, uel emendationem damni nullatenus teneatur. Si quidem ipsa res incisa, uel accepta, fuerit officiali assignata, & in ipsa ædificatione, seu reparatione appolita. Si tamen damnum idem cõtingens aliqui, uel ex incisione, aut acceptione prædicta foret graue, uidelicet à decem sol. supra. tunc ad querelã ipsius damnificati teneatur officialis facere emendari damnum per commune, si per commune fieret opus, uel per eos, per quos ipsum opus expediretur, sub pœna uice qualibet officiali negligenti, & non obseruanti prædicta, & quodlibet prædictorum decem librarum den. de suo salario extrahen. & nostro communi applican.

Qualiter liceat reducere animalia reperta in damno, & de pœna impedientium ea reducentes. Rub. XIII.

ANimal alienum in damno repertum, per dominũ, uel colonum, seu laboratorẽ possessionis, non recognitum, cuius ipsa bestia, uel animal esset, tribus uicibus uocãdo, seu exclamando, custode, seu domino non accedente ad locum damni, nec expellente dictam bestiam damnum dãtem, de quibus uocationibus, & exclamationibus sfetur sacramento inuenientis, & reducentis liceat, & licitum sit dominio possessionis, uel familiari, necnon laboratori, siue colono, absq; pœna, & bando aliquo reducere, & cõducere coràm officiale damnorum datorum ea die, ad faciendũ animalium emendan, & puniri secundùm formam statutorum. Et supradicta distinctio, & forma locum habeat in bestijs hominũ, & personarum terrigenarum. Insuper nulli liceat talia animalia sic reducentu, siue capienti accipere, nec reparare, neq; aliquod impedimentum facere, quo minùs dictum animal, uel animalia coram officiali reducantur, sub pœna contrafacienti pro quolibet, & uice qualibet decem librarum denariorum nostro Communi applicandarum.

Qualiter primò custos, deindè dominus animalium teneatur. Rub. XIIII.

DE unoquoq; damno per bestiam dato, primò custos, & in defectu custodis possessor, siue dominus talis bestiæ teneatur, tàm ad pœnam, q. ad damni emendationẽ. bestia tamen semper pro noxa obligata intelligatur, ex damno dato: necnon pro pœna, ita q. capi, & retineri possit pro prædictis, non reperto custode, uel domino.

De recusantibus forum, uel iurisdictionem nostri Communis, & officialis in damnis datis, & de pœna Syndici non obedientis eidem. Rub. XV.

QVoniam nonnulli, qui nostri Cõmunis iurisdictioni subditi sunt, ut de damnis per eos illatis remaneant impuniti, audent forum, & iurisdictionem nostri communis, & officialis subterfugere, & eisdem recusare iudicium: ideò statuimus, q. quotiens quispiã persona damnũ per ip. uel eius animal dedisse in aliqua re, uel possessione nostri districtus fuerit culpata, denunciata, inquisita, uel accusata, seu relata in curia nostri D. Potestatis, &

eius officialis damnorum datorum, ſi utique iuriſdictionem, uel formam eius recuſare præſumpſerit, oppoſendo aliquam ſortu uel iuriſdictionis captioſam exceptionẽ, ieu defectio nem, cum ſcriptura, uel uerbo, quo minus ipſius officialis iuſtis, & honeſtis mandatis obediat, uel recuſet pœnam ſoluere de damno dato, uel facto, quod legitimè conſtiterit, iuxta formam noſtrorum ſtatutorum, & ordinum tunc ſemper, & in quolibet caſu idem officialis in ex uinculo iuramenti, & pœna uigintiquinq; lib. den. de ſuo ſalario noſtro cõmuni perſoluẽdi, teneatur, & debeat talem perſonam (ut præmittitur) recuſantem, & inobedientem per iudicum noſtrum communis deputatum ad malefitia celerendum in curia generali, iudici malefitorum dictæ curiæ de ipſo damno, & aliis denunciare, & facere referri, & nihilo minus ipſe procedere non debeat, ſi perſona fuerit ſeculars. Si autem perſona eccleſiaſtica foret, aut religioſa, uel clericali ordini ſubpoſita tunc eam denunciari, & referri facere teneatur, & debeat coram iudice ſpirituali eiuſdem curiæ generalis, ita q; damna data, uel facta pœnitus puniantur: & talis ſyndicus eidem officiali in talibus obedire denunciando, & referendo teneatur, & debeat, ſub pœna unius floreni de uno ſalario qualibet uice, qua eum tranſecerit, extrahendi, & communi applicandi.

Quòd ſuper pœnis, & caſibus non ſpecificatis in noſtris ſtatutis, & ordinibus, procedatur de ſimilibus ad ſimilia. Rub. XVI.

IN caſibus & damnis datis, tàm perſonaliter, q; cum animalibus non ſpecificatis, procedat officialis, & puniat de ſimilibus ad ſimilia, iuxtà ordinem, & caſum, cui cõuenientius adaptetur, iuxtà prouidentiam, & arbitrium D. Potestatis. Deficiente uerò ſimiliudine iuris ſcripti municipalis, recurratur ad antiquam, & probabilem conſuetudinem, in quo caſu, uel ſimilibus hactenus obſeruatum fuerit in noſtra Terra. Qua etiam deficiente, tunc terminetur, & fiat propriè, uel ſimiliter, ſecundùm iura communia. Quibus etiam in ſimiliudine deficientibus, obſeruetur, & fiat in determinatione ipſius caſus, & cauſæ, ſecundùm arbitrium, & diſcretionem noſtri Reginiris.

De pœna officialis non obſeruantis ſtatuta. Rub. XVII.

OFficialis nõ obſeruans ſtatuta ad eius officia pertinentia, in quolibet caſu, in quo alia pœna ſibi nõ foret impoſita, in decem lib. den. de ſuo ſalario qualibet uice puniatur.

De duplicatione pœnarum damnorum datorum ratione noctis. Rub. XVIII.

DE nocte, uidelicet poſt occaſũ ſolis, & ante ortũ eius de mane, damnũ dãs perſonaliter, uel cũ beſtiis, puniatur in duplo pœnę, qua puniretur, ſi ſimili damno de die dato.

De beneficio ſolutionis infrà terminum. Rub. XIX.

QUia ex dã de iure cõſ, ſponte ſoluenti quodãmodo indulgetur, & quod citò datur, gratius uidetur eſſe idẽ præſenti ordine ſancimus q; perſona accuſata, denunciata, citata, inuita, uel inquiſita occaſione cuiuſcũq; damni, tàm perſonaliter, q; cũ animalibus illatis in curia, & in foro noſtri cõis infrà ſcripto beneficio celeuetur, uidelicet ſi ſuã condemnationẽ, ſiue pœnã effectualiter cũ bullectino ſcripto manu officialis, ſoluerit camerario noſtro infrà xv. dies à die condemnationis, ſiue à die præcepti de ſoluendo, & remittatur ei in executione pro beneficio ſolutionis infrà tempus, quarta pars totius ſummæ, quam ſine beneficio ſolutionis debuiſſet. Dicto autem termino quindecim dierum elapſo, ſolutionis beneficium ſibi non profit, ſed fiat executio integrà contrà eum.

De inculta uinea non habenda pro uinea, nec non de canneto, horto, & damnum datibus in eis. Rub. XX.

AD declarationem caſuum in præſenti uolumine contentorum circa pœnas damnorũ datorum in uineis, hortis, & cannetis incultis diſſinimus ad præſens, q; uinea intelligatur

gatur cuc illa in qua uites in magno numero uirides exiſtãt, & putentur per tres annos proxime precedentes, ita q; de eis intelligatur ex damno poſtea ſolu, etiam q; ſemel tantùm in dictis tribus annis fuerint putatæ. Non putatas autem in dicto triennio pro campeſtri bus reputamus. Diſſinimus quoq; q; canneum eſſe intelligatur illud, in quo cannæ uirides ſeu carũ radices in magno numero exiſtant, & ſit incultum per tres annos proxime præcedentes damnũ, quod in eo fieri, uel dari contigerit, etiam ſi ſemel tantùm in dictis tribus annis fuerit inciſum. Non incultum uerõ in dicto triennio, pro campeſtri uel umus reputa ri. Volumus etiam, q; hortus intelligatur locus laboratus, ſeminatus & ſepibus circundatus, & ubi ſint herbę, olera, agrumina, uel poma ſpectantia, & pertinentia ad hortũ, & omnino ſepibus circundatus. Item pro horto intelligatur locus, ubi ſit copia ceparum, pepo num & cucumerorum, uel horum, & his ſimilium pomorum, etiam q; no eſſet ſepibus circundatus iſte locus, dus locus, ſalicet cucumeres, hortus. Cuius magni numeri uitium, cannarum, & cucumerorum, & aliarum ſimilium rerum declarationem reliquimus arbi trio D. Potestatis & Priorum. Addimus tamen huc ſtatuto, q; ſi qua perſona tantùm in dictis uinea, & canneto, quę urgore præſentis ſtatuti pro campeſtribus reputantur, damnum dederit, uidelicet ib dem uuam immaturam, ſeu maturam collgendo uites, & cãnas incidendo, & his ſimilia damna inferendo - puniatur cõrafaciens uice qualibet in dimidia pœnæ, qua puniretur, ſi damnum datum fuiſſet in uinea, ſicut canneto in ſimili caſu.

De damno perſonaliter dato in horto. Rub. XXI.

DAns, uel faciẽs damnum in horto, uel pomerio alcuius in noſtra Terra, rumpendo, uel intrando ꝓ aliundè, ſine licentia domini, & indè collgendo, & exportando rapas, radices, olera, & his ſimilia, poma pepones, cucumeres, corcos, & his ſimilia, in quodcum lib. den. pro qualibet, & uice qualibet puniatur, Fodiens uerò, fuè carpens inde aliquã arborem, uel incidens aliquam uitem, uel arborem, in uigintiquinq; lib. den. pro qualibet, & uice qualibet puniatur. In horto uerò clauſo, uel cam peſtri extra Terram poſito in diſtrictu Terræ S. Iuſti, dans, uel faciens damnum, perſonaliter intrando, & collgendo poma, rapas, radices, olera, & his ſimilia, pepones, cucumeres, crocũ, & his ſimilia pro qualibet, & uice qualibet in decem lib. den. puniatur, Sed ſi intrauerit tantùm, uel transitum indè fecerit, nihil collgendo, uel exportando in quinquaginta ſol. den. pro qualibet, & uice qualibet puniatur. Incidens uerò, uel carpens inde aliquam arborem, etiam, uitem, uel ramũ arboris fructiferæ, in decem libris den. pro qualibet, & uice qualibet puniatur. Incidens uerò libetum arborem infructiferam, in tribus lib. den. eidem etur pro qualibet, & uice qua liber. Quid autem ſit & qualiter intelligatur hortus, habetur ſuprà lub rub. de incultu uinea. Collgens uerò, & exportans olera rapas radices, rapas, pepones cucumeres & his ſimilia de campo, uel uinea aliena, uel alio loco non hortali in cẽtum ſol. den. pro qualibet, & uice qualibet puniatur. Quam condemnationem, uel aliquam ipſarum non ſoluens in ſrã terminum quindecim dierum proximè futurorum à die huiuſmodi condemnationis computandorum, ligetur, & ponatur ad cathenam cum munis, & quandiu uidebitur officiali damnorum datorum, ubi perſiſtat, & nobiliminis reputatur in carceribus communis, donec dictam pœnam, ſeu condemnationem ſoluerit cum effectu.

De damno perſonaliter dato in uinea, blado, legumine, uel canneto. Rub. XXII.

STatuimus etiam q; inedès aliquam uitem in alcuius uinea, absq; domini licentia: pro qualibet, & qualibet uice in centũ ſol. den. puniatur. Incidens uerò alienũ uitem cuiuſcunq; generis uue, in uinea, uel arboribus exiſtentem, aut in pergula ſeu ramum incidens di ctam arborem, aut pergulam deuaſtans puniatur pro qualibet, & qualibet arbore, & uite, & uice qualibet in decem lib. den. & ꝓ qualibet arbore, ſi fructifera erat in decem lib. den. Si autem arbor ineſa nõ fructifera foerit puniatur in quin q; lib. den. & hoc de arboribus, ſuper quibus uites exiſterent, intelligatur, Deuaſtans uerò pergulas addicium in quinq

libris dñi. punitur. Collligens uerò uuas in uinea aliena, sine licentia possessoris, pro quolibet racemo in quinqi sol. dñi. punitur. Prohibentes, ad cautelam, q. morantes ad uindemandum in uinea aliena, etsi cum licentia domini, no possint tacere, uel incidere uuas, nec etiam racemos ultrà duos pro quolibet die. Contrafaciens punitur, ut dictũ est, pro quolibet racemo in quinq. sol. den. Accipiens, uel exportans de aliena uinea palos, sine cãnas, utes, siue farmenta, in quadraginta sol. den. condemnetur pro quolibet, & uice qualibet. Secans, habẽtem in uinea aliena, in quinq. sol. den. condemnetur. Deuastãs utes, uel ipsarum euellens capreolos quoscunq; in quadraginta sol. den. punitur. Et ad dubitatio nem removendam in singulis casibus, quod sit uinea, necnon tam & cannetum, q. hortus: declaratio traditur supra, sub rub. de uinculta uinea. Mentes aliquod genus bladi, uscp. per unum fatetculũ, & ab inde infrà in uiginti sol. den. condemnetur, p quolibet, & uice qualibet. Manipulum autem faciens alicuius bladi, in sol. decem den. condemnetur pro quolibet, & uice qualibet. Accipiens autem, uel metens aliquod genus bladi alcuius, nõ cum licentia domini ab uno fatcículo supra, in decẽ lib. den. p quolibet, & uice qualibet, & quolibet fatcículo condemnetur. Metens hæbam in bladoalieno, pro quolibet, & uice qualibet in uiginti sol condemnetur. Et hæc omnia, quæ dicta sunt de bladolocum habeant in qualibet genere leguminis, uel frumenti, uidelicet ut metens, accipiens, uel exportans, ad pre dictorum similitudinem condemnetur. Prohibentes expresse q. laboratores, operarij, mussi exspectoles, aut alíæ extraneæ personæ præter personam domini, uel possessoris, & eorum famulorum, non audeant metere, uel colligere aliquas spicas, uel quantitatem frumẽti, siue bla fi existentis in campo, uel possessione alcuius, nec ipsas exportare, donec frumentum, uel leges, & quãtitas bladi existentis in ipso, & eodem campo, nõ fuerit in unum compolita & congregata in acerum, absq; licentia domini, uel possessoris. Contrafacientes punitur pro quolibet, & uice qualibet in uiginti sol. den. & super hoc tenetur, & debeat offi cialis dñi mi datorũ facere specialem inquisitionẽ, eundo per loca oportuna ad exquirẽdum, faciendo bandire, sub pœna officialis contrafacienti decem lib. dñi. de suo salario retinẽdo, & nostro cõsi applicand. Cannetum alterius damnificans, personaliter fodiendo, uel cauando radices uel cãnas incidendo pro quolibet, & qualibet uice in quadraginta sol. den. condemnetur. Frondes uerò dicti cannetiaciens, uel exportans, pro quolibet, & uice qualibet in uiginti sol. den. condemnetur. Accipiens autẽ cannas incisas de cannetto, uel alibi, ubi fuerint aggregatæ, uel compositæ in centũ sol. dñi. condemnetur pro qualibet incisa, qualibet contrafaciente, & qualibet uice. & ab una salma infrà, in quinquaginta sol. p quolibet, & uice qualibet. Faciens alias hæbas in cãnete, uel cannetõ alienũ aliter damnificãs, in quinq. sol. dñi. qualibet uice punitur. Per alienũ uerò possessionẽ & trãsiens personaliter, sed ipsam ingrediens, nihil colligẽdo, uel exportãdo in duobus sol. dñi. p quolibet, & uice qualibet punitur: exceptis casu ignorantiæ, & aueupationis, ex qua potuit liberè fieri personalis ingressus, & trãsitus per possessionem alterius, nisi per biadũ tantùm à kal. maiũ Maiũ posterum, sed per hortũ, etiã ex causa prædictã, nullo modo trans ĩus fiat sub tam dicta pœna. Hæc posterius addimus, q. si qua persona alienũ bladũ, legumen, uel lemẽ hui, & similẽ, ãm à paleis excussum, de alterius area & loco, non cũ uoluntate dñi, acceperit, uel exportauerit quantũcunq; usq; ad unũ quarterũ parũ, ad mensurã nostri cõs punitur p quolibet, & uice qual bet à centũ sol' usq; in decẽ lib. dñi. arbitrio, & diuretione officialis pro quantitate uero maiori dicto quarterio, condemnetur per Curiã nr̃i. D. Potestatis pro uero malefício furti, maioribus, & actioribus pœnis, iuxtà perlonarũ, & factí qualitatẽ.

dolæ, persici, coctonei, malagranati, pruni, sorbi, quercus, glandisfæ cxistẽtis extrà sylua, & similiũ fructiferarũ arborũ incidens à pede, uidelicet à ramis infrà in decẽ lib. den. p quolibet, & uice qualibet, & quilibet arbore, & quolibet uice. Ramũ uerò incidẽs, uel rũpens huiũ arborũ, uel alcuius spũrũ in tribus lib. den. p quolibet, & uice qualibet condemnetur. Ramũ uerò incidẽs, uel rũpens in uiginti sol. dñi. p quolibet, & uice qualibet condemnetur.

De incisione arborum non fructiferarum, uel siluestrium. Rub. XXIIII.

INcidens arborem pro ædificio ualoris quinq; sol. uel iuprà, existentem in sylua, uel rubeto, seu rota, aut alibi in quinq; lib. den. uice qualibet, & p quolibet condemnetur. Minoris uerò ualoris arborem, licet non fructifera incidens extrà sylua, seu rubetum in uiginti sol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Aliud uerò inter syluam ligni, non ab arbitrio incidens, uel rumpens in quadraginta sol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Alia uerò ligna minuta, & non fructifera, in sylua incidens, in x. lib. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur, & à salma infrà in v. sol. pro quolibet, & uice qualibet. Ramum uerò quercus non dum pomifere, uel ulmi incidens, uel rumpens, in v. sol. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Arbore uerò sicus uiminalem à pede incidens, uel rumpens per unam salmam in x. lib. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Incidens uerò ramũ dictæ arboris, uel rumpens, uel incidens ramulcus à decem supra in xl. sol. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Et à decem unculis infrà inclusiuè, pro quolibet ramo, & uice qualibet in quinq; solidis condemnetur.

De pœna damnum dantium in pomis personaliter. Rub. XXV.

MAnu exercẽpens, seu pertici excutiẽs, aut quomodolibet cadere faciẽs poma pyra, mala, glandes, nuces, & similia, in centum solidis denariorum pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Colligens uerò dicta poma, uel aliquod ipsorum manualiter, uidelicet poma pyri, mali, persici, amygdole, nucis, mali punici, coctonei, & similium. Si ipsa exportauerit in xl. sol. den. p quolibet, & uice qualibet condemnetur. Colligens uerò dicta poma, uel aliquod ipsorum, & ibidem comedens ea à pede arboris in decem sol. p quolibet, & uice qualibet condemnetur. Colligens uerò, & exportans sicus, pruna, sorba, & his similia poma, uel fructus in uiginti sol. den. pro quolibet, & uice qualibet punitur. Colligens uerò dicta poma, uel aliquod ipsorum, & ibidẽ comedens ea pedem arboris in quinq. sol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Colligẽs oliuas ex arboribus alienis, uel cadere faciens de arbore, antẽq; sint collectæ per dominũ, uel per possessorem, seu collectas acceperit ut de uero malefício fiunt, per D. Potestatem, uel eius Curiã condemnetur, maioribus, & actioribus pœnis uxtà personarũ, & facti qualitatẽ, prout de iure fuerit faciendũ: saluo, si quidem accusator, uel persona damnificata maluerit procedi per dictum officiale quo casu posit, & debeat pœna imponi pro quolibet delinquente, & qualibet uice à decem lib. den. usq; in uiginti quinq. arbitrio, & diuretione D. Potestatis, uxtà personæ, & negotij qualitatem. Rcsidẽs ex terra, antẽq; oliuæ fuerint collectæ in quinq. lib. den. condemnetur. posit. uero oliuæ fuerint collectæ per dominum, uel possessorem, aut colonum, uel laboratorem possessionis, colligens de oliuis collectis, quæ confuetuerunt recollectiuè ap pellari in tribus libris denariorum pro quolibet, & uice qualibet condemnetur.

De accipientibus alienum fenum, paleam, aut herbas pratiuas, uel custoditas, uites, ramulos, aut alia ligna incisa. Rub. XXVI.

DE domo extrà Terram cassina, uel casselletta alicuius accipiens uel exportans fenũ, uel paleam, uites, ramulos, uel ligna ſi cum fomario, uel alia bestia, in decem lib. den. cõdemnetur ſi fine fomario accipiens, uel exportãs in collo, siue pariulo in centũ sol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. De paleare, uel aceruo, aut alibi quã de his locis existentibus extrà Terram accipiens, uel exportans fenum, paleam, uel ligna, & alia, ut

supra fi cum fomario, in centum fol. den. pro quolibet, & uice qualibet: fi fine fomario, in quinquaginta fol. den. condemnetur. Paleam, fœnum, uites, & ligna non compofita in ali quo aceruo, aut alibi, q de dictis duobus locis, aut hæbam prati, feu campi cuftoditi, uel fe num alienum accipiens, uel exportans cum fomario, in quadraginta fol. den. pro quolibet, & uice qualibet: fi fine fomario, in uiginti fol. den. condemnetur. Meretes, uel exportans hæ bam de prato alieno, uel campo feruato, feu, ut dicitur, Gyuffato: fi cu fomario, in xx. fol. den. fi fine fomario, in decem fol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Intelligatur autem hæba guiffatura, ubi in campo fuerint hinc inde affixæ ad minus decem arcuationes per dominum, uel poffeffiorem campi, caufa fenum cuftodiendi, de qua affixione cã narum & cuftodia fuper ftat, & credatur dicto unius teftis bonæ famæ. Et quelibet familia de Terra S. Iufti poffit guiffare tres operas terræ apræ ad fenum producendum in fua propria poffeffione, uel conductã, & non ultra. Hoc addito, q. quicunq; uoluerit guiffare, & cuftodire, ut fupra. debeat hæc dare in fcriptis D. Poteftati, uel officialibus eius, & locũ, & quãtitatem operarum, & utrum, q. tale guiffarum facit caufa ibidem cuftodiendi fœnũ; & alter terræ guiffaræ habeantur pro non guiffatis. Accipiens autem aliquam dictarum rerum de domo, uel de alio loco, præter hortum infrã Terram pofitum, punitur fecundum formam uerti malefici de furto per officium D. Poteftatis.

De pœna merentium fuper alienam, uel frangentis pontem, aut foffatum implentis, uel aliquid prouicentis in poffeffionem alicuius. Rub. XXVII.

INcidens fractam alterius uel indè accipiens farcinas, uel falmas, uel aliquid de cluftimine, non de uolũtate domini, uel poffeffioris, nec de mãdato alicuius officialis in quadraginta fol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. Frangens, rumpens, uel alter impediens pontem, uel aditum alienum, aut foueam, uel foffatum in aliqua parte implens, uel explanans, uel ponten facies fuper foffatum, aut habens aditum per poffeffionem alienam, in centum folidis den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur.

De pœna accipitis lateres, uel tegulas, lapides, fiue ftipulã euulsã, uel nõ. R. XXVIII.

ACcipiens de poffeffione alicuius pofita in territorio, & diftrictu Terræ S. Iufti aliquã laterem, uel lapidem, aut tegulam non compofitã pro quolibet latere, fimiliter & tegula in quinq; fol. den. condemnetur. Pro quolibet uero lapide magno in xx. fol. den. condemnetur. Pro cementis uero, uel alis minoribus lapidibus in xx. fol. den. punatur. Stipulam uero excerptam, ufq; in fex manipulos, accipiens, uel exportans, in quinq; fol. den. pro quolibet, & uice qualibet condemnetur. ab inde uero fupra, in xl. fol. pro quolibet punitur. Carpẽs uero, fiue faciens ftipulam in poffeffione alienæ fine licentia domini in xx. fol. pro quolibet condemnetur. Accipiens hæbam alienam feratam, uel feparatam in de cem fol. pro quibet falma, & uice qualibet puniatur. & ab inde infra, in quinq; fol. cõdemnetur. Et hæc omnia locum habeant in ablatis extra Terram.

Quòd laboratores non ferant de fructibus fine uoluntate domini, & bullecta officialis. Rub. XXIX.

NVllus laborator de poffeffionibus alienis, quas colunt, ferat uuas, uel alia poma, aut ligna, uel cannas fine expreffa licentia dñi, & apodiffa fcripta, uel bullata, aut iublcripta per officialem. Contrafaciens, p quolibet, & uice qualibet in quadraginta fol. den. condemnetur. Et officialis non poffit, nec debeat dictam apodiffam dare fine licentia domini poffeffionis, fub pœna decem librarum den. de fuo falario detrahendarum.

De lignis, & ramulis oliuarum, & lignis quercuum non apportandis fine apodiffa officialis. Rub. XXX.

STatuimus, & ordinamus, q. nulla perfona de noftra Terra, uel aliunde, in ipfa Terra, territorio, & diftrictu habitans audeat, uel præfumat aliquo tempore apportare, nec apportari facere perfonaliter, uel cũ beftiis de fua, uel alterius poffeffione de lignis, & fraichis oliuarum & de lignis quercuum, fine expreffa licentia, & apodiffa fiue bullecta fcripta, aut fubfcripta per officialem damnorum datorum, de uoluntate DD. Cõlonenſi, & Prioris. Contrafaciens uero portaturus pro quolibet, & uice qualibet, fiue falce, tãm fi perfonaliter, uel cum beftiis apportaret, & quocunq; alio modo, in uiginti fol. den. Hoc addito, q. prædictus officialis dum concedit licentiam apportandi de prædictis lignis, & ramulculis teneatur, & debeat illi, cui conceditur talis licentia talia deferendi dare corporale facramentum, q. ligna, fiue ramuli apportandi fuã apportari, fint de poffeffionibus fuis, & nõ de alienis, & hoc fub depofitaria duorum, q. proximorum conuicinorum poffeffionis, de quibus ſi gnis, feu ramis apportarentur ita quibus conuicinis ſolenniter habeatur informatio per eſ trarios & ipſos DD. Priores, fi uerifimile, ac poſsibile dicta ligna, & ramuli poſſent apportari de illis poſſeſsionibus, de quibus habetur licentia. Quę licentia, & bullecta poſsit concedim, & pro qualibet uice per les menſes tantùm, & non ultra. & ſi pro maiori tempore conceſſa fuerit, habeatur pro non conceſſa amò ſi quis talis bullectæ uigore ſecus apportare, fui apportari facere aut debuit punitatur ac ſi bullectam ſuę licentiam non haberet. Et pr citatus officialis tenetur, & debeat pro prædictis inquirere, & inueſtigare ſollicitè, per in errationem, inquiſitionem, & quamdocunq; & qualitereunq; & illos, quos in prædictis culpabiles reperiet, tam per confeſsionem illorum q; per teſtium probationes, & prout ex cuſtodum relationes punire poſsit, & debeat aliquo ſtatuto in contrarium nõ obſtante.

Quòd non ſit licitum de fructibus apportare, etiam de poſſeſsionibus propriis ſine licentia officialis. Rub. XXXI.

STATVIMVS, & ordinamus, q. nulla perſona Terræ Sancti Iuſti, uel aliunde in ipſa Terra habitans, aut eius territorio, & diſtrictu, audeat, uel præſumat, etiam de poſſeſsionibus ſuis apportare, uel apportari facere de ægreſſibus uuis, perſicis, ficubus, nucibus, neq; de aliquo genere fructuum & pomorum arborum, abſq; expreſſa licentia, & apodiſa aut bullecta ſcripta, ſiue ſubſcripta manu officialis damnorum datorum. Contrafaciẽs uero cõdemnetur pro quolibet, & uice qualibet ſi de ſuis poſſeſsionibus, in quinq; ſolidis denariorum. Si uerò de alienis poſſeſsionibus de dictis fructibus apportauerit, abq; licentia, & apodiſa prædicta, ultra pœnas pro damno ſtatutas puniatur in decem ſolidis den.

Quòd nunci dominorum poſſeſsionum non teneantur ad pœnam. R. XXXII.

FREQVENTER accidit, q. domini ſiue poſſeſſores prædiorum & rerum multos amicos, conuicinos, uel familiares ad eorum res & poſſeſsiones ad aliquid faciendum, collendum, ponendum, uel à tum actum operandum, aut ferendum, colligendum, & portandum perſonaliter, uel cum beſtiis dirigunt, & tranſmittunt: quorum operatio, actum, uel factum officialibus foręt, uel alios uideretur damnoſum & ſic pœnas promereri aduerſus alios communiter conſtituras. Nos uerò attendentes, qui nonci ſunt, uel deſtinati dominorum, & q. iuxtum rerum quilibet debet eſſe moderator, & arbiter, ac etiã q. uolentes nullã irrogatur iniuria hac in perpetuum ualituri decriſione ſtrmamus, ut in talibus caſibus, & ſimilibus, delinquens nullam teneatur ad pœnam, & pœnitus ſit, & eſſe intelligatur impunis niſi quando dominus, ſiue poſſeſſor non fuerit ſanæ mentis, uel indiſcretus, & actus qui fuerit, uel factus eſſet, obnoxius foret euidenter, ſiue indubitanter. De hoc autem, indicẽt an uoluntate, & mandato domini, ſiue poſſeſſoris, tãm dicti domini, ſiue poſſeſſoris, q. nunci, ſiue ſimilium perſonarum ſterint ſacramento. & dicto alt q. alia qua alia probatione requirenda. Nolumus tamen præfentem ordinem locum habere in tribus pro indubitatis tribus, ac pluribus communibus, niſi quando ſerie omnium adiuncta ſpectat, mandato, & uolũtate quo caſu ſimiliter fiat, & obſeruetur, non obſtantibus quibuſcunq; in contrarium facientibus.

Quòd transiens per possessionem alcuius causa expellendi bestias non tresaue ad pecuam. Rub. XXXIII.

STatuimus, & ordinamus q. quecunq; persona intrauerit, seu fuerit per possessionẽ alterius causa expellendi, uel extrahendi animalia, seu bestias de damno dummodo dam̃ non aliter non dederit, nisi pedibus eundo, ad bandum minimè teneatur.

De pena ingredientium, uel damnum dantium in possessione alicuius contrà prohibitionem, uel protestationem. Rub. XXXIIII.

INgrediés alterius rem, uel possessionem personaliter, uel cum animalibus, domino, uel laboratore, aut familiari prohibente, de qua prohibitione fletur dicto uniuscuiusq; bonæ fidei, uel eam postea protestationem à dominofactam, cum rogatione notarii condemnetur de solo ingressu pro quolibet, & qualibet uice in centum solidis den. & nihilominus de damno, quod dam̃ contigerit contrà prohibitionem, uel protestationem condemnetur in duplo, præcipitatur ante pro simili damno cum protestatione, & prohibitione imposite.

De pœna forensium damnum dantium, Rub. XXXV.

FOrensis dans damnum personaliter, uel cum bestiis in territorio S. Iusti puniatur ea pœna qua terrigena dans simile damnũ punietur, & condemnetur. Saluo, si maior pœna uel in mor exigeretur contra terrigenam nostrum in terra forensis damnum dantem, eum eadem pœna exigatur contrà forestem, quam forenses contrà nostros exigunt terrigenas.

De damno dato personaliter in possessionibus communis. Rub. XXXVI.

PErsonaliter uel cum bestiis inferès damnum in aliquam fy luam, uel etiam possessionẽ cuiuscunq; S. Iusti, excepta pascua, & aliis locis cõmunis, puniatur, siue cõdemnetur ea pœna, qua puniretur, siue cõdemnaretur de damno dato in possessione alterius priuatæ personæ.

De damno dato cum bestiis in uinea, horto, & canneto. Rub. XXXVII.

SI aliquis bos, uel uaccha, equus, equa, asinus, uel asina, mulus, mula, uel dictorũ generũ animal uel lactans dam̃ dederit in uinea à kalendis mẽsis Martii, usq; ad factas summedias, aut in horto, uel canneto omni tempore si de die, in sol xx. den. condemnetur pro quolibet, & uice qualibet de nocte uerò pœna duplicetur. & custos ipsorũ, uel eius in defectu custodis teneatur. Si uero dicta animalia, uel aliquod ipsorũ dederint, uel dederint in uinea postq; fuerit undemetata usq; ad kal. mẽsis Martii custos ipsorũ, uel dñs in defectu custodis sic dem̃etur in x. sol. si de die, si uero de nocte, duplicetur pœna pdicta. Et simili pœna in similibus calibus tu pradictis puniatur custos, uel dñs in defectu custodis, porci, uel capræ, uel eius generis animalia nõ lactantia, si dam̃ in dederint in dictis locis, uel aliquo ipsorũ, singula singulis referẽdo, pro quolibet, & uice qualibet. Si uero quodcunq; aliud animal quadrupes non lactans dam̃ dederit in dictis locis, uel aliquo eorũ, excepta uinea postq; fuerit undemetata, usq; ad kal. mẽsis Martii, pro quolibet, & uice qualibet in quinq; sol. custos eorũ, uel dñs in defectu custodis cõdemnetur. Lactãs uero animal cuiuscunq; dictorũ generũ, ideſt lac carpens sem per, & in quolibet casu damnorũ supra & infrà specificatorũ, si quod dam̃ inferre contingat condemnetur custos, uel dñs in defectum custodis p quolibet animali lactante, & qualibet uice in medietate quãtitatis pœnæ in qua cond̃ maretur ex damno animalis cuiusdã generis nõ lactãtis. Si uero dicti animal quadrupes non lactans dam̃ dederit in uinea, postq; fuerit undemata, usq; ad kal. mensis Martii, custos, siue dominus ipsorum condemnetur in sol. duobus pro quolibet, & qualibet uice. Item pro qualibet gallina, gallo, anſere, & similibus damnũ dantibus in dictis locis, uel aliquo eorũ, pro quolibet, & uice qualibet in duobus sol. puniatur, & cõdemnetur, de dam-

De damno dato cum bestiis in blado, legumine, prato, hærba custodiri, lino, & similibus. Rub. XXXVIII.

SI Equus, equa, bos, uaccha, mulus, mula, asinus, asina, porcus, porca, capra, uel hyrcus, & eorum generis animal damnum dederit in blado, legumine, lino, & his similibus, à die quo fuerit seminatum, inclusiuè, usq; & per totum mensem Februarii: condemnetur custos, uel dominus in defectum custodis, pro quolibet animali, & qualibet uice in quinq; solidis denariorum à kalendis mẽsis Martii inclusiuè, usq; quo fuerit messum, aut euulsum, condemnetur custos dictorum animalium, uel dominus ipsorum in defectum custodis pro quolibet animali, & qualibet uice in decem solidis denariorum. In prato autem, & hærba custodita, si quod dictorum animalium damnum dederint, à kalendis mensis Martii, usq; quo fuerit fenum factum: in decem solidis denariorum condemnetur custos, siue dominus in defectum custodis, cum hoc, q. ad minus per totum mensem Augusti fenum sit factum. Postq; uero fuerit fenum factum, uel post tranſactum mensem Augusti, quando non fuerit factum pro quolibet animali ex prædictis, & uice qualibet condemnetur in sol. quinq; den. & hoc, si dominus uel possessor prati noluerit cum iterum in eodem anno metere, de quo stetur iuramento ipsius, & teneatur in scriptis dare officiali, alias contrà ipsum damnum dantes non potsit procedi, nisi prout supra continetur in 2. capite in rubr. qualiter procedatur in damnis datis. Stateuentes insuper, q. nullo unq; tempore pergatsunt pascua prati, sub tam dicta pœna decem solidorum pro quolibet, & qualibet uice. Si uerò porcus, aut aliquod aliud animal eusdem generis in dictis locis, uel aliquo ipsorum damnum aliquod dederit condemnetur custos, uel dominus ipsorum animalium in defectum custodis, pro quolibet animali, & qualibet uice in duobus solidis denariorũ. Item si gallina, gallus, anſer, & similia animalia damnum aliquod dederit, seu dederint in dictis locis, uel aliquo ipsorum, excepto prato, & hærba custodita in sex denarius pro quolibet, & uice qualibet pœna imponatur. Et hæc locum habeant in maioribus bestiis, siue animalibus. In lactantibus uero si dimidia pœna soluatur, ut supra dictum est, & idem in similibus fiat, & obseruetur. Si uero dicta animalia, uel aliquod ipsorũ, excepta capra, hyrco, & pecude, & his similibus, ac etiam gallina, gallo, & anſere, damnum aliquod dederint, uel dederint in blado, lino, uel legumine, & his similibus, messo, siue euulso, sed nõdum coadunato, seu in unum composito, uel in area, aut in alium acervũ causa componendi adanato condemnetur custos, siue dominus ipsarum in defectum custodis, pro quolibet animali, & qualibet uice, qua cõtrafactum fuerit, in solidis quinq; denariorum. Pro eo autem damno quod dam̃ fuerit per dicta animalia, uel aliquod ipsorum, excepta prædictis ex ceptuatis in blado, lino, legumine, uel his similibus, etiam composito, aut in possessione, uel alibi reducto, aut causa componendi, seu triturandi coadunato, aut in area, uel acervo existente, aut iam triturato, uel excusso, uel limiter pro quolibet animali, & qualibet uice, qua contrafactum fuerit, condemnetur custos, siue dominus ipsorum animalium in defectum custodis in solidis quadraginta denariorum. Si uero caprę, uel pecus, & eiusdem generis animal damnum aliquod dederit in dictis blado, lino, uel legumine, & his similibus, messo, siue euulso, coadunato, siue composito ad arei, uel ad acervum, & his similia, ad eum triturandum, excutiendum, seu ventilandum, & his similia pro quolibet animali, & qualibet uice, qua contrafactum fuerit, condemnetur custos, siue dominus ipsorum animalium in defectum custodis, in pœna duplicillius pœnæ, in qua dicta animalia, & eius custos siue dominus condemnari, siue puniri deberent, si damnum dedissent in grano, lino, siue legumine, & his similibus, nõ secato, messo, siue excerpto, à kalendis mensis Martii in posterum.

De damno dato cum bestiis in campo floppario, magefe, uel sodo. Rub. XXXIX.

SI Bos, uaccha, equus, equa, asinus, asina, mulus, mula, & similia animalia damnum de-

derint pascuando, uel calpistando in campo stoppiario, magese, & similibus locis eodem tretur custos, uel dominus in defectum custodis, per accusationem tamen damnificati, & non aliter, in duodecim denarius pro qualibet animali, & qualibet uice. De lodo autem nō teneatur ad pœnam, nisi precedente prohibitione, protestatione, uel contradictione damnificati, quo casu pro ipso damno sodi similis puncto stat. & nihilominus pro contemptu prohibitionis panitio inferatur keuandum formam ordinis de hoc loquentis.

Rub. XL.

De damno dato cum bestiis in arboribus, & pomis.

SI Capra, uel cius generis animal, bos, uaccha, equus, equa, asinus, asina, mulus, mula, & simile animal damnum dederit corrodendo aliquā arborem oliuarum, ficus, pyri, malī, nucis, uel alterius arboris fructiferæ in decem solidis denariorum pro qualibet animali, & uice qualibet condemnetur custos uel dominus ipsorū in defectum custodis. Pro quolibet uero pecude capra, & porco, uel alio animali cum generis, quod pasculuerit in oliueto, ubi non tenent colecta poma, 5 kalendis mensis Nouembris, usq; quo oliuarum pomata fuerint colecta, in loco, uel in possessione, ubi fuerint animalia reperta, p quolibet animali capra hctorum in solidis decem denariorum uice qualibet condemnetur. Adiicientes, ad obuiandum malitiæ, p prædicta loca non habeant in oliueto, ubi esset poma oliuarum colecta, etiam 5 tres, aut quatuor arbores remanssilent, quorum poma non fuerint colecta. Quo casu damnum dantes cum dictis bestiis non condemnentur per mueteum offensalis, sed ad denunciationem partium, ad emendationem damni dati, uel alterius in duplum teneantur. Si uero porcus, scrofa, uel corum generis animal damnum dederit in pomis siciuum, nucum, pyrorum, malorum, uel glandium extra hortum, in decem solidis denariorum pro qualibet, & uice qualibet condemnetur. dum tamen pro minutis, & lactantibus pœna diminuetur.

De damno dato per bestiam ex transcursu, & impunitate ipsius. Rub. XLI.

NONNVLLA QVAM Bestiæ ex mulsarum aculeis, & aliis de causis in feroci tate demotæ, aut fugitæ, aut transcurrunt, insens custod. bus, seu dominis earum, & sic ab ipsis eorum dolo, & culpa damnum inferunt in quibus casibus, & qualiter eorum pena debeatur, ne aliquis teneatur ad pœnam aliquam, quouis modo culpabilis appareat, uel damnum per literit. Et q. aliqua bestia dicto modo per transcursum damnum aliquod dederit, contra uoluntatem custodis, uel dominis fieret, & credatur iuramento id allegantis, cuius interest, cum dicto unius tellis idonei, & bonæ famæ.

Quòd nulla animalia pasculent, neq; morentur, siue interent stoppallia aliena, donec bladum non fuerit inde ablatum, nec pascuient in dictis locis, usq; ad kalendas Augusti, absq; licentia domini, uel possessoris. Rub. XLII.

ITEM statuimus, & ordinamus, & hoc ordine perpetuo uallituro sancimus, & firmamus, q. nulla animalia, cuiuscunq; generis existant, nullo modo intrent, neq; pascuient in alienis stoppallibus cuiuscunq; generis bladi, absq; expressa licentia domini, uel possessoris, cum bulletta scripta, aut fabricripta manu cuiuscunq; notarii, cum subscriptione officialis, sine mercede aliqua cum uno rede fide digno, donec de illo, seu illis stoppallibus uniuersis seges, seu bladum nō fuerit inde ablatum. Et in anum compotum, siue ad mucchiatum: sub eadem pœna, si damnum aliquod dedisset in blado nondum messo, pro qualibet animali, & qualibet uice pro solo regressu, siue transitu. & si damnum aliquod ibidem inferrent, nihilominus pro ipso damno condemnetur.

De damno dato cum bestiis ad palcare, siue mucchionum palea, uel seni. R. XLIIII.

HAc presenti lege municipali statuimus, & ordinamus, q. si quis cum bestiis cuiuscūq; gene-

generis damnum dederit ad alienum palcare, siue mucchionum paleæ, seu seni ubicunq; erectum, compositum. & ordinatum. si cum magliolo, seu flanga in eius centro affixa, uel saltem ipsibus circundatum, uidelicet ipsum palcare, siue mucchionum del truendo, leompounendo, lamando, corrodendo, nitando, uel aliter damnum dando. pro qualibet bestia, & uice qualibet condemnetur custos, uel dominus bestiæ defectu custodis, in decē sol. den. Si uero cum dictis bestiis damnū dederit ad aliquod mucchionum paleę, siue seni in prato, area, uel alibi erectum, compositum, siue factum, non tamen ipsibus circundatum, & absq; magliolo, siue flangę affixione, cuius ipsum alibi reponendi, aut ex præcepto nostri Regiminis factum, & compositum condemnetur custos bestiæ, uel dominus in defectu custodis, pro qualibet bestia, & qualibet uice in quinq; solidis denariorum.

De impunitate damnum dantium in pratis, & herbis guardatis, aut seno non ordinatè compositis post transactum mensem Augusti. Rub. XLV.

MAlignantium calliditatibus nos reparare uolentes iuxta pesse statuimus, & ordinamus, q. si quis habuerit herbam pratiuam, siue herbam guastatam in nostro territorio, & eam non seuauerit, & reportauerit ad domum, seu non copulerit in uno mucchio non ordinato, per totum mensem Augusti, ad iudicium DD. Priorum, qui pro tempore erunt: damnum dantes præalibus herbis non seuatis, siue non compositis ut supra, post transactum dictum mensem Augusti, ad pœnam aliquam, & damni emendationem minime teneantur.

De pœna facientis cansarolam, uel stroncatam, & qualiter intelligatur. R. XLVI.

ITem ordinamus, & firmamus q. quicunq; persona de dicta Terra, uel aliunde, si fuerit eum, uel cansarolam fecerit per possessionem alicuius de dicta Terra, si personaliter, & per terram nō laboratam, soluat bladum duodecim denariorum si per terram laboratam, soluat bandum duorum solidorum. Si uerò per unicam, uel hortum, fuē cannetum labo rators, uel non laborators soluat bandum decem solidorum pro qualibet, & qualibet uice. Si uerò bestiæ alicuius fecerint cansarolam per locā prædicta, soluat dominus, uel custos, siue conductor earum duplum dictarum quantitatum pro qualibet bestia, & qualibet uice, & secundum distinctionem superius declaratam. Si uero quis fecerit stroćatam per locā prædicta, si personaliter, & per terram non laboratam, soluat bandum duorum solidorum. si per terram laboratam, soluat bandum decem solidorum pro qualibet persona, & qualibet uice. Si uerò per unicam, hortum, uel cannetum laborators, soluat bandum decē solidorum pro qualibet persona, & qualibet uice. Si uerò bestiæ prædictę alicuius fecerint stroncatam per loca prædicta si per loca non laborata, dominus, custos, uel conductor earum pro qualibet bestia, & qualibet uice soluat bandum duorum solidorum denariorum: si per terram laboratam, soluat bandum quinq; solidorum pro qualibet bestia, & qualibet uice. Si uerò per unicam, hortum, uel cannetum laborators uel non laborators soluat bandum decem solidorū pro qualibet bestia, & qualibet uice. Et cansarola intelligatur, si persona, uel bestiæ fuerint per loca prædicta per duos pedes ad summum longe à uia publica, uel priuata. à dictis uerò duobus pedibus ultrà, semper intelligatur stroncata. Et de prædictis, & qualibet prædictorum fietur, & credatur iuramento domini possessionis, uel laboratoris ipsius. Prædicta tamen nō uendicent sibi locum, si una esset taliter deuallata q. per eam persona, uel bestiæ ire non possent. in quo casu persona, & bestiæ ad hūdum minimè teneantur de uastatione cuius uiæ iuramento duorum uicinorum fietur, & credatur.

Statutorum Ecclesiasticæ Terræ Sancti Iusti Damnorum Datorum Liber Quartus feliciter explicit.

IN DEI NOMINE AMEN.

MVNICIPALIVM LEGVM, AC STATVTORVM

ECCLESIASTICAE TERRAE SANCTI IVSTI.

Extraordinariorum, Liber Quintus feliciter incipit.

De non inficiendo aliquam immunditiam in aliquam imaginem, siue Dei Ecclesiam. Rub. Prima.

VT debitam, Diuinæ clementiæ incumbentes, reddamus reuerentiam, ut teneamur hoc ordine perpetuò ualeturo statuimus, & ordinamus q. nemo faciat prorsus, uel apponat aliquam sordem, lutum, siue immunditiam in aliqua pictura, siue Ecclesia Dei, uel anté, & propè eas, seu ipsarum aliquam, iuxtà una cannam, sub pena, & bando quadraginta sol. pro quolibet contrafaciente, & uice qualibet.

De non faciendo rumorem, seu exclamando propè aliquam Ecclesiam, quando celebrantur Diuina officia. Rub. II.

NE Diuinus cultus ualeat impediri statuimus, & ordinamus q. nemo faciat rumorē, strepitum, seu tumultum uoce, uel quomodolibet in Ecclesia, uel propè aliquam Ecclesiam per spatium quatuor cannarum, dum in ea Diuina celebrantur officia, sub pena, & bando xx. sol. den. pro quolibet cōtrafaciente, & uice qualibet, pro tali actu tantummodo soluendorū. Et D. Potestas teneatur, sub pena decē lib. den. præcicta obtentam facere.

De grano, legumine, & aliis fructibus non extrahendis de possessionibus conductis, siue licentia domini possessionis. Rub. III.

FRaudibus abuti ue uolentes statuimus q. nullus laborator, coptumator, seu conductor alienius possessionis audeat, uel præsumat de ipsa possessione conducta aliquod genus bladi, seu legūminis triturarum, uel nō, uuas, unum, oliuas, ficus, linum, nec aliquos alios fructus cuiuscunq; generis extrahere, siné expressa licentia dñi possessionis, uel eius factoris, sub pena quinquaginta sol. p. quolibet contrafaciente, & uice qualibet. Et ad con seruādum indemnem patronum, siue dominum possessionis de debita fibi forte, de facto talis contrafaciens constringatur.

De uindemiis nō incohādis, antēq; inducte fuerint ferie propter uindemias. R. IIII.

STatuimus, q. in posterū nemo terrigena, habitator, uel forensis audeat, uel præsumat, seriam suam propriā, uel conductam uineā, neq; alias uites situatā, uel situatas in territorio, & districtu S. Iusti, uindemiare, neq; inde uuas colligere in totū, uel in partem, causa fa cienti respectum, siue unū, prius, & anteq; incipiant, & sint inductæ ferie per uindemias, nisi habita prius in scriptis speciali licentia a DD. Potestate, & Prioribus, si fuerit dominus uinee. si uero fuerit laborator, siue conductor, habita licentia à prædictis DD. Potestate, & Prioribus, & etiam à proprietario uineæ, siue eius locatore. Et si quis cōtrafecerit in prædictis, uel aliquo prædictorū, puniatur p. quolibet, & uice qualibet in quinquaginta sol.

De Cæretanis, & Circulatoribus expellendis, & pœna eorum. Rub. V.

STatuimus, & ordinamus, q. nullus cæretanus, aut circulator receptetur in Terra nra, eius q; territorio, & districtu. Quòd si aliquis ex eis repertus fuerit, petendo se uelle suū

artem ibi exercere, uel perquirē do aliquam rem, præter panem, uel uinum, uel aliam parui emolymam: D. Potestas teneatur, & debeat auferri facere abeo, uel eis omnia, quę per ipsum, uel ipsos extorta fuerint sub colore emolymarū, & abiata deperfam facta intra hospitalia nostræ Terræ. Et D. Potestas, qui pro tempore fuerit, hoc facere teneatur, sub pœna uiginti quinq; librarum den. pro qualibet uice, siné aliqua diminutione.

De pœna uanè deambulantis, uel spatiantis in sanctissimo die uenetis Dominicæ passionis. Rub. VI.

QVendam abusum deceptorū animarū, qui sub deuotionis pallio uigere uidetur, extirpare pro nostræ possibilitatis studio cupientes statuimus, q. de cætero in die ueneris sancti, qua cunctis Christi fideles debent uisitare Ecclesias, eis facere elemosynas, audire officium, & præcipuè eorum Dominicæ passionis, ac stare dolenter, modestè, abstinēter, & humiliter, plus q; in alia die anni, & à cunctis uanè solatiatibus precauere non audeat, uel præsumat nugatoria, & uana, etiam per modum solatii proferre, uel cantilenam mundanam cantare, tripud are, neq; aliud mundanum solatium facere. Et si quis contrafecerit, in decem solidis denariorum pro quolibet, & uice qualibet puniatur.

De non tripudiando, siue ludendo in Ecclesia, aut extrà domum de nocte, absq; licentia. Rub. VII.

CVM domui Dei deceat sanctitudo, & nō falsitudo, lasciuæq; choreæ, & ibi debeat homo pro suis peccatis lugere, gemere, & orationibus uacare: statuimus, q. de cætero nulla persona cuiuscunq; sexus in aliqua Ecclesia nostræ Terræ, eiusq; districtus tripudia re præsumat. Contrafaciens uerò puniatur pœna decem lib. den. cōs applican. p. quolibet, & uice qualibet. ducēs uidelicet choreas, & quilibet pulsans, siue sonans quodcunq; instrumentum, aut dicens cantilenā, in centum sol. den. puniatur, & quadlibet etiam persona tripudians quadraginta sol. pena puniatur, quam integrè infra tres dies soluere teneatur, & debeat cuius pœnæ medietas communis, & altera medietas fit Ecclesiæ, quę talem receperit iniuriam, pro eius fabrica uel paramēta, aut alijs necessarijs, absq; deductione qualibet applicetur: nullaq; persona sub dicta pœna audeat, aut debeat tripudiare de nocte, uidelicet de ferò post tertium sonum campanæ aut etiam de manè ante diem, extrà domū, absq; licentia DD. Potestatis, Consalonerū, & Prorum qui pro tempore erunt.

De non intendendo cantilenas, & fabulas tempore orationis, & Diuini officii. Rub. VIII.

INsuper statuimus, & ordinamus, q. nullus in platea, uel alio loco Terræ S. Iusti, & eius districtus in quibuscunq; diebus, præsertim Dominicalibus, & festiuis anté prandium, qua hora debent omnes Christi fideles frequentare Ecclesias, & Deo altissimo præces, laudes porrigere, & non uanas, & inutiles gentibus enarrare cantilenas, aut cantare, seu referre fabulas, seu alias nugas, uidelicet de tabula rotunda, et sancto, aut paladinis, uel de aliis similibus quibuscunq; & hoc sub pœna pro quolibet cantante, seu referente prædicta, uel aliquod prædictorum centum sol. den. Pro quolibet uerò astante ad prædicta præcise audiendum duorum soldorum pœna exigatur de facto.

Quòd ceremoniæ non fiant, dum ducitur sponsa. Rub. VIIII.

STatuimus, & ordinamus q. dum ducitur sponsa ad domum mariti, & eam postquam deducta fuerit, nemo faciat cerimonias hactenus usitatas, uidelicet proiiciendo frumentum, ponendo eisdem sponsarum sub peribus, ponendo hominem sub gremio sponsæ, mittendo pecuniam in cahulis, siue bibrē do aquam in claro cum anulis, neq; aliquas alias cerimonias, siue malias his similes sub pena centum soldorū denariorū pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice, ab utraq; partium exigendorum.

Quòd cærimoniæ non fiant in sponsalitiis, & ipsorum occasione. Rub. X.

ITem statuimus, & ordinamus, q. in sponsalitiis ipsis, uel postea quandocunq; ipsorũ occasione, nullus audeat cereum, uel cereos, seu cædelas apportare, sed pecuniam tantum, si uoluerit, offerat ad altare: & qui cõtrafecerit, in centũ sol. den. per Rectorẽ cõdemnetur.

Quòd cærimoniæ non fiant, dum extrahitur puer, uel puella de domo. Rub. XI.

STatuimus, & ordinamus, q. dum extrahitur puer, uel puella, siue infans de domo causa baptizandi eum in̄o pontare in rotella cum cærimoniis hactenus usitatis, & aliis, sed solummodò in brachijs extrahatur, sub pœna centum solidorum pro quolibet, tam faciẽs te extrahere, q̃ extrahente, & uice qualibet.

De bonis immobilibus mulierum nupturum non alienandis. Rub. XII.

NE mulieres nostrates, uel habitatrices Terræ S. Iusti ualeant decipi, neq; ipsarum dotes, & bona dissipari, statuimus, & ordinamus, q. mulieres, fuè dominę non posinit, nec debeant uendere, neq; alienare aliquid de bonis suis stabilibus sine expresso consensu quatuor ex proximioribus cõsanguineis ipsius mulieris, & præsentia, auctoritate, & decreto Rectoris, uel eius uicarii, ad pœnam quinquaginta ducatorũ cuius pœnæ medietas applicetur Reuerendæ Cameræ Apostolicæ, & alia medietas communi Sancti Iusti, & nihil hominũ seu dominũ aliter facta non ualeat, neq; teneat quo quo modo.

De pœna alienantis rem immobilem alicui forensi non subiecto communi S. Iusti. Rub. XIII.

STatuimus, & ordinamus, q. nullus terrigena, uel habitator Terræ S. Iusti, seu alius qui ecunq; audeat, uel præsumat quacunq; ratione, uel causa, & quocunq; titulo uendere, alienare, cedere, uel transferre inter uiuos, seu in ultima uolũtate, uel aliter quomodocunq; & qualitercũq; aliquam rem immobilem sitam in Terra S. Iusti, cuiusq; territorio, & districtu, in aliquem forensem, uel nõ subiectum nostræ iurisdictioni, seu in eum, qui per D. Potestatem realiter, & personaliter constringi, & compelli non possit ad onera collectarum, uel alia sustinenda realia, & personalia sub pœna uigintiquinq; ducatorũ, & nihilominus omnis contractus, ultima uolũtas, & dispositio sit ipso iure nulla, & res cõ S. Iusti applicetur, & pretium pro dicta re habitum, & receptum, sint licentia, & consensu concilij generalis dictæ Terræ S. Iusti, & hoc locum non habeat in filijs, & filiabus, nepotibus, & nepotibus, & aliis consanguineis, usq; in tertium gradum.

De non alienando alicui forensi possessiones propè confinia. Rub. XIIII.

STatuimus, & ordinamus, q. nullus de Terra S. Iusti, uel alius quicũq; habitãs, uel possidens aliquam possessionem, uel terrenum propè confinia territorij S. Iusti infrà medium milliare, audeat, uel præsumat uendere, donare, cedere, uel concedere, seu per quemcunq; contractum, uel quasi, testamentum, codicillum, uel ultimam uoluntatem, seu aliter quomodolibet alienare possessionem, & terrenum huiusmodi alicui forensi, seu non habitatori, & terrigenæ S. Iusti sub pœna quinquaginta librarũ, pro quolibet, & qualibet uice, qua fuerit contrafactum, tam alienanti, q̃ eo, quem sit alienatio, & nihilominus uenditio, donatio, cessio, concessio, contractus, siue testamentum, codicillum, seu ultima uoluntas, & omnis dispositio sit ipso iure nulla, & nullius, & nullius efficaciæ, & momenti. Si quis uero forensis, seu non habitator, uel nõ terrigena Terræ S. Iusti ab intestato succederet alicui in possessionem, & terrenũ huiusmodi teneatur, & debeat infrà terminum unius mensis post possessionem, & terrenum huiusmodi accatastare, & declaribi facere in catasto cõs. S. Iusti, & dare idoneum fideiussorem terrigenam, uel habitatorem dictæ Terræ S. Iusti de soluendo, & supportando onera collectarum, & alia, quæ pro rebus huiusmodi in dicto communi

ueniunt supportanda aliàs nostro cõi S. Iusti applicetur, & confiscetur, & insuper nullus possessionem, & terrenum huiusmodi audeat, uel præsumat ad habendum, seu cognitum dare alicui no habitatori, iam diuntet in dicta Terra S. Iusti, sine licentia DD. Potestatis, & Priorum, sub pœna xlib. den. pro quolibet contrafaciente, & uice qualibet de facto exigẽda.

Quod omnes habitantes diuisim teneantur ad omnia obsequia facienda, & extimationes eorum ferẽdarum. Rub. XV.

STatuimus, & ordinamus q. omnes, & singuli bona cõa diuidentes, uel diuisim habitãtes, uel q. sint iuniores, aut in patria potestate uel quocunq; modo, & forma diuisim habitarent, & ad omnia obsequia realia, & personalia teneantur, & q̃li, & eorum bonorũ extimationes in catastro, & cartulis fumandum singulariter afer bantur, & ad hæc faciendũ per nostrum Rectorem, qui pro tempore fuerit, summarie, compellantur, secundùm formam statuti positi sub rubr. de his, qui diuisi sunt à consortibus, uel à paterbus.

Quòd ratione collectarum tantùm non claudantur. Rub. XVI.

NE Obedientes pro inobedientibus detrimenta ualeant supportare, hac municipali sanctione statuimus, & ordinamus q. ratione collectę exigendę, tantùm non claudantur, ut leue, ualentes librarum suum habeant ut re in exeundo, & intrando ad ipsorum beneplacitum, & mala ualentes sint̃ soluere negligentes pignorentur, aut in palatio personali terr conftituantur ad soluendum commodum debitum eatam sue collectæ & D. Potestas contrafactos pro qualibet uice incurrat pœnam centum solidorum denariorum.

Quòd nullus uendat nec emat granũ cauia reuendendi, uel incaneudi. Rub. XVII.

NIsuper statuimus, & ordinamus q. nullus terrigena, seu habitator Terræ S. Iusti, uel forensis audeat, uel præsumat tacitè, uel expressè per se, uel alũ, directè, uel indirectè emere causa reuendendi, uel blaudi cuiuscunq; generis quantitatem in Terra S. Iusti, & eius districtu, causa reuendendi, siue eam in eadem uendi uel de dicta Terra, & eius territorio, & districtu exerahi di. illud expressa licentia in scriptis coclij generalis, sub pœna uigintiquinq; lib. den. & per dominos bullæ, & falmæ, & super bulla eam exportantis extrà Terram per tractam balistæ, uel alterius singulæ singulis, & & tam D. Potestati, & eius officialibus, & familiæ q. alteri cuicunq; reperto, fiumentum, & bladum huiusmodi deportare extrà Terram, & territorium Sancti Iusti. Cæ tugra dictum est̃ liceat reducere ad palatium D. Potestatis, & cãis reperiens, & reducens habeat quartam partem pœnæ præditæ.

Quòd porci, & capræ non uadant sine custode per Terram. Rub. XVIII.

AD obuiandum damnis, quæ porci solent inferre statuimus & ordinamus, q. nulla persona terrigena, uel habitatrix Terræ S. Iusti audeat, uel præsumat animalia porcina propria, uel conducta cuiuscunq; ætatis permittere ire diuigara, & sine custode intrà Terram, & per Terram S. Iusti, sed ipsa animalia teneantur includa in domo ita q. non ua dant extrà domum sine custode sub pœna quinq; sol. pro quolibet porco porca uel scrofa, & uice qualibet, auferendorũ illi, uel illis, cuius, uel quorum fuerit porcus, porca, uel scrofa. Et hoc idem intelligatur, & obseruetur in capra, uel hyrco, & simili porna punatur.

De non emendo animal, uel rem prædatam post bandimentum. Rub. XIX.

STatuimus item, q. si cõtigerit fieri per Terrã S. Iusti bandimentũ, q. nullus emat, nec emi faciat per se, uel alũ aliquod animal, seu rem prædatã, uel prædatã, & dãs animalia, uel res dictę petentẽ sibi dictũ animal, uel rem sedde cogatur dictum ens & de facto dictũ animal, uel rem reddere patrono reperienti, uel alibi sine animal, uel res, uel eius certo nũcio, & pretium eius perdat ad quod D. Potestas, sub pœna uigintiquinq; librarum den. cogere teneatur, & debeat de facto dictum ementem, seu ementes ad prædicta obseruanda.

ARCHIVIO CAPITOLARE

De ponderibus, & mensuris per Syndicum retinendis. Rub. XX.

STatuimus, & ordinamus, q. Cómune nostrum habeat, & habere debeat unum rubbū, siue pondus triginta quatuor librarū, unum marchum, unam stateram, unam bozzettā, cuius bozzettæ quatuor menturæ ralæ constituant talmam, unum buttinellū, cuius butti nelli octo menturæ ralæ constituant talmam, unum quartū, cuius quarti exdecim mentu ræ ralæ constituant talmam unum metrū olearium, unum buccale, unū medium, una fogliettam, ad mensuram antiquā nostri cōis, & talma uni cōstituatur ex quadragintaocto pettis siue buccalis, Quæ pondera, & mensuras uolumus, & mandamus penes Syndicū generalē nostrē cōis, qui pro tempore erit, continuō existere, Et nullus qualiq; emptor, uel uēditor, uel alias contrahens, ad dicta pondera res ponderabiles debeat ponderare, & ad dictam mensurā res mensurabiles debeat mensurare. Qui Syndicus teneatur, & debeat ipsas mensuras, & pondera mutuare, cum cautela de rehabendo, omnibus uolentibus mensurare, uel ponderare & à forensibus tamen accipiat, & accipere teneatur pro eōi pro quali bet re ponderata, uel mensurata cū ipsis ponderibus, & mensuris, seu aliqua earū, uidelicet ſ talis res fuit re, uel rerū quantitas fuerit ualoris unius ducati, uel ab inde infrà quatuor denar. Si fuerit ualoris ab uno ducato supra, usq; ad quinq; ducatos inclusiue duodecim den. Si uero fuerit ualoris à quinq; ducatis supra, usq; ad uiginti ducatos inclusiue bonen. unum. Si uero fuerit ualoris à uiginti ducatis supra, usq; ad quinquaginta ducatos inclusiue bonoñ. duos. Si fuerit ualoris à quinquaginta ducatis supra, usq; ad centū ducatos inclusiue bonoñ. tres. Si fuerit ualoris à centum ducatis supra, usq; in infinitū bonoñ. uiginti. Et à terrigenis, & habitatoribus nostris recipiat dimidia dictæ solutionis, fm distinctionē superiùs tenoratam. Et dicte solutiones fiant ab utraq; parte, ſcilicet uenditorū, & emptorū, uel aliter contrahentium, pro rata. fm distinctionem supradictā in q. ex quatuor denarijs soluendis pro re ualoris unius ducati ab mensurā, siue pondus facti unus inter forenſem, & terrigenam forensis soluat duos denarios, & terrigena, seu habitator soluat unū denarū, & sic de singulis. Statuimus etiā q. in pede Turris cōis sit ſſ. xus unus pallus ferreus, & unus pes ferreus, & erit cupporū, & lateriū, fuit matonorū, & etiā planellarū, & hæc mensurarū copiam ibidem grattis quilibet habere possit. Nec ex dictis ex cepta sit, & habere debeat in platea cōis in loco eminēti strutū, & affixū unū buttinellū, siue megliarū, mensurando oliuas, cuius buttinelli septē tantum in mensura rata faciat talmā cluam, & nihilominus cuilibet liceat habere proprias mēſuras, & pōdera, ad exemplū predictōrū emptiōnes tamen bullæ nō cōis, & cū ipsis mensurare, & ponderare sine pena. Et Rector predicta bandū facere teneatur, uinculo iuramenti, in principio sui ēli cū, & quicunq; contrafecerit, aliter mensurando, ponendo, p quolibet, & qualibet uice in uiginti ſoldēn. & nihilominus ad has mensuras, & pondera constringatur, ac ſi cū eis mensurā sū, siue ponderatū ſuſſet.

De animalibus quadruped. bus non uendendis in platea communis. Rub. XXI

OB laudabilem urbanitatē seruandā, ſtatuimus q. nemo posit, uel debeat retinere in platea cōis S. Iuſti die Dominico, uel aliqua alia die, causa uendendi, uel in ſtrata publica qua ducitur à porta plebis, usq; ad porrā Moræ boues, uacchas, equas, asinos, asinas, mulos, mulas, porcos, porcas ferosas capras, pecudes, uel alia animalia quadruped a cuiuscunq; generis, ſub pena xx. ſol. pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice exceptis hedis, siue capretis & subus lactantibus à gordis his, & leporibus, quos, & quas retinere cuilibet liceat causa uendendi in dictis platea, & ſtrata, ſub pena & q. dictum emptorum ſoluatur extrà portam Moſæ.

Quòd non proiiciatur laramen ad muros, ſeù ſcarpas, uel propè ianuas, ſiue portas communis. Rub. XXII.

STatuimus, & ordinamus q. nemo letamen, cineratum, uel aliam immunditiā audeat, uel præſumat proiicere à fenestris uel aliundè ad muros, ripas, & scarpas, siue fossata, uel fossas aut ſoſſa ta, ianuis, siue portas cōis in aliqua parte, nec propè per una canna. Et qui cōtrafecerit, ſol uat bandū xx. ſol. pro quolibet, & qualibet uice & nihilomin. ius id, quod proiecerit, teneatur, & debeat delere, & exportare infrà terminū ei assignan. p D. Potestā, uel eius uicariū, & quilibet admittatur ad accusandū, & denunciān. & fleur dicto uno testis bono fame.

Quòd habens uerfatorium, siue fodile, non ſoſtineat uicino ſcetorem, ſeù immundiam. Rub. XXIII.

INuper ſtatuimus q. hal. ſ uerſatorium, aquarii, fodile, seù necessarii, aut aliquod ip ſorū iuxta fabricamenti circuitum ſcruatur, & debeat ipſe, & quilibet eorū, uti q. ex inde alicui suo cō uicino, uel alijs contribus aliquē ſcetor, immunditiā, uel impedimentū cōmodat, nec immū ditiam in alieno loco proiecat, ſub pena, & bando xl. ſol. pro quolibet, & qualibet uice.

De pena facientes ignem, & ſulfurum intrà Terram S. Iuſti. Rub. XXIIII.

STatuimus etiā, q. facientes, uel proicientes ignem, uel quascunque alias immū ditiam intrà Terram S. Iuſti in uiis, siue ſtratis, & in platea publica, siue portis ubus in quinq; tol. ſun, pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice puniatur, & nihilominus qui dilicte, & temerè dam cam per Rectorem de facto remedijs oportunis compellantur.

De pena proicientium per fenestras, uel aliundè aquam, brodam, uel aliam rem ſordidam. Rub. XXV.

DE alto ab aliqua fenestra, uel undelibet nemo brodam, uel aliud immundū proiciat in uiam, seù stratam publicā uel plateam cōis, Contrafactens, ſi homini de terra puerit, uel inde in hominem proiecerit in quinquaginta ſol. den. puniatur, & damni, ſi quod inde ſuſtinuerit, & ſi non habuerit unde ſoluat, uel ſoluere non poſſit, ſol. puniatur, & tantum in uiam publicam, siue plateā siue ſordē, in quinq; ſol. puniatur.

Quòd nullus audeat proiicere aliquod animal mortuū infrà certa cōſina. R. XXVI.

CVM peſſimus ſit cadauerum ſcetor ſtatuimus & ordinamus q. nullus audeat uel præſumat proiicere, nec proiici facere aliquod animal mortuū, uel aliud ſordidū infrà viginti cānas uersò portas, siue muros cōis, uel infrà quatuor cannas uersò aliquā Eccle ſiā, fontem putei, siue uiam cōis per eius territorium, & districtū uel propè ecclesias, fontes, puteos, siue uias prædictas, uel aliquā ipſarū per ſpatiū quatuor cannarū à terra, aliter puniatur p quolibet, & uice qualibet in xx. ſol. & nihilominus teneatur infrà dicta cōſina proiectum, uel aliud ſordidum de facto portare eo gatur proiicens extrà loca antè dicta.

De lauacro non faciendo propè fontem, siue puteum. Rub. XXVII.

DE rogc aliquem fontem in noſtro territorio exiſtentem per viginti cānas nullus faciat, uel habeat aliquod lauacrum, nec lauet corios, ſiue coram eis, aut pannos nec faciat uel proiciat aliquam immunditiam, latamen, siue cineratam, & his ſimilia, ſub pena xl. ſol. p quolibet contrafaciente, & qualibet uice & ſimiliter de puteis communis utentibus.

Quòd D. Potestas teneatur bandū facere, q. expurgentur ſtratæ cōis. R. XXVIII.

STatuimus q. noſter D. Potestas teneatur, & debeat quolibet die uenetis de ſere bādiri facere in locis consuetis q. quilibet debeat ſuſtraſſe, & expurgaſſe ſtratas. Et quas de ligentias p dictos terreno luto, & alijs immunditiis, antè eorum domos per totam dien. ſab bati ſubsequentē uel in uigilia alicuius ſolennis ſeù mutatis, ſub pena quinq; ſol. per ipſum D. Potestam ſuſtenē, ſi negligens extiterit in prædictis. Et cadē pena puniantur uel uidelicet & negligētes, uidelicet p quolibet, & uice qualibet, & locator, uel pēſionarius, & habitator teneatur, & debeat dictis diebus ad ſi dicta ante domū à le conductā, ſub dicta pena.

De nõ proiiciendo aliquã putredinẽ ad domũ, nec anté oſtiũ alicuius. Rub. XXIX.

ITem ſtatuimus, & ordinamus q; quicunq; proiecerit, uel proiici fecerit aliquã immun diciam, uel putredinẽ, lignũ, lapidem, uel aliquod impedimentũ faciens in uiis publicis, aut uicinalibus, uel anté oſtiũ domus alicuius, & notarius D. Potellatis inuenerit anté oſtiũ alienũ, ille, qui dictas immunditias putredinẽ, lignũ, lapideſ, uel impedimentũ proiecerit, uel proiici fecerit ceſſante terrore, & debeat ſoluere baldum decem ſol. & nihilominus quod ille proiecerit, eleuare, & remouere, & remoueri facere proiciens de facto compellatur.

De non diſcaſtellando, ſeũ relinquendo habitationem S. Iuſti. Rub. XXX.

STatuimus & ordinamus q; nullus terrigena, ſiue habitator Terræ S. Iuſti audeat, uel præſumat diſcaſtellare, ſeu relinquere habitationem S. Iuſti, & in alium locũ ſe conferre ad habitandum, ſeu uendere, uel alienare omnia ſua bona, uel partem ſuorũ honorũ, anteq; recedendi de dicta Terra, uel in alium locũ habitandi, uel augendi, ſub pena ducenta rum lib. dnũ. ſiue aliqua remiſſione & ni hilominus uenditio ſit ipſo iure nulla, & in ipſius dicium emptor tenetur pretiũ poſſit reperire ſciens uero pretium ſoluit, uel conuentũ, amittat, & cõ S. Iuſti applicetur. Et intelligatur uẽditio facta animo diſcaſtellandi uel recedendi, ſi uendatur omnia bona uel maiorem partem ipſorũ uendiderit, & receſſerit infrà biennium de dicta Terra & nihilominus in quolibet dictorũ caſuũ quiſquis talem alienationem receperit, tenetur, & debeat ſubſtituere, & in eũ facere, & contribuere omnia, & ſin guli onera realia, & perſonalia, & mixta prout, & ſicut ipſe alienans tenebatur & nihilomi nus pro ipſo ſubſtantem, & alia onera ſoluat, & faciat quemadmodum alii terrigenę, & ha bitantes tunc temporis facient.

De uiis aptandis, & laterib⁹ ſternendis, ac munien dis. Rub. XXXI.

STatuimus, & ordinamus, pro quadam urbanitate, & euidenti utilitate ſeruanda, q; om nes ſtraxę, & uiæ publicæ intus Terram S. Iuſti aptentur, & laterib⁹ muniantur, & ſu conſeruentur ab illis, & per illos domos habentibus, ſeu habites ultrà ipſas uias, ſeu citra eas, uidelicet quilibet teneatur anté eius domum, uſq; ad mediteratem uiæ ſeu ſtratæ Re gulians uerò puniatur de facto in centum ſolidis, & nihilominus predicta facere teneatur.

De fontibus, & puteis manutenendis, purgandis, & aptandis. Rub. XXXII.

CVM multum oculis guſtuq; conferat puritas, & claritas aquarũ ſtaturendũ duxi mus q. Rector uinculo iuramenti teneatur, & debeat facere aptari, reparari, & remũ dari, quotiens, & quando fuerit neceſſe, puteos, & fontes, & eos, & ipſorũ quilibet in bono ſtatu faciat manutenere, & gubernari modo infraſcripto, uidelicet q; homines de terzerio S. Petri aprent, & aptari faciat, reparẽt, remundẽt, gubernẽt, & manutenẽt ad minus fontes Moyſi & uiã qua itur ad dictos fontes homines de terzerio S. Marię reparẽt, aptẽt, remũ dent, gubernẽt, & manutenẽt ſiſtẽ Martini, & fontẽ Gudiani, & uias tendẽtes ad ipſos fontes homines uero de terzerio plebis aptẽt, reparẽt, remundẽt, gubernẽt, & manutenẽt fontẽ Antone fontanellas, fontẽ Puzoli, fontẽ Molię, fontẽ nouũ, & fontẽ Actoni, & uias, quibus itur ad ipſos fontes. Cæteri uero in reo territorio, & diſtrictu emanantes, uidelicet fons Acrasti, fons Pretæ, fons Canneti, fons Nucigliani, fons Modoloni, fons Caſtareæ, fons, qui eſt in cõtrata Carmeiani in poſſeſſione Io. Petri Antonii, fons Beuẽi, fons Sabboni fons Cerreti, fons Peroni, fons muratus in cõtrata Aſpelę & oẽs ipſos fontes in dicto diſtrictu exiſtẽtes aperiẽtur, reperiẽtur, remundẽtur, gubernẽtur, & manutenẽtur p con uentiones & adiacẽtes ipſi fontiũ, & cuiuſq; eorũ, ſingula ſingulis congruẽ referrẽ. & eos putei dicti rei in ipſis ędificabit, aperiẽtur, reperiẽtur, remundẽtur, gubernẽtur, & manutenẽtur, uidelicet puteus in plano puteus in area portę plebis, puteus in plano portę Moyſi extrà dictã portã, puteus ipſę poſſeſſionẽ Eccl. plebis, iuxta Cimiterũ, uerſus cõtrata Borboſi.

Quod uiæ

Quòd uiæ publicæ ſoſſatibus circunualentur, & eorum foſſati⁹ annuatim ex purgentur, necnon rubi, & lepes impedientes deſtruãtur. R. XXXIII.

STatuimus etiã, q. oẽs ſtratę, & uię publicę cõs in territorio, & diſtrictu Terræ S. Iuſti, uidelicet ſtrata ſciã una, qua itur uerſus Cuntare Materate, uſq; in flumẽ Cleues, & à po te murato in flumine Cremonini uſq; ad molendinũ rotũ una, & iuſtrata Caſtanee uſq; ad cõ finia una, qua itur uerſus Montẽ Granarũ uſq; ad cõfinia & p contrata Meyli una, in ſtra ta, qę eſt in contrata Ceſſuti uerſus Montẽ Vlmi, uſq; ad cõfinia & uię quibus itur ad ſu praicriptos fontes aptiados per cõe, ſiue terzeria ſoſſatibus munãtur, & mundẽtur ſemel ad minus quolibet anno, ut aqua per pla plani labi poſſit. Necnõ & pes uias impedientes expurgentur & una, ſeu ſtratæ prædictæ, ſi opus fuerit, laterib⁹ ſternantur, & continuò aperiæ ſint, & ample remaneãt p cõe S. Iuſti, uel p hoies dictorũ terzeriorũ, & cuiuſlibet, uidelicet ille, quę (ut ſupra) per terzeria aptari, & eſſe debent ſin ſorti à ſuperiori⁹ ſtatur. Cæteræ uerò ſtratæ, ſiue uię, ubicunq; ſunt, & eſſe debent in dicto territorio, & diſtrictu, & etiã infraſcripta, uidelicet una collis Arzani, una fontis petręę, una, qua itur uerſus preti ęrã partẽ, una rigi enteramin, una, qua itur ad lucianũ, una molię ancnelchiçna, qua itur ad riuũ fontanellæ, una petrelli una, qua itur ad aquã ſanctã, ita qua ire conſueti eſt per eaput nu eighanti una moharũ campilli, una, qua itur ad fontẽ aceacti, uſq; ad riuũ campilli, una, quæ incipit ad fontem mouli, & tendit ad pedẽ uię collis roneini, uſq; ad ſylui molinarũ campilli una ad riuũ campilli, uſq; ad fontem prete, & tendit ad fontem accacti, uſq; ad uiã S. Nicolai. & uię petiontiani & omnes alię, ubicunq; ſunt, & eſſe debeant (ut ſupra) in dicto territorio, & diſtrictu, ſimili modo ſoſſatis circũuallentur iuxta ipſas uias, & ipſis foſſatis ſemel ad minus mundẽtur quolibet anno de menſe Martii, & purgentur, & ſemel alis reparẽtur, ſi opus fuerit, & D. Potellas uidebitur & placebit, ut aqua per ipſa habiliter labs poſ ſit. Necnõ ipſarũ rubi, & lepes deſtruãtur, & continuè aperiæ, & ample manutenẽtur, & (ſi opus fuerit) euellantur per habẽtes, & poſſidentes ſuas poſſeſſiones iuxta ipſas uias, uel aliquas ipſarũ. & reulantes uerò ſiue cõtrasicentes puniatur de facto in x. ſol. p quoli ber, & uice qualibet & nihilominus ſi dicta facere tenẽtur. Et Rector in kal. mę is Martii annuatim hoc bandiri faciat, & predicta exequi facere tenẽtur ad minus infrà tres mẽ ſes tunc primè ſecuturos, ſub uinculo iuramẽti, & pœna x. lib. dnũ. de ſuo ſalario detrahẽdi.

De pontibus faciendis, & ædificandis, ubi neceſſe fuerit. Rub. XXXIIII.

ITem ordinamus q. Rector, ad petitionem cuiuſlibet petentis, fieri faciat ubiq; per uias territorii noſtræ Terræ pontes bonos, & idoneos, per quos ídeat, & fieri ſecure tranſeant uiatores expenſis eorum in quos contrarix, ubi neceſſe fuerit pontes fieri, lub pœna cuilibet dictorum uicinorum recuſanti, ſuę negligenti centum ſolidorũ dñ. & nihilominus ea prædicta faciant & obſeruent. Item q. pontes, uidelicet pons murarus, & pons qui in uia Chiſiani, per commune, & expenſas cõmunis manutenẽtur & pons Pugliani, & pons Molię ancnelchiçna per conuentiones, & adiacentes ipſorum manutẽtur.

Quòd quælibet uia communis extrà Terram ſit ſeptem pedum. Rub. XXXV.

ITem ſtatuimus q. quælibet uia cõs extrà Terram per territorii eiuſdem ſit, & eſſe de beat ubiq; amplitudinis ſeptem pedum cum ſoſſatis, ad pedem cannę cultorum noſtræ Terræ. Decernẽtes q. remini ponantur in qualibet parte cuiuſlibet uię in mediterate ipſius uiæ per uiales cõs. ad hoc, ut ſciatur, ſi ua occupatur à ſuperiori, uel inferiori conuicino & uię per uiales cõs. ad hoc, ut ſciatur, ſi ua occupatur à ſuperiori, uel inferiori conuicino & uię per uiales cõs. ad hoc, ut ſciatur, ſi ua occupatur à ſuperiori, uel inferiori conuicino & qui repertus fuerit aliquid occupaſſe, illud reſtituat, & nihilominus in centũ ſol. cõtrà pla cẽm, uice qualibet cõdemnetur. Item ordinamus q. in qualibet uia generali ſit unus depur tatus, qui eligatur, & eligi debeat in concilio generali, & qui debeat uiam, ſuper qua electus fuerit facere terminari, mundari, ſolubus munir, aptari, & (ſi opus fuerit) nubis expurgari, lateribus iungi, & pontes fieri facere, ubi cum neceſſe fuerit, & iplam uiam, ac pontes ita

nutenere facere pro viribus eius, vinculo iuramenti: ad cuius petitionem Rector debeat mandare conuocandis proximoribus, quos ille deputarus nominauerit, & iuffiuere dicetis, q. ad certam pœnam, & ad certum terminum prædictam uam, fieut expedit, aperiant.

Quòd habentes poffeffiones in contrata Carmegiani poffint ire per alienas poffeffiones. Rub. XXXVI.

ITem ordinamus q. omnes perfonæ, quæ habuerint aliquam poffeffionem, uiam, uel plares in contrata Carmegiani poffint ad dictas eorum poffeffiones ire, & ab eis redire, ipfi, & ipforum familiæ, cum omnibus eorum neceffariis per terras, & poffeffiones fuorum uicinorum non uineatas: ad minus dammum, quoties eis neceffe erit. Et fi accidano inde fieret, uel inuentio: non ualeat, dummodo non habeat propriam uiam per quam ire poffit ad dictas eorum poffeffiones, & ab eis redire, publicam, uel priuatam.

Quòd quilibet artifex fit liber in arte fua. Rub. XXXVII.

ITem ordinamus q. quilibet in fua arte artifex, quam exercet, & qua utitur in noftra Terra, fit liber, & liberè poffit ea uti, & pretiù, fiue mercedè de ea accipere, & cù perfonis cõponere, pur potenti Saluo, q. mollari, furnarii, tabernarii, caupones, ftabulari, fiue hofpitatores, piftores, fiue panificuli, lanii, fiue beccarii eorũ artibus, & exercitijs utantur, & exerceant ad modũ, & formã capitulorũ uræ Terræloquentiũ de pdictis artibus, fiue exercitijs.

Quòd fideiuffores pro communi conferuentur indemnes. Rub. XXXVIII.

ITem ordinamus q. quicunq; de Terra S. Iufti fuper aliqua caufa, fiue malefitio in curia generali, uel alia, fideiuffionem fecerit de uoluntate communis pro ipfo communi, uel pro aliquo uicario, uel Rectore feruetur indemnis, & penitus fine dam no, omnibus fumptibus, & expenfis dicti cõis: & omne dammum, quod dicta de caufa luftinuerit per eos pro dictis fatisfieri uolumus. Et fi dicta ualere uolumus pro præfenti præcto tẽpore, & futuro.

Quòd liceat magiftris fignorum tabulas, ftampa, fcù bancas aut eorum domos habere, & tenere. Rub. XXXIX.

ITem ordinamus, q. liceat uniquiq; magiftro lignario artem lignearem exercẽti habere, & tenere in ftrata publica cõis antè domum fuam propriam, uel conductam ad artis apothecam, in qua laborat, unum fcamnum, fiue bancam, aprum, uel apram ad dictam artem, & exercitiũ. & hoc à medio uia, fiue ftrata uerfus fuã domũ, uel apotheca, caput, feù bando aliquo nõ obftante, ni fi poffit à aliquod caput pcedent, uel fubfequẽs in aliquo derogari.

De grauariis communis nendendis. Rub. XXXX.

STatumus, & ordinamus, q. Rector Terræ S. Iufti per fyndicum legitimè conftituti audi ficiat cũ prefentia DD. Conf-lionem, & Priorum omnes grauariatos dicte Terræ, ipfos cõ emere uolentibus, & plus offerentibus dentur, factis primò tribus legitimis fub hafta tationibus & cas uendat apud logi e plarec cõs banci, faluo, q. nis debeat uendi alcui forenfi. Et eon fuctor dictarũ grauariarũ debeat date ẽño poffeffionis per qud conducit dicta grauariã fue fuerint in prima ftrata, fiue in fecũda, pro qualibet cãna, ad cauna iuffa de quinq; pedibus ad fummũ, denarios quatuor. Et Rector eoqat dim poffeffionis per quẽ eũduci deberet dicta grauaria, ad conecendũ eurfum dicte grauariæ dicto emptori, recepta fupradicta mercede, fub pena centũ fol, & obtenet pdicta. Et quicũq; de grauaria prædicta acceperit, uel in fuam poffeffionem conduxerit fine licentia emptoris uel emptorum, fi plures fuerint in decem folidis communi uice quilibet condemnetur. Et quicunq; emerit dictam grauariam, conducat eam per locũ minus dam nofum poffeffionis, & fofatum factiat, fecundùm qualitatem grauariæ: & de hoc ftetur probatorum fuorum, & conuicinorum. Et fi emptores dictæ grauariæ, uel alius, qui haberet partem in ea, accuferatur à domi-

à domino poffeffionis dicta de caufa, Rector contra eum, uel eos nullo modo procedat, & ex præfentis ordinis, fiue ftatuti uigore fit penitus, & omnino abfolutus, & per noftrum com nune defendatur expenfis ipfius communis, fi in alia Curia accuferetur, uel denunciaretur. Si uerò emptor dictæ grauariæ haberet neceffe deftruncare aliquam uiam communis, caufa conducendi dictam grauariam talis conductor teneatur, ubi dicta ftrata fuerit fuerit facere unum pontem, uel conductum muratum, & bene coopertum ligus, & lare ribus, ita q. uia non deuaftetur. & fuccefiores prædictorum emptorum per eofdem conductos, pro eorum arbitrio, conducere poffint dictam grauariã. Et fi dictus pons, uel conductus in aliquo deuaftaretur Rector qui pro tempore fuerit cogat eos reficere, & refarcire, & expenſæ quas fecerint in eis, per communem reficiantur. dummodò totum edificium dictorum pontium communi reafletur. Et nullus conducat grauarias per uias publicas, fed per foffatos iuxtà uias, ne uiæ deuaftentur fub pena quadraginta foldorum denariorum uice qualibet, & quilibet poffit denunciare, & accufare, & tenetur fecretus. Et conductor grauariæ debeat recludere fepem, quam fregerit in poffeffione alicuius cauſa faciendi foffata pro dicta grauaria conducenda: ita q. dominus poffeffionis dicta de causa nullum damnum patiatur, fub pena unius foldorum denariorum pro qualibet quercuneq; fuerint conſortes dictæ grauariæ, & damnum damnum paſſo emendent. de quo damno ſtetur ſacramento domini poffeffionis, uſq; ad quatuoratem quinq; ſoldorum denariorum pro qualibet uice. & grauaria prædicta per quam grauaria conducetur, ſit larga per unum pedem, ad pedem magnum cannæ, Quòd ſi fuerit largior, conductores ipſarum, pro illa largitudine, quæ eſſet plus uno pede, ſatisfaciant domino poſſeſſionis pro rata, ad rationẽ prædictam de quatuor denarios pro quibuſlibet quinq; pedibus.

De riuo uicinali cauando. Rub. XLI.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, q. ſi quis uicinalis riuus iret, uel eſſet inter poſſeſſiones aliquarum perſonarum, & unus conuicinorum uellet ipſum riuum effodere, fiue extrahere, & alter contenderet cauare: Rector cogat fodere, & cauare nolentem, ſtatutu tantem, ad petitionem fodere uolentis, ad fodendum dictum riuum, ad terminum competentem, ſub pœna quinq; ſoldorum, & obtenet prædicta.

De conductis, ſiue cloacis factis infrà Terram, & extrà per piſtrinenſes oleariros, fiue fricolarios. Rub. XLII.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, de preſenti noſtro ſtatuto perpetuò uaturo firmamus, q. conductus factus infrà Terram, & extra Terram, occaſione ſtreis olearæ expurgandæ, ſemper cauantur extra, & gubernetur in bono ſtatu per piſtrinos exercẽtes in hac Terra, & utentes ipſis conductis. Et idem dicimus obſeruandum de conductis dicta de cauſam poſterum faciendis. Et ſi dicta de cauſa uiæ communis deuaſtarentur, uel immundæ redderentur utentes ipſis conductis ipſas uias, & conductos feconda die poſt deuaſtationem ipſorum conductorum, & uiarum aperare, reparare, & refarcire eorum propriis ſumptibus, & expenſis teneantur, ſub pœna decem librarum denariorum pro qualibet ipſorum conductorum, & qualibet uice. Et uniquiq; liceat acculare, & denunciare de prædictis, & habere debeat dimidiam bandi, & teneatur ſecretus.

De uolentibus trahere aquam de ſua poſſeſſione. Rub. XLIII.

AQuam de ſua poſſeſſione quilibet poſſit extrahere, & ipſam dirigere, & deriuare in aliquam uicini poſſeſſionem, uel aliunde: ita tamen, q. uicino non nocear, nec eruum par luleus, uel ſoſſatum ſuper poſſeſſionem alterius obi uel unde conductum non exiterit ebia ffe, uel fieri. Et qui ſicus fecerit, pro qualibet cõtrafacierte, & uice qualibet in quadra ginta ſoldis puniatur, & in priſtinum ſtatum opus reducere teneatur, ultrà quintam diẽ, ex quo Rector querelam receperit, uel fuerit requiſitus.

De fœce non combitenda intus Terram. Rub: XLIIII.

EX fœcis combustione (ut fertur) pessimus, & noctius exit fœtor: ideò ob fœtorē eius tandum, statuimus, q: nullus audeat, uel præsumat comburere, uel comburi facere ullo tempore intus Terram fœcem, siue alumen unum, sub pœna centum sol: pro quolibet, & uice qualibet.

De fœce, frustris pannorum, siuè cincis, & fœcearis, & istiuore. Rub. XLV.

STATVIMVS, & ordinamus, q: annuatim per quindecim dies ante kalendas Octobris, Octobris, uace præconia publicabuntur per auctionem, seu ad incantum uendatur: quibus illitarius, siuè cincierum, & fœcis, siuè alumins unū pro uno anno, incipendo tu: quibus illitarius, siuè cincierum, & fœcis, siuè alumins unū pro uno anno, incipendo tu: kalendas Octobris tunc proxime secuturi, & plus offerenti tradatur, & concedatur, & tradi debeat per Syndicum generalem nostri communis, cum præsentia consulis, & iuratarie DD. Consulorum, & Priorum, qui pro tempore fuerint, uel ialtem maioris partis ipsorum, pro omni maiori pretio, quod ipsis DD. Consulorum, & Prioribus uidebitur, & placebit, sic tamen fœcis, & cincierum, siuè cincialtus, siue fœcariius teneatur, & debeat ad limus in his qualibit hebdomada per Terram, & fere fœcum canifici, siuè cittam, in quo, seu qua fiat de croco siue zafferamine, pipere, garofani, cumino, filis, acubus, tonis, lapicatarius, & ordinatarius ad manus, ac de aliis meretmonus ad plus, prout dicti Priores placuerit, & uidebitur, & de eis uendere pro iusto pretio ommibus emere uolentibus, & ad requisitionem cuiuscunq: uolentis, dolia expurgare teneatur: & debeat immediate accedere ad dolium sua fundia ipsorum, paratus cum cado, seu barrili, fasco, sune, & unemis, & ipsa illud

De pœna inducntis se pannos mulierum. Rub. LIII.

ITem ordinamus, q. nullus homo masculini sexus audat de die, uel de nocte per Terrã indutus pannis mulierum, uel aliter personatus, uel mascaratus, sub pœna unius solidi eum denariorum uice qualibet, & pro qualibet contrafaciente.

De pœna facientis uerfatorium in uiis publicis communis. Rub. LIIII.

ITem ordinamus, q. nulla persona debeat habere, uel facere in sua domo, uel habitatione iuxta uias cois, uel iuper uias publicis aliquẽ cẽductũ, uel uerfatoriũ, fiue exportaueratu, per quẽ uel quod aqua immundicia, fuic aqua emanet, & deuenat in uias, erquiras caula tamen stat aliquis fetor, uel impedimentũ, sub pena xl. sol. & si qui bestiã ibi stet, euadleetur in fro tũ, & in priftinũ reducatur, sub dicta pena & cuilibet liceat denũciare, & teneatur secretus.

De pœna corrumpentis, fiuẽ contaminantis aquas fontium, seũ puteorum cum bestiis. Rub. LV.

ITem ordinamus, q. nulla persona cũ aliquibus bestiis corrumpat, seu immundas faciat aquas alicuius loci uis, uel propẽ ipsum fontem per unã cannã, uel propẽ aliquẽ puteum per unũ pallum uel ipsum puteũ, aut aquas alicuius puteipositum Terra S. Iusti, uel eius territorio, & districtu, in quacunq; parte, sub pena quinq; sol. p qualibet bestia & qualibet uice, de quibus omnibus iteratur, & credatur denunciantes, fiue accusantes, cum iuramento fidelia propria probatione, & habeatur secretus, & habeat medietatẽ bandi à comune predicto.

De pœna pastinantis, fiuẽ plantantis sepem iuxtã fauum conuicinum. Rub. LVI.

ITem ordinamus q. si quis pastinauerit, uel plantauerit aliquam sepem in aliqua possessione iuxta possessionem sui conuicini, fiue sint terminis affixi inter terrã uel possessionẽ plantantis, & possessionem uicini, iuxta quam sic plantatio, siue non debeat ram plantare, & pastinare per ipsum unius pedis ad minus à suis iuxtã eius possessionem, sub pena quadraginta sol. & sipes aliter plantata nihilominus eradicetur, & extirpetur, sub dicta pena.

Quòd baculus clauis sit longus per unum palmum. Rub. LVII.

ITem ordinamus q. nullus de Terra S. Iusti, seu habitator ipsius audeat portare clauim in aliquo baculo longo, ultrà unũ palmum per Terrã. Cõtrafaciens in xx. sol. puniatur.

Quòd liceat cuilibet de S. Iusto legenti, & studenti extrà Terrã propriemæ portare, seũ portari facere granũ, uinũ, oleũ, farinã, uel panẽ, fiue pena. R. LVIII.

ITem dicimus q. cuilibet de Terra S. Iusti legenti, uel studenti extra Terrã prædictã liceat deferre, & libi deportari facere tempore prostimæ, ubicunq; permaluerit, tantũ grani, uini, uel panis, quantũ sibi cõmodè possit, p sustẽtatione suæ personæ, fuiq; uxoris, & familia sufficere. Et idẽ dicimus de carnibus, uino, oleo, uel alio blado, fiue aliqua pena, & bãdo.

De pœna facientis fossatum propẽ limitem fui conuicini. Rub. LIX.

DEcernimus item q. nullus de nostra Terra audeat, uel præsumat aliquod fossatũ facere in sua possessione sub limite sui cõuicini, nisi per unum pedem ad grossum à limite sui cõuicini. Habit. Cõtrafaciens in præmissis ad per tionẽ sui cõuicini fossati rempler, & nihilominus bandũ soluat xx. sol. cuius bãdi medietas sit cõis, & alia medietas accusatoris.

De pena lignorantis, fiuẽ trapantis limitem positum iuxtã limitem uic. Rub. LX.

DEcimus item, & ordinamus q. quicunq; persona de dicta Terra ligonizauerit, trapauerit, foderit, uel unguauerit, uel alio quo modo laborauerit, infra uineam sinẽ Rectoris, & DD. Priorum licentia, aliquem limitem positum extrà Terrã, tractu uas publicas,

blicas, uel priuatas, siue uicinales, seu limitem possessionis alicuius, siue, fiue sit ge in territorio, & districtu nostræ Terræ pena quadraginta sol. p qualibet, & uice qualibet puniatur.

De pœna reimplentis, siue explanantis fossum communis. Rub. LXI.

ITem ordinamus q. qualibet habens possessionem aliquam iuxtã fouceos, siue fossos, & ripas cõis, fossum cois prædicti non reimplebit, nec explanet causa intrãdi possessionem suam, de plano sed debeat facere pontem bonum, & sufficiẽtem, per quem uadat ad suam possessionem cum somariis, & bestiis quibuscunq; & salmis. & lubitus dicti pontis fic eua cuet, ac effodiat, q. aqua libere discurrat, sub pœna decem sol. dcñi. & obtenes prædicta.

De pœna retinentis bestias forenses in territorio S. Iusti. Rub. LXII.

ITem dicimus, & præsenti statuto firmamus pro publica, & euidenti utilitate cõis, & hominum euisdem q. nullus de nostra Terra, nel habitans in ea audeat, uel præsumat retinere penes se, uel retineri facere aliquo quolito colore in Terra, uel territorio, & districtu alicuius pecudes, caftratos agnos, uel mõtones, siue porcos, & scrofas alienus forenlis, undecunq; & cuncunq; conditionis existat, sine expressa licentia DD. Consulentium, Prioris, & conciliigeneralis, sub pena decem lib. dcñi. pro qualibet, & uice qualibet.

Quòd emptores panni lini habeant cannam nostri communis. Rub. LXIII.

ITem dicimus, & ordinamus, q. emptores panni lini in S. Iusto habeant, & habere debeat ad mensurandũ dicti panni lini cannã prædictã nostri cõis, qui semper, cum pannũ uel ere uoluerint portare teneatur, & debeat ieu palsitus de ferro de duobus brachiis, ad mensuram prædictam. & illum palsitum mensuratores cõmunis S. Iusti teneant penes ipsos, & huiusmodi retinentes habeant debeant pro qualibet pecia dicti panilini unum denarium, ad penam decem sol. quotiens fuerit in prædictis contrafactum & mensuratores ad aliam mensuram puntantur in quadraginta sol. dcñi de facto, & accusator, seu denũciator prædictorum habeat tertiam partem bandi, siue pœnæ, & teneatur secretus.

De extimatione furni. Rub. LXIIII.

ITem ordinamus q. quodlibet furnũ alicuius de nostra Terra extimetur quatuor libris, & dicta extimatio ponatur in catasto cõis, siue apprenio, cuius fuerit furnum, & cũm ali qua impositio fuerit per apprettũ, datiuũ sibi contingentem per solutur pro dictis quatuor libris, sub pœna quinq; solidorum uice qualiber, & nihilominus datiuum solutur.

Quòd unicuiq; liceat linum curare in Gremone. Rub. LXV.

ITem ordinamus, q. liceat unicuiq; de nostra Terra mittere linũ in flumine Gremonis ad macerandũ, ac ligandũ, siue zappare terrã ex utraq; parte dicti flumins in ripis, & limitibus ipsius, causa cooperiendi dictũ linũ, ad minus damni, & posti; fuerit macerati, pandere ad siccandũ dictũ linũ in pratis, & possessionibus positis iuxtã dictũ flumen, & poste ue cum somariis, & alis bestiis. & necellariis per dictas possessiones, causa portandi dictũ linũ ad dictũ flumẽ, & eũ causa reportãdi ipsum linum ab ipso flumine utilis Terram. & ad bandũ, fiue penam aliquam non tenetur. Et liceat multeribus lauare parenol in dicto flumine totiens, quoties uoluerint, & omnia facere in possessionibus iuxta ipsum flumen positis, quæ fuit necessaria ad patrios lauandos, & purgandos & ficcandos. & bestias pro ipsis portandis, & reportandis ducere, & retinere in ipsis possessionibus. Et si aliqua persona denũciaretur, uel accusaretur per aliquẽ dominũ de dictis possessionibus, defendatur per cõe nostre Terre omnibus expensis dicti cois. & domini dictarum possessionum non teneantur soluere ipsi cõi aliquam datiuam pro illo terreno. ubi dictũ linũ, uel panni expandantur ad siccandum, & per Rectores ad eas soluendas communi nullo modo cogantur, seu compellantur.

De fontibus, & eorum restitutione bus. Rub. LXVI.

ITem ordinamus, q ubicunq; fuisset temporibus preteritis aliquis fons, uel aliqua usa, causa eundi ad dictum fontem, uel ad alium locum, & dominus possessionis, in qua fuit dicti fons, fuit uiam tendentem ad ipsum fontem, uel alium locum R. ctor dicte, l erre eoq; dominum possessionis prædicte, uel alium occupantem, celantem, uel apprehendet tem dictum fontem eum afsis ius, & uram in priſtinum ſtatum reducere, & reponere, imponendo ei pœnas, & banda, que ſibi uidebuntur imponenda, ad petitionem cuiuslibet petentis, eiram. Synodi noſtri cois, & reaptentur dicti fontes, & uiæ, & reapetri, & reparari in bono ſtatu gubernentur. & manuteneantur per conuicinos contrarie dictorum fontiū, & uiarum. Et hoc præcipue prædicta facere, & exequi teneatur uinculo iuramenti. Et licear unicuiq; ire, & redire ad dictū fontē cū omnibus neceſſariis, ſine pœna, & bādo aliquo.

Quòd poſſeſſiones appoantur in catallo coīs, & ſoluantur collectę. Rub. LXVII.

NE noſtea appretia ualeant de fraudari ſtatuimus, & ordinamus, q; omnes, & ſinguli, qui habuerunt poſſeſſiones, ſeu res ſtabiles, excepta domibus, in territorio, & diſtrictu S. Iuſti, infrà unum menſem continuum à die, quo dictas poſſeſſiones, ſeu res ſtabiles habuerint compŭtati, & debeant in eois appretiis & de eis debitam collectā fui tribuātū noſtro coīs uolere prout pro tempore contigerit & omnes poſſeſſiones ad ſoluendum collectā compellatur de facto per D. Poteſtatem, ſeu eius officiales, & non ſoluens collectas ſeu uolere cellans, à die, quo ſoluere uolere, non audiatur, neq; per D. Poteſtatē, & eius officiales uel reddatur in ci s, neq; criminalibus, donec, & quouſq; collectas integraliter ſoluerit, niſi eſſet dectus in palatio pro ipſis collectis ſoluendis uel diſtationem haberet de ſoluendo, uel alio uſuſo impedimēto exculeatur. ſed alii audiantur contrà non ſoluentes. Pro quibus collectis ſoluendis & exigendis, D. Poteſtas & eius officiales habeant latiſsimā iurisdictionem compellendi non ſoluentes, & exigendi de facto, prout ſibi placuerit. Et q; nullus præſumat non ſoluēre defendere & pro eo comparere, ſub pœna centū ſol. de facto per D. Poteſtatem exigēd. nec aliquis dominus poſſeſſionum, de quibus, ſeu pro quibus collectā fuerit in ſoluendo collectas prædictā laborare colere uel habitare, ſub dicta pena, de facto cui præmittitur insigni. Et ſi ipſe dominus debitor perſonaliter uel cum bestiis in dictis rebus ad pœnā noſtro coī ſeu ad damna partī nullatenus teneatur. & nihilominus ulterī pœnas prædictas poſſeſſiones, & res ſtabiles huiuſmodi, de quibus, uel pro quibus collecta ſoluta non fuerit, ſi in ſoluendo ceſſatum fuerit per biennū, à die ceſſationis huiuſmodi computan. ipſo facto per ſolum biennium decurſum publicare, & confiscare intelligantur, & fiat noſtro coī, & ad noſtrum cōe ſine alīqua exceptione perſonarum, uel alia, libere, & pleno iure pertineant, & ſpectent. Et Syndicus noſtri cois poſsit, & debeat poſſeſſiones, & res ipſas apprehendere & capere pro noſtro communi. Et D. Poteſtas, qui pro tempore fuerit teneatur, & debeat uinculo iuramenti, & pœna uigintiquinq; librarum den. contrà non ſoluentes inquirere, procedere, & punire, & cur præmittur, publicare, & confiscare, & penſens ſtatutum integraliter obſeruare ſub dicta pœna. Et ad probationem, q; collectæ ſoluta non fuerit, ſeu q; in ſoluendo ceſſatum fuerit ſufficiat, q; de ſolutione collā poſſeſſores non apparent poſſeſſi fuerit collectas reporta, & ſic per decurſum termini prædicti ad ſoluendum, intelligatur fundata intentio noſtri communis, ſeu D. Poteſtatis inquirentis. Addentes, q; ſi quis inuentus fuerit poſſidere poſſeſſiones, ſeu res ſtabiles, unā, uel plures non decrepas in catallis noſtri communis poſt terminum annus mēſis, ut ſupra computan. ipſo facto intelligatur, & ſit publicata, & confiscata, ut ſuperius dictum eſt contrà non ſoluentes, ſub dicta pœna; & nihilominus collectam pro toto tempore, quo poſſederit poſſeſſiones teneatur ſoluere, & ad ſoluendum compellatur, ut ſupra in omnibus, & ſingulis caſibus ſupradictis.

Quòd

Quòd poſſeſſiones, & res appreciare in catallis, ſint tributariæ, & ad onera communis teneantur. Rub. LXVIII.

HAclege conſtituimus, q; oēs, & ſingulæ poſſeſſiones, & res immobiles, ac furni, qui nunc sunt ſpecialium perſonarum, & ſpectant, & per tempora erunt, Terræ S. Iuſti, & quæ poſsidentur in dicta Terra, eius territorio, & diſtrictu per quoscunq; ſpeciales perſonas ſub certa iurisdictione noſtri coīs, & omnes, & ſinguli ſerpturæ, quæ rej erūtur, & reperiri contigerit in poſſeſſi in catallis, ſint particularibus noſtri coīs necnon eis perſuliones ſorum, & rei immobiles ex nunc, donec ipſe temper, & perpetuæ ſint, & eſſe reputatur, & tuti ſ ntur tributarie & onibus communibus, & oblig ationibus omnib, & ſingularum collectarū, dat uar. ſum ſolutionum, contributionū, & cuiuſcunq; & ſingulorū onerum, quæ in noſtro coī, & per noſtrum coē de certo impo nentur, & exigentur & impoñ. & exigi contingerit, prout, & ſicut de aliquibus ſolutionibus, impoſitionibus, oneribus uel collectis, ſingulis ac bus, & temporibus ex quibuscunq; cauſis & rationibus de liberatā, generalium, ad uarū uel formatum extitent in concilio generali, uel per concilia generale noſtri coīs ita q; ad ipſas impoſitiones, ſolutiones, & onera tam p. hoc uenio & debiti, & tributi ex nunc ipſo facto, & iure ſuppoſitæ, & obligatæ intelligantur, & remodo cenſentur, reputentur, & habeantur ac ſi omnes, & ſingulæ ex perſonæ, & cha ſi ci ciuni, & ſingulis, & admodis omnibus, rebus, quæ ſuperius dictum eſt ſpecificatis, & nominatis, & omnes domus, & poſſeſſiones earum uerū, iuxta hac omnia ſpectat facere, & hys contenetur, & licet, & contenuit de tantum ipſo iure, & facto, auctoritate præſentis ſtatuti.

Quòd uſufructuarius teneatur ſubire onera. Rub. LXIX.

ITem ſtatuimus, q uſufru tuarius teneatur, & debeat ſubire onera reala, & perſonalia p poſſeſſionibus, ex quibus fructus percepunt. lege aliquā in cōtrariū loquēte in oībus.

De nō locāt. poſſeſſiones alicui ſerſi, ablq; licētia DD. Poteſtatis, & Prior. R. LXX.

PRo noſtro coīs utilitate, ne conferuanda, & ne in ſi ſius fraudē audeat aliquis locare, aut accepti nare poſſeſſiones ſituatas in noſtro territorio alicui forēnſi uel habitanti communi, abſq; expreſſa licentia DD. Poteſtatis, & Priorū ſtatuimus, q; tam locans quā ducens pro quibus, & qualibet uice pœna de cem lib. den. de facto puniatur & fructus in de percipiendi tempore dictæ prohibitæ locationis, & conductionis de oriunt in eo mue, & quilibet poſsit accuſare, & habeat quartam partem pœnæ, & teneatur ſecretus.

Quod forenſes laborantes in territorio S. Iuſti teneantur ſatisfare in principio laborerii. Rub. LXXI.

NE noſtrum cōe uā'eat in fraudem, & fraudari ſtatuimus, q; forenſes laborantes in territorio noſtro in principio laborerii teneātur, & debeāt prius, & antequā laborare incipiant uenire & ſatisfacere fideiſſitores præſtare de conſuendo, ſolādo, & fructus recolligendo, & ſolo laborato ad Terrā S. Iuſti, & quim blādi ſuæ fructus eos extrahere de Terra, & eius territorio, ablq; licentia D. Poteſtatis, & conſulū credentiæ, & de ſolādo, & tractā gibilia ſuū collectā imponendā præmpere prout noſtri ſolebant ter ere, & ha bentes ſub pœna uigintiquinq; librarum den. pro quolibet contrafaciente, & uice quilibet, & nihilominus ſi fraudem cōmerint in extrahē do bladum, uel fructus, uel aliter, prout ordinatur, ſin formam noſtrorū ſtatutorum ultrà prædicta pœna, uel emus ſubiacere.

Quod defendantur per cōes poſſeſſiones in cōſinibus exiſtentes. Rub. LXXII.

CVM ſæpe accidat, q; ex hac mora in poſſeſſionibus particularibus in cōfine exiſtentibus territoriorū damnū reſultet cōtrabus, cūm forte alic aliquis paupertate gra

utatus uel alia causa potius fuerumbi, q̃ se tueri uoleat statuimus, & ordinamus, q̃ si contigerit aliquam litem, uel quæstionem moueri de possessionibus huiusmodi situatus nostrũ communæ in le iudicium uenat, & capiat, & ipsius communis sumptibus, & expensis tales possessiones, seu possessiones sollicitè defendantur.

De muris communis reficiendis. Rub. LXXIII.

VOlentes cõ utilitati hominũ prouidere, maximè circa ea, quæ continuè necessaria ap parent fieri statuimus q. muri circundantes undiq; Terrã, & ubicunq; necesse fuerit reficiantur, seu reparentur per tenentes, uel tenẽtes iuxta ipsos muros reficiendos, ità q reparãdi per tot feceim pedes in altũ, sicq; ad propugnacula, diet merlos exclusiue ad minus. & si ab intus essent domus supra domos, siue tectũ, fiat, & liber remaneat parapectus altitudinis duoũ pedum, & dicti muri reficiantur, & reparentur omnibus sumptibus, & expensis, ac laboribus ipsorũ, uel ipsius, uxta tenẽtis, uel tenentiũ portionẽ. Saluo, q. cõe. p subdito ta lis reparationis libras quinq; pro. p. qualibet cãna muri p dictũ reficiendo soluere teneatur.

De modo habendi fenestras in muris communis. Rub. LXXIIII.

ITem ordinamus q. nulla persona de Terra, uel habitatrix ipsius, quæ habuerit murum in capite riparũ, siue scarparũ, habeat aliquã fenestrã in muro den⁹ us⁹ q̃ prop̃q; uel cõ ductæ ex parte exteriori dictæ domus supra dictas ripas, siue scarpas, nisi à duodecim pedibus supra nec morlas per quas aliquis possit ascendere, uel dici cedere, nec aliquã fenestrã largiorẽ uno fummisso, & longiorẽ uno pede pro luce, sub pena quadraginta sol. & cas de beat eorum facere cũ arena, & calce, sicut ell solidus murus, ad terminũ sibi dandũ p Rectorẽ, & sub dicta pena obseruet p dicta. Et dictus pes intelligatur ad pedẽ ulli ri cois.

De pretio, & mercede petendis infrà certum tempus. Rub. LXXV.

QVoniam mercenarii nõ debent suo iure defraudari, & causa horũ alij, uel ob receptæ seruitia negligẽ fuorũ laborũ mercedẽ petere, ali quadã malignitate morti, receptæ sint tolle repetitũ, prę sẽti statuto ordinamus, q. nullus terrigena, uel forẽsis, uel alius quicunq; cui uel qui ge præ zarolus, siue familus nominatur, qui mercedẽ sibi infrà quatuor mẽses ab illato obiequio non petierit, amplius exigere ab eis non possit, nec ab officialibus in telligatur, & nullatenus admittatur & si officialis contrà dictũ ordinem facere præsumpserit, pœnam incurrat pro qualibet persona, & qualibet uice decem librarum den. Quod statutum uolumus etiam intelligi de famulis, qui per menẽm, uel annũ seruiunt: qui uili pretium petant intrà dictum tempus, ulterius petere nequeant.

De pœna excedentium in luctu tempore mortis alicuius. Rub. LXXVI.

PRauam consuetudinẽ lugendi uitrà modũ irreuocabilis mortuos defiderates referre, ordinamus q. ratione mortis alicuius personæ, nemo sibi faciem dilaniet, insula, capurũ, uel birretũ extrahat, uelles, seu cingulũ, siue aliud simile de pœnat, capillos capitis euellat, de domo, unde extrahitur defunctus, nulla mulier foras profiteatur, aut mortuũ ad Ecclesiã sequatur, nec diũ præcedent funeralia, in domo hominum flantes, ab extrà remanentes, nisi bis pro masculo, & semel pro femina nec extrà domum aliquis plangere, fiuitu essitare præsumat. Et quæcunq; persona contrafecerit in præd ictis, uel aliquo prædictorũ, triginti solidorum pœnam soluat pro quolibet, & uice qualibet, qua contrafactum fuerit.

Quod mulieres non dant taceitæ, & non plorando, quando uadunt ad Ecclesiam pro exequiis faciendis. Rub. LXXVII.

PRo quadam urbanitate seruanda, statuimus, & ordinamus q. de cætero nulla mulier, dum uadit, seu redit ab Ecclesia, ubi, uel quando celebrantur officium, fiue funus defuncti in capite oclo dierum uel anni, aut cuiuscunq; temporis, pro animabus parentũ, fi-

liorũ, maritorũ, seu alicuius attinentiũ, siue affinitatis earũ, per uiã, neq; in Ecclesia ploret alta uoce, nec uociferet, uel gemat, sed uadat tacita, sub pœna xx. sol. p. quolibet, & qualibet uice.

De uestibus non scindendis occasione defuncti, & qualiter mulieres debeant interesse exequiis defunctorum. Rub. LXXVIII.

ITem statuimus, q. nullus homo, uel mulier occasione defuncti audeat, uel præsumat sua uestimenta scindere, siue pannos, uel cãpi dem, pellẽ de dorso, nec capuciũ, uel burriẽ de capite deponat, postq; corpus mortuũ fuerit de domo, uel funerali extractũ funeralia extrà domũ in uia, à domo uitæ ad Ecclesiã, & ab Ecclesia usq; ad domũ non ploret alta uoce, nec manus percutiat, nec ululet, nec exclamet, licet cantum lachrymis, & infrà le ipsum plorare, & data licentia cantibus ad mortuum, ritum seruat, excepris consanguineis, & uxoribus. Et illud idem mulieres facere teneantur. Contrafaciens uel soluat bandũ centũ sol. Et D. Potestas ad prædicta inquirenda exacta diligẽtia mittat, & mittere teneatur unũ ex suis notariis ad domũ mortui in primis duobus mẽsibus sui regiminis, & ab indẽ in antea, siue sibi consilium fuerit à DD. Prioribus. Item nulla mulier audeat, uel præsumat extra ostium domus, in qua est ad dominũ sanctum positi, corpus tractũ extenere de domo, ad penã centũ sol. p uocatum. & sibi non nupta & nulla persona de dicta tere le ore separari, seu reportari, ad penã prædictã. Et D. Potestas teneatur p se, uncialo iuramẽti, seu fideiuser ingrere de p dictis solbus, & singulis.

De retentione animalium in pascuis ne pascua cõmunis defraudentur. R. LXXIX.

VT quilibet oneribus nostri cõit. p rata sua subniciatur: statuimus, q. nulli terrigenæ, & districtuali perpetuũ, aut cont nuo habitanti, siue forẽsi leuet eius animalia, siue bestias cuiuscunq; generis de quibus contenti essi in nostra Terra solui gabella. p pascuis nostro cõi retinere ad pascualandũ in nostris pascuis, sine expressa dicti potestatis consilii generalis annuatim celebrandi dicta de causa de mẽse Augusti & nisi soluerint annuatim nostro cõi pro dicti nostri generale concilii. A quã rata soluendi tam dñi, q̃ custodes eorũ animalia possint & debeat de facto quibuslibet modis, & remedijs per nostros officiales compelli præcise. Et ne ex huiusmodi retentionis deliberatione in dictorũ animaliũ retentione, liceat cõmittere fraudes, neq; cõtendere maiorũ in illa uel excedere nullum regulas prouidemus, q. licet nostro Regimini, uidelicet DD. Potestati, Consil & Prioribus ex habita deliberatione nostri generalis concilii predictã licentiã retinendi animalia, & bestiarũ & omnẽ alia per nostros ordines de hoc cõcedam, uel eã concedendi & eius dispositionẽ, & generaliatẽ prout ad bonum nostri cõis equitatus obseruationẽ, & salubre cultũ expedire iudicent moderate taxare possint, limitare, restringere ampliare, & (prout meliorem) disponere, & ordinare super ea, p fraudibus obuiandis, & p damnis correndis, & pro eis prouentibus ab utiliter conseq̃endis. Quocirca oẽs, & singulæ reformationes, deliberationes moderationes, limitat ones prouisiones, & ordines facta, indq; ualeant firmi fint, obtentus, & per omnia executioni mandentur, tanq; uerisimi, & probatissimi ordines ceteris, & merito potiores iure quocunq; contrario non obstãt. Declaramus tamen tempes firmitsi me obtinuandũ, q. dicta licentia retentionis bestiarũ, nec aliqua alia concessa uel concedẽda non possit, nec debeat ipsa animalia, neq; eorũ dños, & patronos uel custodes releuare, uel eorum ab aliquibus penis damnorũ datorũ, uel dandorũ personaliter, uel cõ bestiis in rebus, & possessionibus alienis masculi horalibus umeatis, femanis hladatis, pomatis, uel cannetariis, aut arborum alienis, sed ritumme de damnis peculatorũ in capitulorum statutis uel ordinatis de expẽs pascuis, & dicta, uel alia soluerint. Aliter aute, uel in alis possessiones & licẽse nullatenus ualeant derogare. Volum⁹ tamen, q. quilibet districtualis aut in rea habitans, anno quolibet teneatur, & debeat de eis. Septẽ bestias figuare in scriptis oẽs, & singulas eorũ bestias, & animalia, quas, & quæ habeat, & teneat in dictis pascuis, cancellario nostri cõis, qui pro tempore fuerit, seu officiali deputando

per cõe, ſũ cæcellarius nõ adeſſet, ſub pena xx. ſol. ꝑ qualibet beſtia cuiuſcunq; generis maio re vnius anni, & ꝑ qualibet beſtia parcina, & ꝑ qualibet beſtia mẽgna tacti, hue minore vnius anni, ſub pena x. ſol. & ꝑ qualibet alia beſtia minuta, vltra numerũ & decẽz gatelle, in quolibet dictorũ caſuũ. Volumus inſuper q; ꝑ predictis beſtiis ſolui, pãis quilibet ſuo, D. Poteſtas, Conſaloneríus & Priores teneantur, & debeãt facere tria diuerſa banimenta in dicto menſe Septẽbris, q; qualibet terrigena, diſtrictualis & cõtinuus habitator. S. ſuſti retinens beſtias, ſiue animalia cuiuſcunq; generis in paleus S. Iuſti, debeat dare, & dein in ſcriptis ipſas beſtias, & animalia cæcellario cõis aut alteri eſſentiali hoc per ſe ꝑpora deputato, ꝑ tot ũ dictũ mẽſem Septẽbris quo termino, ſiue in crie clapto quinq; non aſsignauere beſtias, & animalia huiõ dicti pena ipſo facto incurrat, ut ꝑ ſe. & ſolominus debitã gabellã cõ ſdicto perſoluere teneatur & debeat. Item ordinamus q; ꝑs beſtie, que conducentur, ſeu mittentur in paleus S. Iuſti infra annũ, nõ licet poſt ꝑ predictã deſcriptione facta, de ipſis beſtiis in preſpio menſis Octobris anno quolibet cuſtu pra dicti eſſ ꝑpet dicti patronũ, ſuę cuſtodẽ dictarũ beſtiarũ dari debeant, & teneatur in ſcriptis cæcellario cõis ſeu alteri eſſentiali, ut ſupra deputãdo, infra terminũ triũ dierũ, à die coductionis, ſiue immiſsionis beſtiarũ predictarũ computãn. ſub pena ſuperius declarata, & appoſita & ꝑ qualibet beſtia liuore teneãtur, & debeãt cõi, uel patrono ſdicti, ꝑ tara tẽporis temp debita gabellã cõ ſdicto ſoluendã. Preterea ordinamus q; cõs deſtr cuiuſcunq; generis, exceptis agnellis pecudinis, que oriũtur, & naſcitur infra annũ, poſt prima deſcriptionẽ antiq; dictæ beſtiæ mutãtur, ſui retinẽtur in paleus huiõ cõs debeãt dari in ſcriptis cæcellario cõis, uel alteri deputat. ut ſupra ſub pena ſuperius declarata ꝑ qualiber, & uice qualibet & nihilominꝰ ꝑ eis reo cõ debitã colle cta, ſiue gabellã ſoluẽ cæcellarius tur dãi, uel patroni. Statuimus uolũ q; ſi de dictis beſtiis datis in ſcriptis infrã anti prædicti tẽpus, in kal maiis Octobris anno quolibet morietur, uel uenderetur, licet illi, qui debeãt in ſcriptis alia beſtia cuiuſc generis, & ſimilẽ mortuę, uel uẽditæ remittere, & te tinere in dictis paleus ſuis beſtias eis, ablo aliqua deſcriptione, & gabella ſolutione. Item ordinamus q; ſi aliqui de dicta Terra uel diſtrictuales, aut habitatores cuiuſc emeretur ab aliquo, uel aliquibus de nra Terra, uel in ea habitantibus, aliquas beſtias de beſtiis datis in ſcriptis, & aſsignatis ut ſupra debeãt infrã terminũ triũ dierũ à die emptionis computãn. emptores ipſi teneãt dare in ſcriptis cæcellario cõs, uel alteri deputato, ut ſupra ſub ꝑdicta pena, & ſemp ſoluere noſtro cõ debitã gabellã ꝑ tara tẽporis, quo ipſas beſtias retinuerũt. ſecundus emptor hoc modo, uidelicet q; ſi primus aſsignatis beſtiis ſua uel plures, non re miſerit, ſeu eas de dictis beſtiis emptas ſecundo emptore nihilominꝰ ſoluatur ultrã tali gabellã tantum, cũm minimẽ conſonũ foret xquitati, p una, eadẽq; beſtia duplicẽ gabellã ꝑsolueꝛe. Si uero ille, qui uendiderit dictas beſtias, remiſerit in paleus ſuis, emptores infra dictũ terminũ triũ dierũ illas beſtias uendi, uel plures, quas emerint ab illo dare teneãtur in ſcriptis, & debitã gabellã ꝑ tara tẽporis de eis ſoluere cogẽdi antur. Ité ordinamus q; ꝑ beſtias lactantibus, uidelicet minor bus unius anni, ſoluere debeant tantũmodo medã gabellã, ſm formã ſtatutorũ & ordinũ. Ité ſtatuimus q; D. Conſaloneríus, & Priores teneantur, & debeãt ſemel, & plures, ut eis uiſum fuerit expedire, nominare, & ꝑ ſe creare duos, uel plures bonos uiros, qui debeãt una cũ officiali bus D. Poteſtatis, ſiue Vicario pro tẽpore, & inuẽtigare ac conſiderare eos & ſingulas beſtias & animalia, que manent in dictis paleus, & hæbaticis. Et que animalia, uel beſtiæ reperte fuerint nõ eſſe tę uel ſi fraude ſtare, & morari in dictis paleus eorũ dñi, uel patroni pena xx. ſol. pandi ctæ, & inſup ſm diſtinctionẽ ſuperius declarata ꝑ qualibet animali, & uice qualibet. de facto, & ſiue omni tuis ſolennitate. Hoꝛi autẽ bonoꝝ ſtiroꝝ, & officialiũ, ſui recẽtes, & ꝑ eis ſdictorũ inuẽtionibus, & relationibus, aut alicuius ipſoꝝ, credatur, & plena fides adhibeatur, abſq; aliqua probatione, omnicq; exceptione, & iuris ſolennitate reiectis. Et ꝑdicti DD. Conſalonerius, & Priores teneãtur, & debeant ad minus tẽpore ipſoꝝ prioratus nominare, & eligere dictos bonos uiros, & eos una cum dictis officialibus, ſeu uicario, mittere ad reuidẽdum, ꝑqui-

perquirendũ, & inueſtigandũ animalia, & beſtias exiſtentes in paleuis, ſeu hẽbaticis ꝑdictis, ne fraus aliqua cõmittatur in ipſoꝝ animaliũ retentione, ſub pena xl. ſol. ꝑ qualibet ipſoꝝ DD. Conſalonerii, & Priorũ in predictis negligentiã, ut ſupra dictũ eſt. Hactenus autẽ cautũ eſt de beſtiis, & animalibus tenẽtibus in noſtris paleuis modo ſuperius declarato retinendis. nunc uero de prohibita retentione beſtiarũ forenſiũ diſponere procurãtes; ſtatuimus, & ordinamus, q; pecudes, uel alia animalia forenſiũ cuiuſcunq; generis in territorio noſtro nullo modo poſsint retineri niſi pacta ea uerdicta fuerint per noſtros cõs, uel per expreſſam deliberationẽ fuerit per eos prædicta ea retinendi ſecũdã licentiã, ſub pena contrafacientis xx. ſol. pro quolibet animali, & uice qualibet. Saluoq; tranſeundo in aliud territoriũ. ſoluta prius debita gabella paſſus. poſsint tantummodo per unã diẽ morari in noſtro territorio. dũ tamen dñs animaliũ, que ab eis detinẽtur ſpoliatur, uel cũ animalibus in poſſeſsionibus in noſtro territorio ſituatis teneãtur ad ꝑsa. & damni emergentiã, ſm formam noſtrorũ ſtatutorũ, & ordinũ. Quo caſu officialis noſter D. Poteſtatis poſsit, & debeat procedere, & ipſas beſtias, uel paſtore, uel paſtores earũ, ſi malueritꝰ capere, & bannire, & detinere uſq; ſuã cuſtodia, quandiu debite pene fuerint perſolutę. Et quilibet officialis noſtri cõs poſsit, & debeat in ꝑdictis, & qualibet ꝑdictorũ inquirere, & in ueſtigare, ita q; fraus in ꝑdictis non cõmittatur. Et ſi cõgerent aliquem ſuũ ſpoliũ de beſtiis, & animalibus forenſibus fore factũ penes aliquẽ noſtri territorij, uel habitatorẽ tũc omnia animalia, ſiue beſtias contrã dictã formã retẽtas facere teneatur, & debeat confiſcari, & in noſtrũ cõe deduci, & applicari: & nihilominꝰ ꝑticipẽt fraudis terrigenã, uel habitatorẽ, & alios de fraude culpabiles poſsit, & debeat ſuo, & DD. Conſal. & Priorũ arbitrio punire. Statuẽtes inſup, q; executio dictæ fraudis, & ꝑnæ, cõtra terrigenis à foren. ſibus ſoluẽ ꝑ D. Poteſtatẽ, & ſuos officiales fieri poſsit, & debeat cõtra dños, ſeu patronos, aut cuſtodes, uel famulos dictarũ beſtiarũ in fraude ꝑpetrata: ex ipſoꝝ, in beſtiis, & rebus eorũ ꝑbubitis, realiter, & ꝑſonaliter ꝑ quoslibet ꝑtipes officiales, uel ipſos ꝑdictos, ſine ſtrepitu, ſum marie, & de facto ſine ſtrepitu, & figura iudicij, abq; aliquo ꝑceſſu, & omnes iuris ſolennitate omiſſa, & abſq; aliqua diminutione. Qui D. Poteſtas, & officiales ꝑdicti de omnibus, & ſingulis penis, quas ipſe, uel ipſi, & qualiber ipſoꝝ effectualiter peruenin fecerit, ſiue fecerint in commune, habeat, ſuę habeant, & habere debeant quartam partem.

De furnariam atrem exercentibus. Rub. LXXX.

QVilibet furnariam atrem exercens teneatur, & debeat benẽ, & diligenter calefacere, & facere, mundare, ac ſcopis expurgare tunum tempꝰ bus congrua & neceſſaria, & panem numerarium, & ad compatum acceptum numerarium, & ad compatũ eodem modo reddere benẽ, & competenter cuſtum ita q; non deteriorẽtur, nec deuaſtẽtur, ſed bonus, & competens ad bonum uſum reſtituatur.

Item teneatur autẽ furnum tempore, quo panis extrahitur de furno habere, & retinere unum canellum magnum, ita q; panis quando extrahitur de furno, non cadat in terram. Contrafacientes autem, pro quocunq; dictorum caſuum, & qualibet uice in decem ſol. denpunianꝰ, ad querelam cuiuſcunq; intereſſe ꝑtentẽtis, & creditur facienteꝝ ſ ſus, cum dicto unius teſtis ſide digni, & damnum emendet.

Item nullus ꝑdictam furnariam atrem exercens poſsit, nec debeat calefacere furnum eum baccarum olnæ excremento, uel nocchia, niſi tempore renouationis aolæ, & dum etiam per tres dies ad minus non fuerit calefactus furnus. tunc enim in his duobus caſibus liceat pro prima uice calefacere cum dicta nocchia, ſine pena.

Ité habere debeat ꝑ uo labore, & mercede panes duos ꝑ qualibet centinario panis, ui delicet pro furno tantum. Eſti portauerit, & reportauerit panẽ à domo ad furnũ, & de fur no ad domũ, reciꝑat panẽ unũ ꝑ qualibet cẽtenario panis, ꝑ uo labore & mercede. Et ſi calefecerit furnũ ſuis ſumptibus, & lignis recipiat panẽ unũ ꝑ qualibet cẽtenario, ut ſupra. Et officialis D. Potatis, ſiue uicarius teneatur de ꝑdictis inquirere, & credatur ſup relationẽ.

Quòd Mollariis liceat ire, & redire per alienas possessiones iuxtà uallatum molendinorum. Rub. LXXXI.

MOLLARII possint licitè, & impunè ire, & redire per possessiones particularitá personarum existentes iuxtà uallata molendinorum, etiam seminaras, iuxta uidelicèt clausuras, dú tamen damna aliqua fludosè in ipsis tribus, & possessionibus nó inferát.

Quòd possidentibus iuxtà uallatú molendinorú liceat facere ponté. R. LXXXII.

POssidens terram ab alia parte molendinorum communis, possit facere pontem supra fossatum, siue uallatum ipsorum molendinorum ita q; curtum aquæ, uel uallatum nó offendat: & aliter non liceat dictum pontem facere, sub pœna unginti solidorum pro quolibet, & uice qualibet: & nihilominùs quod factum extiterit, removeatur.

De pœna asserentis aquam molendinis. Rub. LXXXIII.

ITem statuimus q; nullus audeat, uel presumat asserre, uel asserri facere aquam de molendinis de cursu exteriori, uel ubicunq; positis, cauta dessuandi aquã per alium cursum. Et qui contrafecerit, soluat prim'o lm centum solidos, posteà uerò damnũ emendet: medietatem cuius baudi habeat denunciator, cuius denunciatoris iuramento credatur.

De uallatis molendinorum ficcandis ad requisitionem Cõitatis. R. LXXXIIII.

CVM multotiens pro aliquo domino, Principe, & Superiore honorandis occurrat, ut necesse sit, q; de piscibus recentiú ipsa habeatur: statuimus, & ordinamus q; omnes, & singuli habentes, & retinentes molendina nostri communis, teneantur, & debeãt ad requisitionem DD. Potestatis, Consalonerij, & Priorum, cum de liberatione concilij credentiæ fiendæ, seu ficeari facere, uel ficeari permittere uallata molendinorum in totum, uel in parte, prout ipsis DD. Potestati, Consalonerio, & Prioribus, uel de beratione prædicta uidebitur, & placebit: & in ipsis uallatis pisces, & de piscibus capi ab illis tantùmodo pescatoribus qui per dictos DD. Priores deputati fuerint, sine aliqua contradictione: & statim facta piscatione, reducatur aqua ad suum cursum sumpt ibus nostri communis.

De Molendinariis, & molendinis communis accoptumandis, Rub. LXXXV.

ITem ad hoc ut molendina cõis meliùs gubernentur, & ut eunres ad molendina predicta ad molandũ, siue macinandũ melius possint, & ualeant expediri statumus, & ordinamus, q; molendina a coptumentur modo, & ordine infrascripto, uidelicet q; annuatim de mente Februarij DD. Priores faciant ieri, & faciant per oportuna consilia deliberationem, quomodo, & qualiter molendina pro anno lequenti accoptumentur, & secundum dictam deliberationem fiat, & executioni mandetur, semper incipiendo mensem in kalendis mensis Martij, & ut sequitur finiendo cum hoc q; non possint uendi, nec accoptumari ali cui forensi, nec alteri persone quæ dicto communi obligata realiter, & personaliter non presiant, sed tantum proprius terrigenis, & continuis habitatoribus nostræ Terræ: & accoptumentur de anno in annũ, & non per plures annos. Qui coptumator, unus, uel plures debeat, siue debeant renere in dictis molendinis toto tempore sui coptumi bonũ, & sufficiens item molendinarium, & in arte molendinorũ & mollariæ pluribus tem poribus peritũ, & expertũ ad uoluntatẽ, assensũ, & cõsensum DD. Priorũ pro tẽpore existentiũ, & nõ aliter,

De pactis obseruandis per coptumatores molendinorum. Rub. LXXXVI.

IN PRIMIS ordinamus q; commune, & homines S. sustineant tur, & debeant dare, & consignare conductori, uel cõductoribus dictorum molendinorum, & quibus ipsa molendina cõducent ad coptumum temporibus seuturis, in domo molendinorum ipsius communis duo molendina macinantia cum macinis, canalibus, & retrecnis.

Item

Item si contigerit dictas macinas, canales, uel retrecinos uel ipsorum aliquod dissolui, uel una confluxus communæ ipsas macinas, canales, & retrecinos teneatur, & debeat reficere, uel remittere, aut refici, & renoui facere omnibus sus expensis.

Item si contigerit aliqua causa, uel occasione uallatũ repleri uel dessuari cõtras teneatur illud agitare, & remundare, incipiendo in capite dicti uallatus ad contras ungitrectæ ylua Nuce, tam cos Volnos V lmi dictantes uersus nostra molendina, & iuxtà undè unq; pedem dicti uallati, & ab inde iuxtà coptumatarii teneantur eorum ius cubus uallatum, & claudum aptare, & manuteinere.

Item statuimus q; aliqua causa uel colorationi, uel pretio, (quod Deus auertat) aut aliquo defectu coruus, nó possit dicta coras ab ullo qui dicta molendina a dicto cõsenduere ad coptum a petere & uingere aliquod, ortumm, siue interesse, gratipsum p defectu, durãte dicto defectu coras & bello generali, & hoc ungerit, aliquatenus aut aliquando ad aliu n dicta molendina tempore quo dicta molendina macinabunt, & macinarent defectu (ut supra) cessãte, quinec ad macinandũ ad alia molendina teneatur, & debeat se lenibi facere Rectoribus dicte Terre, qui pro pace facient, uel alteri officiali deputato ad predicta. Et si quis contrafecerit, condemnetur in solidis sungintiuice qualibet cuius parte medietas fiat cos, & alia curatus sic denunciatus, & cuilibet licerat denunciare & teneatur fieretus cuius curam eo credatur.

Ite d dicti molendinarius macinabitur nullus de dicta Terra, uel in ea habitãs andeat ire ad macinandũ, uel mittere & macinare lua macinam facere ad alia molendina q; ad dicta molendina cos, sub pena centũ lsol, & nihilominùs molturæ de grano, quod macinauerit ad alia molendina, tam dare teneatur coptumatario molendinorũ, cos ad ipsius reductens pertinentem.

Item dictus emptor, & coptumator dictorum molendinorũ durãte tẽpore lui coptumi, cõmuni, & debuto reperibus teneatur, & debeat dicta duo molendina cos tenere macinantia, molere, luas macinare cuilibet macinare cuilibet, & molturã recipere cuilibet undecumq; ueniat, & ungerit reppertus fuit mensuris unam cop pam fini mensurarum tantùm, & nõ ultrà.

Item statuimus, q; dicti coptumi, & conductiones dicta due molendinarredder, & nullo tunc ac libere relaxare debeãt cõmuni tenentur, & debeat in ordine, & macinantia.

Item dicti coptumatarii teneantur, & debeant obseruare, & obseruari facere cum molendinarius omnia, & singula capitula facta, & facenda per communitatem super gabella pesa fraumentaria: sub obligatione, & pœna in capitulis contenta.

Ité si contigerit dicta duo molendina, uel alterum ipsorum cõmuné nõ molere, uel macinare de fedtu ipsius coductoris, huic coptumatario, durante tẽpore dicti coptumi solumus q; poss duas dies cuilibet licerat ire ad macinandũ ad quecũq; molẽdina uoluerit sine aliqua pena, & solutione alicuius molturæ, & ipse coptumator, huic coptumatores post dictos duos dies p qualibet die meurat, siue meurint pena quadraginta lol. pro qualibet molendino.

Item si dictus coptumator, siue coptumatores non possint, nec debeat sue possint, uel debeant, durante tempore, & conductionis coptum dicta molendina, nec aliquod ipsorum, nec aliquam aliam farenã, & non cuilibet, & continuo habitatori nostræ Terræ coprimare, reddere, uel uendere, nec in locum alterius, sub pena, & bando centum florenorum, & nihilominùs coptumatio, & assumpto ipsa non valeat.

Item molendinarius dicti uallatus molendinorũ à qualibet persona de nostra Terra, uel habitante in eadẽ habeãt recipere mensuram unam, & farinã hec modo restituat mensuram unam de mensurã blada ratam de farina restituant cum uno, & mensurã blada cuius de farinam restituant cum uno, & calcatam. Et si farina minoris mensuræ unius tantùm malmenerata, tunc aliquid fiunt in una mensurã molendinarius in quo tenebitur, qualiter cognitus, & demonstratum patienti emendet, de quo damno dominus farinæ patet unam ex testibus, quos ipse blada dum dent molendinario uel conducenti eum ad molendinũ, uel alterius de familia dominus farinæ, ex eadem etiam dicimus de famulis.

Item dictus molendinarius in dictis molendinis retinear, & habere debeat unum buttinellum, cuius octo mensuræ faciant talmam: cum quo mensurari, & mensurare debeat

bladum, & farinã, ut supra. Item unũ coppum, cuius signiari mensure faciant medii salmã, cũ quo recipiatur molitura, udelicet de xx. cuppis, siue mensuris, una cuppa, siue mensura. Ite unã coppettã, cuius xx. mensure faciãt buttinellũ, cũ qua recipiatur molitura, udelicet una coppetta p uno buttinello. Q̃ę mẽsure, scilicet buttinellũ, coppũ, & coppetta sint iuxta, & legales, ac cæteris ferro. Et ſi dictus molendinarius in dictis molẽdinis remuerit, uel habuerit maiores, uel minores mensuras, uel alio modo uituaras, in centũ sol. punatur.

Item teneatur dictus molẽdinarius farinam molẽdinorum aptare, & aliter retinere, q̃dis farinã damnũ nõ pateatur. & aptet molendina, & de sua farina impleat cuiꝰ cũq; molãs, tã q. alienã farinã non ablorbeant. Et ſi dñs farinę, siue bladi uoluerit de suo remplere, liceat ei sua farinã recolligere, ut uoluerit. Et nullus molẽdinarius deneget macinare alicui terrigenæ, sed teneatur petenti dare uicentã, infrã fecundã die à die petitæ uicentæ nec uicennam datam prius euenti, sed compellẽtem alicui recipiat, sub pęna xx. sol. uice qualibet.

Item ordinamus, q̃ emptores, & coptumatores dictorum molendinorũ non retinẽãt, nec ſtare permittãt aliquos farinellos, qui accipiant farinã ab hominibus nostræ Terræ. Et ſi pręcti emptores, coptumatores, uel molendinarii, uel ipſorũ aliqui cõtrafecerit in prędictis, uel ipſi, & ipſorũ qualibet, q̃ ipſi farinellã pẽnã xl. sol. uice qualibet teneantur, & qui huer posſint ipſos denũciare, & accusare, qui teneatur leeretus, & habeat quartã partẽ pęnę.

De pęna molestantis cõmune in molendinis, & ipſorum commodis. R. LXXXVI.

ITem ordinamus q̃ geminide Terra S. Iusti, nec aliqui habitanti in ea liceat cõe prædictũ in molendinis ipſius cõis, uel in dictorũ molendinorũ macinis terrecinis, canalibus, uallato, siue cluſa, aut alio quibuscuꝛq; corũ, aut alterius ipſorũ cõmedis molestare, turbare, uel modo aliquo offendere, sub pęna, & bando centũ lib. dñ. pro qualibet uice cuius pę næ medietas ſit cõis alia uero curiæ generalis. Prædictos uero molestantes, turbantes, seu delin quentes per Rectores, seu officiales nostræ Terræ, & prædicti cõis decernimus condemnandos, & puniendos, & in his sola publica fama ſufficiat, que habeatur, & plena probatione. Et D. Potestas, ſel eius uicarius, sub pęna eotius ſus ſalarii, & uinculo iuramẽti, de prædictis, & quol bet prædictorũ inquirere teneatur, & ſi quos delinquentes, seu contrauenientes, uel fauentes inuenerit in prædictis, uel aliquo prædictorũ, ipſos, & quẽlibet ipſorũ contrauenientũ in pęnã prædictã, & q. ulterius eorũ bona nõ laborentur, uice qualibet cõdemnare debeat. Si quis uero bona, seu de bonis ipſorũ, uel alicuius eorum laborauerit, in uigintiquinq; lib. dñ. uice qualibet cõdemnetur. Irge, seu canone aliquo loquẽtem eõ trarium non obſtante. Et prædicti rales contrauenientes ad aliquod officium dicti comunis nunq̃am eligi debeant: & ſi elegerentur per aliquẽ, uel aliquos: electionem ipſam decernimus non ualere, & eligens in centum ſol. cõis applicari. uice qualibet condemnetur.

De seminando duos buttinellos grani, unam quartam fabæ, & de plantando unam manum, siue ligaturam olearum qualibet anno. R. LXXXVII.

QVoniam qui ſua possident, alienis nõ indigent. Statumus, & ordinamus, q. omnes, & singuli ſumantes Terræ S. Iusti teneãtur, & debeant qualibet anno ad minus, seminare, seu feminari facere in terreno ſuo proprio, uel cõducto buttinellos duos grani tẽpore debito, & conſueto, & unam quartam fabarum ad minus, & ponere, ſiue ponì facere unam ligaturam olearum ad minus ſub pœna pro qualibet ſumante contrafaciente centum ſol. communi applican. Et ne ignorantiam in prædictis allegari possit, D. Potestas pro tempore exiſtens, uel eius uice gerens teneatur ſub uinculo iuramenti, de mense Octobris qualibet anno bãdiri facere per loca publica & conſueta prædicta omnia contenta in præſenti ſtatuto. Et de prædictis per seminantes genera prædicta bladorũ, & dictas oleas ponentes, ſingula ſingulis referendo, fides ſiue debeat per bullectam in scriptis continentem nomen ſeminantis, uel ſeminari facientis, bladum ſeminatum, & locum, ubi ſeminati ſũt, alias dicto tempore cõgruo elapſo, contrà ipſos proceda volumus ad pœnam prædictam.

De ordi-

De ordine seruando in uendendo unum. Rub. LXXXVIII.

STatuimus, q. uendens unũ ad minutũ, in primis, & ante q̃ uendere inceperit teneatur, & debeat licentiã, & allectiõ de quantitate pretii uendendi ab eo, hoc petendi per cõe habere, & bullectã hac apodiſam D. Potestatis, bullata eum ſigillo ipſius affixã in dolio, uiui eſt ipſum unũ uendi. Deinde uero teneatur habere petitũ, siue bucale, medietatis, & loglietti, uſtos, & bullatos bulla cõis, & dare, & uendere eum dictis menſuris uſtis, & plenis. Contrafaciens aut é in prædictis, uel aliquo prædictorũ, ſoluat. p qualibet uice de dicto unguenti ſol. & officialis teneatur, & debeat de prædictis inquirere, & de eius inuentoribus, & puris ip ſarii mentionũ, quas cũ effectu fecerit uenire in cor habeat, & habere debeat quartã partẽ.

De gabellis exigendis. Rub. LXXXIX.

QVoniã propter ſumptus graues, & intolerabiles cõis, qui quotidie occurrũt, maxime ex ſtallaris debitarij Reg. Curiæ, A poſt. neceſſe eſt pecunias prouidere: ſtatuimus, q. cõitas, & hominibus S. Iusti, uel alus deputãt. per cõe licet exigere, & exigi facere gabel li tractę minutæ, ac cætera pedagia, huc pallus à uarorũ bus, ſiue tranſeuntibus per Terrã S. Iusti, cum q̃ territoriũ, secundum ordines, capitula, & conuentiones contentas in tabula ſacta, prout dicto cõmuni uidebitur, & placebit: taxanda, facienda, ordinanda, & componenda: aliquo in contrarium facẽte non obſtante.

De auxilio, & fauore præſtando D. Poteſtati ſuper maleficiis. Rub. LXXXX.

SI quod Deus auertat, cõtigerit fieri aliquod maleficium in Terra, uel eius territorio, & ad hoc, ut dictum maleficium puniretur, egeret D. Poteſtas aliquo auxilio, & fauore, decernimus, q. DD. Conſalonerius, & Priores p tempore exiſtentes dicto D. Poteſtati aſsillere, & fauere debeant, ſub pœna uiginti quinq; lib. den. pro qualibet, & uice qualibet.

Quòd quicunq; commiſerit aliquid de mandato DD. Poteſtatis, Conſalonerii, & Priorum, non grauetur, ſed defendatur ex penſis cõis. LXXXXI.

ITem ſtatuimus q. quicunq; ex DD. Prioribus uel Conſalonerius, uel ex generali cõcilio, uel quicunq; alius ex mandato D. Cõſalonerii, uel Priorũ uel maioris partis corũ, ali quid fecerit, quod tamen nõ ſit contrà Eccleſiaſticã libertatẽ pœna aliqua & bãdo nõ grauetur, imo ſit impunis & à durãte, uel poſt ſimilẽ officiũ pereuſſus uel cõuentus fuerit ea de causa coram quocũq; iudice, uel Rectore, cõe teneatur eum de indemnẽ feruare, expenſas ipſius eõis, & expenſas neceſſarias facere, & ſtare ad petitionẽ ipſius, qui eſſet taliter cõuentus: & D. Potestas ſub pœna centũ lib. den. de ſuo ſalario detrahen. & uinculo iuramẽti, teneatur hoc fieri facere. de quibus absolutionẽ petere nõ poſsit, & petita, & concella nõ ualeat. Et ad probandũ ipſũ mãdati, ſufficiat probatio triũ teſtiũ ad minus, qui ſint ex illis, qui eſſent DD. Priores, uel Conſal. tẽpore cõmiſsi dicti. nec admittatur alij ad teſtificã.

Quòd mulieres nõ trahãt lanas, ſiue filẽt in furno, nec in platea cõis. R. LXXXXII.

CVM laudabilis ſit urbanitas mulierum, ubiq; ſeruara ſtatuimus, & ordinamus, q. nulla mulier audeat, uel præſumat nere, feu filare, nec grammulare, nec aliqua alia lanaria officia in aliquo furno, ſiue cenbano, nec in platea publica communis exercere, & operari, nec per ſpatium plateam tranſeundo predicta exercenia, nec; his ſimilia operari, ſub pœna decem ſoldorum denariorum pro qualibet contrafaciente, & uice qualibet.

De emptione ſtraminum, lignorum, pabularum, & ſimilium non faciendã ſine licentia DD. Poteſtatis, & Priorum. Rub. LXXXXIII.

VT ementes à iuſtè uendentibus eman. hoc ſanctiuus decreto q. nullus de Terra S. Iusti, uel in ea habitans, cuiuſcunq; ſit gradus, & conditionis, abſq; licentia expreſſa

DD. Potestatis & Priorum pro tempore existentium, emat, & emi faciat ligna cuiuscunq; generis & quantitatis, stramina fructusquinum & his similia, sud; dono recipiat fraudolenter ab aliquo, uel aliquibus, qui non faceret, siue præstaret communi S. Iusti obliquia realia, & personalia sub pena centum solidorum de facto auferendorum, & communi pro medietate applicandorum, pro quarta nostro officiali exequēti, & pro alia quarta parte accusatori, si fuerit.

Quod non exigatur pœna ex damnis datis in rebus, de quibus non soluitur gabella, & collecta communi Sancti Iusti. Rubr. LXXXXIIII.

VT quotidiano fertur sermone, qui malo in communi colla non subiecit, & bono etiā minime gaudeat aquum est, ham ob rem statumus, & ordinamus hoc præsenti ob seruando decreto, q; dantes, siue dans damnū personaliter, uel cum bestiis quomodocūq; & qualitercunq; de die, uel de nocte, & quocunq; tempore in possessione, & per possessiones aliquorum, uel alicuius, de quibus, uel qua possessione communi Terræ Sancti Iusti gabella non soluitur, siue datur, uel collecta, uel onus quodcunq; ut de aliis possessionibus dictæ Terræ ad damnum, & pœnam minimè tenēatur, siue teneatur. Et D. Potestas, uel officialis pro tempore existens allegantibus excusationem hanc in casibus futuris admittere debeat dummodo de ueritate constet, sub pœna centum solidorum pro qualibet uice, qua contrafactum fuerit in præmissis, uel aliquo præmissorum. Et hoc non intelligatur de possessionibus Ecclesiarum quo quo modo.

Statutorum Ecclesiæ Terræ Sancti Iusti, Extraordinariorum Liber Quintus feliciter explicit.

CAPITVLA PRAETORIS TERRAE SANCTI IVSTI.

PRIMO D. Potestas Sancti Iusti debeat esse fidelis, & amator status Sanctæ Matris Romanæ Ecclesiæ, & Sanctissimi D. N. Papæ, ac Communitatis nostræ, & omnia ad bonum, & pacificum statum, & honorem ipsius pro uribus f delitter exercere, & exequ.

2. Postea debeat secum ducere, & continuè retinere in Terra unum bonum, practicū, expertum, & sufficiēntem Notarium ad malefic iorum, caularum cuiuium, & culationum damnorum datorum, extraordinariorum, ac reformationum officiorum, quarandū, & alia necessaria, & oportuna communis exercendum: necnon unum famulum aptum ad arma portandum, & pro publico reconuiorum, siue recognitionum faciendarum, & debeat semel ad minus in mense, uel quotiens per Mag. DD. Priores, uel Syndicum communis fuerit requisitus, Et quotiens aliquis ipsorum deficerit in huiusmodi, nostra idem D. Potestas teneatur in pœnam pro persona tua unius florem, & bononenorū unius pro quolibet officiali, uel famulo, & pro qualibet uice, de suo salario retinendorum, & communi nostro applicandorum: & ulterd præd icta, idem D. Potestas non habeat salarium pro eo tempore, quo non retinuerit notarium, uel uicarium, & famulum, ut supra. & nihilominus teneatur obtemare omnia, & singula in capitibus contenta.

3. Item debeat & personaliter die prima mensis Martii ad officium exercendum conferre & non per aliquem substitutum, & in nostra Terra habitare, ac permanere cum officialibus, & famulo suis tempribus, & expensis, suo (quod absit) periculo, ac fortuna, & a suo officio ipse D. Potestas sunq; officiales, siné expressa licentia generalis concessa nullatenus morari, ac desittere debeant.

4. Item

4. Item in principio sui officii, ante iuramenti receptionē, Syndico, uel Camerario nostre communis teneatur dare, numerare, & cum effectu perfoluere florenos quatuor monete alias ad dictum præturæ officium non recipiatur, & electio ipsa euanescat, & nullius sit roboris efficacie, uel momenti.

5. Item sit integrē contentus salario infrascripto rum capitum uigore libr decreto, statuto, ac debito & ultra illud talarium, nil aliud petere possit, aut petat, etiam sub quouis quæsito colore, sub pœna premissorum, ingenio, & arbitrium auri.

6. Item non possit petere, aut peti facere quouis modo nostro communi, nec etiā obtinere, uel obtineri facere a Sanctis. D. Naut eius ministris confirmationem de tali officio, sub pœna, & ad pœnā unguentum ducatorū auri, pro medietate R cuer, Camerario Apostolicæ & pro alia communi Sancti Iusti de facto applicandorū, in casu contrauentionis.

7. Habeat autem à nostro communi, pro suo, suorum q; officialium, & famuli salario pro dicto semestri, florenos quadraginta monetæ, ad ratio.em quadraginta bononenorū pro qualibet floreno. Quod salarium exigat tus tam publicus, & expensis, siné mercede. Et si aliquid exigendum reliquū à debentibus soluere, in suum talarium computetur.

8. Item exigat dict D. Potestas, & officiales fauorabiles nostræ Camerariæ Gabellariis, exactoribus portionum quatumcunq; emptoribus, & conductoribus essiual bus inuentionum, recolationum, & damnorum datorum præsentis, præsentibus, & futuris ad subitum las gabellas, impositiones qualcunq; & credita quæcunq; nostri communis, & condemnationes malefic iorum, accuiationum, & damnorum datorum. Quo omnia sic præ no.e mercede ex gere & exigi facere teneatur, sub pœna uiginti unius librarum denariorum pro qualibet, & uice qualibet, qua contrafactum extiterit, de suo salario in quolibet casu prædictorum detrahendarum.

9. Item de commissionibus siue relerptis per nostros Superiores D. Potestas uel officialibus factis, & faciendis, capita sub dorum, uel portulæ prohibitæ sint, & nihil sibi præfolue fiendi, sub pœna decem ducatorum aur. R cuerendæ Camerę Apostol ęc de facto applicandorum & teneatur uicarius primas petitiones quæ fient pro prædictis, & responsiones in libro suo publico registrare, ut semper appareant & ipsa capita solidorū, siue portulæ in copo communis reponantur. secundum formam nostrorum Statutorum.

10. Item dictus D. Potestas & Vicarius non possint realiter, nec personaliter aliquam facere executionem de quauis denariorum quantitate, ut ore supra relerptorum, sub bul lectis manu cancellarii nostri communis, & nisi prius facta solutione capitum solidorum in cippo communis de quibus teneatur bonum computum, & in fine cuiuslibet bimestris reconsentur, ac reddatur ratio & mediatas ita communis, & alia D. Potestatis, & curiæ, & a quibus bonorenorum infrascriptorum rām pro petitionibus q; pro capitibus solidorū, D. Potestas, Vicarius aut aliquis ex eius curia nihil accipere possint & si contrà prædicta fecerint, sit pœna decē librarū den. pro qualibet, & uice qualibet, de salario D. Potestatis detrahēdis.

11. Item omnes & singulas condemnationes tam in malefic ium, q; in damnis datis, nondum exactas rām factas q; quo tempore faciendas exigere teneatur, & exigi faciat, nihil ter minū diuersi mensis computān. de late sententię, & codemnationis, siné premio, pretio, uel mercede quo termino elapso, computetur in suo salario quæquid non fuerit exactum.

12. Item teneatur, & debeat Vicarius dicti D. Potestatis registrare in libro suo publico omnia acta integra faciendā, & producenda tam malefic iorū, q; culli compremissa, & omnia acta integra faciendā, & producenda tam malefic iorū, q; culli compremissa, & omnia alia acta, & scripturas quaslibet, sub pœna decem lib. den. pro quol bet actu omisso, & non registrato, & uice qualibet, qua contrafecerit, de salario D. Potestatis detrahendarum.

13. Item eiam D. Potestas, & offi ciales prædicti teneā. & contenti omni determinatione, & declaratione sententiæ damn, uel feredæ per D.D. Priores, uel defensores artium communis super damnis datis extraordinariis pigeptis inuiis, & seu de causa facta, uel faciendis, etiam de omnibus, & singulis literibus uertentibus inter dictū D. Potestatem, eiusq; curiam, & particulares personas, etiam si animalia forct, fum essent reconducta, sub pœna

uniusstarenipro quolibet,& qualiber uice de salario dicti D.Potestatis retinen. & nostro cõmuni applican.te si accideret, q. relinqueretur pars omnium penarum condemnationum nobis cõmunis, eam extraordinariorum intelligatur etiam relicta, & relassata pars D.Potestatis, & officialium . & quicquid nihilominus declaratum fuerit in præmissis per dictos DD.Priores,uel defensores ualeat,teneat, & obseruetur.

14. Item in condemnationibus per ipsos faciẽdis, quarta pars pro beneficio solutionis infra tempus,admittatur cuicunq; li cum effectu soluerit . non obstante, q. ex forma statuti non teneretur.

15. Item ultra dictum salarii , habeat quartã partem penarum accusationũ damnorũ & torum tuo tempore expediendarum, & limitare quartam partem extraordinariorum.

16. Item condemnationes omnes, tam in maleficiis, q̃m damnus datis, duplicter scribere faciet, & in publicam formam redigere, quarum unum uolumen in libro suo publico retinebit, alterum uero tempore ferendę sententię Dominis Prioribus,uel Cancellario nostri Communis consignabit, & omnes, & singulas penas ad manus nostri Camerarii, per bul lectam signatam manu Cancellarii : peruenire faciat, sub pœna pœnarii.

17. Item de primo festiuo continuo post latam sentẽtiam, tam in maleficiis, q̃m dam nis datis teneatur D.Potestas iple,uel eius Vicarius in scriptis affigere omnes, & singulos condemnatos in ualuis Palatii eius residentiæ : quæ quidem affixio habeatur pro plena, & legitima notificatione.

18. Item dictus D.Potestas, Vicarius, & officiales non possint subpignorare, uel uendere aliquod pignus occasione damnorum datorum,extraordinariorum,uel alterum quæ rumcunq; exulari, tam cumulum, q criminalium pro quacunq; summa, & quantitate, absq licentia DD Priorum, pro tempore existentiũ, in scriptis manu nostri Cancellarii, sub pœna ex.lib. den. pro quolibet, & qualibet uice nostro Co.applican.& de suo salario retinen.

19. Item si Communitas aliter uendere officium inuentionum, & accusationum dam norum datorum, aut officialem particularem eligere, & constituere, uel aliter de dictis offi ciis disponere facere, & disponere possit, & ualeat, & dictæ dispositioni, & uolitati D.Potestatis tam debeat tacitus, & contentus, & non contrauenire, nec sub aliquo quæsito colore, reclusis pœnis prouisionis in officii uinculo iuramenti statuto, lege, capitulis, & ceteris in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunq;

20. Item teneantur, & debeant D.Potestas, Vicarius, & officiales parere, & obedire in essis appellationum litens exatoriis, & inhibitoriis Cancellarii, & Iudicis appellationum Communis Sancti Iusti, & unicuiq; admittere, sub pœnis in sacris Constitutionibus Prouinciæ Marchiæ contentis.

21. Item durante tempore officii teneantur, & debeant D.Potestas, & officiales accede re ad Audientiam DD.Priorum, pro tempore existentium, totiens, quotiens requisiti fuerint, sub pœna denariorum aurí Camerę Apostolicæ de facto applican, uice qualiber qua fuerit contrafactum, & pro quolibet eorum contrafactorum.

22. Item finito tempore officii, D.Potestas, & familia extra Palatium eius residentiæ, & habitationis, secundum nostrorum statutorum seriem quatuor diebus cõmunis coram syndicatoribus per nostrum Cõmune deputan. habuerit ad iyndicatum, & de administratione officii, plenariam reddere rationem, iure reperundarum , & omnem condemnationem de se fusq; officialibus, & familia fereñ. per dictos syndicatores omni exceptione remota perfoluat.

23. Item omnes, & singulas scripturas tempore sui officii faciẽdas in publicã formam, Mag. DD. Prioribus, & Cancellario quatuor diebus ante depositionẽ officii eo linquit.

24. Itẽ si acciderit in principio, in medio,uel citra finẽ, q. aliter disponeretur a Sanctiss. D.N. seu alio auctoritatem habente, de dicto officio, seu pœnis fuspitio superuenerit in Terra Sancti Iusti, uel q. ipse D.Potestas diem suum obiret,(quod Deus auertat)pro ra ta temporis salarium periolantur, & non ultra : lege aliqua in contrarium non obstante.

25. Item

25. Item dabit, & perfoluet Syndicatoribus per nostrum cõmune deputandis ad syn dicandum dictum D.Potestatem, & curiam, bononenos octo pro quolibet dictorũ Syn dicatorum & bononenos decem eorum notario:alias in suo salario retinentur.

26. Item dabit,& cum effectu perfoluet nostro Cancellario pro labore scripturę, & re gistraturæ electionis,& capitulorum, florenum unum monetæ alias in suo salario retinea tur,ut supra.

27. Item si cõtigerit dictã electionem eum capitulis acceptare : pendẽ se eam retineat sed si ieiũ,later eam restituat.

28. Item statuta omnia decreta & ordines factos,& faciendos obseruabit,& obseruare faciet,nullatam unicuique indifferenter ministrabit,secundum nostrorum statutorum, & ordinum seriem & formã nec non secundũm nostram conclusionem, & omnia, & singula ad dictum præsens officium pertinentia,& spectantia,secundum formam nostrorũ statutorum,& ordinum obseruabit,& obseruari faciet.

29. Confirmationem nuper à Reuerendissimo D.Gubernatore generali Prouinciæ Marchiæ Anconitanę, qui pro tempore fuerit,seu eius Locumtenente,de electione, & capitulis præfatæ obtinebit, hac per breue S. D. Noſtri,uel eius ministrorum ad hoc depu tatorum etiam super exactione taxarum officialium deputatorum obtentam: Iuis tamen fumptibus, & expensis obtinere debeat & anteriuramenti receptionem in manibus nostri Cancellarii confignare aliàs electio ipsa sit nulla, & ad officium minime admittatur.

30. Item non possit D.Potestas neq; eius Vicarius accipere pro eius mercede, nisi bo nonenum unum pro qualibet exhibitione literarum Superiorum, aculationum damno rum datorum,instrumentorum, & aliarum scripturarum coram eis producendarum.

31. De compromissorum autem rogitibus fideiussionum cum conseruatione indemnitatis partium, & cõcordiarum ,solummodo petere possit, & ualeat D.Potestas,uel eius Vicarius bononenum unum pro qualibet parte, & dicta instrumenta relinquantur publi cata in libro eorum publico, & autentico, sub pœna supra contenta.

32. Item D.Potestas,aut eius Vicarius nõ possit accipere pro executione faciendą, nisi bononenum unum pro quol bet floreno, usq; ad quantitatem, & summam florenorũ decem, eam stantibus literis, & Commẽdatis nostrorum Superiorum. A decem autẽ florenis supra soldum unum pro quolibet floreno dummodò non excedat in totum bono nenos quindecim pro qualibet executione ita q. ultrà dictos bononenos quindecim plus petere nequeat & in causis,in quibus capita soldiorum soluuntur nõ possint officiales prę dicti aliquid petere pro executione. In confessis uero capitalibus aut mercedibus executoris non soluantur,si in termino à statuto præfixo fiet solutio:elapso autem termino, ad requisitionem actoris, & creditoris exequatur contra reum profuere grimpsali, & usurius habeat executionem tantum. ut supra etiã limitati,nec possit contra præd ictum debitorẽ ad personam aliquam procedi,nisi pro executione iusta, ut supra, & satisfactione creditoris: lege,uel statuto aliquo in contrarium loquentibus, non obstantibus.

33. Item de uaramentis præstandis de suspectis fugæ,idem D.Potestas, siue eius Vica rius pro actu faciendo & compatitione habeat bononenum unum, & pro iuramento bononenos duos, & facta solutione capitum soldorum de bononenis duobus pro quolibet floreno,ut in forma statutorum procedatur ad executionem, nec plus dictus D. Potestas,aut eius officiales petere possint.lege,statuto,consuetudine,constitutione, aut aliis in contrarium non obstantibus,

34. Item D.Potestas præd ictus, & eius officiales teneantur, & debeant se referre, & sta re tacti, & contenti ordinibus factis per Sanctissimum D.N. & Sedem Apostolicam in, & super uenditionibus officiorum cancellariæ cuilium, & criminalis nec possint propter rea facere,uel petere aliquod interesse à nostra communitate,sub uinculo iuramenti, & ea qua quinquaginta seuterum aurí Reuerendæ Camerę Apostolicę applicandorum,in casu contrauentionis, & nihilominùs omnia præsidio sit nulla.

Capitoli sopra la Beccaria.

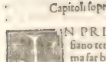

IN PRIMA Che li Magnifici Signori Priori, che saranno per i tempi siano tenuti doppo la Domenica della Passione in caluina Quadragesima far bandire il Macello con gl'infrascritti capitoli, pigliare l'offerte, e recevere portarle nel publico Consegho, acciò si possano trattare a chi deliberarà il Consegho.

Ancora chi piglierà il Macello, sia obligato, e debba, durante la sua conduttta, sempre, e continuamente hauere, tenere, e vendere carni sufficientia nel Macello, buone, recipienti, e legitime secondo la qualità de' tempi, cioè castrati, agnelli, porci maschi solamente legitimi, vitelli, geneche, vacche grasse, e capretti, tutto fema d'un fiorino per caduna uolta, tutta fo di contrauentione, e nondimeno siano posti obligati far dette carni.

Item che la vitella lattante s'intenda d'un anno in sotto. La gencsa s'intenda detentata meli in sotto. L'vacca grassa s'intenda de sei anni in sotto. Il castrato s'intenda c'habbia bastrato le denti e fia castrato. Et occorrendo far castrati in altra forma, sia obligato l'spacciatori a' pelo d'agnelli, e non altrimente, sotto pena a contrauenendosi in quello, e gl'altri capi del presente capitolo, d'un feudo per caduno, e caduna uolta.

Item detto Capione sia obligato dare à caduno per suoi danari quella quantità di carne che vorrà, e dove al detto compratore piacerà, per quel prezzo conuenuto, o che li conterrà con la cant à sotto pena d'obligamenti per caduno, e caduna uolta, e simil mente dar il giusto peso senza fraude, sotto pena di cinque soldi per oncia, oltre la restitutione della carne.

Item non possa, ne debba detto Capione dare, vendere, ne permutare una carne per un altra carne a nessuna persona, sotto pena d'un feudo per caduno, e caduna uolta.

Item non possa ne debba detto Capione vendere budelle, trippe, o altri interiori, eccetto a coloro, a' quali sotto pena di obligamenti direi per caduno, e caduna uolta.

Item fimilmente non possa, ne debba vendere, ne à peso, ne à prezzo separato, teste d'agnelli, capretti, castrati, boume, vaccine, caprine, e peccorine ad alcuna, ma quelle tutte dare, vendere à chi le vorrà, intiere, & unitamente senza mancanza d'alcuna parte, portante con le teste per quel che saranno concordi il compratore, e compratore, sotto pena di cinque soldi di contrauentione, di bolognini dieci per caduna testa, caduna uolta, e caduno caso di predetti, & il simile s'intenda de' piedi de' sopradetti animali, quali tutti fi del bano fa gliare alle genture de' ginocchi, e vendere come di sopra, sotto la sopradetta pena contravenendo.

Item detto Capione sia obligato far tagliare, e vendere in detto macello altre no sei vitelle dal mese di Giugno in poi, a requisitione delli Signori Podestà e Priori, che tanno per i tempi, sotto pena d'un fiorino per caduna uolta, che li fanno comandato e non lo fara.

Item che nel detto macello ordinano, come di sopra, non possa detto Capione tenere, ne vendere, ne meno tenere altre carni, eccetto animali, e altre legature come di sopra, capretti, porcine maschi legitimi come di sopra, vitelle, geneche, e vaccine grasse, nel modo che sopra appare, sotto pena d'un feudo per caduna uolta che contrauerra.

Item sia lecito al medesimo Capione fuori del detto macello, e fuori della piazza, dove li parerà e piacerà, tagliare, e vendere carne di porcastre, precore, capre, castrabecchi, mauge, e partorienti agra, pur che di sopra si contiene, a qual prezzo che si conuerrà con la Comunità, e non altrimente.

Item quando detto Capione uorrà tagliare agnelli, o castrati, sia obligato condurli al macello con l'Auanzero, menati almeno sei animali per uolta, e quelli mostrare alli Gra fieri, e soprastanti del comune, & amazzare e vendere quelle che da loro li saranno ordinate sotto pena d'un fiorino per caduna uolta che contrauerrà. E similmente non possa tagliare altre bestie senza la predetta, e licenza de Graficri, sotto la detta pena.

Item

Item non possa, ne debba detto Capione in nessuno de detti macelli far tagliare, ne uendere carni infette, morbose, allupate, ferite, fpallate, o d'altro difetto di male, sotto pena di dieci libre per caduna uolta che contrauerrà.

Item che nessuno di detta Terra o forastiero possa, ne debba ne tagliare, ne vendere carni senza licenza di Capione, sotto pena d'un feudo per caduno, e caduna uolta, eccetto ch'alcuno uolesse tagliare, o vendere una mezza o marrone suo libero, lo possa fare, e non fia impedito notificando al Capione tre giorni prima, imperò di detta mauza, o marrone non fia cõprato da altri per far quello ritratto, ch'in tal caso non fia lecito ne tagliare, ne vendere. Et ancora occorrendo qualche dilgratia di belle allupate, fpallate, ferite, o altrimente degualtate fia lecito a ogn'uno in quelli casi, e simili vendere senza impedimẽto, à quel prezzo, e pelo che da Graficri fara ordinato.

Item d'ogn'uno fia lecito uendere, o comprare bestie in piede intiere, secondo saranno d'accordo, e possano li compratori di dette bestie così comprate intiere, e comunemente, dividere in pezzi tra loro, senza intorso di pena alcuna.

Item detto Capione possa ritenere nelli pascoli di S. Giusto bestie castratine, & asinine, senza numero fino a S. Giouãni di Giugno, e da quello in poi tra ami, e castrati possa ritenere fino al numero d'ottanta.

Item detto Capione possa ritenere in detti pascoli porci atti al macello numero sessanta durante la conduttta.

Item possa ritenere (come di sopra) in detti pascoli capre quindeci, e vaccine dieci.

Le quali tutte sopradette bestie detto Capione sia obligato tagliare, e non remettere il uino per il morto, e dette bellie tutte siano, e debbano stare sotto la custodia d'ello Cãpione, e fasa famiglia, e non altrimente siano libere, e franche d'ogni gabella dario, o impositione, e fasa famiglia, e non altrimente siano libere, e franche d'ogni gabella dario, o impodanni, & de' danni dauno in altri luoghi, che nelli sopradetti, tanto con bestie, quanto i pa troni e custodi incorrano nelle pene, & emende de' danni, come l'altre persone, & animali de la Terra. E non ritrouandosi le bestie sotto la custodia de Campioni predetti, o famegli loro, siano sottoposte tutte ad ogni gabella, dario, imposittione, e grauezza, e pena, come gl'altri della nostra Terra.

Item possa detto Campione causare e far causare, durante la sua condutta, dalla detta Terra, o suo territorio pelle, lana, allegname, e legno, senza pagamento de gabella, & auanzandoli bestie, possa per tre giorni doppo Carneuale, causare le senz'alcuna gabella e non causandole in detti tre giorni, no possa causarle piu fino alla trasattione del nuouo macello. E uolendo detre bestie il nuouo macellaro, e capione fra ora otto giorni, fia obligato dare pet quel prezzo, che saranno d'accordo e non concordandosi, s'elega un huomo per parte, e per quello, ch'due huomini fententeranno, fia obligato darle. E non uolendole detto nuouo Campione, le possa il uecchio Campione causare, senza pagamento di pena, ouero affidare, e pagare la detta gabella. E sel detto Campione uecchio auanza la trasatione del nuouo macello, per tre giorni doppo Carneuale causarà dette bestie sia obligato pagare il detto ritratto l'anno, e similmente le tratta, come pagano gl'altri terreni.

Item che alcuna persona di S. Giusto, o habitante in essa, o fuo difretto, c'haueri animali per uendere atti al macello, non possa, ne debba causarli, ne farli causare della Terra, e territorio e uolendoli uscire dette, debba ricercare il Campione a comprarli per il giusto prezzo, e non essendo concordi a fasseme, li possa uendere, e causare, e far di quelli quel tanto che li parerà e piacerà.

Item ogni Priorato sia obligato, e debba in principio de l'officio eleggere, e deputare due huomini Graficri, e soprastanti per li due mesi del l'officio, adonei, & amatori del bene pubblico, ad effequire, e far effequire quanto s'aspetta all'osseruanza de l'obligo del Campione, e similmente ogni Priorato polla eleggere, e deputare un Straordinario terreno, o forastiero, per reuedere i fraudi, e contrauentioni che li potessero commettere dal Campione, e

prouedere in tutti i sopditi, e contra loro procedere all'essecutione delle pene, & habita la quarta parte delle pene.

Item la Comunità sia obligata dare, e consignare al Macellaro la stanza per il macello ordinario, cò balance, statera, e pese giuste per mentano, & in fine de la conduttà sia obligato detto Campione restituirle.

Item l'altre mattanzie peri macelli, & ancora la stanza per le carni grosse sia obligato esso Campione trouare di sue spese.

Item tutte le pene, che si contengono in questi Capitoli, & altri da farsi, siano obligate per la metà al Monte della Pietà, per un quarto all'officiale, o accusatore, e l'altro quarto a luoghi pij ad arbitrio dell'Sig. Priori, che taranno per i tempi. Et il Sig. Podestà, e sua Corte sia obligato essequire summariamente, uinculo iuramenti.

Item sia obligato il Campione per tutto il mese di Giugno hauere, tenere, e uedere carne d'agnello in macello a ogn'uno che uorrà, à sufficienza: e similmente carni di castrato legitime, e fatte, come di sopra, per tutto Ottobre, sotto pena d'un fiorino per uolta, che si troualà non hauerla, o non uolerla uendere.

Item dal primo d'Ottobre in poi fino à Carneuale, sempre sia obligato hauere, tenere, e uendere in macello carne de porci maschi, à sufficienza, sotto la detta pena, d'applicarsi come di sopra. Si in ogni tempo non sia almeno à libito dell'Sig. Priori, e Giratieri, sia obligato fare, e uendere un castrato almeno, buono, legitimo, e sanato, sotto la detta pena per ciascuna uolta che contrauerrà: e sia nondimeno tenuto fare, e tagliare il castrato.

Item il tagliatore, che si terrà al macello, si possa, e debba pallottare in ogni Priorato, e perdendosi si debba subito tra due giorni scalfare, e trouare un'altro, sotto pena di scudi dieci in caso di contrauentione.

Item il giouedì da uespro in poi, il Campione non sia obligato far carne, e se gli uadi zarà carne nel giouedì da calende di Giugno in poi per tutto Settembre, la possa mandare per le case, & ogn'uno sia obligato pigliarla, e pagarla, e la Corte ci uenda gratis.

Item detto Campione non possa, ne debba per alcun modo, uia, o causa di mandar grauezza, sgrauamento, o restoro alcuno di quanto promettera, e di conuerrà con la Comunità, ne per suo motiuo, ancora con fauore de Superiori, ma debba osseruare quanto promette, e s'obliga per giustitia, sotto pena di uenticinque scudi, applicati per la metà alla Reuerenda Camera Apostolica, un quarto al Monte de la Pietà, & il resto all'effecutore.

Item in tempo di guerra, e di peste (ch'Iddio lo cesse) detto Campione non sia tenuto far carne, senon di sua uolontà.

Item sia obligato, e debba dare al Sindico de Frati de la Purità, amore Dei, ogni settimana per dodeci mesi, bologni sei, o in carne, o in denari, secondo à detti Frati, e Sindico piacerà.

Item l'uiglia, e ne'tre giorni di Natale sia lecito à ciascuno ammazzare, tagliare, e uiare dere quelle carni, che li parerà, al prezzo che se gl'ordinarà da li Giratieri.

Item che l'conduttore di detto macello non possa, ne debba in qual si uoglia modo, ne sotto qual si uoglia colore, o pretesto remettere alcuno in compagnia di detto macello, senza espressa licenza del publico, e general Cóseglio, sotto pena di scudi dieci d'applicarsi per un quarto all'accusatore, un quarto all'effecutore, che ne sarà effettual effecutione, e la metà al sacro Monte de la Pietà.

Item che ad ogn'uno sia lecito far porcheria, & altra carne di porco arrostire, senza impedimento alcuno, sicome è stato sempre solito nella Terra di Santo Giusto.

Item che l'conduttore di detto macello sia tenuto, & obligato pagare il quartino della carne alla Reuerenda Camera Apostolica, ouero al Commissario, o Appaltatore da lei deputato.

Capitoli dell'Hostarie, & Alberganti della Terra di Santo Iusto.

RIMAMENTE alla Comunità di Santo Iusto, & à particolari huomini d'essa sia lecito, e possano dètro, e di fuori albergare, e tauernare per tutto l'anno se di Settembre, e durante la Fiera di R ceuan, senza pena, e contraditione al cuna.

Item che al Gabellliero, e compratore di detta Hostaria, & Albergo sia lecito di di, e di notte albergare, e tauernare dentro de la Terra di Santo Iusto à suo libito, senza pena, e cò traditione alcuna, eccetto al tempo de la peste, doue non possa allogiare, ne albergare senza licenza del Sig. Podestà, & huomini deputati sopra di cio, e per la detta causa non possa per alcun tempo domandare alla comunità interesse, ne restoro alcuno.

Item che dal mese di Settembre, e detto tempo de la Fiera di R ceuan in poi, à ciascuna persona de la detta Terra del Santo Iusto, & habitante in essa, o fuo territorio, e distretto, sia lecito, ne possa albergare, allogiare, ne tauernare nella Terra e fuo territorio, e distretto, sotto la pena di dieci libre de denari per ciascuno che contrafarà, e ciascuna uolta, da essigersi di fatto: de la qual pena la metà sia della comunità, e l'altra metà del compratore, e comduttore di detto Hospitio, & Albergo.

Item sia lecito ad ogni persona de la Terra, & habitante in essa uendere uino à minuto, purche l'uno non si beua in casa del uenditore da forestieri, tanto per il compratore, quan to d'altre persone. Et in caso che fe ci beuesse, cioè da forestieri, esso uenditore ispso facto cada in pena di soldi cento de denari: de la qual pena la metà sia del comune, la quarta parte del compratore, e conduttore, e l'altra quarta sia del officiale che con effetto ne uorrà la detta pena.

Item sia lecito ad ogni persona della Terra, & habitante in essa, senza premio, e mercede, ouero pagamento alcuno receuere, & albergare parenti, amici, e benuoli di qualunq luogo si siano.

Item s'al detto compratore, ouero coptumatore fossero consignati animali, alcuni de gl'huomini di Sato Iusto, ouero habitanti in essa Terra per l'officio del Sig. Podestà, ouero per altre persone, quali animali esso compratore douesse tenere sotto buona custodia, e gouernare, li sia lecito poter togliere per sua mercede per ciascuna bestia grossa, se non ce pernotta, soldo uno de denari: e pernottandoci, facendole le spese sia pur sua mercede, come di sopra, soldi tre de denari: e non facendoli le spese, soldo uno de denari. E per ciascuna bestia minuta, cioè porco, capra, e pecora, e simili bestie, & animali, fra il dì, e la notte possa togliere, e riceuere per sua mercede, come di sopra, soldo uno de denari per ciascuna bestia, e non pernottandoci, denari sei per ciascuna.

Item che l'bestiame forestiero non possa toglere senon tanto quanto per i Mag. Sig. Priori, quali saranno per i tempi, farà dechiarato, sotto la pena di cento soldi de denari da essigersi ispso facto, e d'applicarsi alla comunità, per ciascuna uolta che si contrauerrà al presente capitolo.

Item dopò il terzo suono della campana del comune il detto compratore, e conduttore di detta Hostaria, & Albergo nò possa in modo alcuno receuere, ne tenere in detta hostaria, & albergo nessuna persona de la Terra di Santo Iusto, o habitante in essa, saluo nò fosse euidente necessità: sotto la pena di uenti soldi, tanto al detto compratore quanto à quello che sarà receuitato, e trouato per il Sig. Podestà, e sua Corte stare in detta hostaria, da essigersi de fatto: de la qual pena le tre parti siano de la comunità, e la quarta de l'officiale che con effetto essigerà detta pena.

Capitula super officio Damnorum Datorum.

IN PRIMIS Cõmunitas Terræ S. Iusti, & homines ipsius intendunt, & volunt, q; uendito officii huiusmodi damnorum datorum non ponatur in aliquo præiudicare officio notarii, & officialia huiusmodi damnorum datorum D. Potellatus pro tempore existentes, imo dictum officium sit, & esse debeat in suo robore, & firmitate ac si de eo nulla uẽdito facta foret.

Item dictus emptor, & eius officiales teneantur, & obligan sint in principio dicti sui officii in manibus DD. Priorum pro tempore existentiũ, eo poraliter manibus tactis scripturis, iurare eorum officium, durante tempore unius anni, bene, fideliter, & sine fraude aliqua, ac sine compositionibus, & symonijs gerere, & exercere, iub pœna, & ad pœnã pro quo libet ipsorum & uice qualibet quatuor ducatorum aur. de facto applicandorum pro dimidia R. eurendæ Cameræ Apostolicæ, & pro alia dimidia communi Sancti Iusti, & quilibet post esse ille accusator, & accusatori fides adhibeatur cum uno teste fide digno, eram si per annum post finem dicti eorum officii reperti fuerint culpabiles in præmissis, & quolibet præmissorum, eadem pœna puniantur, & puniri debeant.

Item dictus emptor, suiq; eius officiales, & eorum socij, suiq; custodiæ per cõmunitatem deputandæ, durante tempore dicti officii, si immiserint, seu immitti fecerint bestias in aliquod damnũ dandum eadem pœna puniantur, & puniri debeant modo, & forma in præmissis præcedenti capitulo contenta, & declarata, & inuentio huiusmodi nulla sit, & nullã foretur effectum.

Item dictus emptor, suiq; eius officiales, quos retinuerit ad dictũ officium exercẽdum, teneantur, & obligati sint in procedendo contra damnum dantes, ac etiam in sententiando seruare bonum statutorum, & ordinum nostrorum de damnis datis loquentium, in omnibus, & per omnia, exceptis casibus in infrascriptis capitibus specificatis, per inuentionem, & non aliter, nec alio modo. Hoc declarato, q; teneatur, & debeant condemnare de duobus mẽsibus in duos menses.

Item dictus emptor, suiq; eius officiales teneãtur, & debeãt in condemnationibus damnorum datorum per ipsos faciendis, & dandis, quartam partem omnium condemnationũ unicuiq; remittere, & relaxare pro beneficio solutionis infrascriptarum, si cum effectu solutæ fuerint infra terminum quindecim dierum, secundum formam statutorum.

Item dictus emptor, suiq; eius officiales teneantur, & obligan sint, durante tempore sui officii, die, noctuq; ire ad exquirendos damnum dantes per totũ territorium nostræ Terræ, & non ponit ire ad speculandum, nisi unus tantũ officialis, et unus D. Potellas non haberet officialem damnorum datorum, siue fuerit absens: nec etiam ire possit, & valeat sine loco deputato. Et si locus factum fuerit in præsentia, & quolibet præd ictorum, unus eo facta, siue faciendæ per eum, uel eos nulla sit, ac nullum foretur effectum, ac si facta non fuisset.

Item si dictus emptor, suiq; eius officiales, uel aliquis de eorum familia, durante tempore sui officii dederint aliquod damnũ personaliter uel cum bestijs quomodocunq; & quare sine uoluntate hominum & personarum nostræ Terræ, uel in ea habitantium, Interrogati in posse ipsorum hominum & personarum nostræ Terræ, uel in ea habitantium punituerit, seu puniantur de facto per D. Potellatem pro tempore existentem in duplũ damnus, pœnæ, qua puniretur alii damnum dantes ex forma statutorum, & ordinum nostrorum, eam per inuentionem, si per accusationem, & in accusatione credatur, & fides adhibeatur patrono, usq; in quantitatem quadraginta solidorum denariorum, sine qualibet, & ab inde suprà, cum uno teste fide digno in totam pœnam.

Item dictus emptor, durante tempore sui officii, non possit, nec valeat admittere aliquem in foreztem officii, absq; expressa licentia concilij generalis, nec aliqua administratio spiritus officij, & ingerentio nomine, sui quouis alio modo dici, & censeri possit, absq; expressa licentia concilij generalis, ut supra. nec etiam eligere, seu deputare aliquem officialem

eisdem ad inquirendum damnum dantes, absq; licentia, & approbatione concilij credentiæ. Hoc addito, q; si aliquis ipsorum cessaverit, seu interesserit inquirere damnum dantes, non possit, nec valeat ire ad perquirendum, nisi de nouo fuerit approbatus per dictum concilium credentiæ, sub pœna, & ad pœnam in quinquinq; ducatorum aur. R. eurendæ Cameræ Apostolicæ de facto applicandorum unc qualibet, qua contrafactum fuerit, & deputatio aliter facta nulla sit, & nullius valoris, ac si facta non fuisset. non obstantibus quibuscunq; in contrarium facientibus.

Item dictus emptor, siue eius officiales teneantur, & debeant die precedenti pro sequenti peterе locum, siue custodiam per cõmune deputatum, uel deputandum. Et si dictus locus, siue custodia fuerit aliquo modo, uel legitimo impedimento impeditus, possit, & valeat alij subrogare loco sui. Sed si aliquis locus, siue custodia recusaverit, uel noluerit seu ire dictus emptor, siue eius officialis non possit, nec valeat aliquem conducere loco recusantis (impubius ipsius, absq; consensu, & uoluntate Mag. DD. Priorum, ut maioris partis ipsorum, & subrogatio, & conducta aliter facta nulla sit, & nullum fortiatur effectum.

Item dictus emptor, siue eius officiales teneantur, & debeant, durante tempore pro suo officii, dare in scriptis copias omnium, & singularum inuentionum damnorum datorum per ipsum, seu ipsos faciendarum cancellario communis, siue eius uice gerenti, in fecundã diem & sub pœna fuerit facta inuentio, scribendo in ea, uel eis diem, & nomẽ loci, siue guardiæ, in quo, & sub quo fuerit facta inuentio, quo termino elapso, nulla sit, nec de ea, uel eis condemnatio fieri possit.

Item dictus emptor, suiq; eius officiales teneantur, & debeant tempore citationis per ipsum faciendas, facienda, reperiis damnum dare eam facere, & dare in scriptis uniuersq; inquisito, & reperto damnum dare, cum numero omnium omnium inuentionum, & loco damni dati, in una carruta, appondendo ei nomen loci, siue custodiæ, sub quo inuẽto facta fuerit, & per bayulum communis S. Iusti præfentandam, & relatum facta fide ab ipso bayulo fuerit, & citatio aliter facta nullius sit valoris, efficatæ, uel momenti, ac si facta non fuisset. Hoc addito, q; prima citatio, siue cartularia trãmissa, siue data (ut supra) loci habeat, nec in ea aliquid addi, minuat, & permutari possit, nec aliam de contentis in prima facere, & transmittere possit, & valeat.

Item dictus emptor, siue eius officiales non possint, nec valeant inuentiones damnorum datorum ansa sententia condemnandas, seruare in aliam sententiam, siue condemnationem in posterum dandam, seu ferendam, per aliam subsequentem citationem. saluo si referuauerint per per Mag. DD. Priores, & deputatos uel deputãdos per ipsos pro tempore existentes, de qua quidem superletsione cancellarius communis, siue eius uice gerens teneatur, & debeat eam annotare, & de ea fidem facere, quoties opus fuerit. Super quibus inuentionibus referuatis nõ possit dictus emptor, nec eius officialis ad condemnationem procedere, nisi ipsis inquisitis de nouo citatis, ut supra, alter, &c.

Item dictus emptor, nec eius officiales, durante tempore fui officii, non possint, nec valeant procedere ad condemnationem inuentionum damnorum datorum per ipsum, seu ipsos factarum, donec, & quousq; non fuerint cognitæ, & reuisæ, ac declaratæ per Magnif. DD. Priores, & deputatos pro tempore existẽtes. Et si condemnato fequeretur, nulla sit, & nullum fortiatur effectum,

Item dictus emptor, siue eius officiales non possint, nec valeant procedere contra eunctes per blada seminata causa colligendi olera, nec eram per canalaram in locis si minatis; quæ quidem canalara intelligatur mensura unius cannæ, per totum mensem Martii. similiter contra eunctes per uineas, colligendo olera, posq; fuerint uindemiatæ, usq; ad kalendas dicti mensis Martii.

Itẽ dictus emptor, siue eius officiales nõ possint, nec valeãt procedere contra matores forenses, nec contra conuictos Terræ S. Iusti damnũ dantes personaliter, uel cũ bestijs in territorio nostræ Terræ quomodocunq; & qualitercunq; absq; licentia, consensu, & uolun

nate DD. Priorum, & hominum deputatorũ per ipſos pro tempore exiſtentes, ſub pœna quatuor ducatorũ auri R. uer. Cam. Apoſt. pro dimidia de facto applicãd. & pro alia dimidia communi uice qualibet, qua cõtrafactum fuerit per eum, uel eos. Et qualibet poſsit eum, uel eos accuſare, & credatur accuſatori eum uno teſte fide digno.

Item dictus emptor, & eius officiales non poſsint, nec ualeant procedere contrà exentes, & immunes, ſeu affrancatos, & affrancandos per noſtrum commune damnum dãtes perſonaliter, uel cum bellis in territorio noſtræ Terræ, eo modo, quo per capita, & conuentiones inter dictum commune, & dictos exentes conuentum fuerit.

Item dictus emptor, ſiue eius officiales non poſsint, nec ualeant procedere contrà damnum dantes perſonaliter, uel cum bellis, à kalendis menſis Auguſti in poſterum in præſentis, ſimiliter in terris giuffaſiis, ſeu giuffandis, à kalendis menſis Iulii in poſterum, ſtatuto aliquo in contrarium non obſtante.

Item inuentus, ſiue repertus per dictum emptorem, uel eius officialem facere ramulos, ſiue fraſcas, ſiue frõdes, & alia ligna minuta cuiuſcunq; generis inciſa in poſſeſsionibus alienis, uel eas, ſiue ea inde exportare, ſi ſint ſomario, in quinq; ſol. ſi cũ ſomario, in duplũ pœne, & ſic de uno, & eodem tempore, & eodem modo. Et eius officialibus ferre arma, ſeu eius officialibus, & tempore exiſtentibus Sanctiſsimi, Per Terram autem Sanctiſsimi omnino prohibitis, & impunè per territorium Sanctiſsimi tranſeũtes.

Item dictus emptor, ſiue eius officiales, durante tempore ſui officii, reneantur, & debeãt condemnationes omnes damnorum datorũ per ipſum, uel ipſos factendas, dicto durante tempore, in duobus diuerſis locis ſcribere, ſiue ſcribi facere, & in publicã formam redigere. Quarum condemnationum copia una ex duobus confignari debeat DD. Prioribus pro tempore exiſtentibus tempore ferendæ ſententiæ, ſeu condemnationis, alterã uerò dictus emptor, & eius officialis penes ſe retinere debeat ad eius cõdemnationem, & lecturam.

Item teneantur, & debeant de primo feſtiuo poſt latam cõdemnationem, & lecturam condemnatos omnes, & ſingulos in ſeriptis aſſignare in ualuis palatii communis reſidentiæ D. Potellatus, cum quantitate pœnarum, ad omnium notitiam. Quæ quidem aſſignatio ſtare, & haberi pro plena, & legitima notificatione.

Item dictus emptor, ſiue eius officiales poſsint, & ualeant exigere omnes, & ſingulas interuentiones damnorum datorum per ipſum, uel ipſos factendas per quindecim dies anti ſententiam definitiuã, aliquã condemnationem, ſeruatis exteris ſeruandis.

Item liceat, & licitum ſit dicto emptori, ſiue eius officialibus exigere omnes, & ſingulas condemnationes per ipſum uel ipſos latas tempore ſui officii, & de exactis, & per duos menſes poſt finem ſui officii. Ab unde uetò in poſterũ eas amplius exigere non poſsint, nec exigere, & facere exceptis prædentibus per appellationem, quę quandocunq; excluſa ex ſententiis fuerint, exigi poſsint, & ualeant. Iuſtis dictis temporis non obſtantibus.

Item dictus emptor, ſiue eius officiales admittere debeant unicuiq; licentias generales datas uel dandas ad nutrendum per homines, & perſos as noſtræ Terræ in damnis datis perſonaliter, uel cum bellis, & à qualibet de familia maiore quatuordecim annorũ, ratre, uel domino non contradicente, pro ſe, familia, & animalibus, ut eſt de more in Terra S. Iuſti. Et licentias generales defendant, ac liberent damnum dãtes, etiam in caſibus, in quibus ex forma ſtatutorum requiritur ſpecialis licentia. Statuto aliquo in contrarium non obſtante. Quæ quidem licentiæ durent, & durare debeant de Pratore in Pratorem, & non alterẽ, nec alio modo.

Item teneantur, & debeant admittere unicuiq; licentiam domini, & laboratoris, utroq; conſentiente, modo & forma ſuprà dicta declarata.

Item teneantur, & debeant unicuiq; habenti admittere bullectam ferendi, & portandi ſanctius, & ligna quæcunq; & oluarum, ſecundum formam ſtatutorum Terræ S. Iuſti, ſigillatam manu D. Potellatus, ſiue eius Vicarii.

Item

Item DD. Priores pro tempore exiſtentes, cũ tribus hominibus per ipſos eligendis per cõtractas, de duobus in oẽbus in duos meſes ſint, & eſſe debeãt iudices ad cognoſcendũ de omnibus, & ſingulis mutationes dam. datorũ dictis emptoris, ſiue eius officialiũ, & quæ caſu, & correctę fuerint p. DD. Priores, & deputatos, & annotate p. cancellariũ eius, ſiue eius uice gerentẽ caſu, & correctæ ſint, & p. caſsis, & correctis habeatur, nec de eis cõdemnatio ſequi poſsit, & ſi ſequeretur, nulla ſit, ſub pœna dicto emptori, ſiue eius officialibus cõtrafacientibus duc. quatuor ducatorũ auri R. u. Cam. Apoſt. de facto applicãd. uice qualibet, & p. qualibet mutatione.

Item DD. Priores pro tempore exiſtentes non poſsint, nec debeant deputare, ſeù eligere aliquẽ iudicẽ ad reuidendũ, & indicandũ inuentiones damnorũ datorũ dicti emptoris, ſiue eius officialiũ, qui in tertio gradu conſanguinitatis, & affinitatis cõmunis ſit dicto emptori, ſiue eius ſocio, & officialibus. Et ſi ſecus factũ fuerit, deputatio, & electio nulla ſit, & cancellarius, ſuę eius uice gerẽs teneatur, & obligatus ſit annotare, & cellare omnes, & ſingulas inuentiones damnorũ datorum, quæ caſu, & correptæ fuerint per DD. Priores, & deputatos, recepta à qualibet competenti mercede, aliter non, ut ſemper, & omni tempore in caſu contrauentionis oſtendi poſsit.

Item dictus emptor poſsit, & ualeat, durante tempore ſui officii, eligere, & deputare ad inquirendum damnum dantes officialem terrigenam, accedente conſenſu conſilii credentiæ, ut ſuprà in conſtitutionibus Prouinciæ, cæterisq; contrariis nõ obſtantibus quibuſcunq;.

Item dictus emptor, uel eius officiales non poſsint, nec ualeant ſecum discere aliquem ſocium, ſiue guardiam ad inquirendum damnum datũ, in eorum ſcdentem autorum. Et ſi ſecus actum fuerit, nullum ſit, & nullum fortiatur effectum.

Item dictus emptor, uel eius officiales non poſsint, nec ualeant aliqua executionem facere realiter, aut perſonaliter pro rebus ſpectãtibus ad dictũ eius officium contra aliquẽ, uel aliquos aliũ; præſentia uicarii, ſiue officialis D. Potellatus, uel ſine licẽtia D. Prioru Terræ S. Iuſti pro tempore exiſtentium, excepto contrà famulos forenſes, ſub pœna duorum ducatorum auri R. u. Camere Apoſt. de facto applicãd. uice qualibet qua cõtrafecerint.

Item D. Potellas, ſiue eius uicarius, uel officialis qui pro tempore fuerint, teneantur, & debeant ac obligati ſint emptori prædicto, & eius officialibus in exigendo condemnationes ipſius fauorabiles in omnibus, & per omnia ille, ac etiam condemnationes ipſas exigere aut exigi facere ſine aliquo ſalario, & mercede, ſub pœna unginti librarum den. pro qualibet uice, qua reculauerint, & contrafecerint, de duo ſalario retinendarum.

Item communitas teneatur, & obligata ſit dicto emptori, ſuis officialibus dare, & præſtare auxilium, & fauorem in Curia generali Prouinciæ Marchiæ quatenus opus fuerit, exigendo condemnationes damnorum datorum, quas in Terra S. Iuſti exigere non potuerint, deſt de aduocato, & procuratore ipſius communitatis, ac etiam in præſtando omnem fauorem apud Superiorem dictæ Prouinciæ, in eſta ipſius emptoris, ſimiliter partiadueſe, & hoc in rebus iuſtis, & honeſtis, & non aliter, nec alio modo.

Item dictus emptor, & eius officiales quos retinuerit, durante tempore ſui officii teneãtur, & debeant ſtare ad ſyndicatum, & plenã rationem reddere de adminiſtratione officii, immediatè finito tempore unius anni, coram ſyndicatoribus, deputandis, & extrahendis per DD. Priores, qui pro tempore fuerint, quatuor diebus continuis. Et ſi contigerit, contrà eum, uel eos per dictos ſyndicatores dari, uel ferri aliqua lententia condemnatoria eam ſoluere teneantur, & debeant aliq; aliqua replicatione, & contradictione. Et DD. Priores pro tempore exiſtentes teneantur, & debeant, finito tempore officii ipſius emptoris, extrahere, & publicare ſyndicatores, ſub pœna duorum ducatorũ auri R. cuiuſcunq; Cameræ Apoſtolicæ de facto applicandorum pro quolibet ipſorum contrafacente.

Item dictus emptor teneatur, & debeat ſoluere communi, ſui eius camerario pro ipſo communi recipientibus pretium conuentum, & promiſſum pro dicto officio, ſecundum tractationem de eo factam, ſeù faciẽdam in Cur. & ſic dimittere aliqua & ulum, in feſtanam per menſem poſt finem ſui officii, ſub pœna duplicue qualibet, qua cõtrafecerit.

Item non possit, nec debeat dictus emptor sub aliquo quesito colore, uel differentia, & occasione aliqua, quæ accidere posset inter cõmunitatem, uel particulares homines, & personas, & ipsum emptorem, quomodocunq, & qualitercunq; retentionem aliquã facere de pretio denariorũ officii, sub pœna decem ducatorum auri de facto applicãd. pro dimidia Reuer. Camerę Apost, & pro alia dimidia cõmuni S. Iusti, & nihilominus soluere teneatur, & debeat, & communitas ipsa possit, & ualeat emptorem ipsum, siue eius fideiussores, siue deputatorius summarie, simpliciter, & de plano, absq; strepitu, & figura iudicii cõpellere, seu compelli facere ad soluendum pretii non soluti, (ut supra) non obstãt. quibuscunq.

Ité teneatur, & debeat dare, & soluere cõ carlenos quatuor, ultra pretiũ dicti officii, p cã cellario cõis p scriptura fidentiũ capitulorũ, immediatè facta tractatione de dicto officio.

Item dictus emptor non possit petere, nec peti facere aliquã remissionem de pretio dicti officii, in totũm, uel in partem, ratione alicuius casus fortuiti superuenientis, ultra, uel insolti: quibus casibus dictus emptor renunciare debeat expressè, & specificè.

Item dictus emptor, siue eius officiales possint, & ualeant procedere contrà damnum dantes personaliter, uel cum bestiis ad nuces non exuellas, per totũ mensem Septembris, de quarum executione ftetur, & credatur iuramento patroni ipsarum.

Item mandat, quòd repertus per dictum emptorem, uel eius officiales incidere ligna nõ minuta, inciſa, & in terram iacentia, tàm sicca, & uirida, quercuum, & aliarum arborũ fructi ferarum: si cum somario, & alijs bestiis, in duabus lib. den. si sine somario. (ut supra) in me dietate dictæ pœnę condemnetur uice qualibet. Aliarum uerò arborum non fructiferarũ ligna incidens, in medietate pœnæ prædictæ in quolibet casu prædictorum cõdemnetur. Sed hoc locum non habeat in sylua communis Terræ Sancti Iusti.

Item dictus emptor, siue eius officiales teneantur, & debeant cõdemnare repertos dam num dare studiosè, & manualiter, tantùm in emendatione damnidati, & parnam exigere secundùm formam statutorum sub rubr. de emendatione dam norum datorum, sub pœna unius ducati auri de facto applicandi communi uice qualibet, qua contrafecerint.

Item teneantur, & debeant dictus emptor, & officiales eius parere, & obedire in causis appellationum citatoriis, & inhibitoriis cãcellarii, & iudicis appellationum communis S. Iusti, sub pœnis in sacris Constitutionibus Prouinciæ contentis, & descriptis.

Item Mag. DD. Priores, & deputati per ipsos (ut supra) super reuisione inuentionum damnorum datorum dicti emptoris, pro tempore existẽtes, tempore inſpectionis earum audire debeant iura, & allegationes amborum partium: quibus auditis, diuisso rarobus, declarare, & sententiare debeant super qualibet inuentione eis deducta, & sententiæ, ac declarationes earum adnotẽtur per cancellarium communis, siue eius uice gerentem, & per ipsum notificentur ipsis partibus, sub pœna duorũ ducatorum auri pro dimidia applicãd. Reu. Camẽ. Apost, & pro alia dimidia cõmuni uice qualibet, qua in prædictis cõtrafecerint.

Item si contigerit aliquo mẽto, uel suspectu gentium armorũ, durante tempore sui officii, opus esse hominibus, & personis Terræ S. Iusti, & habentibus in ea, & eius territorio, & districtu, reducere eorum animalia propè Terram S. Iusti: dictus emptor, uel eius officiales, dicto durante tempore suspitionis, non possint, nec ualeant procedere contrà damnum dantes cum eorum animalibus, exceptis damnis sudioſè datis.

Item dictus emptor, siue eius officiales non possint, nec debeant licentiã concedere alicui damnum dandi, sub pœna quinq; ducatorũ auri de facto applicãd. pro dimidia R. curi. Camerę Apostolicæ, & pro alia dimidia cõmuni S. Iusti, pro quolibet eorum contrafacien te, & uice qualibet. Et de prædictis credatur, & cõstatori cum uno teste fide digno.

Item si contigerit, durante tempore sui officii, aliquod dubiũ in aliquibus casibus in suprædictis capitibus non rectè expressis, & declaratis dictus emptor, & eius officiales stare debeant taciti, & contenti declarationi Mag. DD. Priorum, & deputatorũ, qui pro tempore fuerint, ablq; aliqua replicatione sub pœna duorũ ducatorum auri de facto applicãd. p dimidia R. eu. Cam. Apost. & p alia dimidia cõ S. Iusti uice qualibet, qua cõtrafecerint.

Item

Item dictus emptor, uel eius officiales non possint, nec ualeant procedere contrà damnum dantes personaliter, uel cũ bestiis in terra giuffata, in possessione alterna, & conducta, ad pœnam aliquam: statuto aliquo in contrarium non obstante.

Item dictus emptor, seu eius officiales, durante tempore sui officii, non possint, nec ualeant procedere contrà animalia reperta damnũ dare rodendo arborem, seu in arbore nucis: statuto aliquo in contrarium non obstante.

Item communitas possit, & ualeat de dicto officio, dicto durante tempore unius anni, siue in principio, siue in medio, siue in fine, siue circà finem, disponere, superuenière aliquo impedimento à Sanctiss. D. Nostro, uel ab alio auctoritatem habente, ac si de eo nulla fa cta foret uẽditio, & emptor ipse soluere teneatur pretium ipsius officii pro rata temporis, quo ipsum officium exercuerit, & alias expensas factas, dicto impedimento superuenière.

Item teneatur, & debeat dictus emptor, & eius officiales, durãte tempore sui officii, omnia, & singula suprascripta, & infrascripta capita, & cõtenta in eis, & quolibet ipsorũ, inuiolabiliter obseruare, & obseruari facere, sub pœna, & ad pœnã quinquaginta ducatorũ auri de facto applicãd. p dimidia R. eu. Cam. Apost. & p alia dimidia cõi in casu cõtrauentionis.

Item teneatur, & debeat dictus emptor obtinere confirmationem præsentium capitulorum à R. eu. D. Legato, siue eius Vicelegato Prouinciæ Marchię, omnibus suis sumptibus, & expẽs, & dicta capitula sic cõfirmata cõsignare immediatè Mag. DD. Prioribus.

Item dictus emptor non possit, nec ualeat admittere in societatem sui officii ultrà duos socios, qui etiam approbentur per concilium generale, & contrafaciens, & excedens incurrat pœnam decem ducatorũ auri, applicãd. pro dimidia R. eu. Cam. Apost. p quarta cõi, & pro alia quarta officiali eam exigent, durante tempore sui officii, uel postea quandocunq; ad notitiã puerit cõtrafecisse in præmissis, & simili pœna puniatur socius supernumerarius.

Item licitum sit dicto emptori inuentiones damnorum datorum faciendas per ipsum, seu eius officiales, non excedentes ualorem, siue summam quinq; solidorum: exigere, seu exigi facere, absq; condemnatione, seruatis cæteris seruandis, ut supra.

Item licitum sit dicto emptori, per duos menses, uidelicèt Septembris, & Octobris cõ tiguis, & à kalendis mensis Martii, usq; ad finem officii, retinere, & mittere ad speculãdum duos officiales continuos, capitibus in contrarium non obstantibus, derogando etiam in hoc calu tantùm capiti positi per ipsorum in fauorem notarii dampnor. datorũ. D. Potestatis.

TABVLA PEDAGII, SIVE PASSVS, SECVNDVM quam transeuntes per Territorium Sancti Iusti soluere tenentur.

PRo qualibet salma pannorũ florentinorũ, & ueronensium soluet bononẽs. 10.
Pro qualibet salma aliorũ pannorum coloratorũ soluet bononenss quinq. 5.
Pro qualibet salma pannorum bisillorum soluet solidos quinq. 5.
Pro qualibet salma guarnelli, siue fustagni soluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet salma panni lini cuiuscunq; generis soluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet salma lanæ soluet bononenos quatuor. 4.
Pro qualibet balla ferici, siue pannorum de serico soluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet balla croci, siue zefferamini soluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet salma cofanorum soluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet balla plena librorum, uestium, & similium soluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet salma quorumcunq; armiſorum, & suppellectilium soluet bonoñ. duos. 2.
Pro qualibet salma bombycinis soluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet salma coraminum, siue corium soluet bononenos duos. 2.

Pro qualibet salma ferri, siue alterius metalli laborati, & nõ laborati soluet bonoſi. duos. 2.
Pro qualibet salma ſunium ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma mercianæ ſoluet bononenos quatuor. 4.
Pro qualibet ſalma ſpeciariæ, ſeu aromatariæ ſoluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet ſalma cęræ ſoluet bononenos quinq. 5.
Pro qualibet ſalma mellis ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma ſcotati ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma fanicellorum ſoluet ſoluti quinq. 5.
Pro qualibet ſalma legnaminum ſoluet bononenum unum. 1.
Pro qualibet ſalma ſclauinarum ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma ſturionum, & his ſimilium ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma cartæ bombacinæ ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma cartæ pecudinæ, ſeu pergomenæ ſoluet bononenos quatuor. 4.
Pro qualibet ſalma alumínis, & cinciorum ſoluet bononenos duos. 2.
Pro qualibet ſalma uini, grani, ordei, ſpeltę, fabę, & aliorũ legumínũ, piſciũ, & ſimiliũ boſi. 1.
Pro qualibet ſalma oleí ſoluet bononenum unum. 1.
Pro qualibet centinario arietum, ſiue caſtrazorum ſoluet bononenos octo. 8.
Pro qualibet centinario pecudum, ſiue caprarum, & agnorum ſoluet bononenos ſex. 6.
Pro qualibet centinario porcorum ſoluet bononenos decem. 10.
Pro qualibet beſtia groſſa, uidelicet bouina, equina, mulina, aſinina, bufalina uaccina, & ſimilibus ſoluet bononenum unum. 1.

In aliis uerò rebus non ſpecificatis ſoluatur pro ſimilitudine, ac comparatione: quæ ſimilitudo cognoſcatur per DD. Priores pro tempore exiſtentes.

Secundùm autem hanc Tabulam Conductor, & Paſſagerius prędictus Terræ Sancti Iuſti, qui pro tempore fuerit, teneatur, & debeat dictum pedagium exigere, & exigi facere, & nõ aliter, nec alio modo. Et ſi ullo unq; tempore pro ſolutione dicti pedagii eſſet aliqua differentia inter dictum exactorem, & dictũ pedagium ſoluere deb- nres. Mag. DD. Prio res pro tempore exiſtentes habeant arbitrium, & auctoritatem dictã differentiam cognoſcendi, & terminandi, prout eis uidebitur, & placebit: quorum terminationi, & declarationi ſtare debeat tacitus, & contentus, nec ullo modo contrauenire. Fruas autem hac dicti pedagii intelligatur, ſit, & eſſe debeat hoc modo, uidelicet.

Si quis in futurum inuentus fuerit cum aliqua beſtia onerata cuiuſcunq; generis ſupra dictarum rerum, uel alterum, de quibus dictum pedagium ſoluere debetur in territorio, & extrà portam Moyſi, & tranſitum fecerit ultrà Eccleſiam fraxineti, & extrà portam plebis, & ultrà Eccleſiam S. Marię de Milericordia, & extrà portam ſalę, uerſus noſtrum ſalę, ubi gabbam exiſtentem inter poſſeſſionem Iacobi ſé. Cuſto, & uineam ſé. Cecangeli ſé. Anto ſimi, & non ſoluiſſet dictum pedagium, alle intelligatur in fraudem incidiſſe, & exactor ſiue emptor dicti pedagii poſsit, & ualeat impunè ipſum cum dicta beſtia, & rebus ad palatiũ reconducere, & reducí facere: qui punitur de facto, & ſine aliqua diminutione, pro dicta fraude, pęna centum ſol. cuius pęne medietas ſit, & applicetur cõi, & quarta pars officiali di ctam penam effectualiter exigenti, & in manibus camerarii dicti communis peruenire facienti, & alia quarta pars dicto conductori, & exactori, & nihilominus ultrà dictam pęnã, teneatur, & obligatus ſit ſoluere dicto exactori duplicatam gabellam.

Item dictum pedagium exigi nõ poſsit ab illis comunitatibus, & perſonis, quę non exigũtur, nec in futurum exigent à communitate Terræ S. Iuſti, & hominibus eiuſdem, aut quibus habeant ad hoc iuſtam dictum pedagium exigendi, uel non.

Item dicti pedagii exigi nõ poſsit à ciuibus aliquã mercantiã in Terrã hanc S. Iuſti, ſi in ea ut ciuibus tota, uel pars rerũ cõductæ, cuiuſcũq; generis ſint, & eſſe poſsint.

Item dictum pedagium minimè exigi poſsit à Magnif. Communitate Ciuitatis Firmi, conciuibus, & habitantibus eiuſdem.

Capitoli della Tratta.

IN PRIMA uuole el Gabelliero, e compratore d'ſſa Gabella autorità di ſcotere da ciaſcuno Fiſcolaro, ouero da qualunq; altro, che faceſſe macinare, ouero haueſſe olio oltre il uutto ſuo per uendere, macinato che ſarà, ſi debba ſtaggiare il detto olio, e pagare per ciaſcuno migliaro un fiorino di moneta, cioè la metà ſtaggionato che ſarà, e l'altra metà quando ſi cauarà, cioè cauandolo per ſpatio di quell'anno e non cauandolo, ſia tenuto pagare per tutto'l meſe d'Agoſto proſsimo che uerà.

Item il detto Gabelliere poſsa ſcotere da qualunq; Fiſcolaro, o da qualunq; patrone di fiſcolo che macinarà, ouero farà macinare i detti fiſcoli, per ciaſcuno fiſcolo, e ciaſcuno meſe fuorinatre & il meſe s'intenda di trenta di utili: e ſiano tenuti i detti Fiſcolari notificare al detto Gabelliero di dì che cominciarà macinare: e non notificandolo, li ſia pena bolognini dieci de denari per ciaſcuno Fiſcolaro che contrafaceſſe: de la qual pena tre parti ſiano della comunità, e la quarta ſia del detto Gabelliero. Aggiungendo, che quando per neceſsità biſognaſſe qualche meſsa macinare per ricouerare le auicinnari, e non ſcendo il di, ſiano tenuti pagare per rata.

Item al detto Gabelliero ſia lecito ſcotere per ciaſcuna ſoma di grano, uino, orzo, ſpelta, & oliua, & anco di noce che ſi cauaſſe dalla Terra di Santo Iuſto, o ſuo territorio, bolognino uno per ciaſcuna ſoma delle ſopradette coſe.

Item al detto Gabelliero ſia lecito ſcotere di tutte altre coſe che ſi cauaſſero fuori, o ſi uè dicero, o barattaſſero fuori della noſtra Terra, e ſuo territorio bolognino uno per ciaſcù fiorino. E s'alcuno uendeſſe in alcun luogo fuora della Terra, lo debba notificare, & aſsigurare al detto Gabelliero in termine di tre dì alla pena del doppio della gabella che ſi doue rà per le coſe tratte e di ſoldi uenti di pena de li quali uenti ſoldi la metà peruenga alla comunità, e l'altra al Gabelliero predetto a ſieme col detto dopio, il quale ſia del Gabelliero, e conducendo la mercatia à uendere, nõ uendendola, habbia termine quindeci dì à temere, e da quello in poi ſia tenuto alla detta gabella.

Itè uuole la detta comunità tutte le coſe ch'intẽde donare, ouero preſentare à qualũq; perſona poſſa tener fenza altro pagamento, e ſimilmẽte chi uẽdeſſe alla detta comunità.

Item uuole, che qualunq; perſona de la Terra, o habitante in eſſa conducueſſe nella Terra qualunq; ſorte di mercantia, ſia tenuta infra termine di tre dì conſignarla al Gabelliero che farà, & habbia termine otto dì à retrarla ſenza pagamento alcuno, e dà lotto dì in poi ſia tenuta à pagare: e non aſsignando infra il detto termine, cauandola ſia tenuto à pagare ella gabella.

Item uuole, che tutti capitoli, ſatti, e da farſi ſi chi uoleſſe fare il macello, e ſimilmente à chi compraſſe cineri, & alume, romangano liberi à uoluntà della comunità.

Item che qualunq; perſona fraudaſſe la detta gabella, ſia tenuta à pagare la gabella doppia alli gabellieri e gli officiali che ſaranno per i tempi, ſiano tenuti à fauorirli, e far pagare la detta pena & anco la gabella. E non comparendo i detti fraudanti in termine di due dì gli officiali predetti faciano pegnorare à petitione del detto Gabelliero, e quelli pegni impegnare à uoluntà de' detti gabellieri per la detta gabella, e pene: e ſimilmente poſſa per la detta gabella impegnarli.

Item che'l detto Gabelliero debba pagare la rata de quello che compraſſe la gabella, de dotmeſi in doi meſi alla detta comunità, e non pagando nel detto termine, & occorrendo ſpeſa alcuna d'eſſecutore, o d'altri intereſsi alla detta comunità per la detta occaſione, uenga alle ſpeſe del detto Gabelliero. Aggiungendo à queſto, ch'detti pagamenti per modo alcuno non ſi poſſano, ne debbano admettere per conto di compoſitione alcuna, quantunq; ſoſſeno liquidiſsimi, e queſto per patto eſpreſſo, al quale per modo alcuno nõ ſi poſſa derogare.

Item che qualunq; persona causse dalla Terra di Santo Iusto, e suo territorio porchetti, capretti, overo cordeschi: sia tenuta à pagare al detto Gabelliero bolognino uno p cia-
scuno capretto, porchetta, e cordesco.

Item che qualunq; persona uedesse alcuna cosa à forestieri, nõ li debbia assignare la mer-
cantia, finche non sarà accordato il Gabelliero: & assignandola sia tenuto quello che uen-
de per quello che compra. E s'alcuni uendesseno ad alcuni non suggetti alla detta gabella, overo ad altri priuilegiati, siano tenuti quelli che uendeno à pagare la detta gabella, eccet-
to preti, e frati de' loro benefici.

Item che ciascuna persona possa cauare uittuaglie per suo uso, e de la sua famegl[illegible] senza pagamento alcuno: eccetto chi non habitasse, o nõ pagasse le datiue, e non facesse tutte al-
tre cose, che fanno tutti gl'altri della Terra, e pagasse il fumante.

Item che gl'officiali, quali saranno per i tempi, siano tenuti, e debbano à petitione, e re
quisitione d'i Gabellieri riscuotere, astrengere à giuramento, & esaminare testimoni, e fa-
re tutte l'altre cose che sonno necessarie per espeditione delle cause d'esse gabelle, senza pa-
gamento alcuno: e non facendolo, siano tenuti à gl'interessi de' detti Gabellieri.

Item s'alcuna persona s'appellasse delle predette cose lecitamente, o illecitamente la co
munità sia tenuta à defenderli à loro spese: e sententiandosi contra i detti Gabellieri, siano
tenuti essi Gabellieri refare le spese alla detta comunità.

Item se detti Gabellieri troghsseno, overo scotesseno in maggior quantità da qualunq; persona, oltra i capitoli predetti, incorano in pena del doppio di quello che scotesse: e la det-
ta pena sia della comunità.

Item uuole la detta comunità posser fare prostime di grano, e di qualunq; altra sorte di biade, ouero grascia senza contraditione alcuna, e senza altro interesse.

Item uuole la detta comunità, che qualunq; forestiero comprará medicine, overo altre cose appartinenti alla speciaria, possa cauarle dalla Terra senza pagamento alcuno.

Item uuole la detta comunità, che ciascuno forestiero possa in la detta Terra mettere lo
ro mercantie, e robbe, e uenderle, e tenerle nella Terra finanche per dieci dì: e da li dieci dì in
poi sia tenuto pagare la detta gabella.

Item uuole la detta comunità, che s'alcun forestiero uenesse à mettere, o altro operario che dimorasse nella detta Terra di Santo Iusto, e menasse alcune bestie per suo uso, e con animo di ricondurle. Si sia lecito ricondurle senza pagamento alcuno di gabella, eccetto be-
stie da pascolo, le quali possano stare tre dì, e non piu.

Item uuole, che s'alcuna eccettione occorresse, che non fosse confuseta, e non fosse spe-
cificata: remanga à dechiaratione del Sig. Podestà, e Priori che saranno per i tempi.

Item uuole la detta comunità, che quelli che compraranno la detta gabella, diano buo
ne, e sufficienti ficurtà di pagare il prezzo conuenuto de la detta gabella.

Item ch'i detti Gabellieri, quali saranno per i tempi debbano stare taciti, e contenti à tut
te i singoli capitoli, tanto fatti, quãto da farsi per la detta comunità à forestieri, cioè à pecо-
rari, o altre persone, quali uensseno à tener bestiame tanto grosso, quanto minuto nel terri
torio, ouero pascoli di S. Iusto: e che non possano dire, ne opponere in alcun modo.

Item s'alcuna persona della detta Terra di S. Iusto, o habitate in essa taghasse buoi alcu-
no à pagamẽto, possa, e li sia lecito d'ogni tẽpo cauarlo senza pagamẽto alcuno di gabella.

Item tutti priuilegiati, e fatti esenti da sta comunità, e che in futurum li saranno: sia-
no liberi de detta gabella.

Itẽ che tãto à i speziali della detta Terra di S. Iusto, e hora sono, e che per i tẽpi saranno, quãto à forestieri che cõpraranno da loro medicine, o altre cose appartinenti alla speziaria; sia lecito cauar dette robbe da la detta Terra, e suo territorio sẽza pagam. alcuno di gabel.

Item che sia lecito alla predetta comunità cauare, e far cauare biadi, o altre cose ch' oc-
corresseno, senza pagamẽto di gabella alcuna, de la Terra di S. Iusto, e suo territorio, e di-
stretto: e similmente delle cose che temesse essa comunità, o altri per essa.

Capitoli

Capitoli sopra la Gabella de' Cenci, e dell'Alume.

PRIMAMENTE i Gabellieri, e compratori della gabella d'i Cenci, & Alu
me, che faranno per i tempi: siano tenuti, & obligati pagare la debita gabella,
e prezzo conuenuto, de doi mesi in doi mesi, come si pagano l'altre gabelle; e
non pagando, siano obligati ad ogni interesse, e malsimamente alli esecutori
che uranno per le taglie.

Item uuole la detta comunità di Santo Iusto, che nessuna persona de la Terra, ouero in essa habitãte possa, ne debba buttare la feccia che cauarà da le loro botte, ne anco tanto ar fa, quanto non, la possa uendere a nessuna persona tanto terrera, quanto forestiera, eccetto che alli detti Gabellieri, ouero coi loro licenza sotto pena di uenti soldi de denari per ciaс-
cuna persona, e ciascuna uolta: de la qual pena la metà sia della comunità, la quarta parte d'i Gabellieri, e l'altra quarta parte de gl'officiali che con effetto riscuoteràno detta pena: e non uolendola essi la possa uendere à chi la uuole senza pena alcuna, eccetto el Gabel-
liero uecchio, al quale sia lecito poter cauare feccia, alumi, e cenci che gl'auanzaßero, finи-
to il suo tempo, a sua uolontà, senza pena alcuna.

Item uuole la detta comunità, che ad ogni persona, tanto terrera, quanto forestiera sia lecito poter andare per la Terra di Santo Iusto uendendo cose appartinenti alla cenciaria, senza pena, & bando alcuno, purche non possa toglere per pagamento de le sue mercan-
tie, ne cose, cenci, ne feccia, ouero alume, e toglendola incorra la pena ispo facto di uenti sol
di, d'applicarsi come di sopra, & oltra la detta pena perda l'alume, ouero feccia, e sia del det
to Gabelliero.

Item à nessuno Vsaro, tanto terrero, quanto forestiero sia lecito poter andare uenden-
do per la Terra di Santo Iusto uasi, brocche, & altre cose simili senza licenza di detto Ga-
belliero che farà per i tempi, sotto la detta pena di uenti soldi obligata come di sopra: e nõ uolendoli dare licenza il detto Gabelliero, il detto uasaro possa scaricare la sua robba, uasi, e mercantie in piazza, o in qualche altro luogo che li piaccia, & in quel luogo uendere senza pena, & bando alcuno.

Item che'l detto Gabelliero sia tenuto, & obligato almeno una uolta la settimana anda
re uendendo per la Terra di Santo Iusto le cose appartinẽti à detta gabella, cioè pepe, zaf-
farame, garofoli, achi, detali, & altre cose appartinent, ut supra.

DEO Optimo Maximo annuente, Statutorum Ecclesiasticæ Terræ Sancti Iusti Volumen feliciter explicit, ad ipsius Omnipotentis DEI gloriam, laudem, & honorem, impressum MACERATAE per Sebastianum Martellinum Maceratensem, labente Anno Dominicę Incarnationis 1572. Sedente Sanctissimo D. N. D. PIO Papa Quinto.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O.

Omnes sunt Terniones.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА